
***Raport z ewaluacji
„Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku
na lata 2011 – 2020 plus”
za lata 2011-2014***

Zamawiający:

Miasto Białystok

ul. Słonimska 1

15-950 Białystok

www.bialystok.pl

Wykonawca:

EU-CONSULT Sp. z o.o.

ul. Wały Piastowskie 1

80-855 Gdańsk

www.eu-consult.pl

Białystok 2015

---

1 Spis treści

1	Spis treści.....	3
2	Spis wykorzystanych skrótów i pojęć	4
3	Streszczenie raportu.....	5
4	Wprowadzenie	7
4.1	Opis przedmiotu ewaluacji.....	7
4.2	Cel badania ewaluacyjnego.....	8
5	Syntetyczny opis koncepcji badania oraz zastosowanej metodologii badania	9
5.1	Koncepcja badania	9
5.2	Metodologia badania	11
6	Analiza Desk Research.....	13
6.1	Zbieżność i wzajemne relacje <i>Strategii</i> z wybranymi wspólnotowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi.	13
6.2	Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport.....	24
6.3	Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki	32
6.4	Rozwój gospodarczy	46
6.5	Kultura, sport i turystyka.....	54
6.6	Metropolia.....	59
7	Opis wyników badania wraz z analizą i interpretacją.....	64
7.1	Badania ilościowe (CATI)	64
7.2	Badania jakościowe (IDI, FGI)	94
7.2.1	Indywidualne wywiady pogłębione (IDI).....	94
7.2.2	FGI z przedstawicielami organizacji pozarządowych i instytucji otoczenia biznesu ...	109
7.2.3	FGI z ekspertami biorącymi udział w panelach przy tworzeniu <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i>	120
7.2.4	FGI z ekspertami powołanymi przez Wykonawcę.....	129
8	Wnioski i rekomendacje	138
9	Spis tabel i wykresów	170
10	Załączniki	175

2 Spis wykorzystanych skrótów i pojęć

b.d.	brak danych
BOM	Białostocki Obszar Metropolitalny
BOF	Białostocki Obszar Funkcjonalny
BPN-T	Białostocki Park Naukowo - Technologiczny
BPO	<i>Business Process Outsourcing</i>
B+R	Działalność badawcza i rozwojowa
CATI	Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo
FGI	Zogniskowany wywiad grupowy
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
NGO	Organizacje pozarządowe
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
p.p.	punkty procentowe
PLN	polski złoty
SSSE	Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna
UE	Unia Europejska
w %	w procentach
w ‰	w promilach
w os.	w osobach
w szt.	w sztukach
w zł	w złotych
ZIT	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020

3 Streszczenie raportu

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus to kluczowy dokument z punktu widzenia rozwoju Miasta. Została ona stworzona nie tylko dla władz samorządowych, ale również i przede wszystkim dla mieszkańców Białegostoku. Aktualnie obowiązujący dokument opracowany został przez Urząd Miejski w Białymstoku, a przyjęty przez Radę Miejską Białegostoku uchwałą nr LVIII/777/10 z dnia 13 września 2010 roku.

Celem *Strategii* jest określenie głównych kierunków działań w najbliższej dekadzie w 5 głównych obszarach problemowych: zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport; infrastruktura społeczna i kapitał ludzki; rozwój gospodarczy; kultura, sport i turystyka oraz metropolitalny. Po upływie pierwszych czterech lat obowiązywania *Strategii*, przeprowadzono badanie ewaluacyjne, którego celem było zbadanie i ocena procesu jej wdrażania z punktu widzenia przyjętych kryteriów ewaluacyjnych – wraz z przedstawieniem wniosków i rekomendacji, niezbędnych do ewentualnej aktualizacji jej zapisów. Konieczność przeprowadzenia ewaluacji *Strategii* wynika z polityki rozwoju Miasta Białegostoku oraz z potrzeb diagnostycznych (w zakresie obszarów interwencji, sytuacji miasta i dynamiki zmian). Spełnienie funkcji informacyjnej wymaga przeprowadzenia okresowych analiz oraz dokonania oceny skutków wdrażanych programów dla rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta. Raport z ewaluacji pozwoli na zmodyfikowanie, skorygowanie, kontynuację lub powielanie działań – odpowiednio do zmieniających się warunków i możliwości.

Efektem ewaluacji jest merytoryczna (ilościowa i jakościowa) ocena realizacji działań strategicznych za lata 2011 – 2014. Przedstawione opracowanie zawiera przede wszystkim syntetyczny opis sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku oraz zmian, które nastąpiły w okresie wdrażania *Strategii*. W raporcie przedstawiono zatem wpływ realizowanych w ramach *Strategii* działań na rozwój Miasta, a także rekomendowane w przyszłych latach kierunki interwencji.

Kryteriami ewaluacyjnymi, które stanowiły podstawę niniejszego opracowania były skuteczność, efektywność oraz trafność. Ewaluację rozpoczęto od przeprowadzenia analizy społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku za lata 2010-2014 oraz zestawienia dokumentu *Strategii* z innymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz wspólnotowym. Metoda analizy danych zastanych obejmuje opis spójności *Strategii* z innymi dokumentami strategicznymi oraz pięć obszarów tematycznych, które holistycznie przedstawiają wszystkie aspekty wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*: zagospodarowanie przestrzenne infrastruktura techniczna i transport; infrastruktura społeczna i kapitał ludzki; rozwój gospodarczy; kultura sport i turystyka oraz metropolia. W ramach ewaluacji przeprowadzono badania społeczne z mieszkańcami, przedsiębiorcami, ekspertami, przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

i organizacji pozarządowych. W badaniach wykorzystano metody ilościowe (CATI) oraz jakościowe (IDI i FGI). Wyniki zostały przedstawione według poszczególnych technik badawczych oraz obszarów tematycznych, obejmujących: założenia *Strategii*, uwarunkowania zewnętrzne oraz interesariuszy.

Wszystkie wymienione metody badawcze miały na celu ocenę prowadzonych w ramach realizacji *Strategii* działań, w kontekście kryteriów ewaluacyjnych oraz opracowanie wniosków i rekomendacji wynikających z tej oceny. W toku analiz wskazano na potrzebę kontynuacji działań realizowanych w ramach *Strategii*. Określono, iż stopień trafności podejmowanych działań jest bardzo wysoki, a skuteczność i efektywność wdrażania rozwiązań nie budzi zastrzeżeń. W wyniku realizacji celów, w szczególności rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej oraz rozszerzenia terenów inwestycyjnych, Białystok obecnie stoi przed szansą dynamicznego rozwoju. W najbliższej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020, działania powinny być ukierunkowane na realizację celów z obszaru rozwoju gospodarczego przy kontynuacji wdrażania rozwiązań z pozostałych obszarów.

W świetle powyższych wniosków i rekomendacji należy stwierdzić, iż realizacja *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* przebiega w sposób planowy, a cele i kierunki rozwoju zawarte w dokumencie zachowują swoją aktualność, co implikuje stwierdzenie, iż działania prowadzone w ramach analizowanego dokumentu przyczyniają się w sposób znaczący i optymalny do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i powinny być kontynuowane w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020.

4 Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus opracowana została przez Urząd Miejski w Białymstoku, a przyjęta przez Radę Miejską Białegostoku uchwałą nr LVIII/777/10 z dnia 13 września 2010 roku. Podczas jej tworzenia opracowano docelową wizję rozwoju, misję Miasta, a także strategiczne cele i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, służące zaspokojeniu potrzeb mieszkańców, a w konsekwencji poprawie jakości ich życia w mieście Białystok.

4.1 Opis przedmiotu ewaluacji

Ewaluacja to proces zbierania, analizowania i wartościowania danych w celu dostarczenia wiedzy potrzebnej do podjęcia decyzji dotyczących przyszłych działań. Jej istotą jest ocena wartości projektu przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów – skuteczności, efektywności i trafności.

Niniejszy dokument dotyczy ewaluacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* po upływie pierwszych czterech lat jej wdrażania (2011 – 2014). Celem *Strategii* jest określenie głównych kierunków działań w najbliższej dekadzie. Z uwagi na to wyodrębnione zostały w niej następujące obszary problemowe:

1. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport;
2. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki;
3. Rozwój gospodarczy;
4. Kultura, sport i turystyka;
5. Metropolia.

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus składa się z dziesięciu części. Część pierwsza dokumentu zawiera opis metodologii zastosowanej do jej opracowania. W drugiej części zostały przedstawione uwarunkowania wewnętrzne rozwoju stolicy województwa podlaskiego w zakresie potencjału demograficznego, społecznego, gospodarczego, infrastrukturalnego i środowiskowego. Diagnoza skoncentrowana jest na określeniu pozycji Białegostoku wśród innych miast wojewódzkich w Polsce, a także – za pomocą wybranych wskaźników społeczno-gospodarczych – przedstawia dynamikę zachodzących zmian. Część trzecia zawiera analizę zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Miasta, wykonaną w oparciu o metodę scenariuszową. W czwartej części zawarta jest analiza SWOT, wskazująca silne i słabe strony Miasta, a także szanse i zagrożenia. Kolejną część stanowią warianty strategiczne, będące wstępem do kluczowych rozdziałów *Strategii* – siódmego i ósmego, prezentujących misję i wizję rozwoju Białegostoku oraz cele strategiczne, priorytety i kierunki działań. Następną część zawiera instrumenty polityki rozwoju Białegostoku w postaci realizowanych programów operacyjnych, jak również propozycje nowych programów, stanowiących narzędzia realizacji

celów strategicznych określonych w *Strategii*. Ostatnia część dotyczy monitorowania i ewaluacji *Strategii*, której elementy posłużą do oceny stopnia jej realizacji. Dokument kończą trzy załączniki zawierające: listę najistotniejszych wskaźników monitorowania, szczegółowe analizy SWOT w pięciu obszarach problemowych oraz strukturę organizacyjną prac nad *Strategią*.

4.2 Cel badania ewaluacyjnego

Głównym celem ewaluacji jest zbadanie i ocena procesu wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* z punktu widzenia przyjętych kryteriów ewaluacyjnych wraz przedstawieniem wniosków i rekomendacji, niezbędnych do aktualizacji niniejszego dokumentu.

Konieczność przeprowadzenia badania ewaluacyjnego wynika z polityki rozwoju Miasta Białegostoku oraz z potrzeb diagnostycznych (w zakresie obszarów interwencji sytuacji Miasta i dynamiki zmian). Spełnienie funkcji informacyjnej wymaga przeprowadzenia okresowych analiz oraz dokonania oceny skutków wdrażanych programów dla rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta. Raport z ewaluacji pozwoli na zmodyfikowanie, skorygowanie, kontynuację lub powielanie działań, odpowiednio do zmieniających się warunków i możliwości.

5 Syntetyczny opis koncepcji badania oraz zastosowanej metodologii badania

5.1 Koncepcja badania

Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o cztery zakresy: podmiotowy, przedmiotowy, terytorialny oraz czasowy.

Zakres podmiotowy badania został ograniczony do:

1. Mieszkańców Białegostoku,
2. Przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie Białegostoku,
3. Przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie Białegostoku,
4. Przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu działających na terenie Białegostoku,
5. Ekspertów biorących udział w panelach przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*.
6. Ekspertów wybranych przez Wykonawcę.

Zakres przedmiotowy badania: obejmuje sporządzenie raportu z ewaluacji za lata 2011-2014 wraz ze zbadaniem i oceną procesu wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* z punktu widzenia przyjętych kryteriów ewaluacyjnych, w celu usprawnienia tego procesu.

Zakres terytorialny: badanie objęło swoim zasięgiem terytorium Miasta Białegostoku oraz Białostockiego Obszaru Metropolitalnego.

Zakres czasowy: badanie ewaluacyjne dotyczyło lat 2011-2014 wraz z odniesieniem do roku 2010.

Na potrzeby procesu ewaluacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* przyjęto następujące kryteria ewaluacyjne:

- Skuteczność (stopień w jaki osiągnięto zakładane cele),
- Efektywność (relacja między rezultatami, a środkami niezbędnymi do ich uzyskania),
- Trafność (stopień w jakim cele *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* są zgodne z potrzebami interesariuszy).

W procesie konstruowania pytań ewaluacyjnych zadbano o spójność z zakresem i celami badania oraz kryteriami ewaluacyjnymi. Odpowiedzi na poniższe pytania zostały przedstawione w niniejszym raporcie.

ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU MIASTA BIAŁEGOSTOKU NA LATA 2011-2020 PLUS.

1. W jakim stopniu cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zostały zrealizowane w latach 2011-2014?
2. Czy realizowane przez Miasto działania były optymalne do osiągnięcia założonych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego?
3. Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*?
4. Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zachowały aktualność po czterech latach? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?
5. Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?
6. Co i jak powinno zostać zmodyfikowane lub uzupełnione przy aktualizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*?
7. Czy misja i wizja *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku?
8. W jaki sposób działania podejmowane w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku?
9. Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?
10. Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? Jakie nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony się pojawiły?

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1. Jak w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*?
2. Jak w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku na tle kraju dzięki implementacji *Strategii*?
3. Jakie obszary nieuwzględnione w *Strategii* miały wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku?
4. Czy dokument *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* jest spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą UE na lata 2014-2020? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?

5. Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność *Strategii*?

INTERESARIUSZE

1. Jak interesariusze oceniają zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?
2. Jakie są potrzeby i w konsekwencji oczekiwania interesariuszy na kolejne lata realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*? Jakie działania należy podjąć, aby wskazane potrzeby i oczekiwania zostały zaspokojone?

5.2 Metodologia badania

W celu dostarczenia wiarygodnych wyników i realizacji zaplanowanych celów zastosowano triangulację metodologiczną, polegającą na wykorzystaniu różnych: źródeł danych, metod i perspektyw badawczych.

W toku realizacji procesu badawczego przeprowadzono następujące badania:

1. **Analiza danych zastanych (*Desk Research*)** – metoda badań społecznych, która zakłada szczegółową analizę już istniejących i dostępnych danych. W jej wyniku następuje scalanie, przetwarzanie i analiza danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł. Analizie poddano następujące dokumenty i dane:
  1. Dane Głównego Urzędu Statystycznego (w tym pochodzące z Banku Danych Lokalnych),
  2. Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus,
  3. Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011,
  4. Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2012,
  5. Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2013,
  6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020,
  7. Strategia promocji i komunikacji marketingowej proinwestycyjnej, turystycznej i wewnętrznej Miasta Białegostoku,
  8. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020,
  9. Strategia Rozwoju Kraju 2020,

10. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030,
  11. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku,
  12. Program Operacyjny Polska Wschodnia,
  13. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 -2020,
  14. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
  15. Krajowa Polityka Miejska,
  16. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony. Miasta. Obszary wiejskie.
2. **Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI)** – technika służąca do realizacji badań ankietowych. Pozwala w krótkim czasie dotrzeć do dużej liczby respondentów i uzyskać od nich niezbędne informacje. Uczestnikami badania byli: mieszkańcy Białegostoku oraz właściciele podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, zatrudniający powyżej 9 osób i prowadzący działalność w Białymstoku.
  3. **Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI)** – polega na przeprowadzeniu z daną osobą ustrukturyzowanej rozmowy, która ma na celu uzyskanie konkretnych, istotnych z punktu widzenia celów badania informacji, w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu. Uczestnikami badania byli: przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na terenie Białegostoku, przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu działających na terenie Białegostoku oraz przedstawiciele zarządów dużych firm działających na terenie Białegostoku.
  4. **Zogniskowany wywiad grupowy (FGI)** – ustrukturalizowana i moderowana dyskusja kilku osób, zogniskowana na wybranym zagadnieniu. Prowadzona jest według scenariusza, który określa konkretny cel rozmowy i wytyczne dla moderatora o tym jak prowadzić dyskusję. Uczestnikami badania byli: przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na terenie Białegostoku, przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu działających na terenie Białegostoku, eksperci biorący udział w panelach przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* wskazani przez Zamawiającego oraz eksperci wybrani przez Wykonawcę.

6 Analiza Desk Research

Celem analizy społeczno – gospodarczej Miasta Białegostoku za lata 2011 – 2014 jest zobrazowanie zachodzących na przestrzeni lat zmian. Pierwszą część analizy stanowi opis spójności *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* z wybranymi wspólnotowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi. Następnie w poszczególnych podrozdziałach przedstawiono charakterystykę obszarów realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*.

6.1 Zbieżność i wzajemne relacje *Strategii* z wybranymi wspólnotowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi.

---

a. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020*

Priorytety *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* są spójne ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa społecznego. Zakładane w analizowanej *Strategii* wspieranie rodzin, wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców oraz poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji są powiązane z kierunkami działań *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020* (w tym przede wszystkim: rozpoznawaniem zagrożeń i uwarunkowań ich występowania, prowadzeniem systematycznego monitoringu występujących i potencjalnych zagrożeń, przygotowywaniem i wdrażaniem projektów eliminacji zagrożeń, konsolidacją działań instytucji na rzecz zapobiegania zagrożeniom oraz edukacją i aktywizacją w zakresie eliminowania zagrożeń).

b. *Strategia promocji i komunikacji marketingowej proinwestycyjnej, turystycznej i wewnętrznej Miasta Białegostoku obowiązująca w latach 2009-2014*

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus jest spójna ze *Strategią promocji i komunikacji marketingowej proinwestycyjnej, turystycznej i wewnętrznej Miasta Białegostoku* w zakresie atrakcyjności i dostępności oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej. Istotnym aspektem w obu dokumentach jest wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury. Ponadto, koncepcja promocji wynikająca ze *Strategii*, uzupełnia *Strategię promocji i komunikacji marketingowej (...)*, zarówno o kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym, jak również o tworzenie regionalnego centrum turystycznego i wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej. Pokrywają się także założenia związane z promowaniem aktywnych stylów życia i rozwojem infrastruktury rekreacyjnej. Ponadto w *Strategii promocji i komunikacji marketingowej, proinwestycyjnej, turystycznej i wewnętrznej Miasta Białegostoku* dostrzeżono potrzeby promowania bezpieczeństwa i otwartości na inicjatywy

lokalne, co uzupełnia założenia *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku* w zakresie wysokiej jakości kapitału ludzkiego i bezpieczeństwa społecznego mieszkańców.

c. Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Analiza Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 potwierdza, że analizowany dokument oraz *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* są spójne w zakresie celów strategicznych. Tożsame założenia i postulaty dotyczące Celu 1. (Atrakcyjności inwestycyjnej) wiążą się z priorytetem C.3. *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* (Pozyskanie inwestorów zewnętrznych, krajowych i zagranicznych) oraz priorytetem E.4. (Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru Metropolitalnego), a cele dotyczące atrakcyjności i dostępności oferty kulturalnej powiązane są z działaniem 3.1. Strategii ZIT (poprawa jakości funkcjonowania i dostępu do kultury). Z kolei w cel strategiczny: przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju (priorytet A.2.: Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego) wpisuje się działanie 5.1., Celu 5. Strategii ZIT: Gospodarka niskoemisyjna i ochrona środowiska, czyli rozwój systemu transportu miejskiego BOF oraz rozbudowa dróg rowerowych integrujących BOF.

d. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Cele strategiczne *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* są spójne z założeniami *Strategii Rozwoju Kraju 2020*. Zharmonizowanie przestrzeni miejskiej, jako środowiska przyjaznego do życia i rozwoju oraz wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców, wpisują się w wynikający z SRK 2020 obszar strategiczny III. (Spójność społeczna i terytorialna). Dodatkowo, czynnikowi kapitału ludzkiego poświęcony jest także cel II.4 (Rozwój kapitału ludzkiego) umieszczony w obszarze strategicznym II. (Konkurencyjność gospodarki). W obszar ten wpisują się także działania strategiczne Białegostoku związane z długofalowym wzrostem gospodarki opartej na wiedzy i – w konsekwencji – większą liczbą jakościowo lepszych miejsc pracy. Z kolei rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem wiąże się bezpośrednio z celem III.3. *Strategii*, tj. wzmocnieniem mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracją przestrzenną dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

e. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus jest spójna z założeniami *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2030*. Priorytet związany z wysoką jakością kapitału ludzkiego i bezpieczeństwem społecznym mieszkańców wpisuje się w realizację celów z obszaru konkurencyjności i innowacyjności, w tym – w Kapitał Ludzki. W obszar ten wpisuje się także cel strategiczny związany z długofalowym wzrostem gospodarki opartej na wiedzy i większą liczbą jakościowo lepszych miejsc pracy. Spójność występuje również w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski, w którym istotne są zapisy badanej Strategii w zakresie rozwoju powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem. Obszar efektywności i sprawności państwa z *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2030* powiązany jest z celem strategicznym Białegostoku odnoszącym się do bezpieczeństwa społecznego mieszkańców, ale także z atrakcyjnością i dostępnością oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej.

f. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus jest spójna celami strategicznymi i horyzontalnymi *Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku*. Przejawem spójności jest zharmonizowanie Celu 2. *Strategii Rozwoju Województwa* (Powiązania krajowe i międzynarodowe) z Celem Strategicznym E. *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* (rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem), z kolei cel strategiczny C. (Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy) jest pochodną celu strategicznego 1. *Strategii Rozwoju Województwa* (konkurencyjna gospodarka). Dodatkowo Cel 3. *Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku* (Jakość życia) jest celem nadrzędnym trzech celów strategicznych *Strategii*, takich jak:

- (A.) Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju.
- (B.) Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców.
- (D.) Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej.

Cele horyzontalne (Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody oraz Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców i sąsiadów) są spójne z priorytetami: A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej oraz A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej.

g. Program Operacyjny Polska Wschodnia

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus jest zbieżna z *Programem Operacyjnym Polska Wschodnia*, co przejawia się przede wszystkim spójnością następujących zapisów Osi Priorytetowej I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia:

- 3a promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości;
- 3b opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia;
- 3c wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.

z celem strategicznym *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*: Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy, w priorytetach: Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MŚP, Rozwój innowacyjnej gospodarki, Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych, Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej.

Z kolei Oś Priorytetowa II Nowoczesna Infrastruktura Transportowa jest tożsama z założeniami celu strategicznego A *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* w zakresie (A.2.) tworzenia efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego.

h. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus koreluje z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w obszarach:

- Oś I Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu oraz Oś II Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa z celem strategicznym C Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy;
- Oś III Kompetencje i kwalifikacje koreluje z priorytetem B.3. *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* – Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia;
- Oś IV Poprawa dostępności transportowej jest kompatybilna z priorytetem A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego;

- Oś VI Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami koreluje z priorytetem A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej;
- Oś VII Poprawa spójności społecznej jest tożsama z celem strategicznym B *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*: Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców;
- Oś VIII Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej oraz Oś IX Rozwój lokalny korelują z celem strategicznym A: Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju.

i. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Cel strategiczny Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie) jest spójny z założeniami *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* w zakresie realizacji wszystkich celów strategicznych Miasta Białegostoku:

- Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju w zakresie sprawności funkcjonowania państwa;
- Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców w zakresie zwiększenia zatrudnienia;
- Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy w zakresie zwiększenia zatrudnienia i konkurencyjności;
- Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej w zakresie konkurencyjności;
- Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem w zakresie spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym.

j. Krajowa Polityka Miejska

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus jest spójna z założeniami *Krajowej Polityki Miejskiej* w zakresie celów szczegółowych polityki miejskiej: 1. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych z celem strategicznym E *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*: Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem. Cel szczegółowy 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciw-

działanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji jest tożsamy z celem strategicznym A *Strategii*: Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju. Cel 4. polityki miejskiej: Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia jest spójny z celem strategicznym C: Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy.

k. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony. Miasta. Obszary wiejskie

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus jest spójna z założeniami *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony. Miasta. Obszary wiejskie*. przede wszystkim w ramach Celu 1. *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego* (Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów) w poddziałaniach: 1.2.1 (Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów) z priorytetem A.2. *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* (Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego). Natomiast poddziałania 1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego oraz 1.3.2 Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych zharmonizowane są kolejno z Celem strategicznym B. *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* (Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców) oraz Priorytetem C.3. (Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych).

Tabela 1. Analiza zbieżności i wzajemnych relacji *Strategii* z wybranymi wspólnotowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi

Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu	Założenia <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i>
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020	Cel strategiczny B: Bezpieczne społeczeństwo	Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców
	Cel strategiczny C. Wysoka aktywność zawodowa	Cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy
Strategia promocji i komunikacji marketingowej proinwestycyjnej, turystycznej i wewnętrznej Miasta Białego-	Cel Strategiczny III. Promocja turystyki oraz rozwój infrastruktury turystycznej	Cel strategiczny D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej

Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu	Założenia <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i>
stoku, obowiązująca w latach 2009-2014	Cel Strategiczny IV. Promocja potencjału gospodarczego i naukowego	Cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy
Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020	CEL STRATEGICZNY 1. Atrakcyjność inwestycyjna	Priorytet C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych, krajowych i zagranicznych oraz priorytet E.4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru Metropolitalnego
	CEL STRATEGICZNY 3. Dostępność do kultury; działanie 3.1. poprawa jakości funkcjonowania i dostępu do kultury	Cel strategiczny D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej
	CEL STRATEGICZNY 5. Gospodarka niskoemisyjna i ochrona środowiska; działanie 5.1. rozwój systemu transportu miejskiego BOF oraz rozbudowa dróg rowerowych integrujących BOF	Priorytet A.2.: Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna	Cel strategiczny A. Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju
	Obszar strategiczny II. Konkurencyjność gospodarki; cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego	Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców
	Cel III.3. wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	Cel strategiczny E. Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030	Obszar konkurencyjności i innowacyjności, w tym Kapitał Ludzki	Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców

Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu	Założenia <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i>
		Cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy
	Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski	Cel strategiczny E. Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem
	Obszar efektywności i sprawności państwa	Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców
		Cel strategiczny D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku	Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe	Cel Strategiczny E. rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem
	Cel strategiczny 1. konkurencyjna gospodarka	cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy
	Cel strategiczny 3. Jakość życia	Cel strategiczny A. Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju
		Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców
		Cel strategiczny D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej
	Cele horyzontalne (Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody oraz	Priorytet A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej

Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu	Założenia <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i>
	Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców i sąsiadów)	Priorytet A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej
Program Operacyjny Polska Wschodnia	Oś Priorytetowa II Przedsiębiorcza Polska Wschodnia, wraz z jej celami priorytetowymi: 3a promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości 3b opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia 3c wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy; w priorytetach: Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP, Rozwój innowacyjnej gospodarki, Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych, Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej.
	Oś Priorytetowa II Nowoczesna Infrastruktura Transportowa	Cel strategiczny A. Priorytet A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020	Oś I Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu	Cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy
	Oś II Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa	
	Oś III Kompetencje i kwalifikacje	Priorytet B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia

Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu	Założenia <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i>
	Oś IV Poprawa dostępności transportowej	Priorytet A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego
	Oś VI Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	Priorytet A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej
	Oś VII Poprawa spójności społecznej	Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców
	Oś VIII Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej	Cel strategiczny A. Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju
	Oś IX Rozwój lokalny	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Zakres sprawności funkcjonowania państwa	Cel strategiczny A. Przestrzeń Miasta –zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju
	Zakres zwiększenia zatrudnienia	Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców
	Zakres zwiększenia zatrudnienia i konkurencyjności	Cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy
	Zakres konkurencyjności	Cel strategiczny D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej
	Zakres spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialny	Cel strategiczny E. Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem

Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu	Założenia Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus
Krajowa Polityka Miejska,	Cel szczegółowy 1. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych	Cel strategiczny E. Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem
	Cel szczegółowy 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji	Cel strategiczny A. Przestrzeń Miasta –zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju
	Cel szczegółowy 4. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia	Cel strategiczny C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony. Miasta. Obszary wiejskie.	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów w poddziałaniach: 1.2.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów	Priorytet A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego
	Cel 1. Poddziałanie 1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego	Cel strategiczny B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców
	Cel 1. Poddziałanie 1.3.2 Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych	Cel strategiczny 3. Priorytet C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych

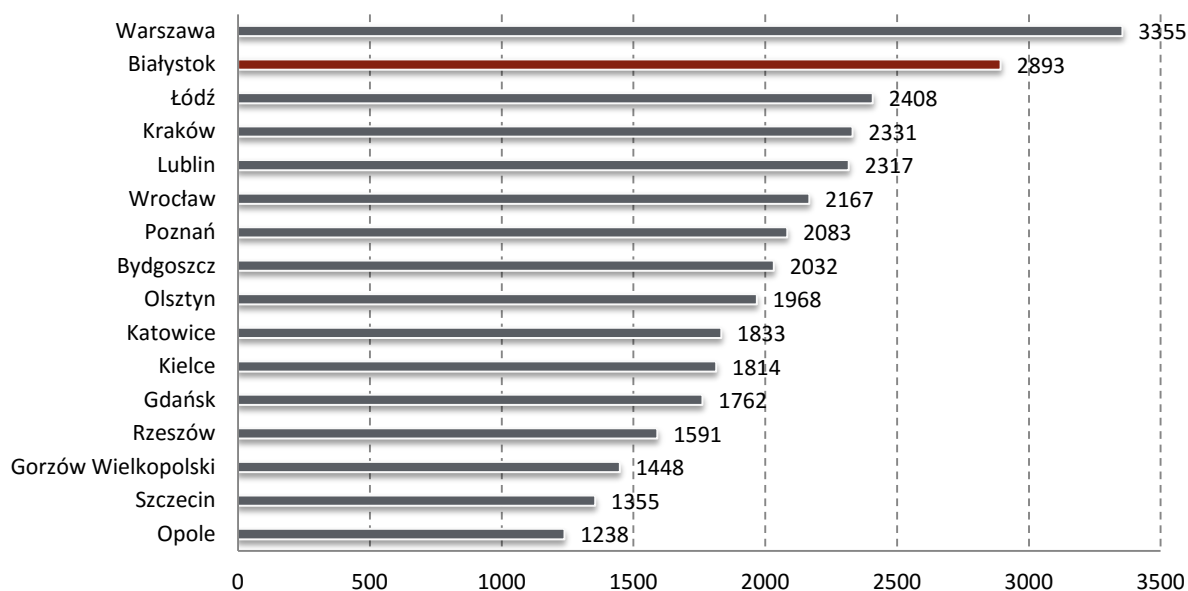
Źródło: Opracowanie własne.

6.2 Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

Białystok jest stolicą województwa podlaskiego i największym miastem północno-wschodniej Polski. Gęstość zaludnienia wynosi 2 893 osoby na km². W gronie miast wojewódzkich Białystok jest drugim miastem o największej gęstości zaludnienia w Polsce i 12. pod względem powierzchni¹.

Wykres 1. Gęstość zaludnienia w 2014 roku [osoby na km²]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Na terenie Białegostoku utworzonych zostało 28 osiedli: 1 – Centrum, 2 – Białostoczek, 3 – Sienkiewicza, 4 – Bojary, 5 – Piaski, 6 – Przydworcowe, 7 – Młodych, 8 – Antoniuk, 9 – Jaroszkówka, 10 – Wygoda, 11 – Piasta I, 12 – Piasta II, 13 – Skorupy, 14 – Mickiewicza, 15 – Dojlidy, 16 – Bema, 17 – Kawalerskie, 18 – Nowe Miasto, 19 – Zielone Wzgórza, 20 – Starosielce, 21 – Słoneczny Stok, 22 – Leśna Dolina, 23 – Wysoki Stoczek, 24 – Dziesięciny I, 25 – Dziesięciny II, 26 – Bacieczki, 27 – Zawady, 28 – Dojlidy Górne.

Struktura użytkowania powierzchni Białegostoku nieznacznie zmieniła się w latach 2010-2014. Bez zmian pozostaje powierzchnia ogólna, która wynosi 10 213 ha. Użytki rolne, począwszy od roku 2010, stanowią ok. 30% powierzchni ogólnej Miasta (zauważalne jest zmniejszenie powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk i pastwisk stałych), natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane niecałe 50% (w analizowanym okresie zwiększyła się nieznacznie powierzchnia terenów mieszkaniowych i komunikacyjnych, natomiast zmalała przemysłowych oraz użytków kopalnych). Istotny odsetek (ok. 20%) stanowią także grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Najmniej, w powierzchni ogólnej Mia-

¹ Bank Danych Lokalnych [data dostępu: 31.08.2014r.].

sta, zajmują grunty pod wodami powierzchniowymi (niecały 1%) oraz nieużytki (niewiele ponad 0,5%).

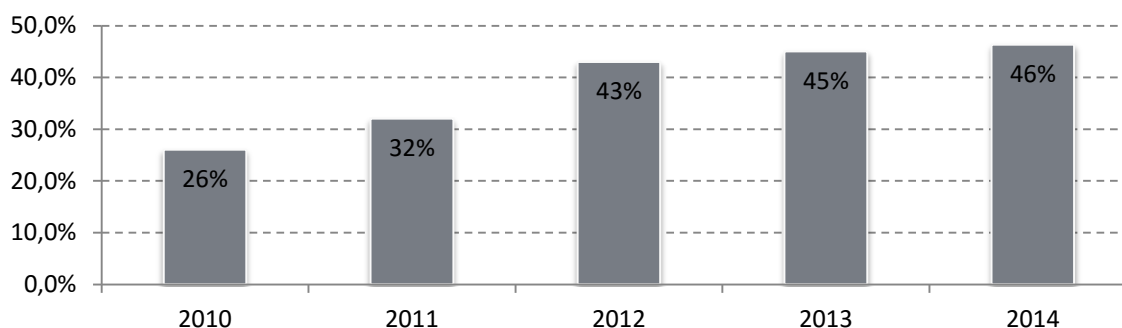
Tabela 2. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni Miasta w latach 2010-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
	w ha				
Powierzchnia ogólna W tym:	10 212	10 213	10 213	10 213	10 213
Użytki rolne W tym	3 210	3 096	3 054	3 008	2 975
– Grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwałe	3 050	2 937	2 896	2 851	2 818
– Grunty rolne zabudowane	1 23	123	121	121	121
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	1 924	1 944	1 944	1 925	1 921
Grunty zabudowane i zurbanizowane W tym:	4 889	4 997	5 039	5 084	5 122
– Tereny mieszkaniowe	2 149	2 087	2 087	2 084	2 091
– Tereny przemysłowe	477	463	470	475	466
– Tereny komunikacyjne	1 320	1 387	1 398	1 443	1 457
– Użytki kopalne	14	14	14	1	1
Grunty pod wodami powierzchniowymi	85	83	83	84	83
– Płynącymi	40	40	40	40	40
– Stojącymi	45	43	43	44	43
Nieużytki	65	62	62	59	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

Według danych zawartych w raportach z monitoringu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* znacznie wzrosło pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi. W 2010 roku wynosiło ono 26,0%, natomiast w 2014 już 46,3% (razem z planem os. Jaroszkówka; bez os. Jaroszkówka 45,2%). Najbardziej widoczna zmiana w tym zakresie nastąpiła w roku 2012 (w porównaniu do roku 2011 wzrost o 11 p. p.). Dokładne dane przedstawiono poniżej.

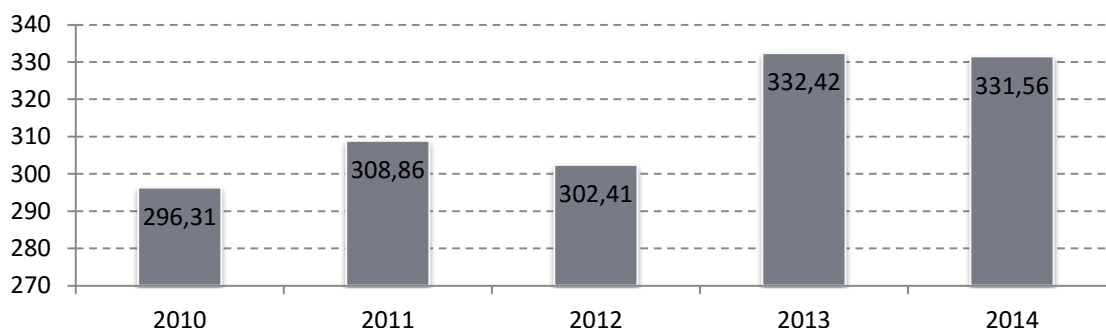
Wykres 2. Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Warto zwrócić uwagę również na wzrost wielkości powierzchni zielonych terenów urządzonych. Powierzchnia parków, skwerów, zieleńców, zieleni cmentarnej oraz trawników w pasach drogowych wzrosła z 296 ha w 2010 roku do 331 ha w roku 2014.

Wykres 3. Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych w latach 2010-2014 [w ha]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

SYTUACJA MIESZKANIOWA

Na terenie Miasta w 2014 roku znajdowało się 124 305 mieszkań (wzrost o 1,4% w porównaniu do roku 2013) oraz 449 321 izb (wzrost o 1,2%). Od roku 2010 liczba, zarówno mieszkań jak i izb, regularnie zwiększa się, zatem wzrasta również przeciętna liczba mieszkań na 1000 ludności – w 2014 roku wyniosła 415. Na podobnym poziomie pozostaje jednak liczba osób w mieszkaniu/ izbie (lata 2012 – 2013) oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oraz izby w m².

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe

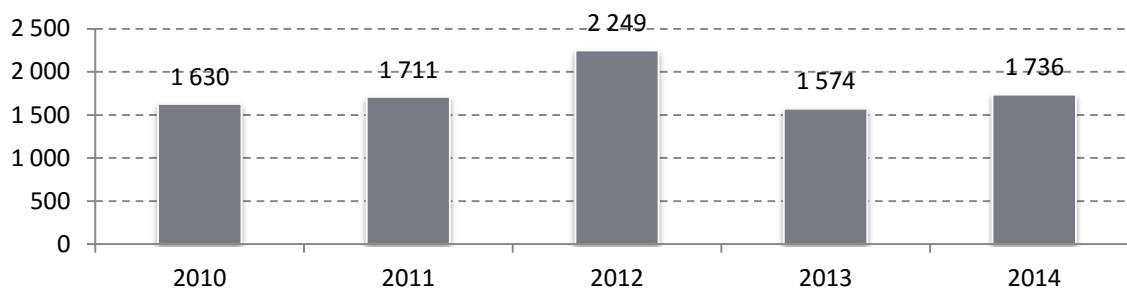
WYSZCZEGÓLNIENIE	Jednostka pomiaru	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	szt.	117207	118 849	121 054	122 593	124 305
Izby	szt.	426351	432 008	438 866	443 778	449 321
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	m ²	7060,5	7183,7	7333,9	7439,2	7556,2
Przeciętna liczba:						
– mieszkań na 1000 ludności	szt.	398	403,8	410,5	415,2	415
– osób w 1 mieszkaniu	os.	2,51	b.d.	2,44	2,41	b.d.
– osób na 1 izbę	os.	0,69	b.d.	0,67	0,67	b.d.
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² na:						
– 1 mieszkanie	m ²	60,2	60,4	60,6	60,7	60,8
– 1 osobę	m ²	24,0	24,4	24,9	25,2	25,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

W 2014 roku na terenie Miasta oddano do użytkowania 1 736 mieszkań, tj. o 10,3% więcej niż w roku poprzednim, ale o 22,8% mniej niż w roku 2012 (Wykres 4). Podmioty budujące na sprzedaż lub wy-

najem oddały w 2014 roku do użytkowania łącznie 1 430 mieszkań (tj. o 2,0% więcej niż w roku 2013), inwestorzy indywidualni – 208 (o 20,9% więcej), gminy – 60, a budownictwo społeczne czynszowe – 38 (w 2013 roku oba podmioty nie oddały do użytku żadnych lokali mieszkaniowych)².

Wykres 4. Liczba mieszkań oddanych do użytku na terenie Białegostoku w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytku miała w 2014 roku 68,6 m² (podobnie jak w roku 2013, jednak mniej niż w 2012 – 69,0 m² oraz 2011 – 75,2 m²). Przy czym w budownictwie indywidualnym było to 179,4 m² (w 2013 roku – 183,3 m²), w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 54,2 m² (2013 – 54,5 m²), komunalnym – 41,3 m², zaś społecznym czynszowym – 49,2 m².

OCHRONA ŚRODOWISKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W analizowanym okresie odnotowano niewielki spadek ilości ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, odprowadzonych do wód lub ziemi (w 2012 roku – 13,2 hm³, natomiast w 2014 r. – 13,1 hm³) – przy czym 100% owych ścieków, zostało oczyszczone. Warto zaznaczyć, że zwiększyła się liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w odniesieniu do ludności ogółem (obecnie odsetek ten wynosi 99,2%, natomiast w 2012 roku wynosił o 0,7 p.p. mniej). W latach 2010-2014 odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych (o 37% porównując rok 2014 do 2010). Odwrotna tendencja ma jednak miejsce w przypadku zanieczyszczeń gazowych, których emisja wzrosła w roku 2014 zarówno w perspektywie r/r (o 8%) jak i w stosunku do roku 2010 (o 10%). Emisja zanieczyszczeń gazowych w roku 2014 była najwyższa z odnotowanych na przestrzeni lat 2010-2014. Z roku na rok maleje liczba wytworzonych odpadów, co świadczyć może m.in. o wzrastającej świadomości ekologicznej społeczeństwa (spadek o 13,7% porównując rok 2010 do 2014). Bez zmian pozostaje powierzchnia prawnie chroniona o szczególnych walorach przyrodniczych (103,9 ha).

² Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2014 roku.

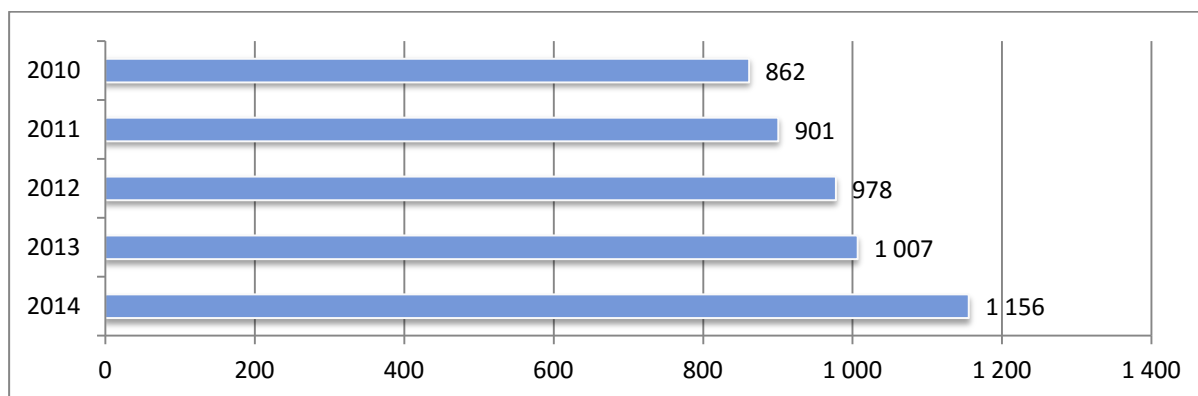
Tabela 4. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska w latach 2010-2014 w Białymstoku

WYSZCZEGÓLNIENIE	Jednostka pomiaru	2010	2011	2012	2013	2014
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	hm ³	13,6	13,5	13,2	13,1	13,1
– W tym oczyszczane		13,6	13,5	13,2	13,1	13,1
Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną	hm ³	13,5	b.d.	13,0	12,8	12,8
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	%	99,6	b.d.	98,5	99,3	99,2
Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t	178	153	129	123	113
Emisja zanieczyszczeń gazowych	t	824946	901289	759045	844762	909274
Odpady wytworzone w ciągu roku	tys. t	125,8	128,3	120,9	151,0	108,6
– Poddane odzyskowi		87,2	118,5	87,7	123,6	1,0 ³
– Unieszkodliwione		34,0	4,9	30,8	5,7	0,5
Powierzchnia prawnie chroniona o szczególnych walorach przyrodniczych	ha	103,9	103,9	103,9	103,9	103,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

Warto zaznaczyć również, że od 2010 do 2014 roku długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej wzrosła o 294 km (dane zawierają sieć wodociągową magistralną i rozdzielczą bez przyłączy oraz sieć kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej bez przyłączy). Największy wzrost nastąpił w roku 2012.

Wykres 5. Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej [w km]

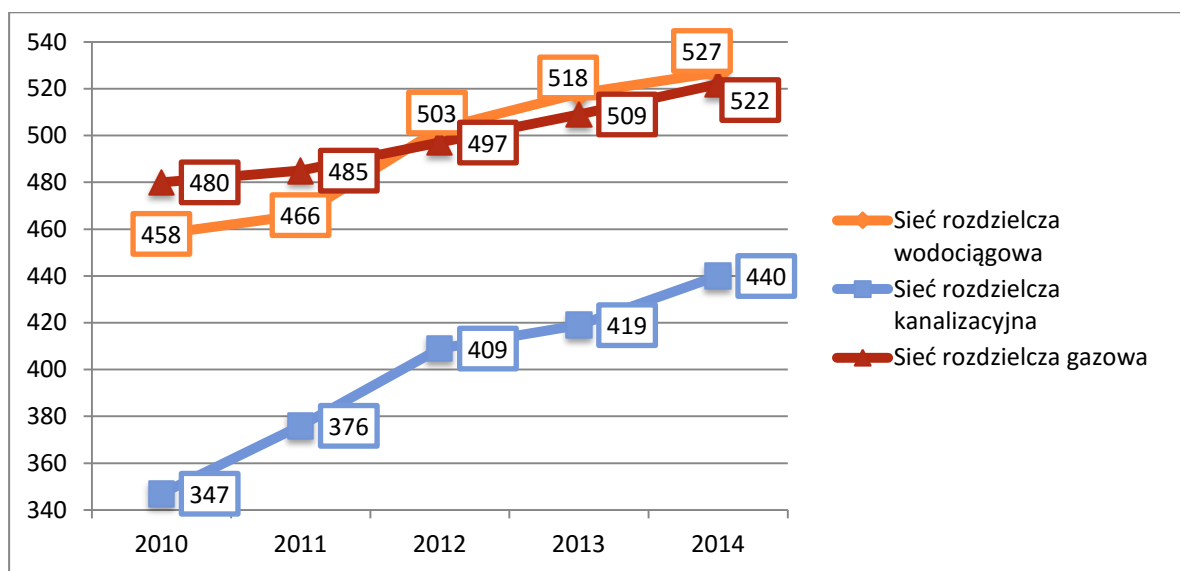

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

W latach 2010-2014—zaobserwowano znaczący wzrost długości sieci rozdzielczych na 100 km². W przypadku sieci wodociągowej jej długość wzrosła o 15%, natomiast w przypadku sieci gazowej o 11%. Najwyższy wzrost odnotowano w przypadku rozdzielczej sieci kanalizacyjnej (o 27%).

³ Ze względu na zmianę metodologii badania przez GUS dane za 2014r. nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Wykres 6. Długość sieci rozdzielczych w latach 2010-2014 [w km na 100 km²]

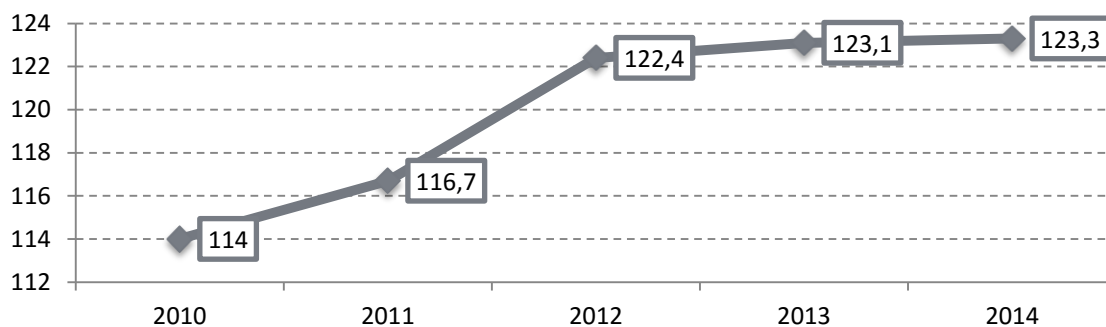

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Zaobserwować można także wzrost długości ulic układu podstawowego. W 2010 ich długość wynosiła 114 km, natomiast w 2014 123,3 km. Nastąpił zatem wzrost o 9,3 km. Niewątpliwie najwięcej dróg układu podstawowego powstało w roku 2012.

Wykres 7. Długość ulic układu podstawowego w latach 2011-2014 [w km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Poniższa tabela przedstawia rodzaje dróg gminnych na terenie Białegostoku w podziale na nawierzchnie. W latach 2010 – 2014 największy wzrost nastąpił w przypadku dróg gminnych o nawierzchni twardej (o 22,5 km). Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej wzrosła o 20,8 km, natomiast o nawierzchni gruntowej o 7 km.

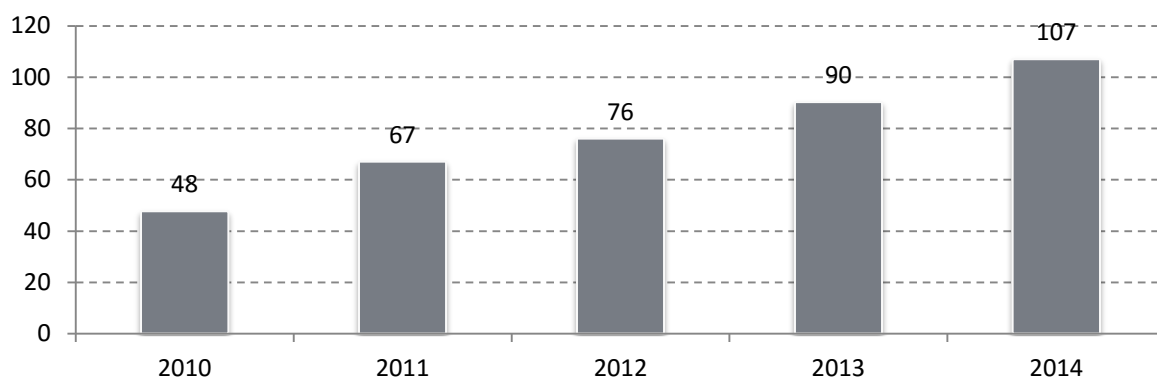
Wykres 8. Długość dróg w latach 2010-2014 [w km]

Drogi gminne o nawierzchni twardej	2014	237,4
	2013	235,9
	2012	226,2
	2011	221,7
	2010	214,9
Drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej	2014	234,9
	2013	233,4
	2012	223,4
	2011	220,8
	2010	214,1
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	2014	52,6
	2013	54,1
	2012	51,8
	2011	45,1
	2010	45,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

Systematycznie na terenie Białegostoku wzrasta również długość dróg rowerowych. W 2010 wynosiła ona 48 km, natomiast w roku 2014 – 107 km. Świadczy to o ciągłym rozwoju infrastrukturalnym Miasta. Dokładne dane przedstawia poniższy wykres.

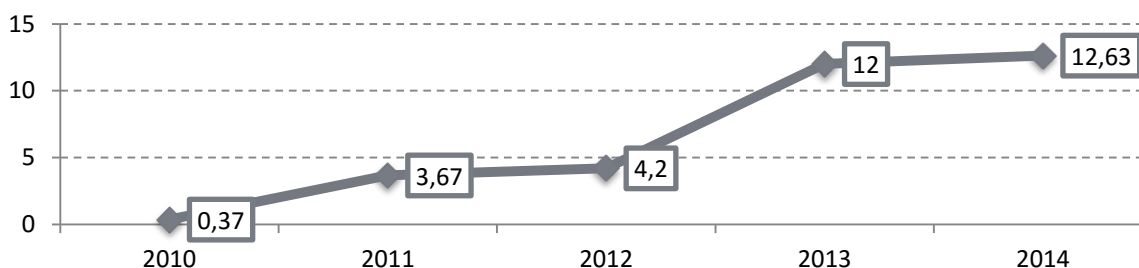
Wykres 9. Długość dróg rowerowych w latach 2010-2014 [w km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

W 2010 roku długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości była znikoma – 0,37 km. Znaczny wzrost w tym zakresie nastąpił w latach 2011 – 2014. W roku 2014 odnotowano 12,63 km korytarzy o wysokiej jakości, czyli prawie dwunastokrotnie więcej niż w roku 2010. Najwyższy wzrost ich długości nastąpił w roku 2013.

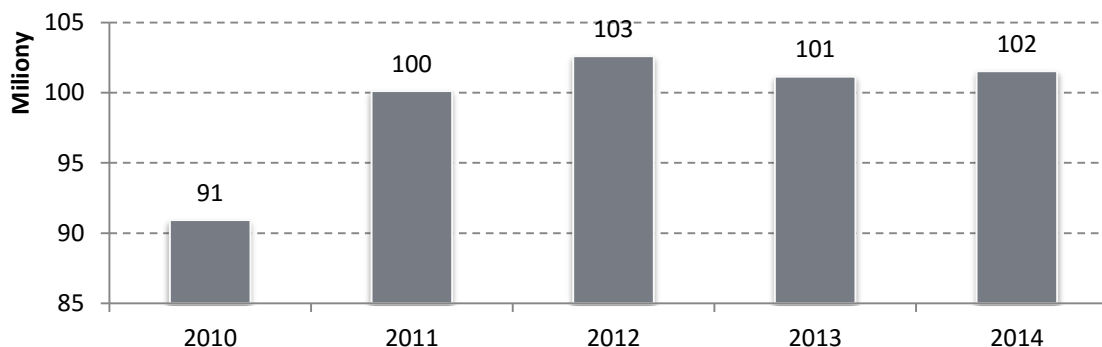
Wykres 10. Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości [w km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Liczba pasażerów transportu zbiorowego utrzymuje się od 2011 roku na zbliżonym poziomie przekraczającym 100 000 000 osób rocznie. Największy wzrost w tym zakresie odnotowano w roku 2011 (o 9 mln).

Wykres 11. Liczba pasażerów transportu zbiorowego w latach 2010-2014 [w mln os.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

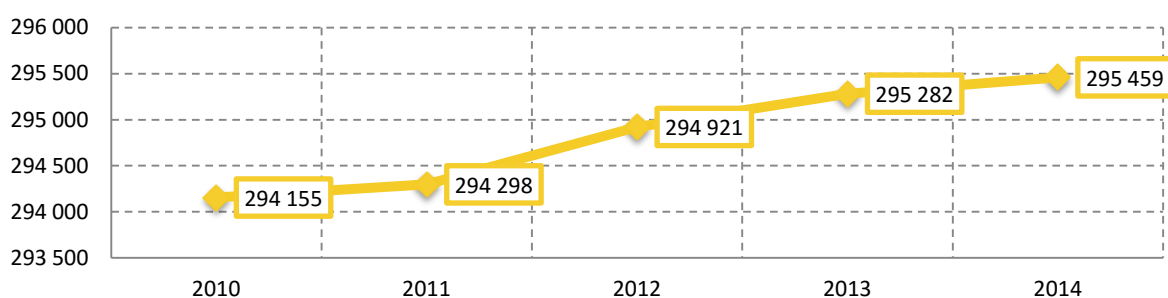

6.3 Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

DEMOGRAFIA I MIGRACJE

Białystok liczy 295 459 mieszkańców, w tym 138 671 mężczyzn oraz 156 788 kobiet. Stanowi to prawie ¼ populacji mieszkańców całego województwa podlaskiego⁴. W 2014 roku Białystok zajmował 11 pozycję pod względem liczby ludności wśród polskich miast wojewódzkich. Od roku 2011 do 2014 zaobserwować można tendencję wzrostową w tym zakresie (choć według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności Miasta od roku 2020 będzie systematycznie malała), dokładne dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Liczba ludności Białegostoku w latach 2010-2014 [os.]

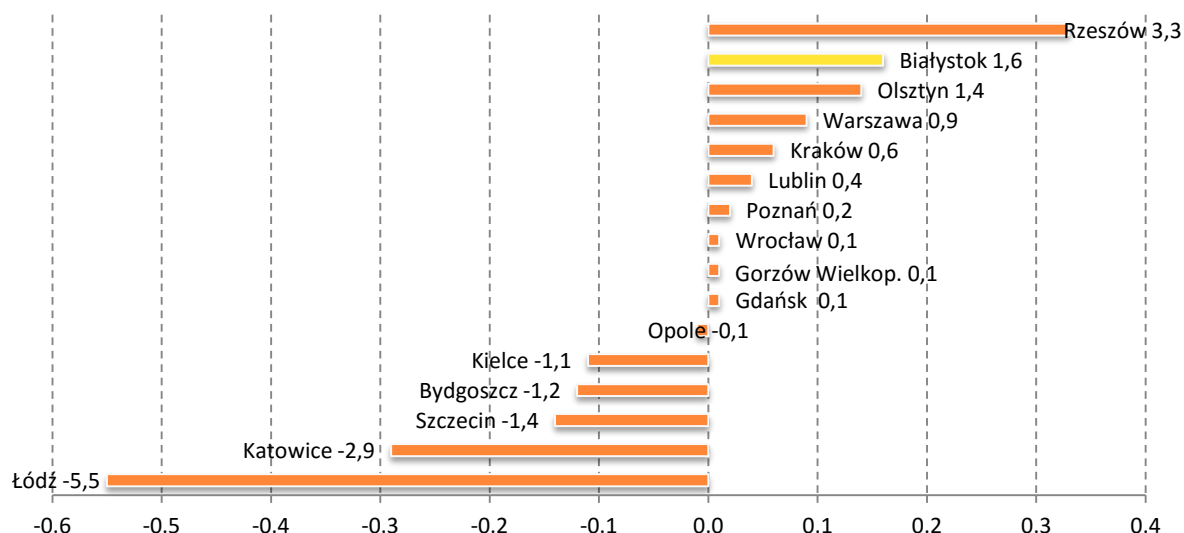
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Warto zauważyć również, że pod względem przyrostu naturalnego Białystok zajmuje 2. pozycję wśród miast wojewódzkich, tuż za Rzeszowem. Jego wartość w 2014 roku była dodatnia i wyniosła 1,6%, co prezentuje Wykres 13. Dane dla Miasta są wyższe niż ogólne dla regionu (od 2011 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny) oraz Polski (w 2014 roku przyrost naturalny kształtował się na poziomie 0,1%, natomiast w odniesieniu do miast wyniósł -0,9%). W 2014 roku na terenie Białegostoku urodziło się 2 892 dzieci, tj. 1 503 chłopców oraz 1 389 dziewczynek. W stosunku do poprzedniego roku liczba urodzeń żywych zwiększyła się o 109, tj. o 3,9%⁵.

⁴ Stan na 31 XII 2014 r.

⁵ Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2014 r.

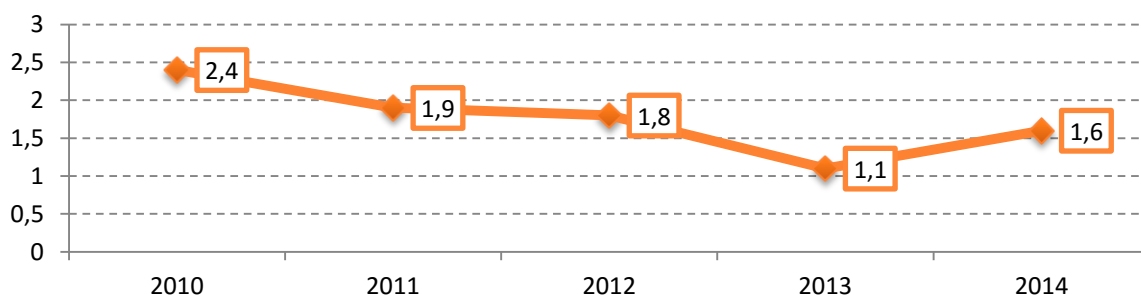
Wykres 13. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w podziale na Miasta wojewódzkiew roku 2014 [w ‰]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Analizując przyrost naturalny na terenie Białegostoku warto zauważyć, że zdecydowanie najwyższą wartość osiągnął on w roku 2010, natomiast w kolejnych latach obserwowano tendencję spadkową w tym zakresie (aż do roku 2013). Istotny jest jednak fakt, że wartość wskaźnika pozostaje dodatnia i od roku 2014 zaczęła wzrastać.

Wykres 14. Przyrost naturalny na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w ‰]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

Potencjał demograficzny Białegostoku przeanalizowano pod kątem wybranych wskaźników. Liczba mieszkańców Miasta wzrasta, chociaż tempo przyrostu jest coraz wolniejsze (w 2011 roku wynosiło 0,2%, natomiast w 2013 już 0,06%). Obserwowane zjawisko jest konsekwencją pozytywnych tendencji demograficznych, dotyczących m.in. dodatniego przyrostu naturalnego, dość korzystnej struktury wieku ludności oraz relatywnie niewielkiego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności (18,7% w 2014 r.). Świadczy to przede wszystkim o wolniejszym tempie starzenia się społeczeństwa niż ma to miejsce w przypadku innych miast wojewódzkich (Tabela 5). Potwierdzają to również wskaźniki obciążenia demograficznego: w przypadku liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym, Białystok jest miastem o najniższej war-

tości. Ponadto w Białymstoku występuje względnie nieduży udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym.

Współczynnik feminizacji w analizowanych latach nie ulegał zmianom i utrzymywał się na stałym poziomie: 113 kobiet na 100 mężczyzn. Przy czym warto zaznaczyć, że w 2014 roku Białystok był liderem wśród miast wojewódzkich pod względem liczby zawartych małżeństw (5 małżeństw na 1000 mieszkańców). Od roku 2010 spadł również odsetek rozwodów na terenie Miasta. Warto zwrócić uwagę, na fakt iż liczba zawartych małżeństw jest ponad 2 krotnie wyższa niż rozwodów. Współczynnik dzietności, oznaczający liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym, w roku 2014 kształtował się na poziomie wyższym niż średnia krajowa⁶. Ponadto pozytywnym zjawiskiem jest spadek liczby zgonów niemowląt, w porównaniu do roku 2010.

Tabela 5. Potencjał demograficzny Białegostoku - wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	JEDNOSTKA POMIARU	STAN W 2010 R.	STAN W 2014 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2014 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2014 R.
				MIASTO	MIASTO
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	‰	2,4	1,6	-5,5 Łódź	3,3 Rzeszów
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w %	%	16,5	18,7	18,4 Rzeszów	25,1 Łódź
Wskaźnik obciążenia demograficznego:		50,7	55,3	55,3 Białystok	64,4 Łódź
Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	%				
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	%	96,4	110,4	104,8 Rzeszów	176,4 Łódź
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	%	24,9	29,0	28,6 Rzeszów	41,2 Łódź
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	na 100 mężczyzn	113	113	110 Katowice, Szczecin, Gorzów wielkopolski	120 Łódź
Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców	‰	5,8	4,9	4,2 Łódź	4,9 Rzeszów, Białystok
Liczba rozwodów na 1000 mieszkańców	‰	2,4	2,2	1,6 Gdańsk, Łódź	2,8 Gorzów Wielkopolski
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	‰	4,3	3,5	1,8 Kielce	6,2 Szczecin
Współczynnik dzietności	liczba uro-	1,17	1,97	1,11 Kraków	1,58 Gdańsk

⁶ W 2014 roku współczynnik dzietności w Polsce wyniósł 1,29, z kolei w roku 2010 wartość tego wskaźnika wynosiła 1,36).

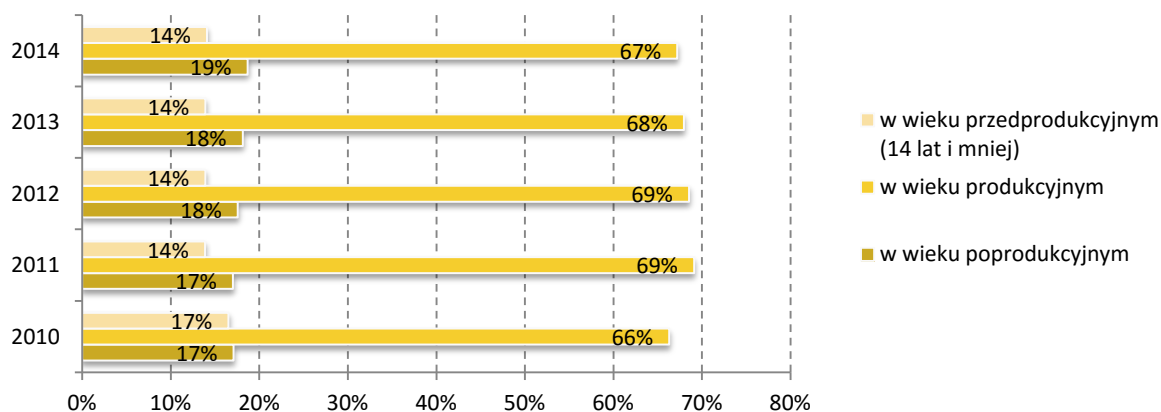
	dzonych dzieci/ jed- ną kobietę w wieku rozrodczym 15-49 lat)				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Analizując strukturę ludności Miasta pod względem grup ekonomicznych warto zaznaczyć, że decydowanie najwyższy udział, w ogólnej liczbie mieszkańców, przypada na osoby w wieku produkcyjnym (67,2% w roku 2014; 198 638). Na przestrzeni lat 2010 – 2014 wartość ta nie ulegała większym zmianom. W latach 2010 – 2014 udział osób w wieku produkcyjnym wzrósł o 0,9 p. p., przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa (jednakże, jak wspomniano wcześniej, jego tempo jest dość wolne, w porównaniu do innych miast wojewódzkich). Warto również zaznaczyć, że odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na stałym poziomie (jego nieznaczny wzrost można zaobserwować w roku 2014). Dokładne dane przedstawia Wykres 15.

Procentowy udział kobiet, zarówno wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym, jest zbliżony do mężczyzn (mniej więcej proporcjonalnie po 50% z niewielką przewagą mężczyzn). Warto zwrócić uwagę jednak na liczbę przedstawicieli płci w wieku poprodukcyjnym. W tym przypadku liczba kobiet jest prawie 2,4 – krotnie wyższa niż mężczyzn (odpowiednio: 38 914; 16 317)⁷.

Wykres 15. Struktura mieszkańców Białegostoku w latach 2010 - 2014 wg ekonomicznych grup wieku [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Migracje ludności, jako całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany zamieszkania, są istotnym czynnikiem wpływającym na stan zaludnienia. Wśród Miast na prawach powiatu jedynie na terenie Białegostoku saldo w 2014 roku było dodatnie (0,12). W ruchu wewnętrznym ludności w omawianym roku na pobyt stały zameldowało się 2 685 osób, natomiast wymeldowało się 2 575 osób. W roku 2014 w stosunku do roku 2013 liczba takich zameldowań w Białymstoku

⁷ Bank Danych Lokalnych [data dostępu: 01.09.2015 r.]

wzrosła o 63 (o 2,4%), natomiast ilość wymeldowań zmniejszyła się o 157 (o 5,7%). Migracje zagraniczne ukształtowały się następująco: na pobyt stały z zagranicy zameldowało się 101 osób (o 29,5% więcej niż przed rokiem), zaś za granicę wymeldowało się 176 osób (o 28,7% mniej niż rok wcześniej). W związku z powyższym, ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w 2014 r. wyniosło 35 (saldo dodatnie było również w roku 2012, natomiast zarówno w 2010, 2011 i 2013 ujemne), a w przeliczeniu na 1000 ludności osiągnęło wartość 0,12 (w 2013: - 0,95; 2012: 0,3; 2011: -1,4)⁸.

Tabela 6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności Białegostoku na pobyt stały w latach 2010 - 2014

Rok	Napływ		Odływ		Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych		
	W ruchu wewn.	Z zagranicy	W ruchu wewn.	Za granicę	Ogółem		W tym zagranicznych
					W liczbach bezwzględnych	Na 1000 ludności [w ‰]	
2014	2 685	101	2 575	176	35	0,1	-75
2013	2 622	78	2 732	247	-279	-0,9	-169
2012	2 602	203	2 549	182	74	0,3	21
2011	2 466	268	2 907	241	-414	-1,4	27
2010	2 451	301	2804	136	-188	-0,6	165

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

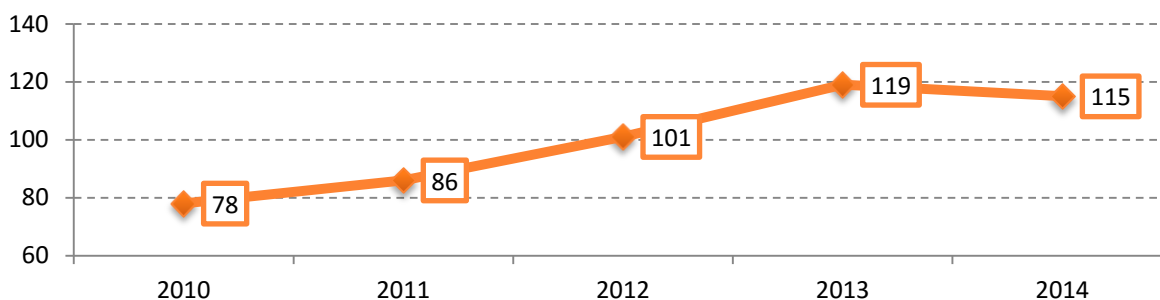
EDUKACJA

ŻŁOBKI

W latach 2010 – 2014 nastąpił wzrost liczby żłobków, a także klubów dziecięcych na terenie Białegostoku. Według danych GUS w 2014 roku w mieście funkcjonują łącznie 24 żłobki oraz kluby dziecięce, co przekładało się na 1 206 miejsc dla dzieci w wieku 0 – 2 lat (dla porównania w 2012 roku miejsc było 1 031). Liczba dzieci przybywających w placówkach w ciągu roku jest wyższa aniżeli liczba miejsc (2014 – 1 828), co oznacza, że następuje rotacja w zakresie osób korzystających z usług żłobków i klubów dziecięcych. Prawdopodobnie liczba miejsc w placówkach nie wystarcza zatem do obsłużenia wszystkich zainteresowanych usługami mieszkańców. Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik dotyczący miejsc w żłobkach w latach 2010 – 2014.

⁸ Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w roku 2014.

Wykres 16. Liczba miejsc w żłobkach na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [miejsca/1000 dzieci w wieku 0-2 lata]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

PRZEDSZKOLA

Istotny wzrost nastąpił również w przypadku przedszkoli. W 2010 roku było ich 70, natomiast w 2014 o 23 więcej. Liczba miejsc dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat wzrosła w tym okresie o 1 390. W 2014 roku liczba wychowanków uczęszczających do przedszkoli na terenie Białegostoku wyniosła 9 503, natomiast liczba miejsc 10 044. Poza przedszkolami na terenie Białegostoku funkcjonują również 33 placówki z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach podstawowych oraz 9 punktów przedszkolnych⁹, czyli łącznie 135 placówek oferujących edukację przedszkolną.

Tabela 7. Liczba przedszkoli, oddziałów oraz miejsc w latach 2010-2014 [w szt.]

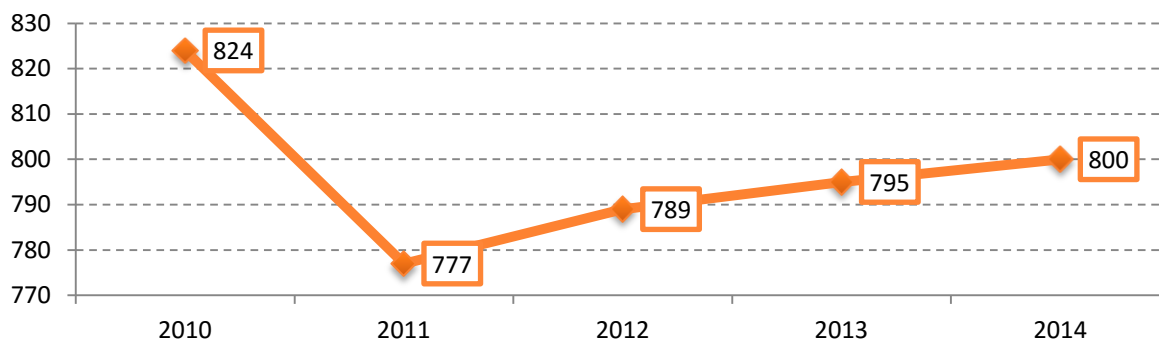
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba przedszkoli	70	75	82	89	93
Liczba oddziałów	370	390	416	441	450
Liczba miejsc	8654	8 843	9 375	9 828	10 044

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Warto zaznaczyć, że w latach 2011 – 2014 zanotowano wzrost wskaźnika liczby miejsc w przedszkolach na terenie Białegostoku z 777 w 2011 roku do 800 w 2014 roku. Podkreślić należy jednak, że najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w roku 2010, co prezentuje następny wykres (Wykres 17).

⁹ Bank Danych Lokalnych [data dostępu: 01.09.2015]

Wykres 17. Liczba miejsc w przedszkolach na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [miejsca/1000 dzieci w wieku 3-6 lat]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

SZKOŁY PODSTAWOWE

Podobnie jak w przypadku żłobków oraz przedszkoli również liczba szkół podstawowych uległa zwiększeniu w analizowanym okresie. Pozwoliło to na zwiększenie liczby oddziałów oraz utworzenie dodatkowych miejsc. W 2014 roku liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych (46 zwykłych oraz 7 specjalnych) na terenie Miasta wyniosła 17 721 – w tym 213 do szkół specjalnych. Ze statystyk wynika, że na jeden oddział w szkole podstawowej przypadało 21 dzieci.

Tabela 8. Liczba szkół podstawowych, oddziałów oraz uczniów w latach 2010-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba szkół podstawowych	48	49	50	52	53
Liczba oddziałów	738	739	745	753	829
Liczba uczniów	15519	15 660	15 753	16 209	17 721

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r. oraz Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

SZKOŁY GIMNAZJALNE

Pomimo względnie stałej liczby szkół gimnazjalnych w okresie 2011 – 2014, maleje liczba ich uczniów. W analizowanym okresie odnotowano spadek liczby oddziałów o 14%, natomiast uczniów o 11%. W 2014 roku do szkół gimnazjalnych (38 zwykłych i 6 specjalnych) na terenie Białegostoku uczęszczało 7 729 osób, zatem liczba uczniów przypadających na 1 oddział wyniosła 22.

Tabela 9. Liczba gimnazjów, oddziałów oraz uczniów w latach 2010-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba szkół gimnazjalnych	44	43	44	44	45
Liczba oddziałów	401	400	370	349	344
Liczba uczniów	8 766	8 750	8 180	7 838	7 771

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r. oraz Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Najbardziej widoczny spadek odnotowano w przypadku szkół ponadgimnazjalnych. Na przestrzeni lat 2010 – 2014 niemal w każdym z typów nastąpiła redukcja placówek: największa dotyczy szkół policealnych (z 56 do 39) oraz ogólnokształcących (z 52 do 37). Liczba uczniów w tych przypadkach zmalała odpowiednio o 25,3% i 15,9%. W dalszym ciągu największą popularnością wśród młodzieży cieszą się jednak właśnie licea ogólnokształcące, ale także technika. W 2014 roku na terenie Miasta funkcjonowało:

- 37 liceów ogólnokształcących (360 oddziałów; 9 959 uczniów),
- 10 zasadniczych szkół zawodowych (57 oddziałów; 1 294 uczniów),
- 19 techników (232 oddziały; 5 691 uczniów),
- 39 szkół policealnych (296 oddziałów; 7 048 uczniów).

Warto dodać, że absolwenci zasadniczych szkół zawodowych – w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych – w 2014 roku stanowili 7,8%, natomiast techników 31,3%, zaś liceów ogólnokształcących 60,9%.

Tabela 10. Liczba szkół ponadgimnazjalnych, oddziałów oraz uczniów w roku szkolnym 2010/2011 oraz 2014/2015

LICZBA SZKÓŁ		LICZBA ODDZIAŁÓW		LICZBA UCZNIÓW	
2010/2011	2014/2015	2010/2011	2014/2015	2010/2011	2014/2015
SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE					
52	37	448	360	11 835	9 959
ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE					
13	10	77	57	1 514	1 294
TECHNIKA					
26	19	286	232	6 891	5 691
SZKOŁY POLICEALNE					
56	39	355	296	9 434	7 048

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r. oraz Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

SZKOŁY WYŻSZE

Liczba szkół wyższych w latach 2010-2014 zmniejszyła się o jedną. Zmniejszyła się także liczba studentów (spadek o 29%) – dokładne dane przedstawiono w poniższej tabeli (Tabela 11). Warto dodać, że w 2014 roku było dwukrotnie więcej studentów studiów stacjonarnych (22 606) niż niestacjonarnych (10 418). Szkolnictwo wyższe na terenie Białegostoku obejmuje 10 uczelni, a wśród nich: Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Politechnikę Białostocką, Uniwersytet w Białymstoku, Wyższą Szkołę Ekonomiczną w Białymstoku, Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Wyższą Szkołę Gospodarowania Nieruchomościami – Wydział Podlaski w Białymstoku, Wyższą Szkołę Kosmetologii i Ochrony Zdrowia w Białymstoku, Wyższą Szkołę Menedżerską w Białymstoku, Wyższą Szkołę Wy-

chowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku oraz Niepaństwową Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Białymstoku.

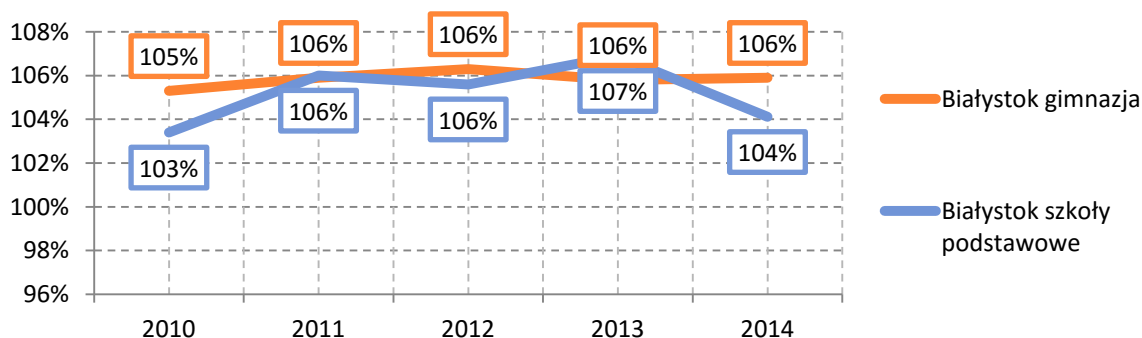
Tabela 11. Liczba szkół wyższych oraz studentów w latach 2010-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba szkół wyższych	11	11	11	11	10
Liczba studentów	45 547	43 342	39 699	35 521	32 226

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Podsumowując, warto przeanalizować współczynnik skolaryzacji brutto (wyrażony procentowo stosunek liczby wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia) w szkołach podstawowych i gimnazjach zarówno dla Białegostoku, jak i całego kraju. Współczynnik na poziomie szkoły podstawowej w 2014 roku w Białymstoku wyniósł 104,1% i był wyższy w porównaniu do średniej na poziomie kraju o blisko 10 p.p. Z kolei wskaźnik skolaryzacji na poziomie gimnazjum w 2014 roku wyniósł w Białymstoku 105,9%, co oznacza, iż w stosunku do średniej krajowej jego wartość była wyższa o ponad 7 p.p.

Wykres 18. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i w gimnazjach w latach 2010-2014 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

POMOC SPOŁECZNA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Materialną podstawę przekazu usług socjalnych stanowi infrastruktura społeczna – zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Miasto Białystok realizując koncepcję systemu pomocy społecznej (spójną ze Strategią Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus) za podstawę przyjmuje umożliwienie przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym oraz podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze

środowiskiem¹⁰. Wśród instytucji szczególnie zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych należy wskazać:

- 1. Urząd Miejski** – w szczególności Departamenty: Edukacji i Spraw Społecznych oraz Biuro Zarządzania Kryzysowego.
- 2. Placówki Oświatowe Miasta Białegostoku.**
- 3. Powiatowy Urząd Pracy.**
- 4. Zarząd Mienia Komunalnego.**
- 5. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku** – jednostka organizacyjna Miasta Białegostoku realizująca zadania pomocy społecznej. Do zadań Ośrodka należą przede wszystkim:
  - a. analiza i ocena zjawisk rodzących potrzebę świadczenia pomocy społecznej;
  - b. przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej;
  - c. pobudzanie do aktywnego udziału w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
  - d. aktywizowanie różnych środowisk do podejmowania działań samopomocowych, budowanie (tworzenie) lokalnego systemu wsparcia środowiskowego;
  - e. opracowywanie i realizacja projektów miejskich programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
  - f. prowadzenie spraw z zakresu organizowania opieki w rodzinach zastępczych i udzielania pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania w nich dzieci oraz wydawanie decyzji o wysokości odpłatności rodziców, których dzieci przebywają w rodzinach zastępczych;
  - g. koordynacja i nadzór nad działalnością: placówek opiekuńczo-wychowawczych, Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego, domów pomocy społecznej;
  - h. prowadzenie spraw z zakresu usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, schronisk dla nieletnich, zakładów poprawczych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych;
  - i. praca socjalna.
- 6. Domy Pomocy Społecznej:**
  - a. przy ul. Baranowickiej 203;
  - b. przy ul. Świerkowej 9;
  - c. Dzienny Dom Pomocy Społecznej;
  - d. Dom Opieki Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Cierpiących.
- 7. Placówki opiekuńczo – wychowawcze:**

---

¹⁰ http://mopr.bialystok.pl/xtras/zal_strategia2020.pdf [data dostępu: 1.09.2015 r.].

- a. Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jedynka”;
- b. Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dwójka”;
- c. Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Pogotowie Opiekuńcze;
- d. „Nasz Dom: Dobry Pasterz”;
- e. Środowiskowy Dom Rodzinny „Nasz Dom” Stowarzyszenia DROGA;
- f. Rodzinny Dom Dziecka Nr 2;
- g. Rodzinny Dom Dziecka św. Rodziny z Nazaretu¹¹.

Miejsca w placówkach stacjonarnych są w zdecydowanej większości wykorzystane. Na podstawie Sprawozdań z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2011, 2012, 2013 i 2014 należy stwierdzić, że najczęstszą przyczyną udzielania pomocy społecznej mieszkańcom Białegostoku jest ubóstwo (tendencja wzrostowa od roku 2011) oraz bezrobocie (również tendencja wzrostowa do roku 2013, w 2014 nastąpił spadek o prawie 14%). Równie często powodem była długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dokładne dane przedstawiono poniżej.

Tabela 12. Liczba rodzin objętych pomocą wg przyczyny udzielania pomocy społecznej w Białymstoku w latach 2011-2014

PRZYCZYNY	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	4 800	5 733	5 926	6 377	6 486
Bezrobocie	3 937	5 203	5 601	6 730	5 793
Długotrwała lub ciężka choroba	3 696	4 161	3 869	3 992	3 963
Niepełnosprawność	2 436	2 846	2 879	3 200	3 261
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1 611	1 555	1 322	1 191	1 146
Potrzeba ochrony macierzyństwa	400	343	380	418	507
Alkoholizm	666	607	553	521	440
Bezdomność	229	217	278	328	335
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	179	205	198	201	207
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	43	42	-	-	-
Przemoc w rodzinie	22	24	33	43	71
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy bądź ochronę uzupełniającą	69	26	37	52	36
Narkomania	22	20	22	29	22
Zdarzenia losowe	15	8	18	5	16

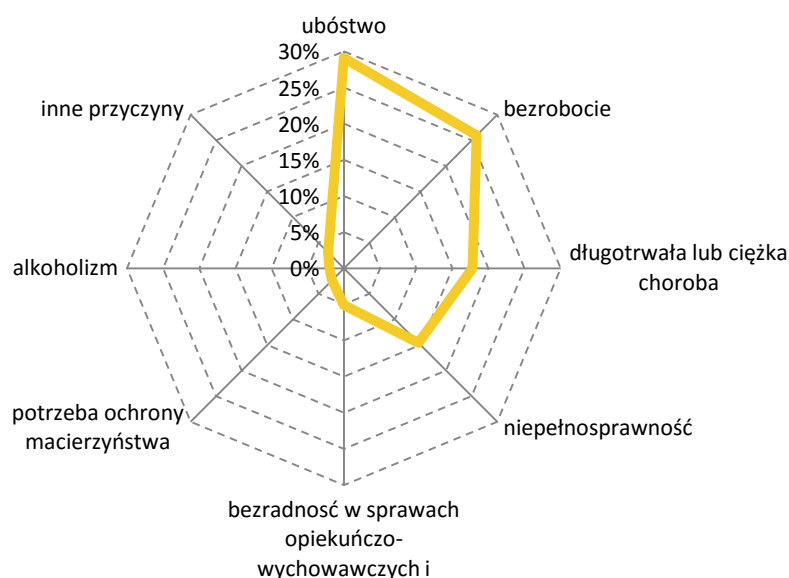
¹¹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020, Białystok 2011, s. 32-34 [data dostępu: 01.09.2015 r.].

PRZYCZYNY	2010	2011	2012	2013	2014
Sieroctwo	12	5	5	6	10
Sytuacja kryzysowa	2	4	1	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2010, 2011, 2012, 2013 i 2014.

W 2014 roku najczęstszymi przyczynami udzielania pomocy społecznej było: ubóstwo (29,1%), bezrobocie (26,0%), długotrwała lub ciężka choroba (17,8%) oraz niepełnosprawność (14,6%). W perspektywie systematycznego wzrostu przeciętnego trwania życia oraz spadku umieralności należy spodziewać się dalszego wzrostu zapotrzebowania na usługi pomocy społecznej w aspekcie aktywizacji społecznej osób starszych.

Wykres 19. Przyczyny udzielenia pomocy społecznej w Białymstoku w 2014 r. [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2014.

Zadania pomocy społecznej w Białymstoku realizowane są przez organy administracji rządowej i samorządowej, przy współpracy z organizacjami społecznymi, kościołami, fundacjami i stowarzyszeniami, pracodawcami, a także osobami fizycznymi i prawnymi. Istotne są w tym zakresie organizacje pozarządowe podejmujące działania mające na celu rozwiązywanie problemów społecznych – stanowią one trzeci sektor społeczeństwa. Do działających najprężniej zaliczyć należy m.in.¹²:

1. Zarząd Okręgowego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Białymstoku;
2. Caritas Archidiecezji Białostockiej;
3. Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej ELEOS;

¹² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020, Białystok 2011, s. 35-40 [data dostępu: 01.09.2015 r.].

4. Polski Czerwony Krzyż;
5. Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie DROGA;
6. Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA;
7. Oddział Miejski Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Białymstoku;
8. Stowarzyszenie Kontakt Miast Białystok – Eindhoven;
9. Stowarzyszenie Penitencjarne Patronat;
10. Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa”;
11. Fundacja Edukacji i Twórczości ;
12. Stowarzyszenie Bank Żywności;
13. Stowarzyszenie Czcieli Miłosierdzia Bożego Archidiecezji Białostockiej im. Ks. Michała Sopoćki.

Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych realizują m.in.¹³:

1. Uniwersytet Trzeciego Wieku;
2. Stowarzyszenie Akademia Plus 50;
3. Stowarzyszenie Samopomocowe Orchidea;
4. Stowarzyszenie Samopomocowe Radość;
5. Stowarzyszenie Samopomocowe Rada Seniorów;
6. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
7. Parafia Rzymskokatolicka p. w. Matki Bożej Różańcowej.

SŁUŻBA ZDROWIA

Działalność leczniczą w zakresie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych na terenie województwa podlaskiego w 2013 roku wykonywało 309 podmiotów leczniczych, co przełożyło się na liczbę 7 043 łóżek. Od 2012 roku liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców zmniejszyła się:

- 2010 – 86;
- 2011 – 79;
- 2012 – 85;
- 2013 – 85;
- 2014 – 86.

¹³ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020, Białystok 2011, s. 40 [data dostępu: 01.09.2015 r.].*

Warto zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2011 – 2013 wzrosła liczba lekarzy pracujących na terenie Białegostoku (z 2 998 do 3 483). Odwrotną tendencję zaobserwowano w przypadku lekarzy dentystów (ich liczba zmalała o 11). Ogólnie liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców w 2013 roku wyniosła 49, pielęgniarek i położnych 71, zaś przychodni 10. Ponadto dane ukazują, że udzielono 5 porad w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na jednego mieszkańca (wskaźnik ten utrzymuje się na takim samym poziomie od 2008 roku). Warto zaznaczyć również, że w analizowanym okresie liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadająca na 10 tys. mieszkańców pozostaje na stałym poziomie 10.

Na przestrzeni lat 2011 – 2014 zwiększyła się również liczba domów i zakładów pomocy społecznej – o 1 placówkę. W 2014 roku na terenie Miasta było ich 9, co przełożyło się na 822 miejsca (w tym 791 zajętych).

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Na podstawie uzyskanych danych należy stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2010 – 2014 istotnie zmniejszyła się liczba przestępstw (spadek o 21%) dokonywanych na terenie Białegostoku. W 2014 roku liczba przestępstw na 1000 mieszkańców wyniosła 17,76 – najniższy wskaźnik wśród miast wojewódzkich. Jednocześnie w latach 2010 – 2014 zaobserwować można wzrost wskaźnika wykrywalności sprawców o 2 p.p.

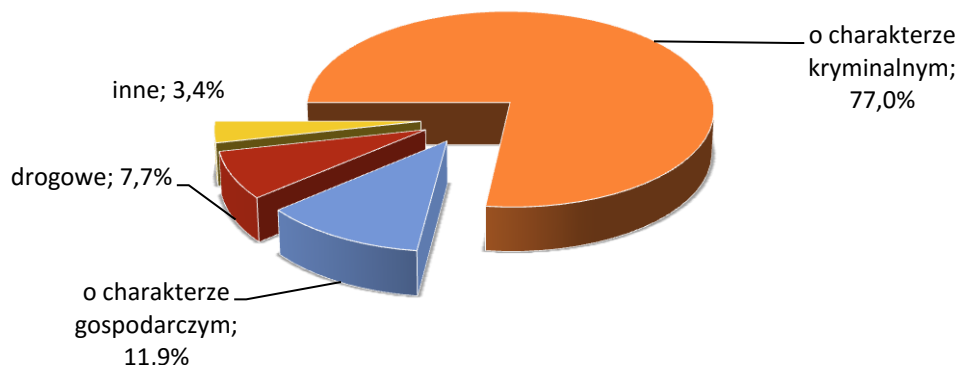
Tabela 13. Wybrane wskaźniki w zakresie bezpieczeństwa publicznego

WYSZCZEGÓLNIENIE	JEDNOSTKA POMIARU	STAN W 2010 R.	STAN W 2014 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2014 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2014 R.
				MIASTO	MIASTO
Liczba przestępstw ogółem	szt.	6 788	5 332	3 692 Gorzów Wielkopolski	49 955 Warszawa
Wskaźnik wykrywalności sprawców w %	%	54,3	56,3	41,0 Warszawa	62,0 Bydgoszcz
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	‰	23,07	17,76	17,76 Białystok	57,34 Katowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Rok 2014 nie różnił się znacząco pod względem struktury popełnianych przestępstw od lat ubiegłych. Zdecydowana większość przestępstw miała charakter kryminalny (77%): kradzież rzeczy cudzych (23,0%); kradzież z włamaniem (14,5%); rozboje, kradzież i wymuszenie (3,9%); uszczerbek na zdrowiu (3,6%); udział w bójce lub pobiciu (2,2%) oraz pozostałe (29,8%). Istotny odsetek stanowiły również przestępstwa o charakterze gospodarczym (11,9%), nieco mniej odnotowano tych o charakterze drogowym (7,7%).

Wykres 20. Struktura przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wg kategorii w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w 2014 roku.

Analizowany okres charakteryzuje się tendencją wzrostową w zakresie wykrywalności przestępstw. W 2010 roku wskaźnik wykrywalności wyniósł 54,3%, natomiast w 2014 – 56,3%. Zaobserwowano również spadek liczby przestępstw stwierdzonych ogółem na przestrzeni niniejszych lat (2011 – 7 177; 2014 – 5 332). Warto przy tym zaznaczyć, że najwyższym wskaźnikiem wykrywalności sprawców charakteryzowały się (w całym analizowanym okresie) przestępstwa o charakterze drogowym – od 2010 roku ponad 98%.

Wykres 21. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych i wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2010-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	PRZESTĘPSTWA STwierdzone [w szt.]					WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW [w %]				
	2014	2013	2012	2011	2010	2014	2013	2012	2011	2010
OGÓŁEM	5 332	6 873	7 395	7 177	6788	56,3	60,7	61,1	62,7	54,3
W tym przestępstwa:										
– o charakterze kryminalnym	4 107	4 971	5177	5 295	4926	48,8	50,0	48,4	51,8	39,3
– o charakterze gospodarczym	633	803	752	757	871	67,4	76,2	76,9	89,7	92,6
– drogowe	408	911	1060	860	703	98,0	98,9	99,2	99,1	98,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

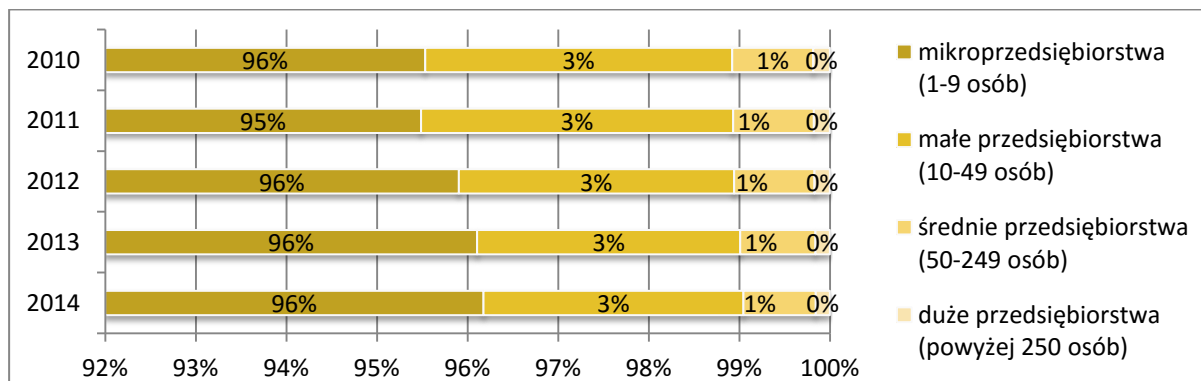
6.4 Rozwój gospodarczy

Według danych rejestru REGON, w końcu 2014 roku, na terenie Białegostoku zarejestrowanych było 33 735 podmiotów gospodarki narodowej¹⁴, czyli o 2,0% więcej niż w roku 2013 (33 085), 3,9% niż w 2012 (32 410) i 7,1% niż w 2011 (31 339). Na przestrzeni analizowanego okresu wzrósł udział mikroprzedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów, natomiast zmalała (nieznacznie) liczba małych

¹⁴ Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

i średnich przedsiębiorstw. Liczba dużych podmiotów uległa zmniejszeniu w 2013 roku (z 55 do 53), od tego czasu pozostaje bez zmian.

Wykres 22. Podmioty wg klas wielkości prowadzące działalność na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Tabela 14 Podmioty wg klas wielkości prowadzące działalność na terenie Białegostoku w latach 2010-2014

Rok	Rodzaj przedsiębiorstwa			
	mikro	małe	średnie	duże
2010	29 867	1 060	280	57
2011	29 925	1 079	280	55
2012	31 082	985	288	55
2013	31 797	961	274	53
2014	32 445	968	269	53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

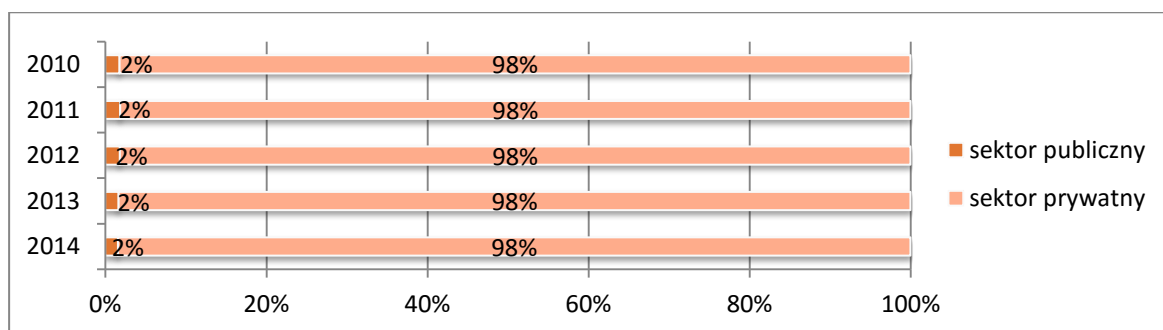
Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Białegostoku jest własnością osób prywatnych (od 2011 roku zaobserwować można systematyczny wzrost w tym zakresie), przez co maleje udział podmiotów z sektora publicznego (Wykres 23). Warto zaznaczyć, że w sektorze publicznym najczęściej jednostek funkcjonowało w sekcjach: edukacja – 241, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 128 oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 77. Natomiast w sektorze prywatnym dominowały podmioty zarejestrowane w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (8 965), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (3 788) oraz budownictwo (3 484)¹⁵. Ponadto w końcu 2014 roku rejestr REGON obejmował 8 413 osób prawnych i samodzielnych jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (wzrost o 4,4% w porównaniu do roku 2013) oraz 25 322 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (wzrost o 1,2%)¹⁶.

¹⁵ Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2014 roku.

¹⁶ Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

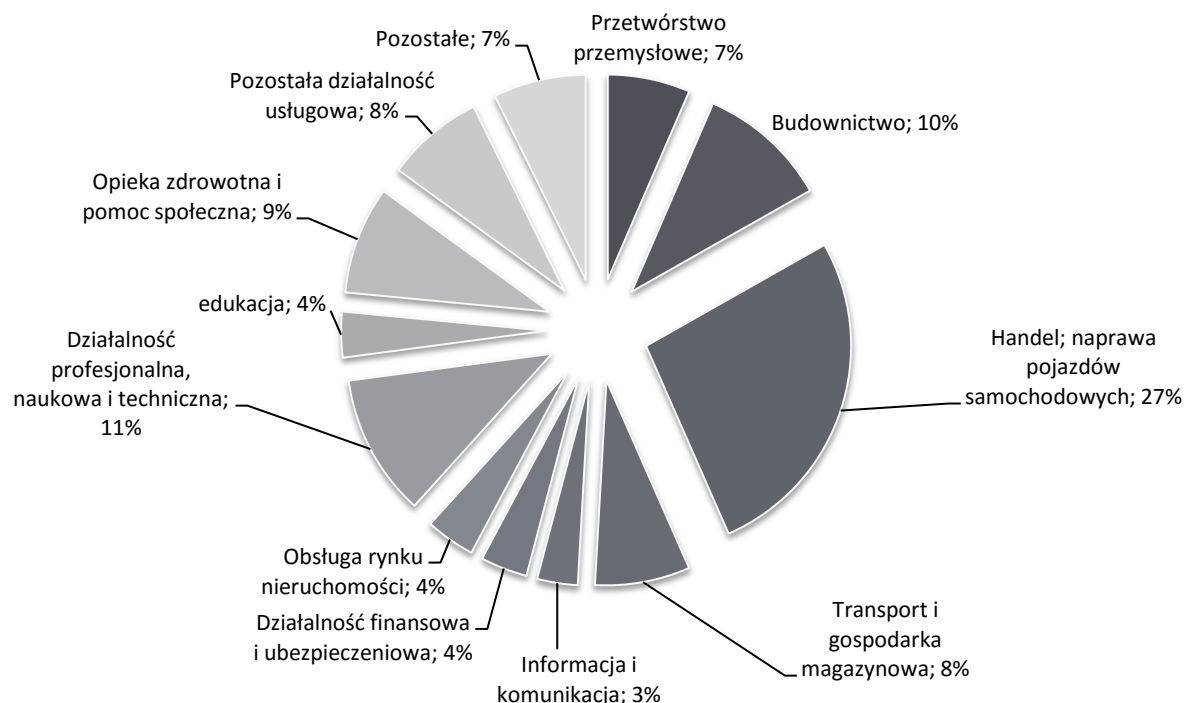
Wykres 23. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Analizując strukturę podmiotów zarejestrowanych na terenie Białegostoku według sekcji, warto zauważyć, że w 2014 roku ponad ¼ stanowiły przedsiębiorstwa związane z handlem i naprawą pojazdów samochodowych. Istotny udział miała również działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (11,2%) oraz budownictwo (10,3%). Mniej niż 10% zajmowały sekcje: opieka zdrowotna i pomoc społeczna, transport i gospodarka magazynowa, a także przetwórstwo przemysłowe. W mniejszości pozostawały sektory związane z edukacją, informacją i komunikacją, działalnością finansową/ ubezpieczeniową oraz obsługą rynku nieruchomości. Analizując udział podmiotów według sekcji w latach 2011 – 2014 należy stwierdzić, że nie zaszły w tym zakresie istotne zmiany.

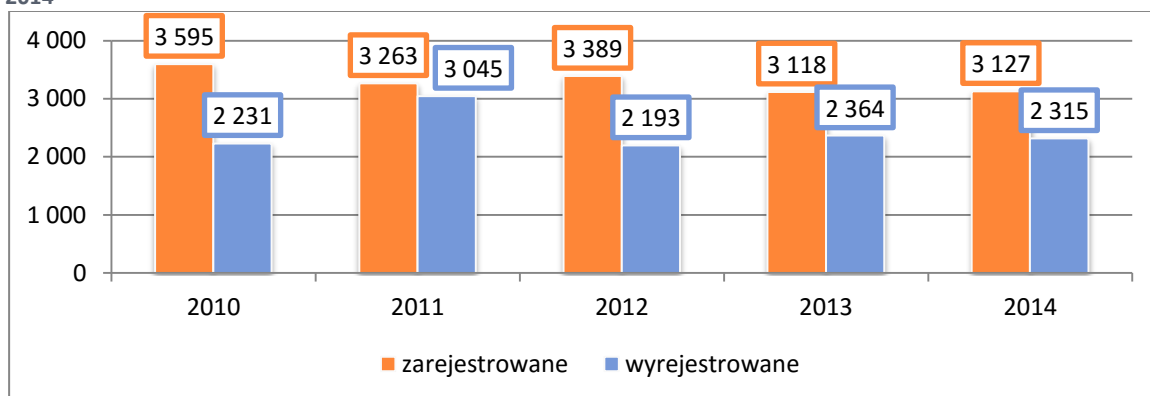
Wykres 24. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji w 2014 roku [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w 2014 roku.

Analizując podmioty gospodarki narodowej, nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON, w latach 2010 – 2014 należy zauważyć, że od roku 2012 utrzymuje się tendencja spadkowa w zakresie nowo rejestrowanych podmiotów (spadek o 7,7%). W przypadku wyrejestrowywanych działalności nie można określić jednolitej tendencji, jednak ich odsetek uległ pomniejszeniu w roku 2014 w porównaniu do roku 2011 i 2013. Najmniejszą liczbę wyrejestrowanych przedsiębiorstw odnotowano w roku 2012.

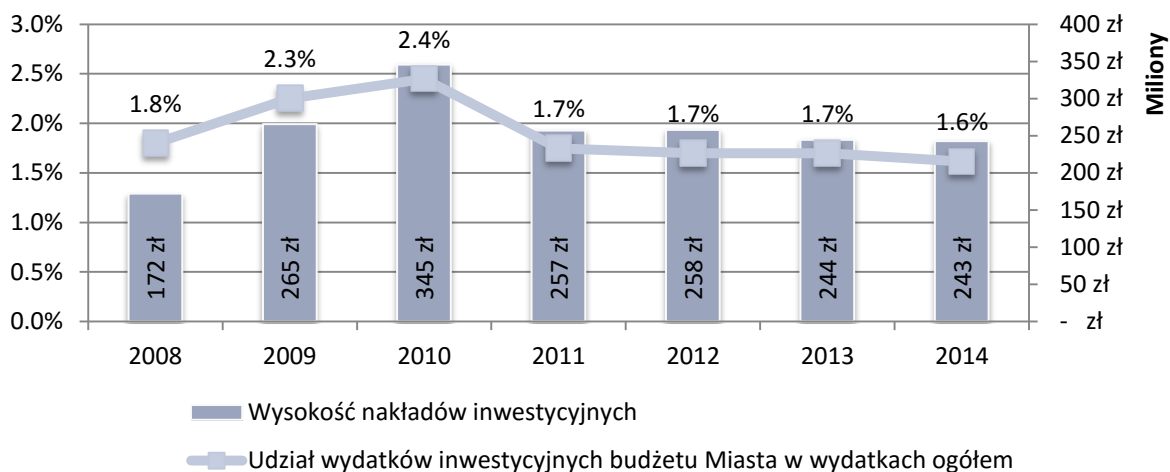
Wykres 25. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Wysokość nakładów inwestycyjnych oraz udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem od 2011 roku utrzymuje się na podobnym poziomie (240-260 mln zł, co stanowi 16-18% wydatków budżetu ogółem).

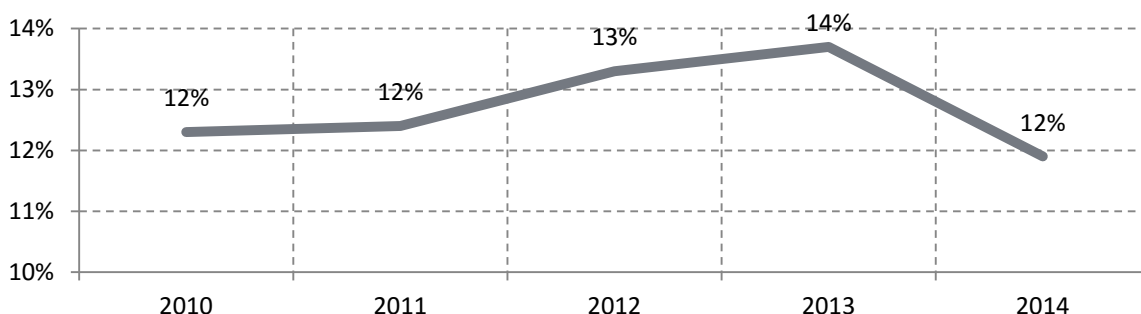
Wykres 26 Wysokość nakładów inwestycyjnych [w zł] oraz udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku zarejestrowanych było 22 411 osób bezrobotnych, w tym 14 722 osoby zamieszkałe w powiecie grodzkim i 7 639 osób z powiatu ziemskiego. Jak wskazuje poniższy wykres stopa bezrobocia rejestrowanego¹⁷ na przestrzeni lat 2010 – 2014 ulegała wahaniom, chociaż w ostatnim roku była najniższa od 4 lat (11,9%). Odsetek osób pozostających bez zatrudnienia nadal jest bardzo wysoki – Białystok, wśród miast wojewódzkich, w 2014 roku był miastem o najwyższej stopie bezrobocia (przewyższał również średnią krajową, która wyniosła 11,5%).

Wykres 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

W 2014 roku mężczyźni stanowili ponad połowę osób bezrobotnych (54,9%) – tendencja ta widoczna była w całym analizowanym okresie. Ponadto najliczniejszą grupę tworzyły osoby pozostające bez pracy dłużej niż rok oraz dotychczas niepracujące (w ostatnim przypadku liczba z roku na rok maleje, w porównaniu do roku 2013 nastąpił spadek o 17,9%).

Tabela 15 Bezrobotni zarejestrowani na terenie Białegostoku wg cech społeczno-demograficznych w latach 2010-2014 [w os.]

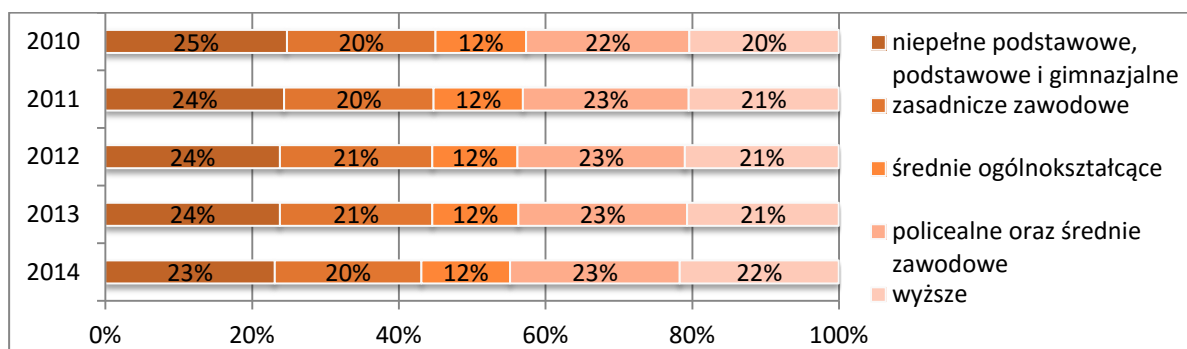
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	15 249	15 526	16 545	17 234	14 772
– mężczyźni	8 073	8 127	8 990	9 469	8 079
– kobiety	7 176	7 399	7 555	7 765	6 693
Z ogółem:					
▪ dotychczas niepracujący	3592	3 481	3 302	3 210	2 634
▪ zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy	170	252	429	593	402
▪ niepełnosprawni	1123	b.d.	1 296	1 429	1 252
▪ posiadający prawo do zasiłku	1811	2 007	2 291	1 844	1 463
▪ pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	5438	6 009	6 819	7677	7 164
Oferty pracy	9	26	74	119	259

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

¹⁷ Udział bezrobotnych do osób czynnych zawodowo.

W ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (na koniec 2014 roku) 3 200 osób posiadało wykształcenie wyższe, 3 417 – policealne i średnie zawodowe, 1 788 – średnie ogólnokształcące i 2 954 – zasadnicze zawodowe. Bez pracy powyżej 12 miesięcy pozostawało 48,5% ogółu bezrobotnych. Na przestrzeni lat 2011 – 2014 odsetek bezrobotnych według poziomu wykształcenia nie ulegał większym zmianom.

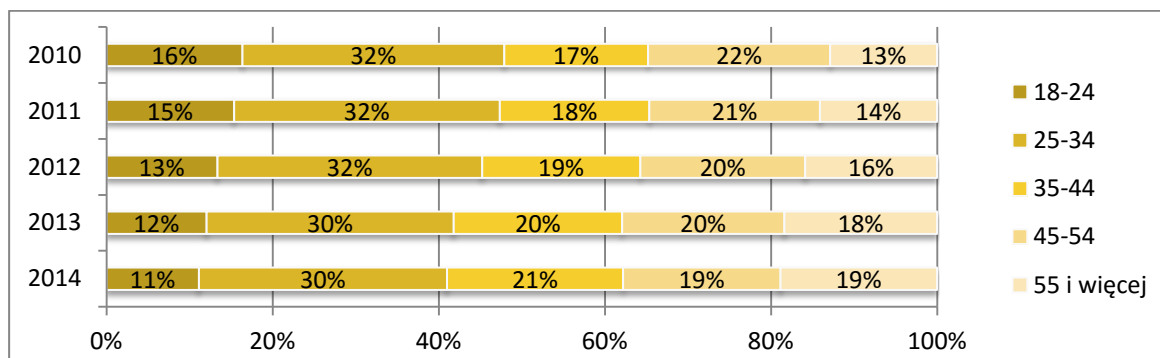
Wykres 28. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Białegostoku wg wykształcenia w latach 2010-2014 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Warto zwrócić uwagę również na strukturę wiekową osób pozostających bez pracy. Na przestrzeni lat 2011 – 2014 zwiększył się odsetek bezrobotnych w wieku 35 – 44 lata (o 3,2 p. p.) oraz 55 lat i więcej (w tym przypadku nastąpił wzrost o 4,7 p. p.). Istotnie zmalał natomiast odsetek osób młodych, w wieku 18 – 24 lata oraz 25 – 34 lata. Tendencja spadkowa dotyczy także bezrobotnych w wieku 45 – 54 lata (Wykres 29).

Wykres 29. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Białegostoku wg wieku w latach 2010-2014 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Analizie poddano również strukturę zatrudnienia. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób mających siedzibę na terenie Białegostoku) w 2014 r. kształtowało się na poziomie 33 tys. osób, czyli o blisko 10% więcej niż w roku 2010. Analizując poszczególne rodzaje działalności, najwyższe przeciętne zatrudnienie odnotowywano w przemyśle (spadek w analizowanym okresie o 2,3 tys.) oraz handlu i naprawie samochodów (spadek 1,5 tys.). Najniższe stwierdzono natomiast w informacji i komunikacji (utrzymuje się na stałym poziomie 0,7 – 0,8 tys.), zakwaterowaniu oraz gastronomii (stałe zatrudnienie 0,8 – 0,9 tys.), a także

w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (0,7 – 0,9 tys.). Dokładne dane przedstawiono poniżej.

Tabela 16. Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w latach 2010-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys.				
Przemysł	13,7	12,8	12,1	11,5	11,4
Budownictwo	4,4	4,5	4,1	3,7	3,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	11,2	11,5	10,9	10,1	9,7
Transport i gospodarka magazynowa	2,2	1,7	1,9	1,9	2,1
Zakwaterowanie i gastronomia	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9
Informacja i komunikacja	7,9	0,7	0,7	0,7	0,8
Obsługa rynku nieruchomości	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Administrowanie i działalność wspierająca	1,1	0,9	1,2	1,4	1,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9
OGÓŁEM	30,1	37,3	34,8	33,4	33,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, wśród działów dominujących w zatrudnieniu znaczący spadek poziomu zatrudnienia w 2014 roku odnotowano w produkcji artykułów spożywczych, budowie budynków, poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji, handlu detalicznym oraz budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Wyższe zatrudnienie odnotowano natomiast w przypadku pozostałej produkcji wyrobów, zakwaterowaniu, działalności związanej z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem zieleni, jak również w działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki.

W 2014 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw (w jednostkach średnich i dużych mających siedzibę na terenie Białegostoku) wyniosło 3 298,21 zł i było o 4,0% wyższe niż w roku 2013, 5,5% niż w roku 2012 i 8,5% niż w 2011. W stosunku do lat 2013, 2012 i 2011 w 2014 roku wzrost wynagrodzeń wystąpił w większości sekcji sektora przedsiębiorstw, przy czym najwyższy odnotowano w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce magazynowej oraz informacji i komunikacji.

Tabela 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w latach 2010-2014 [w zł]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
OGÓŁEM	3 014,50	3 018,70	3 116,93	3 171,32	3 298,21
Przemysł	3 025,33	2 893,61	3 084,79	3 189,71	3 277,53
Budownictwo	3 442,39	3 521,10	3 531,20	3 589,26	3 728,53
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 873,90	2 894,51	2 981,09	3 022,69	3 190,78

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014
Transport i gospodarka magazynowa	3 041,20	2 958,51	3 130,68	3 235,62	3 336,85
Zakwaterowanie i gastronomia	1 971,01	2 097,51	2 259,33	2 220,03	2 199,85
Informacja i komunikacja	3 955,81	4 096,31	4 131,97	4 191,22	4 243,89
Obsługa rynku nieruchomości	3 189,12	3 292,45	3 421,95	3 529,36	3 627,45
Administrowanie i działalność wspierająca	1 963,68	1 999,27	2 037,04	2 002,95	2 131,74
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3 653,87	3 794,84	3 742,77	3 708,62	3 811,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku w roku 2011, 2012, 2013 i 2014.

Dochody budżetowe Miasta ogółem w 2014 roku wyniosły 5 870,77 zł na mieszkańca. Wzrosły zatem o 38% w porównaniu do roku 2010. Podobnie jak wydatki budżetowe ogółem, które wzrosły w analogicznym okresie z 4 776,71 zł do poziomu 5 089,83 zł. Ponadto zaobserwowano wzrost nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, w przeliczeniu na mieszkańca – z 2 294,70 zł do 2 721,50 zł oraz spadek produkcji sprzedanej przemysłu, również w przeliczeniu na mieszkańca – z 11 039 zł do 10 532 zł. Warto jednak zaznaczyć, że wzrosła wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach. W Białymstoku stale rozwija się również branża turystyczna, o czym świadczy wzrost liczby noclegów udzielonych turystom na przestrzeni lat 2010 – 2014 (o 21%). Bardzo istotny jest ponadto fakt, że Miasto Białystok zajęło 2. miejsce wśród miast wojewódzkich najlepiej wykorzystujących środki unijne w latach 2004 – 2014. Prowadzone działania skutkowały między innymi zwiększeniem atrakcyjności Miasta dla przedsiębiorców, inwestorów oraz turystów.

Tabela 18. Potencjał gospodarczy Białegostoku - wybrane wskaźniki

WSKAŹNIKI	jednostka pomiaru	STAN W 2010 R.	STAN W 2014 R.	WARTOŚĆ MINIMALNA W 2014 R.	WARTOŚĆ MAKSYMALNA W 2014 R.
				MIASTO	MIASTO
Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	PLN/os.	4 260,19	5 870,77	3 374,72 Szczecin	6 616,22 Warszawa
Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	PLN/os.	4 776,71	5 089,83	3 858,47 Gorzów Wielkopolski	7 779,79 Warszawa
Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców	szt./10 tys. os.	1061	1142	1142 Białystok	2210 Warszawa
Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	12,3	11,9	3,2 Poznań	11,9 Białystok
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	%	94,4	92,6	85,7 Gorzów Wielkopolski	134,5 Warszawa
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca ¹⁸	PLN/os.	2 294,70	2 721,50	2 721,5 Białystok	10 657,8 Warszawa

¹⁸ Brak dostępnych wartości wskaźnika za 2014 rok. Dane dotyczą 2013 roku.

Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (Polska=100) ¹⁹	%	97,3	94,2	94,2 Białystok	363,7 Warszawa
Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca (podmioty o liczbie pracujących >9) ²⁰	PLN/os.	11 039	10 532	10 532 Białystok	88 903 Gdańsk
Liczba noclegów udzielonych turystom na 1000 mieszkańców	szt./1000 os.	920,83	1 110,68	764,85 Bydgoszcz	5 590,26 Kraków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

6.5 Kultura, sport i turystyka

Na terenie Białegostoku funkcjonuje 17 jednostek świadczących działalność kulturalną (domy, ośrodki kultury, kluby itd.), z czego 3 z nich należą do sektora publicznego, natomiast 15 do prywatnego. Warto również zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2010 – 2014 wzrosła liczba placówek przystosowanych dla osób niepełnosprawnych oraz tych posiadających salę widowiskową. Liczba organizowanych imprez w mieście pozostaje na zbliżonym poziomie, chociaż od 2012 roku zaobserwować można ich spadek. Pomimo zmniejszającej się liczby imprez, rośnie grono ich uczestników – w porównaniu do roku 2010, w 2014 liczba ta wzrosła o blisko 20%. W latach 2010 – 2014 zaobserwować można także wzmożone zainteresowanie mieszkańców Białegostoku działalnością zespołów artystycznych oraz kół/ klubów. Dokładne dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Dane za lata 2010-2014 dotyczące obszaru kultury

WYSZCZEGÓLNIENIE	JEDNOSTKA POMIARU	2010 ²¹	2011	2012	2013	2014
Liczba domów i ośrodków kultury (w tym kluby i świetlice)	szt.	16	15	17	17	17
Liczba imprez	szt.	2 856*	1 277	1 358	1 333	1 238
– Liczba uczestników imprez*	os.	31 7167*	239 193	247 679	290 610	378 866
Zespoły artystyczne	szt.	98*	58	85	84	69
– Liczba członków	os.	1 224*	872	1 318	1 267	1 082
Koła/ kluby*	szt.	68*	72	138	128	113
– Liczba członków	os.	1 659*	2 219	3 215	3 666	3 300

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Wśród imprez organizowanych na terenie Białegostoku największą popularnością cieszyły się przede wszystkim występy artystów i zespołów zawodowych (łącznie w tego typu wydarzeniach w latach 2011 – 2014 uczestniczyło 137 546 osób) oraz zespołów amatorskich (102 225 osób). Warto zauważyć, że pomimo prawie dwukrotnie mniejszej liczby organizowanych występów artystów i zespołów

¹⁹ Brak dostępnych wartości wskaźnika za 2014 rok. Dane dotyczą 2013 roku.

²⁰ Brak dostępnych wartości wskaźnika za 2014 rok. Dane dotyczą 2013 roku.

²⁵ Dane oznaczone * dotyczą roku 2009.

zawodowych, w porównaniu do występów zespołów amatorskich, to pierwsza z form cieszyła się wyższą popularnością wśród mieszkańców. W analizowanym okresie najmniej osób uczestniczyło w konkursach, a także w wystawach.

W analizowanych latach najwięcej zorganizowano prelekcji, spotkań oraz wykładów, pomimo systematycznie malejącej ich liczby (w 2014 roku spadek o blisko 27%, w porównaniu do 2011 r.). Duża była również liczba występów zespołów amatorskich.

Tabela 20. Liczba imprez i ich uczestników w latach 2009-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009 ²²		2011		2012		2013		2014	
	wydarzenia	uczestnicy	wydarzenia	uczestnicy	wydarzenia	uczestnicy	wydarzenia	uczestnicy	wydarzenia	uczestnicy
Liczba imprez OGÓŁEM, w tym:	2 856	317 167	1 277	239 193	1 358	247 679	1 333	290 610	1 238	378 866
– seanse filmowe	993	11 578	15	295	12	320	20	225	19	735
– wystawy	112	22 345	77	9 425	97	16 521	94	9 405	122	15 005
– występy zespołów amatorskich	394	23 386	301	26 355	297	27 889	224	24 497	182	23 484
– występy artystów i zespołów zawodowych	155	94 972	87	40 557	180	28 611	123	14 855	111	53 523
– dyskoteki	26	2 248	27	1 542	42	2 805	43	2 860	64	3 763
– prelekcje, spotkania, wykłady	298	24 384	389	18 775	324	14 870	309	23 602	284	12 058
– imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	84	21 484	129	21 740	157	19 452	124	18 638	102	16 685
– konkursy	76	8 347	152	6 009	120	11 233	127	12 745	103	9 276
– inne	-	-	100	-	129	125 978	269	183 783	251	244 337

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Od roku 2012 liczba kół oraz klubów pozostaje na względnie stałym poziomie, podobnie jak liczba ich członków – wyjątkiem był rok 2011. Jak wynika z poniższej tabeli, najwięcej kół w całym analizowanym okresie skierowanych było do osób starszych (tzw. kluby seniora). Cieszyły się one również wysoką popularnością wśród odbiorców. Warto zwrócić także uwagę na dużą liczbę kół tanecznych, plastycznych oraz turystycznych i sportowo-rekreacyjnych. W przypadku pierwszych i ostatnich uważać można systematycznie rosnącą liczbę ich członków, co wskazuje na wzrost zainteresowania mieszkańców taką formą spędzania wolnego czasu.

²² Dane za rok 2009, brak dostępnych danych za 2010 rok.

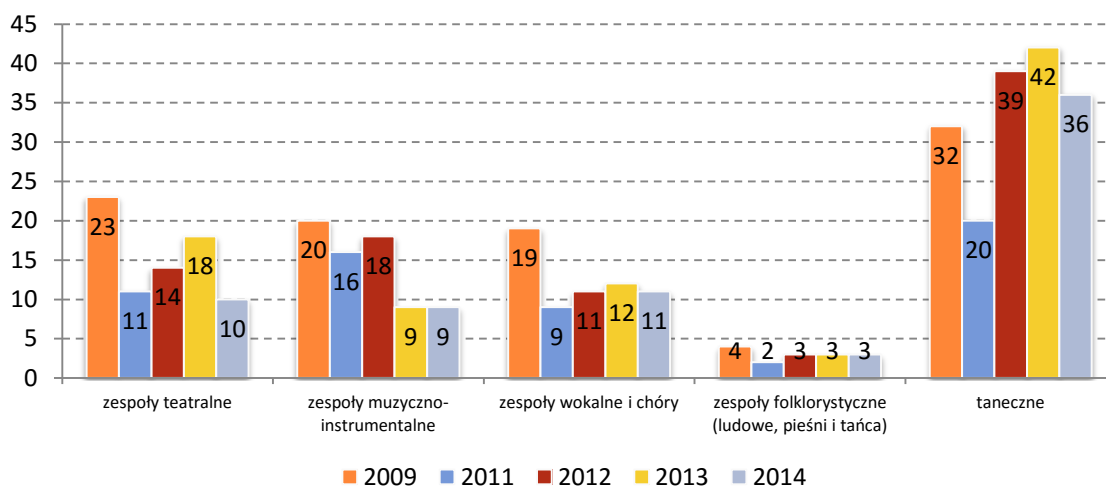

Tabela 21. Liczba kół/ klubów i ich członków w latach 2009-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009 ²³		2011		2012		2013		2014	
	koła	członkowie	koła	członkowie	koła	członkowie	koła	członkowie	koła	członkowie
Koła/ kluby ogólnie, a w tym:	68	1 659	72	2 219	138	3 215	128	3 666	113	3 300
– politechniczne	3	61	2	20	3	27	3	25	2	18
– taneczne	-	-	-	-	29	401	33	471	28	479
– informatyczne	8	93	3	36	4	28	5	62	4	34
– plastyczne	20	309	15	257	19	346	20	310	22	310
– fotograficzne i filmowe	6	48	1	16	1	30	2	47	2	40
– teatralne	-	-	-	-	16	213	17	205	11	155
– turystyczne i sportowo-rekreacyjne	11	140	6	188	13	275	22	569	23	562
– seniora	14	723	19	1 292	46	1 696	19	1 128	15	827
– terapeutyczne	5	191	3	62	3	44	2	22	2	29
– dyskusyjne kluby filmowe	1	40	1	31	1	35	1	23	1	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

W przypadku zespołów artystycznych funkcjonujących na terenie Białegostoku, w analizowanym okresie zauważyć można tendencję spadkową (od roku 2013). W przypadku wszystkich rodzajów działalności, liczba zespołów zmalała bądź pozostawała bez zmian – nie zanotowano wzrostu w żadnym z obszarów. W całym okresie najwięcej było zespołów tanecznych, następnie teatralnych oraz muzyczno-instrumentalnych. Niszowe nadal pozostają zespoły folklorystyczne.

Wykres 30. Zespoły artystyczne funkcjonujące na terenie Białegostoku w latach 2009²⁴-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

²³ Dane za rok 2009, brak dostępnych danych za 2010 rok.

²⁴ Dane za rok 2009, brak dostępnych danych za 2010 rok.

Wśród pracowni specjalistycznych funkcjonujących na terenie Białegostoku najwięcej jest sal baletowych/ tanecznych. Od roku 2012 można zaobserwować systematyczny wzrost ich liczby. W 2014 roku powstała także pracownia fotograficzna, której nie było w latach poprzednich.

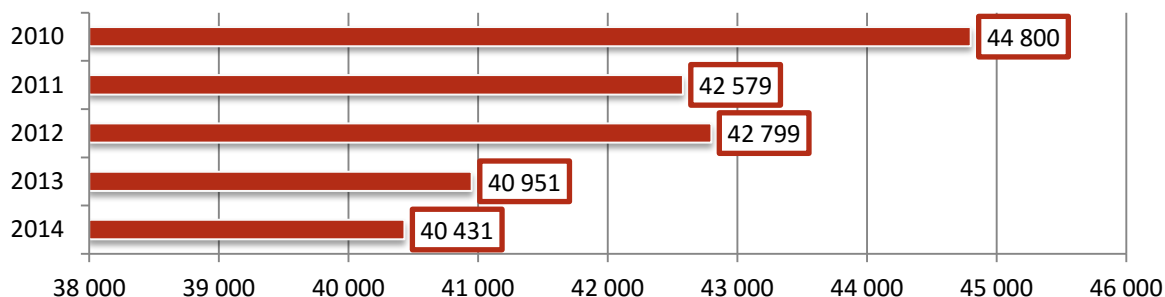
Tabela 22. Pracownie specjalistyczne funkcjonujące na terenie Białegostoku w latach 2012-2014²⁵

Pracownie specjalistyczne	2012	2013	2014
fotograficzne	0	0	1
filmowe	0	1	0
plastyczne	9	9	9
muzyczne	9	9	9
politechniczne	1	1	1
komputerowe	2	2	1
sale baletowe/ taneczne	10	11	12
inne	5	6	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

W analizowanych latach liczba bibliotek i ich filii funkcjonujących na terenie Białegostoku nie uległa zmianie – 17 placówek. Zwiększyła się natomiast liczba punktów bibliotecznych z 12 (2010) do 18 (2013-2014). Warto zwrócić uwagę również na regularnie zmniejszającą się liczbę czytelników korzystających z bibliotek. Trend ten widoczny jest od roku 2013, w którym spadek był największy w analizowanym okresie – o ponad 1 800 osób.

Wykres 31. Czytelnicy korzystający z bibliotek na terenie Białegostoku w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

Warto nadmienić również, że na terenie Miasta w latach 2010 – 2014 funkcjonowały następujące obiekty działające w obszarze kultury:

- 1 instytucja muzyczna (filharmonia);
- 3 galerie i salony sztuki;
- 4 teatry, w tym:
  - 1 teatr dramatyczny;
  - 1 teatr operowy;

²⁵ Brak dostępnych danych przed rokiem 2012.

- 2 teatry lalkowe;
- 3 kina;
- 6 muzeów łącznie z oddziałami (w latach 2010 – 2012 było ich 5).

Warto zaznaczyć, że w przypadku muzeów, liczba osób odwiedzających ich ekspozycję od 2013 roku wzrasta (2013 – 62 113; 2014 – 64 377). Podobnie jak liczba imprez oświatowych organizowanych w ich siedzibach (2011 – 795; 2012 – 465; 2013 – 805; 2014 – 982).

Jak wynika z uzyskanych danych, liczba klubów sportowych funkcjonujących na terenie Białegostoku wzrosła z 92 (2012 rok) do 106 (2014 rok) jednostek. Było to równoważne ze wzrostem liczby ich członków, jednak zmniejszeniu uległa liczba osób ćwiczących w klubach (spadek o 1 006 osób). Wśród osób ćwiczących w klubach przeważają mężczyźni. W analizowanym okresie zwiększyła się także liczba sekcji sportowych (z 203 do 206).

Tabela 23. Kluby sportowe, sekcje oraz ich członkowie w roku 2010, 2012 i 2014²⁶

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2014
Kluby sportowe łącznie	89	92	106
– członkowie	8 205	8 822	9 182
– ćwiczący ogółem	8 937	9 445	8 439
○ mężczyźni	6 553	6 890	6 090
○ kobiety	2 384	2 555	2 349
– sekcje sportowe	210	203	206
– liczba trenerów	199	214	227

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, wrzesień 2015 r.

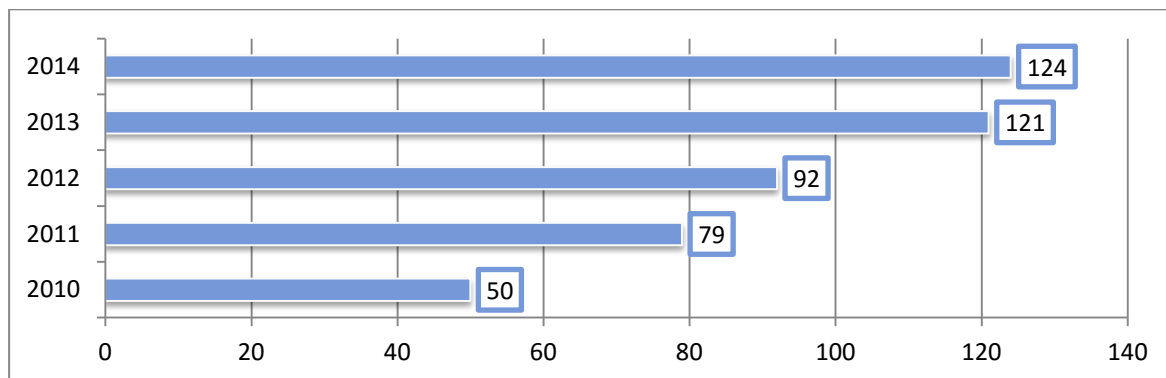
Ponadto w analizowanym okresie:

- zwiększyła się liczba stadionów (z 2 do 3) oraz hal sportowych (z 4 do 5);
- zmalała liczba boisk (z 6 do 4), pływalni (z 4 do 2) oraz innych obiektów sportowych (z 10 do 9).

Warto zaznaczyć również, że od roku 2011 systematycznie wzrasta liczba imprez sportowych kierowanych do dzieci i młodzieży (od roku 2011 do 2014 wzrost o 36%). Dokładne dane przedstawiono poniżej.

²⁶ Brak danych dla roku 2011 i 2013 – statystyki sporządzane są co dwa lata.

Tabela 24. Liczba imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży w latach 2010-2014

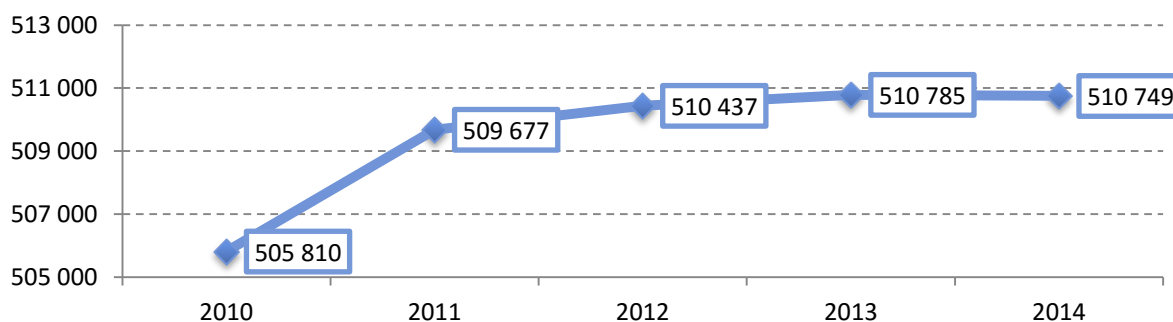

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

6.6 Metropolia

W skład Białostockiego Obszaru Metropolitalnego wchodzi: Miasto Białystok, powiat białostocki i powiat sokólski. Powierzchnia Obszaru od 2010 roku nie uległa zmianie i wynosi 5 132 km². Regularnie zwiększa się natomiast liczba ludności zamieszkująca owe tereny – w 2014 roku wyniosła 510 749 osób, czyli o 4 939 osób więcej niż w roku 2010. Wyjątkiem są dane dla roku 2014, gdzie w porównaniu do 2013 r. liczba ludności minimalnie uległa zmniejszeniu (o 36 osób). Gęstość zaludnienia w latach 2010 – 2012 wynosiła 99 osób/ km², natomiast w latach 2013 – 2014 wskaźnik podwyższył się do 100 osób/ km².

Wykres 32. Liczba ludności na terenie BOM w latach 2010-2014

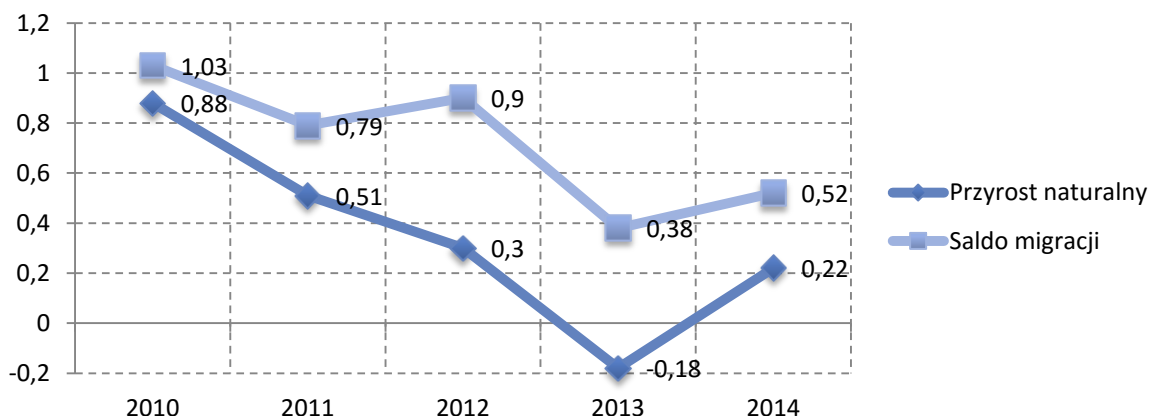

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Przyrost naturalny na terenie Białostockiego Obszaru Metropolitalnego w analizowanym okresie ulegał wahaniom. Od roku 2010 (wskaźnik wynosił 0,88) obserwuje się wyraźny spadek wskaźnika aż do roku 2013, w którym przyjął wartość ujemną (-0,18). Sytuacja poprawiła się w roku 2014, chociaż wartość przyrostu naturalnego nadal pozostaje na niskim poziomie. Na poniższym wykresie zaprezentowano również saldo migracji. Wskaźnik, począwszy od roku 2010 przyjmuje wartość dodatnią, cho-

ciaż jego znaczny spadek nastąpił w roku 2013. W dalszym ciągu jednak przeważają osoby napływające na teren Białostockiego Obszaru Metropolitalnego od tych, które decydują się z niego wyjechać.

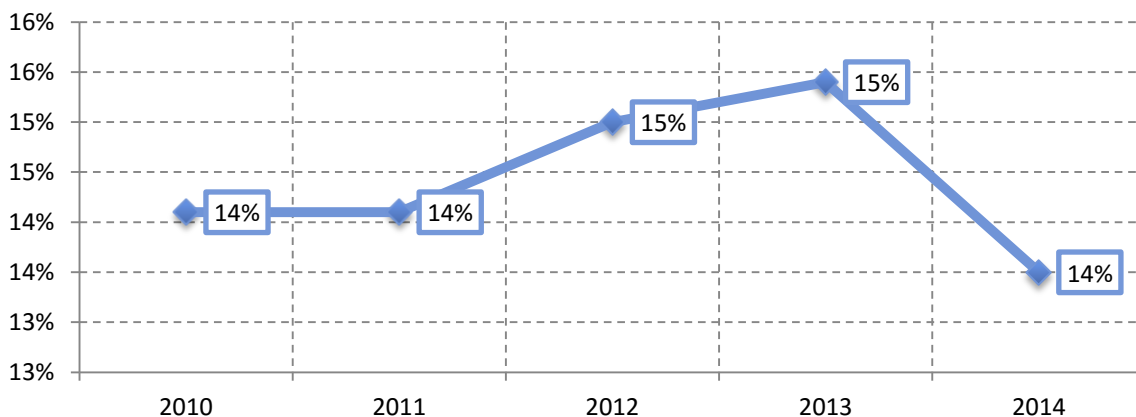
Wykres 33. Przyrost naturalny i saldo migracji na obszarze BOM w latach 2010-2014 [osoby/1000 mieszkańców]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Najwyższy wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2014 odnotowano w roku 2013 (15,4%) – do tego czasu obserwowano tendencję wzrostową w zakresie stopy bezrobocia. Natomiast najniższą wartość zaobserwowano w roku 2014 (13,5%). Sytuację obrazuje poniższy wykres.

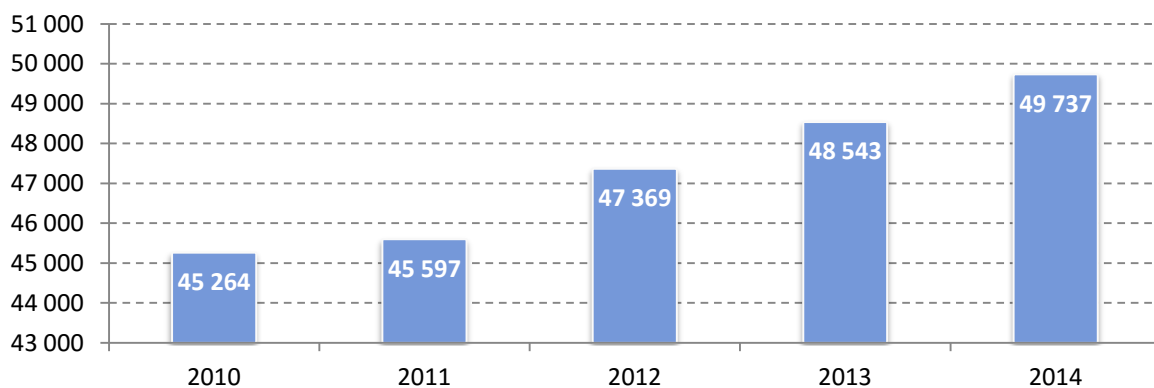
Wykres 34. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie BOM w latach 2010-2014 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Począwszy od roku 2010, liczba podmiotów gospodarczych na terenie BOM zwiększa się. W 2014 roku wyniosła 49 737, tj. o prawie 9% więcej niż w roku 2010 i o 2% niż w 2013 roku.

Wykres 35. Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Analizie poddano także emisję zanieczyszczeń na terenie Białostockiego Obszaru Metropolitalnego. Z uzyskanych danych wynika, że emisja zanieczyszczeń pyłowych pozostaje na stałym poziomie (0,4 – 0,3 t/km²). Emisja zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji na przestrzeni lat 2010 – 2014 również pozostała na tym samym poziomie (5 t/km²). Warto zaznaczyć jednak, że emisja zanieczyszczeń gazowych na terenie BOM – u z roku na rok zwiększa się (w 2014 roku zwiększyła się o 38% w porównaniu do roku 2010), a spadła liczba tych, które zostają zatrzymane bądź zneutralizowane w urządzeniach do redukcji (z 0,13 t/km² w 2010 roku do 0,11 t/km² w 2014 roku).

Wykres 36. Ważniejsze dane o stanie środowiska na terenie BOM

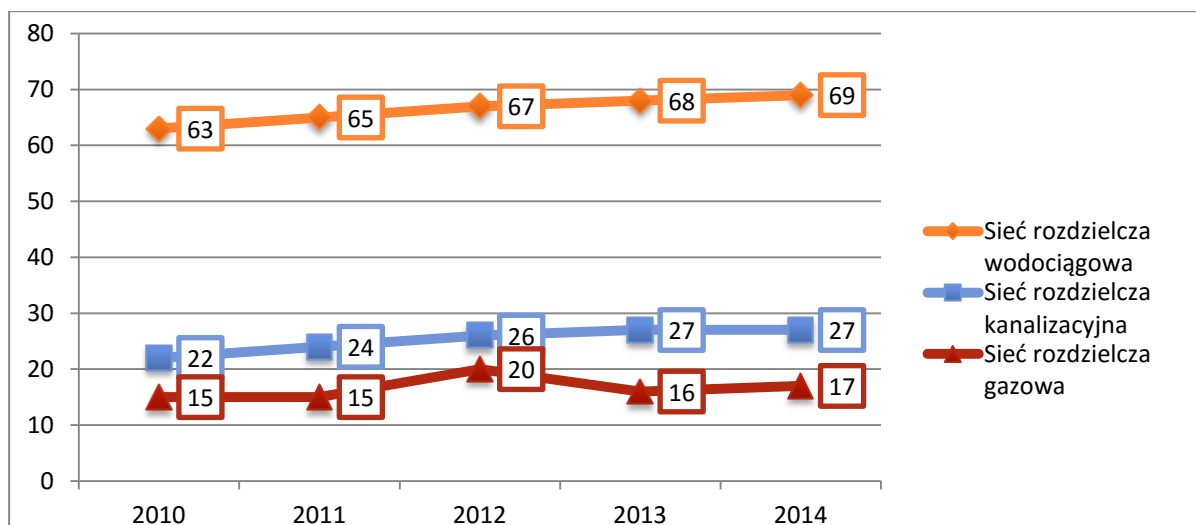
WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2011	2012	2013	2014
Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t/ km ²	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03
Emisja zanieczyszczeń gazowych		166	183	156	217	229
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji		5	7	5	4	5
Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji		0,13	0,14	0,13	0,18	0,11
Odpady wytworzone poddane odzyskowi jako % odpadów wytworzonych ogółem	%	69	87	72	65	19 ²⁷

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

²⁷ Ze względu na zmianę metodologii badania przez GUS dane za 2014 r. nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Na terenie BOM w 2014 roku funkcjonowało 69 km sieci wodociągowej na 100 km² (o 8,7% więcej niż w 2010 roku i 5,8% niż w 2011), 27 km wodociągowej na 100 km² (o 18,5% więcej niż w 2010 roku i 11,1% niż w 2011) oraz 17 km gazowej na 100 km² (o 11,8% więcej niż w 2010 i 2011 roku).

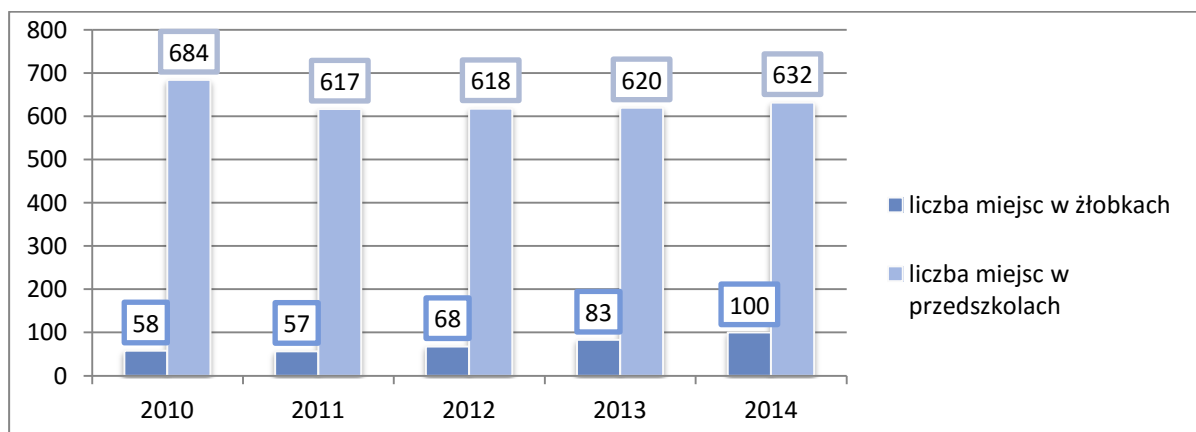
Wykres 37. Długość sieci rozdzielczych w latach 2010-2014 na terenie BOM [km/100 km²]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Podobnie jak w przypadku samego Miasta Białegostoku, tak i na terenie BOM w analizowanym okresie wrosła liczba miejsc w żłóbkach oraz przedszkolach. W przypadku żłóbków odnotowano prawie dwukrotny (o 43%) wzrost wskaźnika liczby ich miejsc (miejsc/ 1000 dzieci w wieku 0-2 lata), natomiast w odniesieniu do przedszkoli nastąpił nieznaczny wzrost liczby ich miejsc o 2,4%.

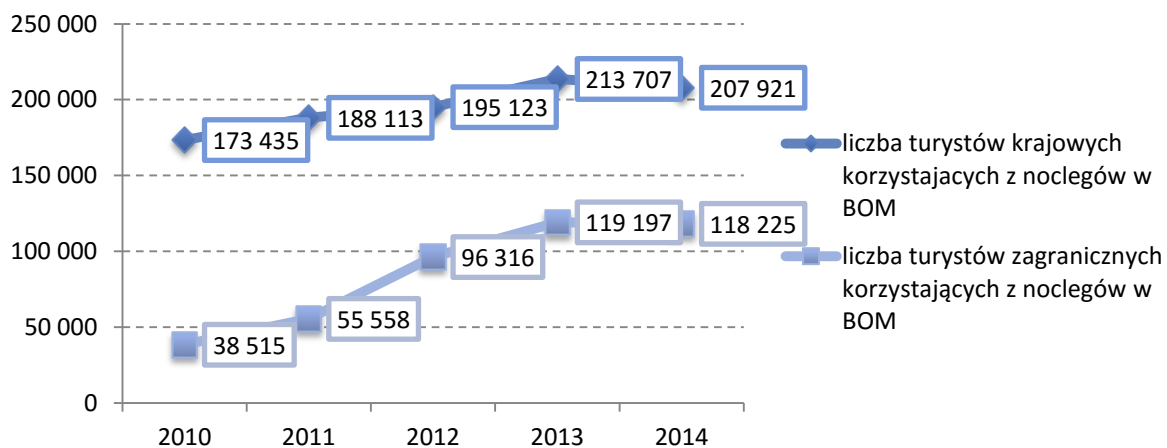
Wykres 38. Liczba miejsc w żłóbkach i przedszkolach na terenie BOM w latach 2010-2014 [miejsc/ 1000 dzieci]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Warto zaznaczyć, że od 2010 do 2013 roku systematycznie wzrastała liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów na terenie BOM. Zmiana tendencji nastąpiła w roku 2014 – obserwuje się spadek zarówno w jednej, jak i drugiej grupie turystów (odsetek turystów krajowych spadł o 2,7%, natomiast zagranicznych o 0,8%).

Wykres 39. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w BOM w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

7 Opis wyników badania wraz z analizą i interpretacją

7.1 Badania ilościowe (CATI)

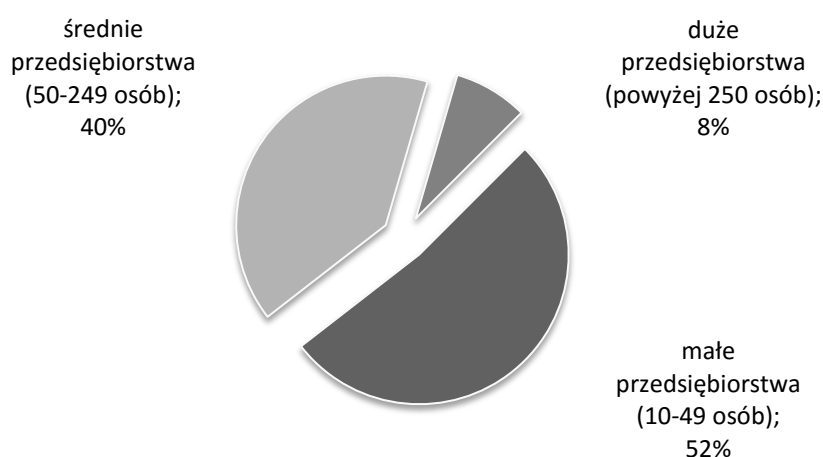
Wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) zostały przeprowadzone, zgodnie z koncepcją badawczą, wśród mieszkańców Białegostoku oraz lokalnych przedsiębiorców. Celem badania było poznanie opinii respondentów na temat działań realizowanych w oparciu o założenia *Strategii*, aktualnych problemów Miasta oraz pożądanych kierunków działań. Wywiady zrealizowano we wrześniu i październiku 2015 roku na podstawie stworzonych na etapie opracowywania metodologii badania kwestionariuszy, przy czym dokonano aktualizacji kwestionariusza badania CATI z przedsiębiorcami.

Łącznie przeprowadzono 50 wywiadów CATI z lokalnymi przedsiębiorcami i 1063 z mieszkańcami Miasta Białegostoku.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ ZBIOROWOŚCI

W strukturze próby badanych przedsiębiorców dominowali reprezentanci małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób (52%; 26). Kolejną pod względem liczebności grupą biorącą udział w badaniu byli przedstawiciele przedsiębiorstw średnich, w których zatrudnionych jest 50-249 osób (40%; 20). Najmniej badanych reprezentowało duże firmy zatrudniające więcej niż 250 osób (8%; 4). Zgodnie z koncepcją badań wszyscy respondenci byli właścicielami przedsiębiorstw, prowadzącymi działalność gospodarczą w Białymstoku.

Wykres 40. Struktura badanych przedsiębiorstw wg wielkości [w %]

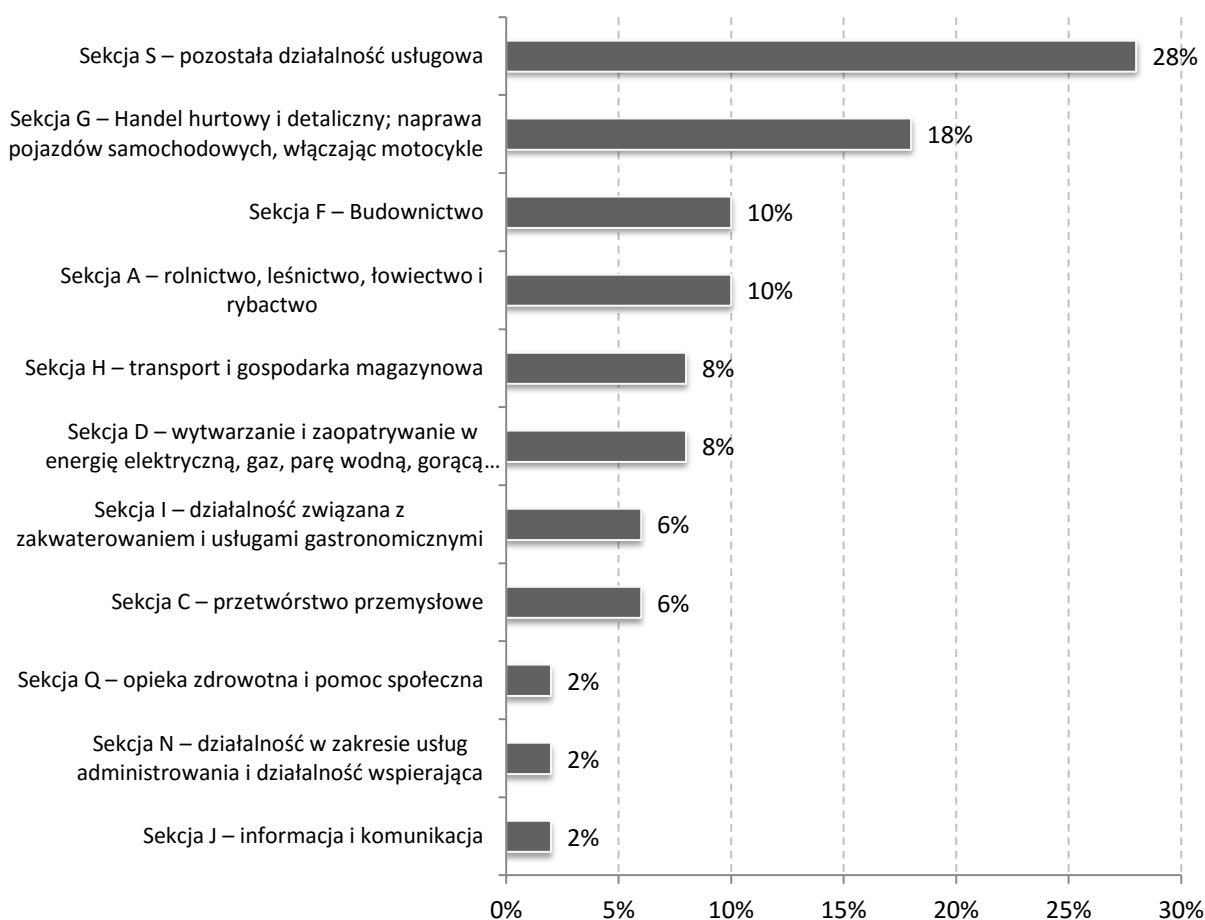

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami, N=50.

W strukturze branżowej dominowały przedsiębiorstwa, których działalność związana jest z sekcją S, czyli pozostałą działalnością usługową (28,0%; 14). Znaczna część respondentów wskazała także na handel hurtowy i detaliczny; naprawę pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18%; 9) bu-

downictwo (10%; 5) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (10%; 5). Mniej liczną grupę stanowili respondenci będący właścicielami przedsiębiorstw działających w branżach: transport i gospodarka magazynowa (8%; 4), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (8%; 4), przetwórstwo przemysłowe (6%; 3), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (6,0%; 3). Pozostałe osoby biorące udział w badaniu reprezentowały przedsiębiorstwa działające w branżach: opieka zdrowotna i pomoc społeczna (2%; 1), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (2%; 1) oraz informacja i komunikacja (2%; 1).

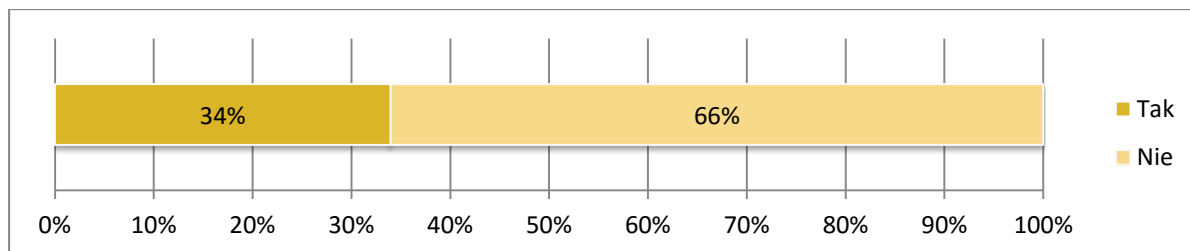
Wykres 41. Struktura badanych przedsiębiorstw wg sekcji PKD 2007 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami, N=50.

Wśród badanych przedstawicieli przedsiębiorców większość z nich nie wiedziała o istnieniu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* (66%; 33), zaś niewiele ponad jedna trzecia badanych osób posiadała wiedzę na jego temat (34%; 17).

Wykres 42. Czy wie Pan/i o istnieniu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami, N=50.

W badaniu CATI łącznie przebadano 1063 mieszkańców Miasta Białegostoku. Wśród nich ponad połowę stanowiły kobiety (56,8%; 603), co oznacza, iż mężczyźni byli mniej liczną grupą (43,2%; 460).

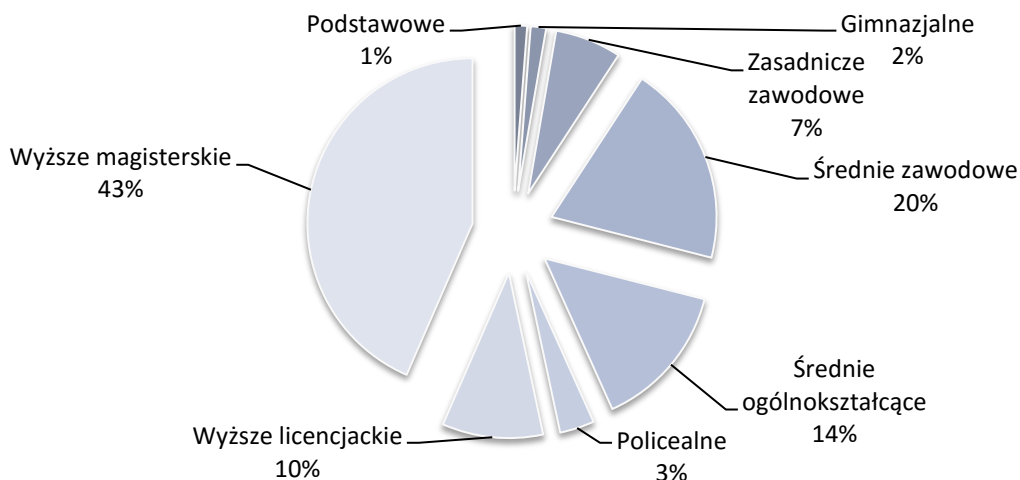
Wykres 43. Struktura badanych mieszkańców Miasta wg płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami, N=1063.

W badanej próbie mieszkańców zdecydowaną większość stanowiły osoby z wykształceniem wyższym magisterskim (43,4%; 461) oraz średnim zawodowym (19,8%; 210). Wysoki odsetek stanowili także mieszkańcy z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (14,3%; 152) i wyższym licencjackim (9,9%; 105). Najmniej reprezentantów posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (6,5%; 69), policealne (3,4%; 36), gimnazjalne (1,5%; 17) oraz podstawowe (1,2%; 13).

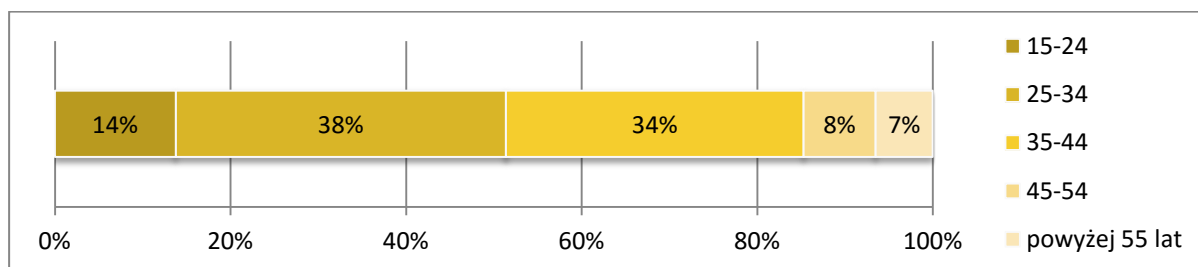
Wykres 44. Struktura badanych mieszkańców Miasta wg wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami, N=1063.

Wśród przebadanych mieszkańców Białegostoku dominowały osoby w wieku 25 – 34 lat (37,6%; 400) oraz 35 – 44 lat (33,9%; 360). Ludzie w wieku 15-24 lata stanowili 13,8% (147), zaś najmniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 45 – 54 lata (8,2%; 87) oraz powyżej 55 lat (6,5%; 69).

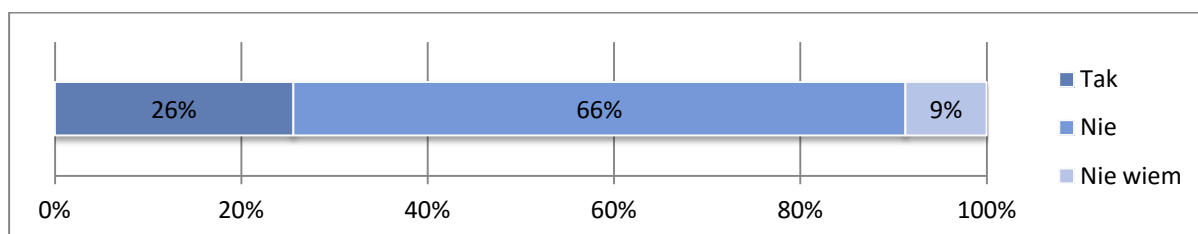
Wykres 45. Struktura badanych mieszkańców wg grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami, N=1063.

Badanych mieszkańców, podobnie jak przedsiębiorców, zapytano o to czy wiedzą o istnieniu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*. Jak wynika z uzyskanych danych (Wykres 46) jedynie ¼ mieszkańców miała taką wiedzę (25,6%; 272), zaś pozostali udzielili odpowiedzi negatywnej (Nie – 65,7% tj. 698 osób; Nie wiem – 8,7% tj. 93 osoby).

Wykres 46. Czy wie Pan/i o istnieniu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 - 2020 plus*?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami, N=1063.

AKTUALNE PROBLEMY MIASTA

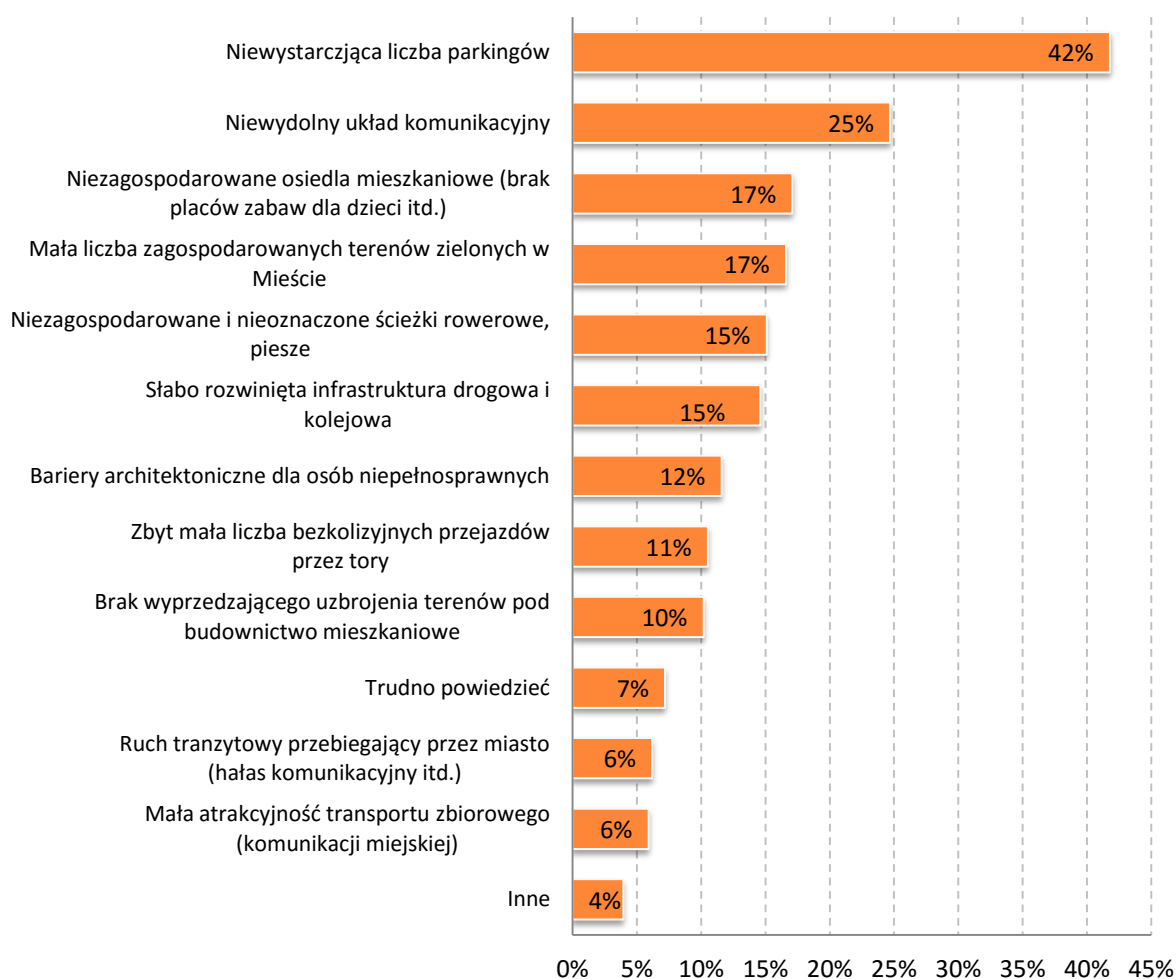
W kontekście aktualności *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* istotne było określenie obecnych najważniejszych problemów Miasta w obszarach: zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu; społecznym; gospodarczym; kultury, sportu i turystyki oraz metropolitalnym. Należy zaznaczyć, że uzyskane wyniki są subiektywnymi opiniami osób biorących udział w badaniu.

Mieszkańcy Białegostoku wskazali przede wszystkim na problem niewystarczającej liczby parkingów, który to jest istotnym utrudnieniem zdaniem dwóch na pięciu respondentów (41,8%; 444). Pozostałe problemy były wskazywane przez znacznie mniejszą liczbę badanych. Jeden na czterech respondentów uważa, że w mieście niewystarczająco efektywny jest układ komunikacyjny (24,7%; 263). Warto w tym miejscu zauważyć, iż Miasto w ciągu ostatnich lat poczyniło szereg inwestycji, w celu poprawy układu komunikacyjnego Miasta, który stale jest rozwijany. Obecnie, na tle innych miast Polski, Białystok należy do jednego z najlepiej przejezdnych Miast w Polsce²⁸, co dla największego ośrodka północno-wschodniej Polski, liczącego blisko 300 tys. mieszkańców, jest sporym sukcesem. Sukces osiągnięty został m. in. dzięki pozyskaniu licznych dotacji z UE. Obecnie Białystok ma jedno z najmłodszych autobusów w Polsce. W dalszym ciągu planowane są inwestycje w rozwój Miasta, w tym w układ komunikacyjny. Należy zatem przewidywać, iż poziom zadowolenia mieszkańców i przedsiębiorców z zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu będzie wzrastał. Warto zauważyć, iż poza niewystarczającą liczbą parkingów mieszkańcy nie byli zgodni, co do wskazania najważniejszego problemu, ich opinie były bardzo zróżnicowane. Świadczy to o tym, iż Białystok na przestrzeni ostatnich lat, w zakresie analizowanego obszaru, rozwijał się w sposób zrównoważony, co spowodowało, iż nie występują elementy wyróżniające się negatywnie na tle innych. Tego rodzaju rozkład odpowiedzi implikuje stwierdzenie, iż działania realizowane w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* są skuteczne i powinny być kontynuowane.

---

²⁸ Np. 3 miejsce w rankingu Miast Przyjaznych Kierowcom - według tygodnika "Motor", 2014.

Wykres 47 Największe problemy w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu w mieście wg mieszkańców [w%]²⁹

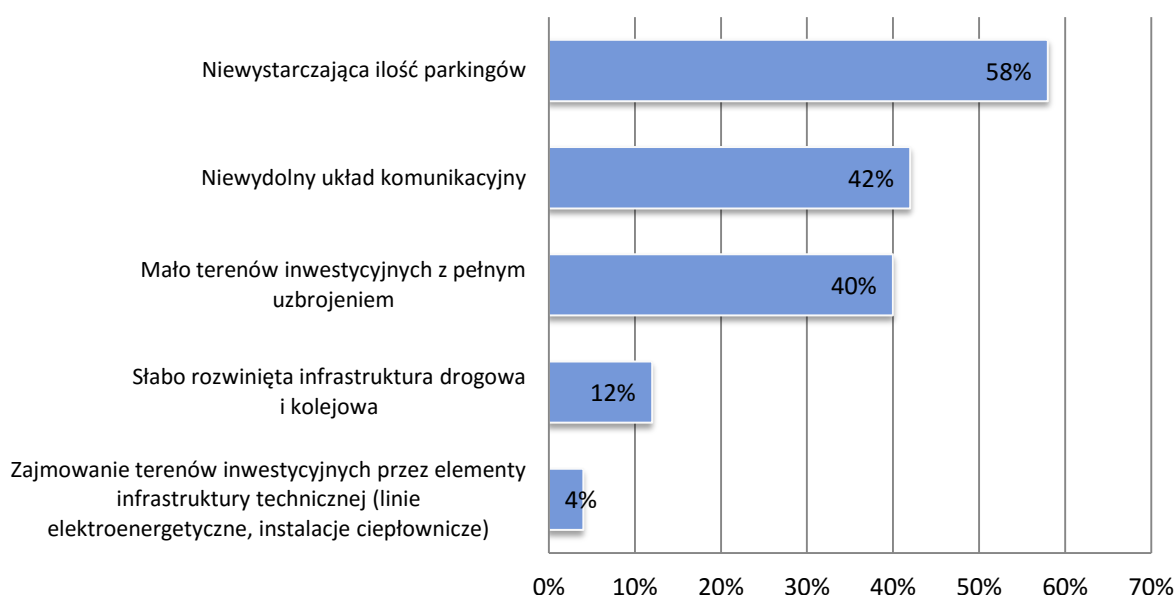

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Przedsiębiorcy, jako dominujący problem obszaru zagospodarowania przestrzennego infrastruktury technicznej oraz transportu, również wskazali niewystarczającą liczbę miejsc parkingowych (58%; 29). Należy podkreślić, iż problem ten dotyczy większości dużych miast nie tylko w Polsce, ale i całej Europie. Mniej niż połowa przedsiębiorców uznała, iż układ komunikacyjny Miasta jeszcze nie jest wystarczająco wydolny (42%; 21) oraz, że nadal jest zbyt mało terenów inwestycyjnych z pełnym uzbrojeniem (40%; 20). W zakresie terenów inwestycyjnych w Białymstoku sytuacja uległa znacznej poprawie. Warto w tym miejscu wymienić najważniejsze efekty działań realizowanych w tym obszarze tzn. powstanie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz przeznaczenie ponad 30 ha terenów pod inwestycje. Jednocześnie, w związku z dużym zainteresowaniem inwestorów i rosnącą atrakcyjnością Białegostoku, zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne rośnie i działania zmierzające do zwiększenia ilości dostępnych dla inwestorów terenów powinny być kontynuowane.

²⁹ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 48. Największe problemy w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu w mieście wg przedsiębiorców [w%]³⁰

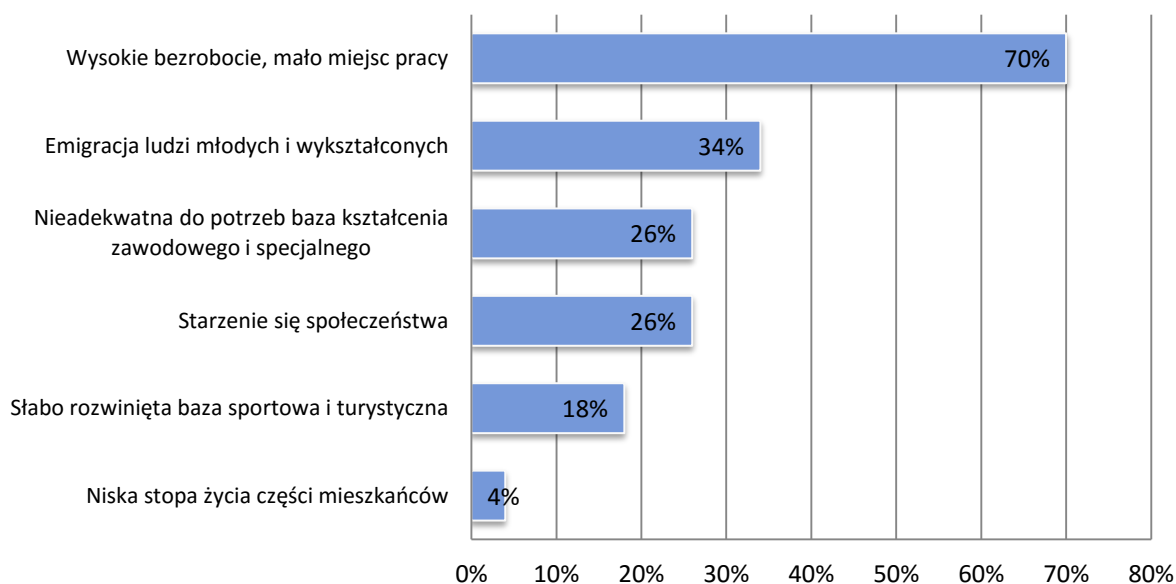

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Wśród problemów o charakterze społecznym, według przedsiębiorców najistotniejsze są: wysokie bezrobocie spowodowane małą liczbą miejsc pracy (70%; 35) oraz emigracja ludzi młodych i wykształconych (34%; 17). Wskazane przez właścicieli firm trudności społeczne związane są zatem przede wszystkim z rynkiem pracy i kapitałem ludzkim. Warto zauważyć, iż szacuje się, że na skutek poszerzenia Specjalnej Strefy Ekonomicznej powstanie około 2 000 nowych miejsc pracy. Działania prowadzone przez władze Miasta w związku z realizacją *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* są zatem zgodne z oczekiwaniami inwestorów, także w zakresie najważniejszych problemów społecznych Miasta. Rozwój gospodarczy może przyczynić się do poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz przeciwdziałania potrzebie emigracji zarobkowej, co korzystnie wpłynęłoby na procesy demograficzne.

³⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 49. Największe problemy o charakterze społecznym w mieście wg przedsiębiorców [w %]³¹

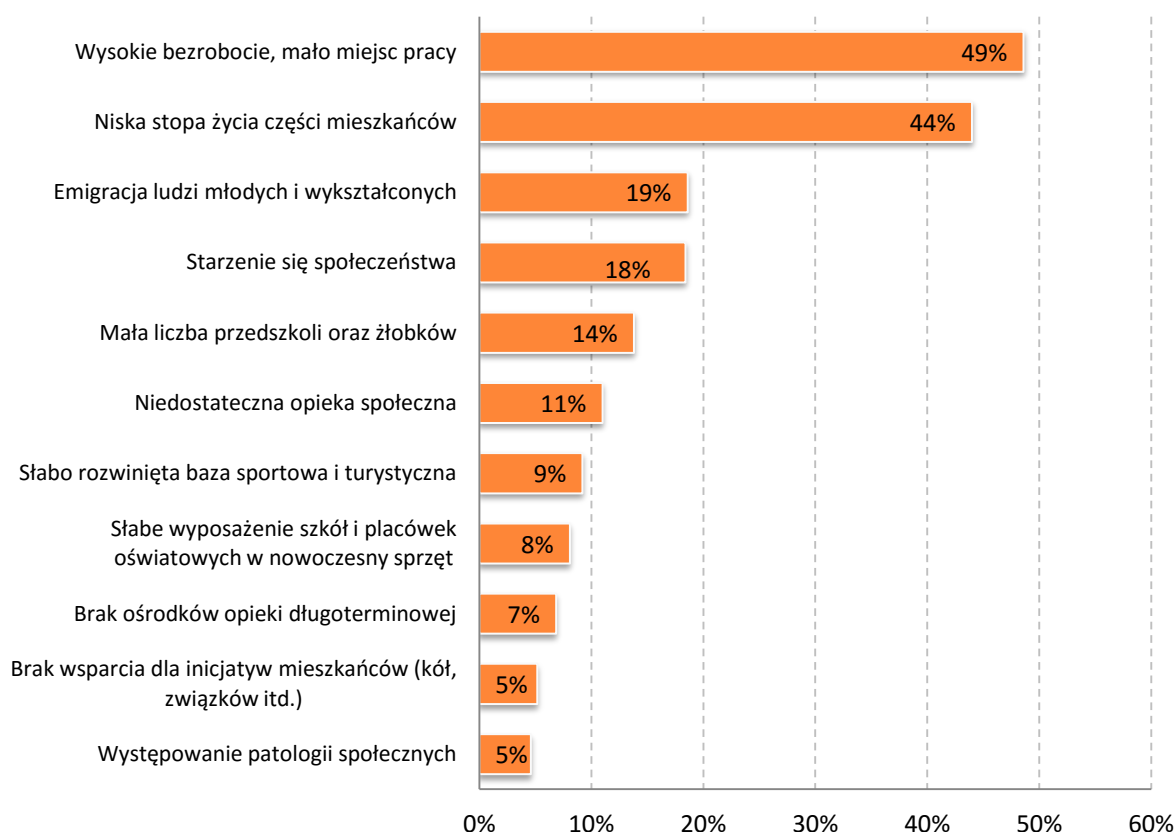
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Również w opinii mieszkańców najistotniejszym problemem w obszarze społecznym jest wysokie bezrobocie i mała liczba miejsc pracy – na ten problem wskazała prawie połowa ankietowanych (48,6%; 517). Równie często mieszkańcy wskazywali na niską stopę życia części mieszkańców (44,0%; 468). Nieco rzadziej natomiast zwracali uwagę na starzenie się społeczeństwa (18,4%; 196), niski poziom opieki zdrowotnej (16,9%; 180) oraz małą liczbę przedszkoli i żłobków (13,8%; 147). Wśród innych znalazły się m.in. niskie płace oraz zbyt duża liczba marketów i centrów handlowych. Działania realizowane przez Miasto wpisują się więc zarówno w potrzeby mieszkańców, jak i przedsiębiorców. Rozwój rynku pracy, a także nowe inwestycje są najlepszym sposobem na poprawę ekonomicznej sytuacji mieszkańców. Założenia i cele *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* pozostają zatem w tym względzie aktualne.

³¹ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 50 Największe problemy o charakterze społecznym w mieście wg mieszkańców [w %]³²

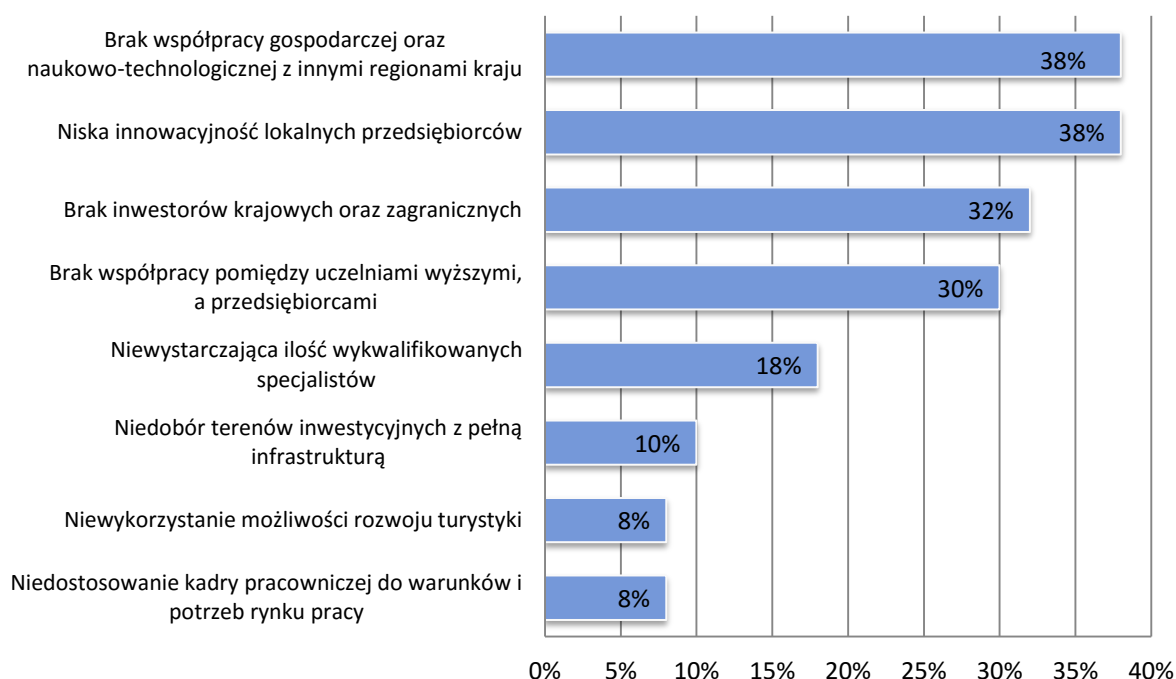
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Respondentów zapytano także o największe problemy, które ich zdaniem hamują rozwój gospodarczy Miasta. Zdaniem największej liczby przedsiębiorców podstawowe problemy, w tym zakresie to: brak współpracy gospodarczej oraz naukowo-technologicznej z innymi regionami kraju (38%; 19) oraz niska innowacyjność lokalnych przedsiębiorców (38%; 19). Do istotnych problemów, wskazanych przez znaczną część badanych, należą także: brak inwestorów krajowych oraz zagranicznych (32%; 16) i brak współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a przedsiębiorstwami (30%; 15). Warto tym samym zauważyć, że wskazywane przez przedsiębiorców problemy dotyczą przede wszystkim innowacji oraz wdrażania nowych technologii. Infrastruktura związana z inwestycjami w Białymstoku oraz rozwój Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego są czynnikami, które będą pozytywnie oddziaływać na wskazane przez przedsiębiorców obszary. Jednocześnie, w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*, warto rozważyć wdrażanie kolejnych rozwiązań opartych na koordynacji współpracy ośrodków badawczych oraz uczelni wyższych z przedsiębiorstwami, także na arenie krajowej i międzynarodowej. Wsparcie lokalnych przedsiębiorców w kontaktach biznesowych oraz promowanie Białegostoku, jako Miasta atrakcyjnego inwestycyjnie w dalszym ciągu

³² Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

będzie przyczyniało się do zwiększenia jego konkurencyjności oraz wzmacniania pozycji, jako ważnego ośrodka społeczno-gospodarczego północno-wschodniej Polski.

Wykres 51. Największe problemy hamujące rozwój gospodarczy Miasta wg przedsiębiorców [w %]³³

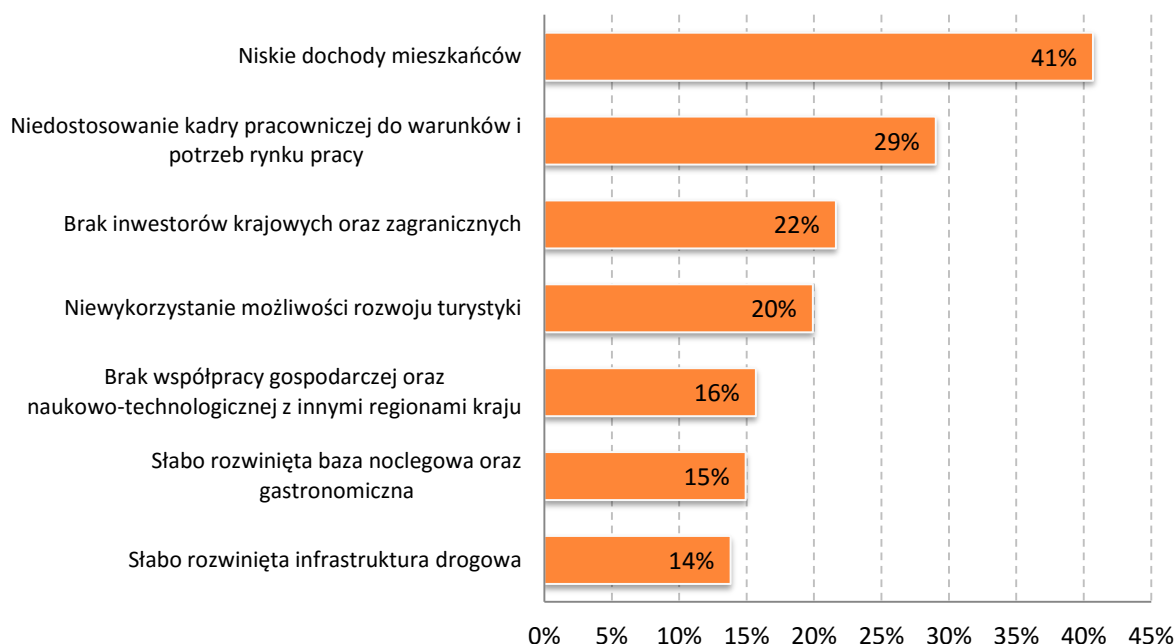

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Pytanie o największe bariery rozwoju gospodarczego zadano także mieszkańcom. W tym zakresie dostrzegają oni przede wszystkim problem niskich dochodów (40,7%; 433). Jest to kwestia, która badanych dotyka w największym stopniu. Ponadto część mieszkańców jest zdania, że istotnym problemem jest niedostosowanie kadry pracowniczej do warunków i potrzeb rynku pracy (29,0%; 309). Kształcenie zawodowe w Białymstoku jest stale rozwijane. Podobnie jak w całym kraju, ważnym aspektem jest kontynuowanie współpracy przedsiębiorców z placówkami kształcenia zawodowego, w zakresie lepszego przygotowania uczniów do przyszłego zawodu. W zakresie kształcenia i kapitału społecznego Białystok reprezentuje wysoki poziom na tle kraju (dostępność szkół i kierunków kształcenia). Prowadzone w zakresie *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* działania wzmacniające rozwój gospodarczy są skuteczne i przynoszą oczekiwane rezultaty, co w perspektywie długofalowej powinno przyczynić się do poprawy sytuacji rynku pracy oraz warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Warto zauważyć, iż pomimo trudnej sytuacji makroekonomicznej regionu, Białystok jest prężnie rozwijającym się Miastem.

³³ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 52. Największe problemy hamujące rozwój gospodarczy Miasta wg mieszkańców [w %]³⁴

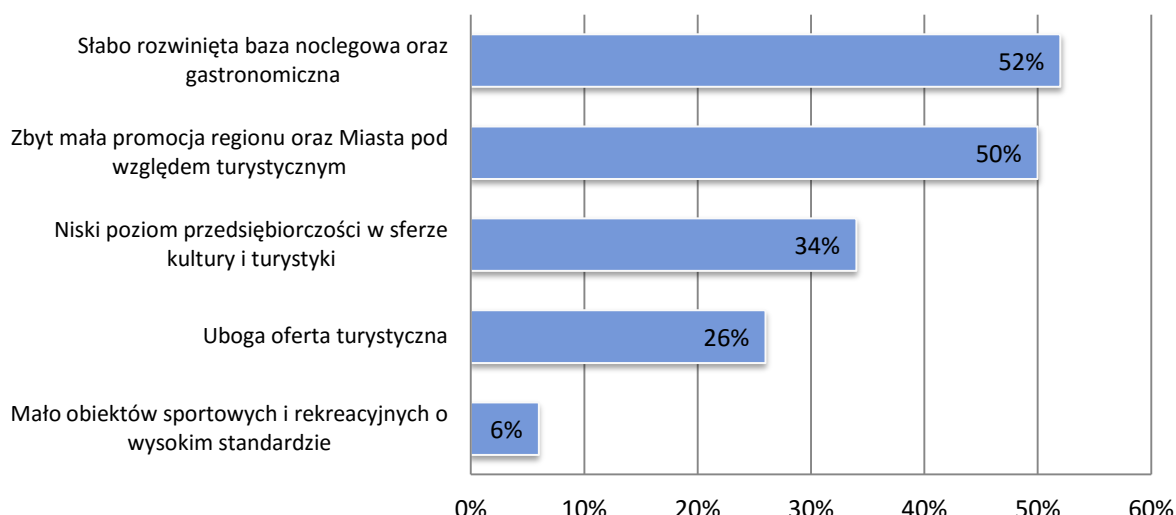

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

W opinii przedsiębiorców najważniejszym problemem związanym z kulturą, sportem i turystyką w Białymstoku jest słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna (52%; 26), a także zbyt mała promocja regionu oraz Miasta pod względem turystycznym (50%; 25). Warto jednocześnie nadmienić, iż w ramach promocji Miasta i zwiększania jego atrakcyjności turystycznej podjęto liczne działania. Istnieją między innymi internetowe portale poświęcone turystyce, które zawierają informacje dla turystów przedstawione w sposób atrakcyjny wizualnie. W mieście odbywają się liczne imprezy kulturalne, oferta lokali gastronomicznych stale się powiększa. Ponadto zrealizowano szereg inwestycji związane z budową ścieżek rowerowych.

³⁴ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 53 Największe problemy związane z kulturą, sportem i turystyką w mieście wg przedsiębiorców [w%]³⁵

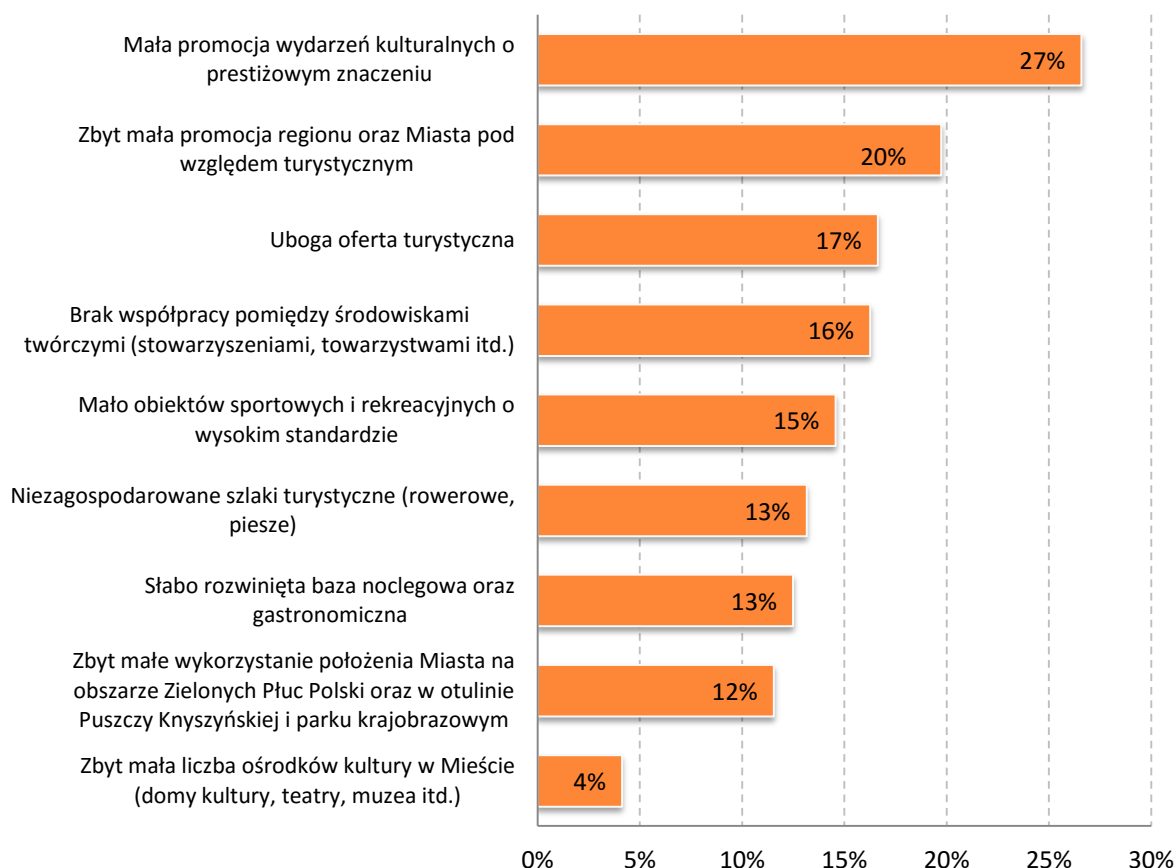

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Mieszkańcy Miasta natomiast za najpoważniejszy problem w niniejszym obszarze uznali promocję: zbyt małą w odniesieniu do wydarzeń kulturalnych o prestiżowym znaczeniu (26,6%; 283) oraz ogólnie regionu i Miasta pod względem turystycznym (19, 7%; 210). Wpływ na rozwój kultury, sportu i rekreacji mają również problemy związane z ubogą ofertą turystyczną (16,6%; 177), brakiem współpracy pomiędzy środowiskami twórczymi (16,3%; 173) oraz małą liczbą obiektów sportowych i rekreacyjnych o wysokim standardzie (14,6%; 155). Część badanych wskazywała jednocześnie na niezagospodarowane szlaki turystyczne (13,2%; 140). Warto zauważyć, iż wskazania mieszkańców są bardzo zróżnicowane, a żaden z aspektów nie został szczególnie wyróżniony. Należy zatem przypuszczać, iż prowadzone przez Miasto działania w ramach realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* są efektywne i przynoszą oczekiwane rezultaty. Zarówno mieszkańcy, jak i przedsiębiorcy zwracają uwagę na konieczność wzmożonej promocji Miasta i w tym zakresie należy kontynuować prowadzone działania.

³⁵ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 54. Największe problemy związane z kulturą, sportem i turystyką w mieście wg mieszkańców [w %]³⁶

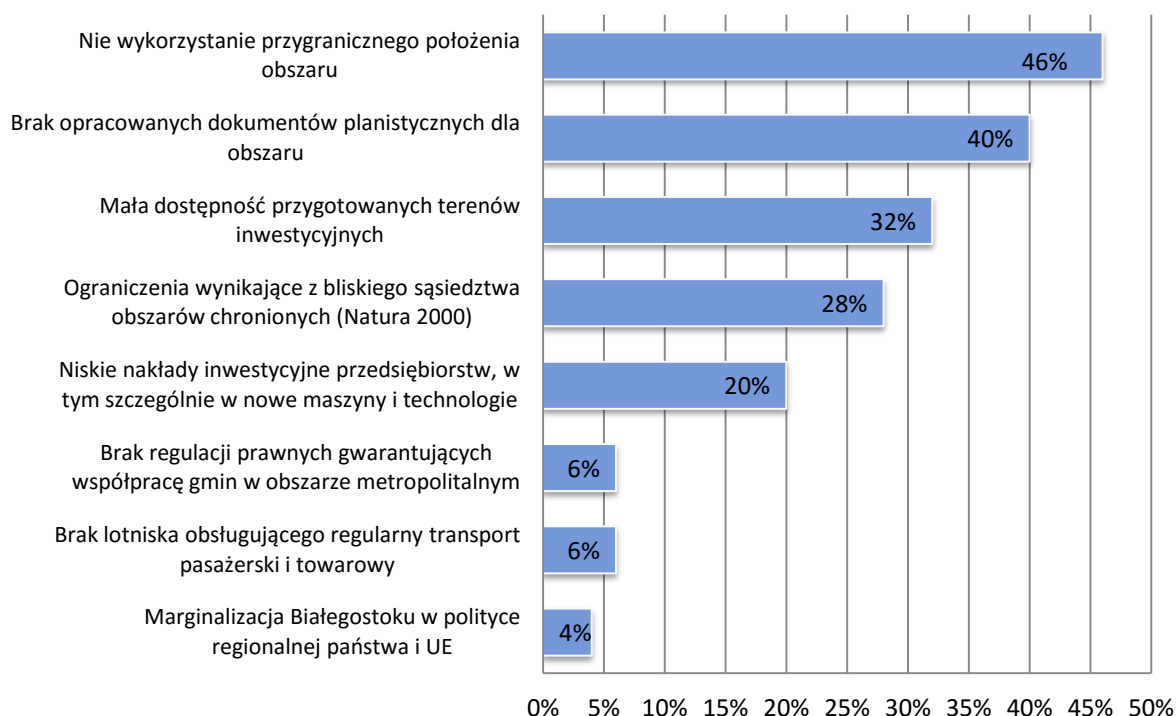

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Kolejnym aspektem funkcjonowania Białegostoku jest obszar metropolitalny Miasta. Przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie najważniejszych problemów związanych z tą sferą funkcjonowania Miasta. Zdaniem respondentów najbardziej dotkliwym problemem związanym z obszarem metropolitalnym jest niewykorzystanie przygranicznego położenia obszaru (46%; 23) oraz brak opracowanych dokumentów planistycznych dla obszaru (40%; 20). Zdaniem części właścicieli firm problemem jest także mała dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych (32%; 16) oraz ograniczenia wynikające z bliskiego sąsiedztwa obszarów chronionych Natura 2000 (28%; 14). Warto zauważyć, iż w przypadku Białegostoku zgodność pokrycia z Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego systematycznie wzrasta, co świadczy o planowym i zrównoważonym rozwoju. Jednocześnie, jak już wspomniano wcześniej, w dalszym ciągu zwiększana jest ilość dobrze przygotowanych terenów inwestycyjnych. Potrzeby przedsiębiorców w tym zakresie są zatem uwzględniane w ramach realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*.

³⁶ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 55. Największe problemy związane z obszarem metropolitalnym Białegostoku wg przedsiębiorców [w %]³⁷

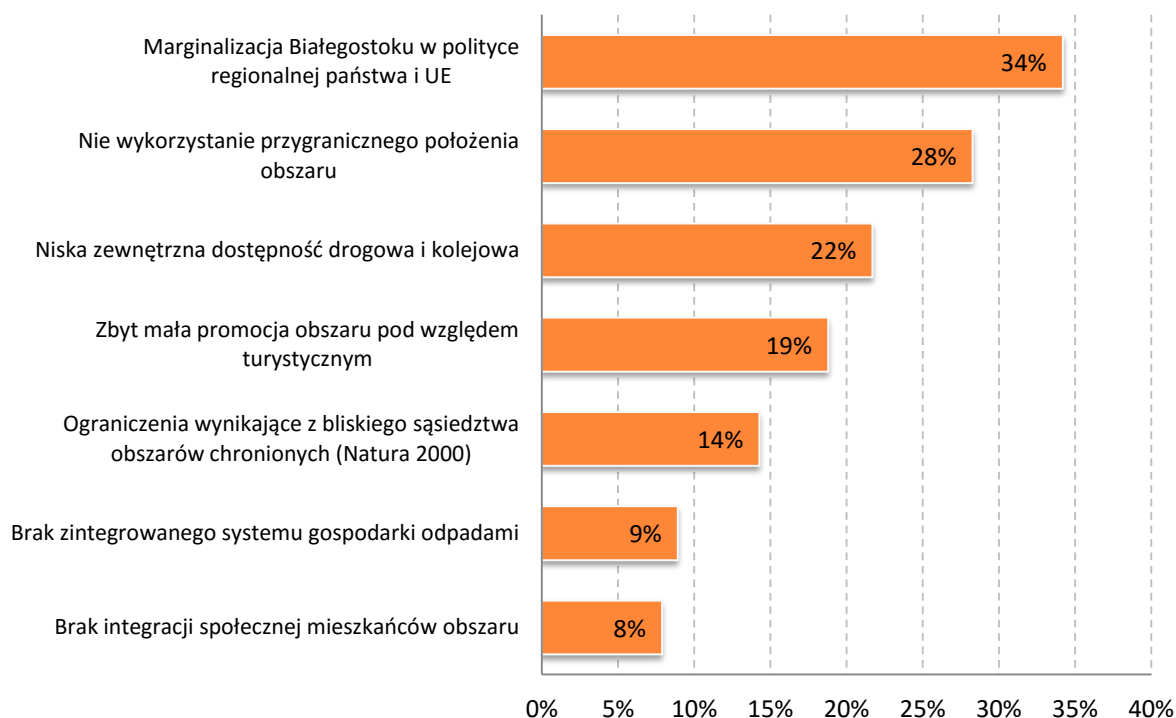

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Badani mieszkańcy uznali natomiast, że najpoważniejszym problemem w zakresie obszaru metropolitalnego Białegostoku jest jego marginalizacja w polityce regionalnej państwa i UE (34,2%; 364) oraz niewykorzystanie przygranicznego położenia obszaru (28,3%; 301). Ponad 1/5 wszystkich wskazań uzyskanych od mieszkańców dotyczyła niskiej zewnętrznej dostępności drogowej i kolejowej obszaru metropolitalnego (21,7%; 231). Respondenci często wskazywali także na zbyt małą promocję obszaru pod względem turystycznym (18,8%; 200) oraz ograniczenia wynikające z bliskiego sąsiedztwa obszarów chronionych (14,3%; 152). Można zatem zauważyć, iż mieszkańcy identyfikują problemy związane z rozwojem Białostockiego Obszaru Metropolitalnego przede wszystkim w ograniczeniach wynikających z położenia regionu w północno-wschodniej Polsce, czyli o utrudnionym połączeniu komunikacyjnym. Jednocześnie wskazane przez mieszkańców problemy są niwelowane między innymi na skutek działań prowadzonych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Sytuacja regionu poprawia się, a tym samym skuteczność interwencji realizowanych w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020* plus również będzie wyższa, ponieważ będą pojawiały się nowe możliwości społeczno-gospodarcze związane z rozwojem całego województwa.

³⁷ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 56 Największe problemy związane z obszarem metropolitalnym Białegostoku wg mieszkańców [w %]³⁸

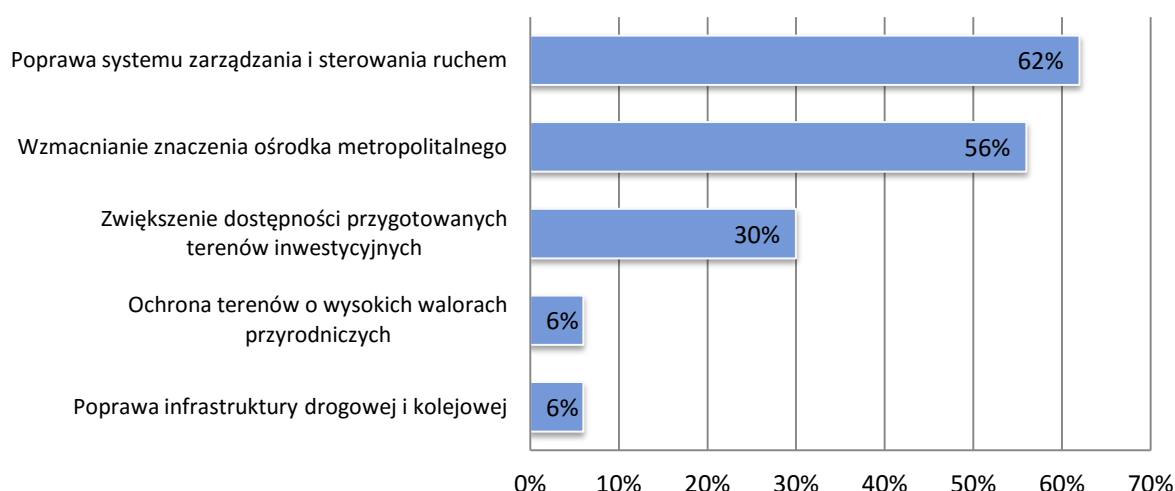
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

POŻĄDANE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Respondenci mieli wskazać pożądane, ich zdaniem, kierunki działań w 5 obszarach. Zdaniem badanych przedsiębiorców, dla rozwoju zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej oraz transportu w mieście obecnie najważniejsza jest poprawa systemu zarządzania i sterowania ruchem (62%; 31) oraz wzmocnienie znaczenia ośrodka metropolitalnego (56%; 28). Działania ukierunkowane na wzmocnienie ośrodka metropolitalnego muszą być realizowane kompleksowo, we współpracy z władzami wojewódzkimi oraz gminami ościennymi. Zwiększenie zakresu współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego zwiększy możliwości realizacji inwestycji o znaczeniu regionalnym, co przyczyni się do wzrostu atrakcyjności regionu na tle kraju, a więc stworzy optymalne warunki dla dalszego rozwoju Miasta.

³⁸ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 57_Najważniejsze działania dla rozwoju zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej oraz transportu w mieście wg przedsiębiorców [w %]³⁹

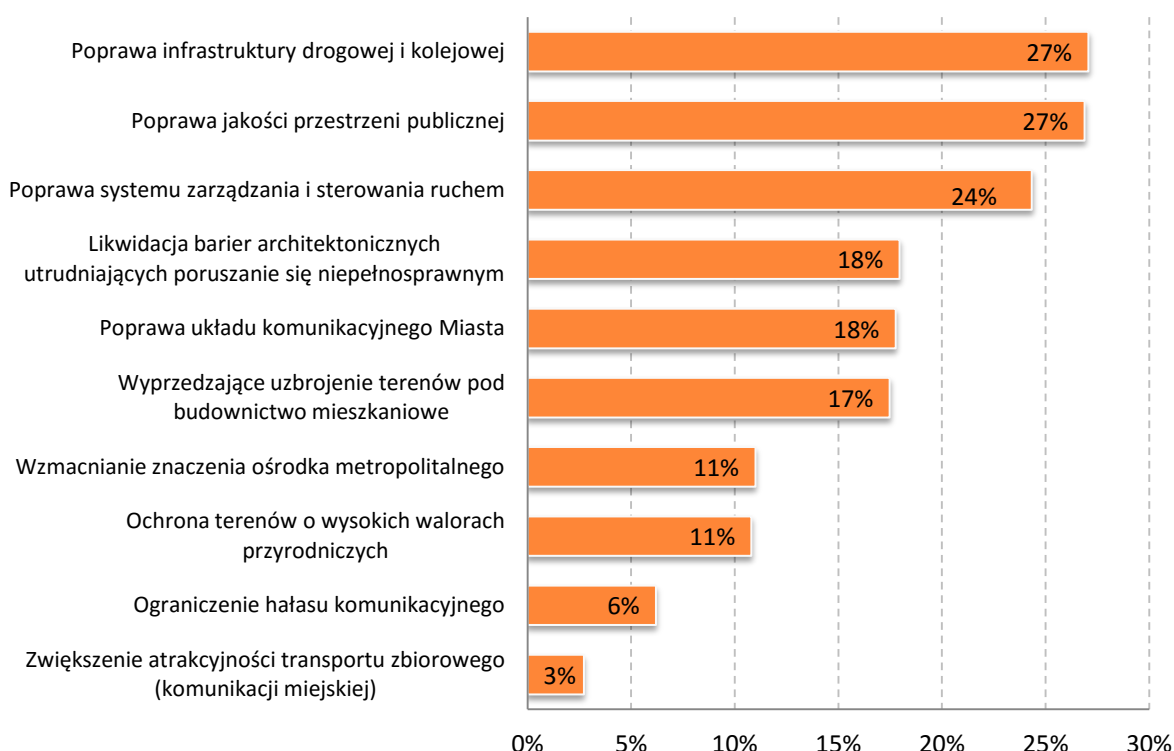
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

O preferowane kierunki działań zapytano także mieszkańców, którzy za najważniejsze działania uznali poprawę: infrastruktury drogowej i kolejowej (27,1%; 288), jakości przestrzeni publicznej (26,9%; 286) oraz systemu zarządzania i sterowania ruchem (24,3%; 259). Blisko 1/5 badanych wskazała natomiast na likwidację barier architektonicznych utrudniających poruszanie się niepełnosprawnym (18,0%; 191), poprawę układu komunikacyjnego Miasta (17,8%; 189) oraz wyprzedzające uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe (17,5%; 186). Wśród innych odpowiedzi najczęściej pojawiały się: budowa większej liczby parkingów; montaż liczników przy sygnalizacjach świetlnych; budowa placów zabaw dla dzieci oraz siłowni na powietrzu, a także lotniska; rozbudowa ścieżek rowerowych. Warto jednocześnie zauważyć, iż spośród wskazanych kierunków, żaden nie uzyskał zdecydowanej większości wskazań, co świadczy o potrzebie kompleksowego rozwoju Miasta. Mieszkańcy niechętnie wskazują konkretne kierunki, ponieważ oczekują kontynuacji działań w licznych sferach związanych z zagospodarowaniem przestrzennym, infrastrukturą techniczną oraz transportem. Realizowane poprzez wdrażanie *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* działania wymagają zatem kontynuacji, a mieszkańcy oczekują ich efektów. Brak wyłonienia jednego konkretnego kierunku, który w pierwszej kolejności wymagałby interwencji, należy postrzegać jako zjawisko pozytywne.

³⁹ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 58 Najważniejsze działania dla rozwoju zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej oraz transportu w mieście wg mieszkańców [w %]⁴⁰

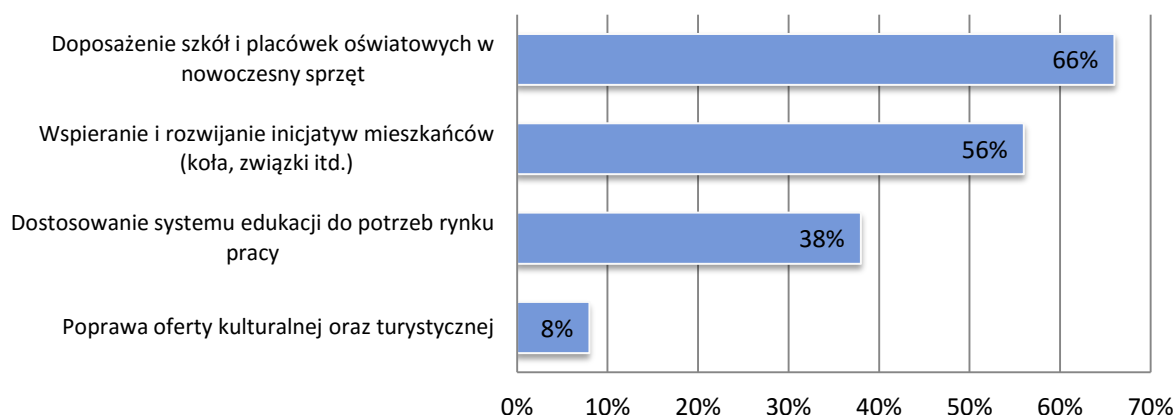

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Respondentów zapytano również o działania, jakie powinno podjąć Miasto, w zakresie rozwoju społecznego. Wśród przedsiębiorców najważniejszym kierunkiem działania było doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt (66%; 33) oraz wspieranie i rozwijanie inicjatyw mieszkańców (56%; 28). Również znaczna liczba właścicieli firm za istotne uznała dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy (38%; 19). Można zatem stwierdzić, iż w zakresie pożądaných kierunków w dziedzinie społecznego rozwoju Miasta, przedsiębiorcy oczekują kontynuacji działań prowadzonych do tej pory. W opinii przedstawicieli środowiska biznesu ważnym elementem sfery społecznej jest budowanie kapitału społecznego, który będzie stanowił o gospodarczym potencjale regionu. Jest to także skuteczny sposób poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców poprzez ich aktywizację i zwiększenie szans na rynku pracy.

⁴⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 59 Najważniejsze działania dla społecznego rozwoju Miasta wg przedsiębiorców [w %]⁴¹

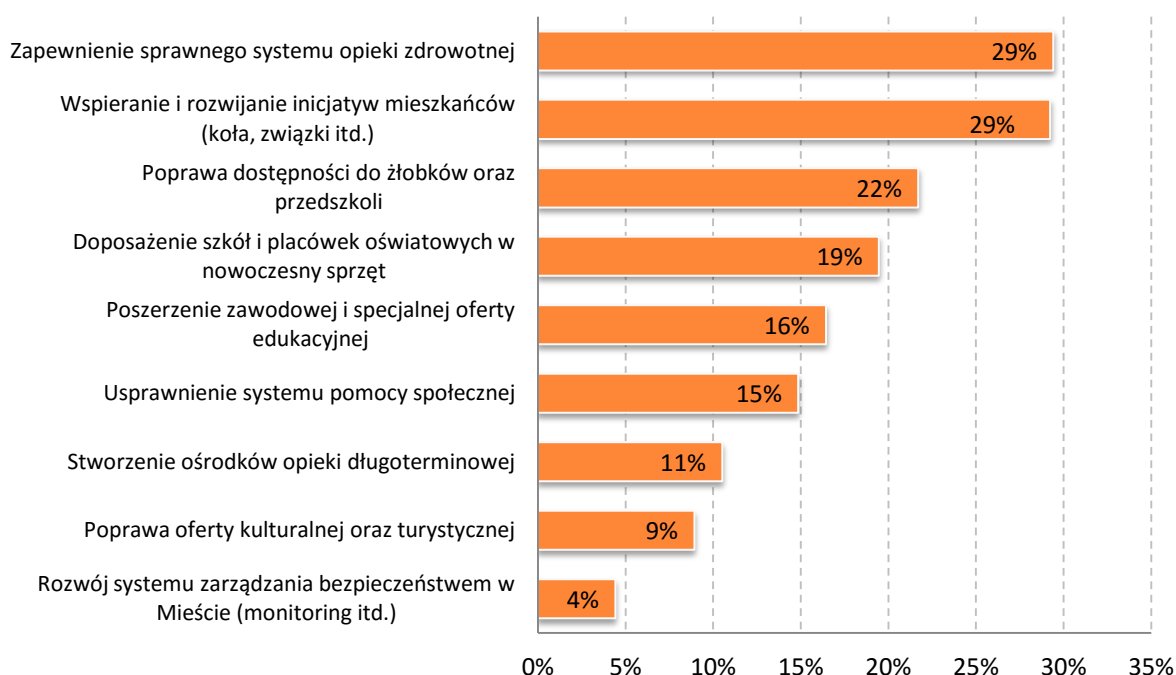

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

W obszarze społecznym, mieszkańcy Białegostoku za priorytet uznali zapewnienie sprawnego systemu opieki zdrowotnej (29,4%; 313) oraz wspieranie i rozwijanie inicjatyw oddolnych (29,2%; 311). Badani wskazywali także na poprawę i dostępność do żłobków oraz przedszkoli (21,7%; 231), a w zakresie edukacji – na doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt (19,5%; 207). Wśród innych propozycji pojawiały się głównie: wzrost dochodów mieszkańców, większa liczba placów zabaw oraz pomoc mieszkaniowa dla młodych. Należy podkreślić, iż zróżnicowanie opinii mieszkańców było w tym względzie znaczne. Działania prowadzone w ramach realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* są zatem nadal potrzebne. Skuteczność realizacji działań społecznych jest wysoka, a kierunek wskazany przez mieszkańców dotyczący sprawnego systemu opieki zdrowotnej wykracza poza kompetencje jednostki samorządu terytorialnego. Problem ten w znacznej części musi zostać rozwiązany przez władze centralne.

⁴¹ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 60 Najważniejsze działania dla społecznego rozwoju Miasta wg mieszkańców [w %]⁴²

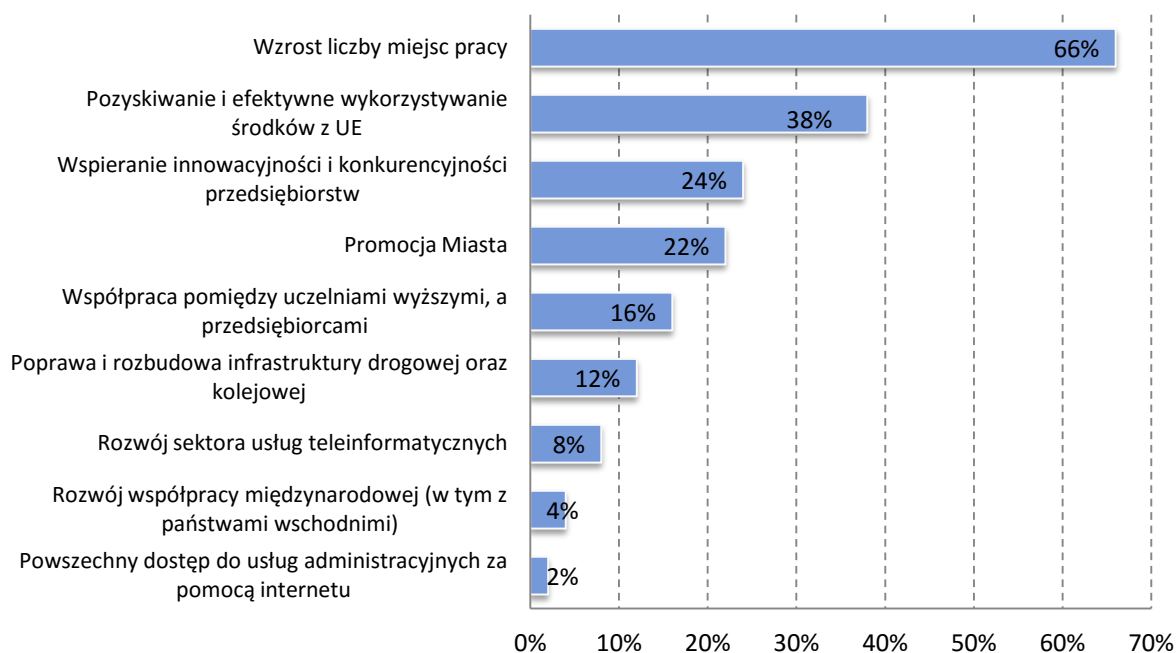

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Zdaniem większości przedsiębiorców (66%; 33) i ponad połowy (52,8%; 562) mieszkańców zdecydowanie najważniejszym kierunkiem działań dla rozwoju gospodarczego Białegostoku jest wsparcie rynku pracy w zakresie wzrostu liczby miejsc pracy. Proces niwelowania bezrobocia jest działaniem długofalowym i jego efekty są widoczne w dłuższej perspektywie. Na wzrost liczby miejsc pracy składają się zarówno działania prowadzone w ramach pozyskiwania nowych inwestorów i rozbudowy strefy ekonomicznej, jak również aktywizacji mieszkańców oraz poprawy kształcenia zawodowego. Kolejnymi ważnymi działaniami, których znaczenie potwierdzają zarówno mieszkańcy jak i przedsiębiorcy są: promocja Miasta oraz pozyskiwanie i efektywne wykorzystanie środków z UE. Wszystkie kierunki działań z obszaru gospodarki wskazywane przez respondentów są zatem tożsame z realizowanymi do tej pory inicjatywami, co powoduje, że założenia *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* pozostają aktualne i należy kontynuować jej wdrażanie (Wykres 61 i Wykres 62).

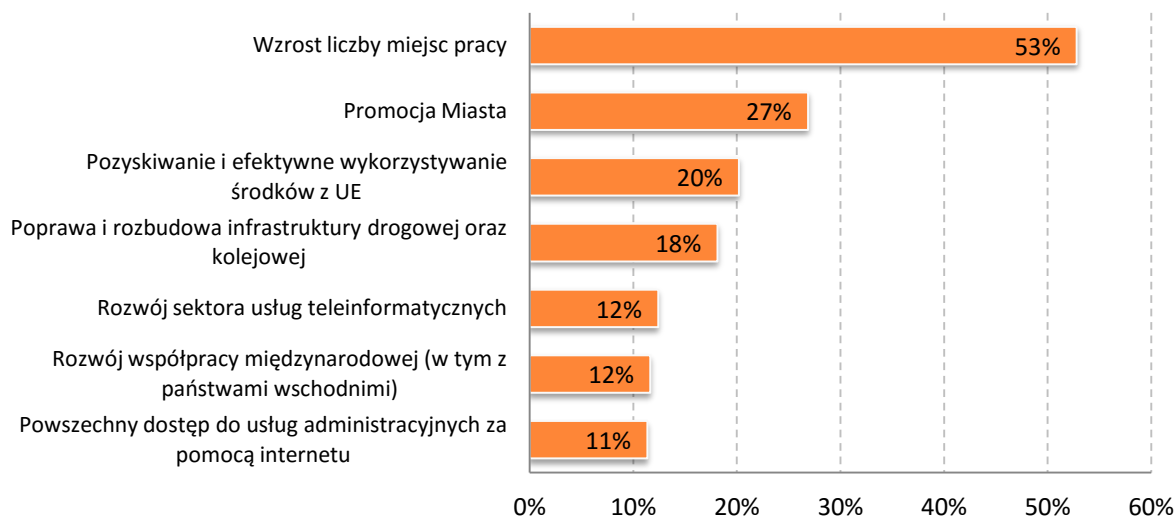
⁴² Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Wykres 61 Najważniejsze działania dla gospodarczego rozwoju Miasta wg przedsiębiorców [w %]⁴³

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Wykres 62 Najważniejsze działania dla gospodarczego rozwoju Miasta wg mieszkańców [w %]⁴⁴

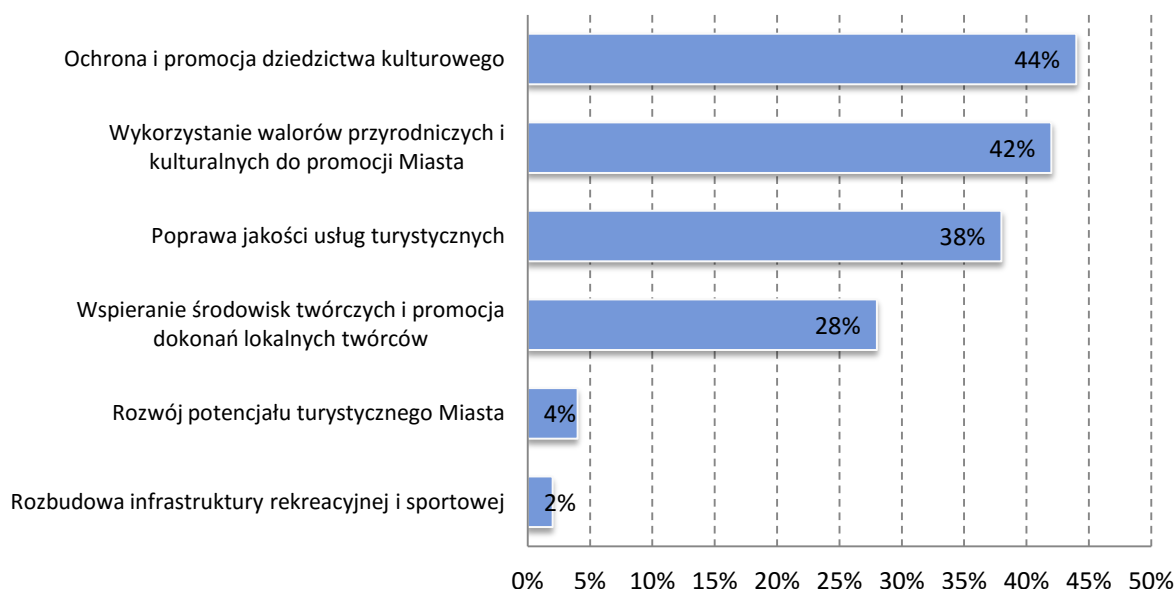
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

⁴³ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

⁴⁴ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Przedsiębiorcy podkreślali, że działania w obszarze kultury, sportu i turystyki w Mieście powinny być związane przede wszystkim z ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego (44%; 22), wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturalnych do promocji Miasta (42%; 21) oraz poprawą jakości usług turystycznych (38%; 19). Wskazane przez respondentów działania są zatem przede wszystkim związane z rozwojem turystyki, który może w znacznym stopniu przyczynić się do ogólnego rozwoju Białegostoku.

Wykres 63 Najważniejsze działania dla rozwoju kultury, sportu i turystyki w mieście wg przedsiębiorców [w %]⁴⁵

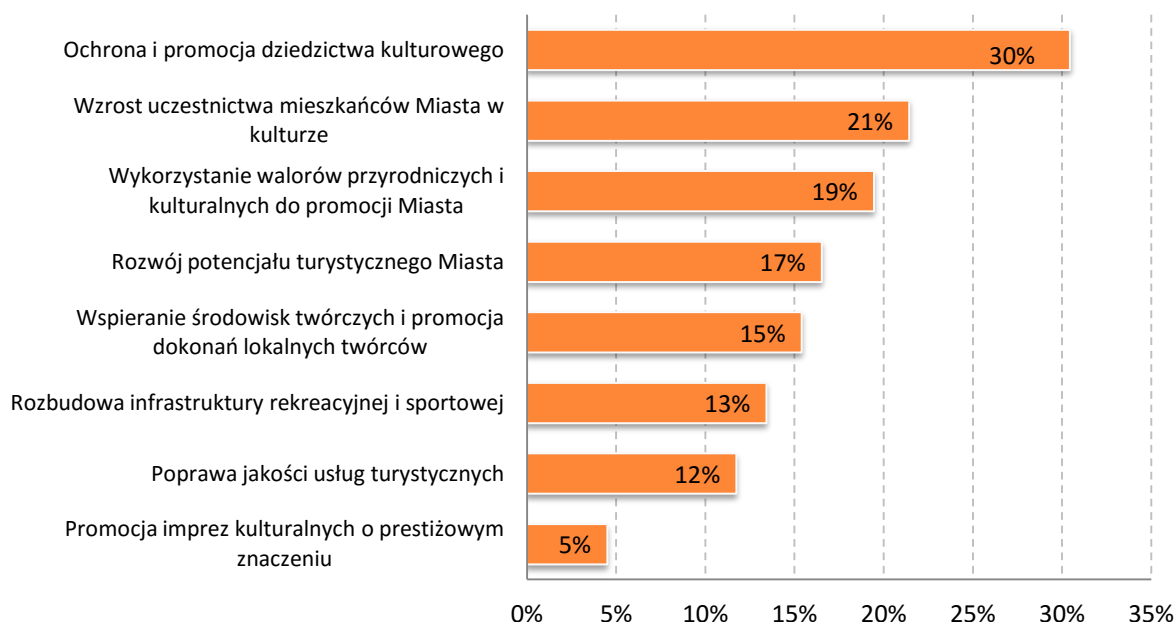

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Mieszkańcy, podobnie jak przedsiębiorcy ocenili, iż dla rozwoju kultury, sportu i turystyki w Białymstoku najważniejsza jest ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego (30,5%; 324). Jednocześnie w ocenie mieszkańców ważniejszym aspektem niż rozwój turystyki jest zapewnienie możliwości wzrostu uczestnictwa mieszkańców Miasta w kulturze (21,4%; 228). Oczekiwania mieszkańców i przedsiębiorców odnośnie do rozwoju kultury, sportu i turystyki dotyczą przede wszystkim kontynuacji i/lub ewentualnej intensyfikacji prowadzonych do tej pory działań.

⁴⁵ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

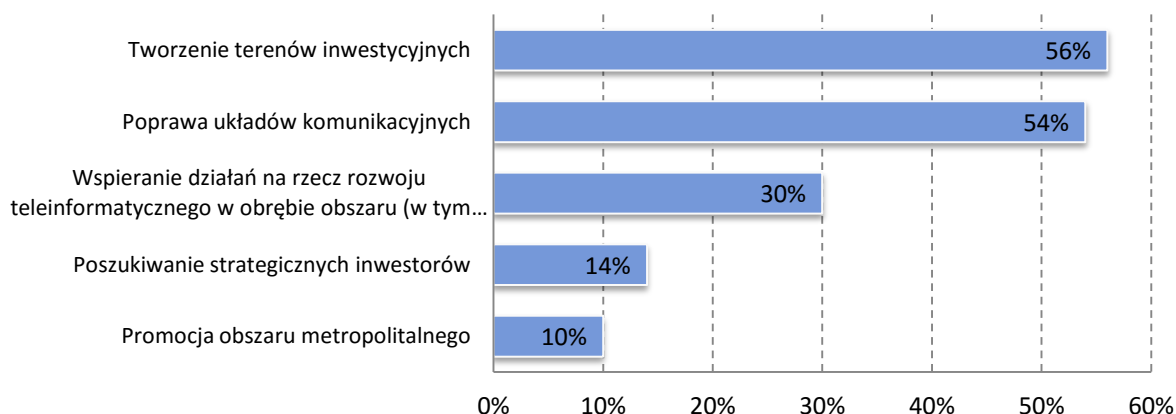
Wykres 64 Najważniejsze działania dla rozwoju kultury, sportu i turystyki w mieście wg mieszkańców [w %]⁴⁶

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Najważniejsze kierunki rozwoju obszaru metropolitalnego, zdaniem przedsiębiorców, to przede wszystkim tworzenie terenów inwestycyjnych (56%; 28) oraz poprawa układów komunikacyjnych (54%; 27). Zdaniem respondentów, ważnym aspektem rozwoju jest również wspieranie działań na rzecz rozbudowy systemu teleinformatycznego w obrębie obszaru, w tym w szczególności rozwój Internetu szerokopasmowego (30%; 15).

Wykres 65 Najważniejsze działania dla rozwoju obszaru metropolitalnego wg przedsiębiorców [w %]⁴⁷

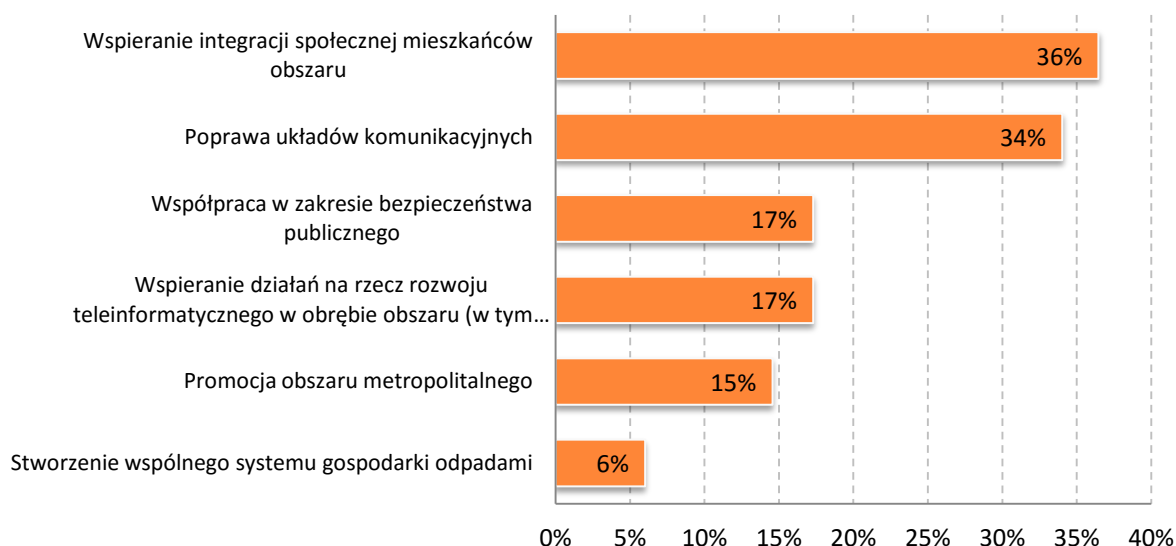
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

⁴⁶ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

⁴⁷ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Zdaniem mieszkańców, ważnym aspektem rozwoju BOM jest wspieranie integracji społecznej (36,5%; 388) oraz poprawa układów komunikacyjnych (34%; 362). Zarówno przedsiębiorcy, jak i mieszkańcy oczekują zatem zwiększenia współpracy Miasta z gminami ościennymi i władzami wojewódzkim w zakresie realizowanych inwestycji. Rozwój Białegostoku jest ograniczony przez braki w infrastrukturze komunikacyjnej sąsiednich gmin i regionu, dlatego tak istotne są wspólne inwestycje i działania z zakresu rozwoju regionu.

Wykres 66 Najważniejsze działania dla rozwoju obszaru metropolitalnego wg mieszkańców [w %]⁴⁸

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

STAN REALIZACJI DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W STRATEGII

Kolejnym obszarem analizy jest stan realizacji działań zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Respondenci ocenili działania na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, zaś 5 bardzo dobrze. Badani, którzy nie mieli opinii na temat danego aspektu wskazywali odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Przedsiębiorcy umiarkowanie wysoko ocenili stan realizacji działań z obszaru zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu (3,72). Respondenci najniżej ocenili realizację działania odnoszącego się do zwiększenia liczby terenów inwestycyjnych z pełnym uzbrojeniem (3,64) oraz ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczych (3,66). Najwyższe oceny przedsiębiorcy przyznali działaniom takim jak: budowa parkingów (3,78) oraz usprawnienie systemów komunikacji (3,8).

⁴⁸ Pytanie wielokrotnego wyboru, wyniki nie sumują się do 100%.

Zdecydowanie niżej stan realizacji zadań z obszaru zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu ocenili mieszkańcy. Najniższe noty, spośród wszystkich działań, przypisa-
li budowie parkingów (średnia 3,21). Nieco wyżej oceniono rozbudowę infrastruktury drogowej i kolejowej (3,54), zagospodarowanie osiedli mieszkaniowych (3,56) oraz usprawnienie systemu ko-
munikacji i zwiększenie liczby bezkolizyjnych przejazdów (3,59). Średnią powyżej 3,6 uzyskali: ograni-
czenie hałasu komunikacyjnego, przystosowanie otoczenia, podjazdów do potrzeb niepełnospraw-
nych oraz zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego. Najwyższe noty mieszkańcy przypisa-
li zwiększeniu liczby terenów zielonych (3,71), a także wyprzedzającemu uzbrojeniu terenów pod
budownictwo mieszkaniowe (3,78). Wszystkie działania z zakresu zagospodarowania przestrzennego,
infrastruktury technicznej i transportu zostały przez mieszkańców ocenione jako wystarczające.

Tabela 25. Ocena stanu realizacji działań z obszaru zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu wg przedsiębiorców i mieszkańców

Wyszczególnienie	Średnia ocena
PRZEDSIĘBIORCY	
Zwiększenie liczby terenów inwestycyjnych z pełnym uzbrojeniem	3,64
Ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych	3,66
Rozbudowa infrastruktury drogowej i kolejowej	3,76
Budowa parkingów	3,78
Usprawnienie systemu komunikacji	3,80
MIESZKAŃCY	
Budowa parkingów	3,21
Rozbudowa infrastruktury drogowej i kolejowej	3,54
Zagospodarowanie osiedli mieszkaniowych (place zabaw itd.)	3,56
Usprawnienie systemu komunikacji	3,59
Zwiększenie liczby bezkolizyjnych przejazdów	3,59
Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	3,62
Przystosowanie otoczenia, podjazdów do potrzeb niepełnosprawnych	3,65
Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego (komunikacji miejskiej)	3,67
Zwiększenie liczby terenów zielonych w Mieście	3,71
Wyprzedzające uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	3,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50) oraz mieszkańcami (N=1063).

Badani ocenili także stan zaawansowania działań podejmowanych w ramach obszaru społecznego. Przedsiębiorcy dobrze ocenili rozwój edukacji zawodowej na wszystkich szczeblach (3,9) oraz rozwój bazy sportowo turystycznej (3,9). Niewiele niższe średnie oceny odnotowano w przypadku dopaso-
wania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz doposażenia szkół i placówek oświato-
wych w nowoczesny sprzęt (3,74). Łącznie realizację działań w obszarze społecznym przedsiębiorcy
ocenili dobrze (3,85).

Podobnie jak w przypadku zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu,
tak i działania z obszaru społecznego zostały przez mieszkańców ocenione niżej niż przez przedsię-

biorców. Badani z tej grupy najniższe noty przypisali zapewnieniu pełnej opieki zdrowotnej (3,37), nieco wyższe natomiast zwiększeniu liczby żłobków i przedszkoli (3,49). Powyżej średniej 3,60 oceniono następujące działania: wspieranie aktywności lokalnej, rozwój edukacji zawodowej na wszystkich szczeblach, usprawnienie pomocy społecznej oraz poprawa bezpieczeństwa w Mieście. Warto zaznaczyć, że najwyżej mieszkańcy ocenili doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt (3,79), a także stworzenie ośrodków opieki długoterminowej (3,80). Ogólny stan realizacji oceniono jako wystarczający.

Tabela 26. Ocena stanu realizacji działań z obszaru społecznego wg przedsiębiorców i mieszkańców

Wyszczególnienie	Średnia ocena
PRZEDSIĘBIORCY	
Doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt	3,74
Dopasowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy	3,84
Rozwój bazy sportowej i turystycznej	3,90
Rozwój edukacji zawodowej na wszystkich szczeblach	3,90
MIESZKAŃCY	
Zapewnienie pełnej opieki zdrowotnej	3,37
Zwiększenie liczby żłobków i przedszkoli	3,49
Wspieranie aktywności lokalnej (tworzenie kół itd.)	3,60
Rozwój edukacji zawodowej na wszystkich szczeblach	3,65
Usprawnienie systemu pomocy społecznej	3,65
Poprawa bezpieczeństwa w Mieście (m.in. poprzez rozbudowę systemu monitoringu)	3,67
Doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt	3,79
Stworzenie ośrodków opieki długoterminowej	3,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50) oraz mieszkańcami (N=1063).

W ramach obszaru gospodarczego przedsiębiorcy biorący udział w badaniu najwyżej ocenili promocję Miasta (4,04), rozwój bazy noclegowej oraz turystycznej (3,88), zwiększenie innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw (3,88), usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację (3,86) oraz zwiększenie liczby terenów inwestycyjnych (3,86). Najniższe oceny przedsiębiorcy przyznali działaniom ukierunkowanym na wzrost liczby miejsc pracy (3,64), zwiększenie liczby inwestorów zagranicznych (3,76) oraz pozyskiwanie i wykorzystywanie środków z UE (3,78). Średnia ocena wszystkich działań z obszaru gospodarczego wśród przedsiębiorców była dobra (3,83).

Mieszkańcy, wśród podejmowanych działań, najkrytyczniej ocenili wzrost liczby miejsc pracy (2,83). Nieco lepsze noty przypisano zwiększeniu liczby inwestorów zagranicznych (3,42), pozyskiwaniu i wykorzystywaniu środków z UE (3,44) oraz promocji Miasta (3,58). Najwyżej oceniono natomiast usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację (3,72), a także rozwój bazy noclegowej i turystycznej (3,77). Uogólniając, stan realizacji działań (poza wzrostem liczby miejsc pracy) został oceniony przez mieszkańców jako wystarczający.

Tabela 27. Ocena stanu realizacji działań z obszaru gospodarczego wg przedsiębiorców i mieszkańców

Wyszczególnienie	Średnia ocena
PRZEDSIĘBIORCY	
Wzrost liczby miejsc pracy	3,64
Zwiększenie liczby inwestorów zagranicznych	3,76
Pozyskiwanie i wykorzystywanie środków z UE	3,78
Wspieranie innowacyjnych rozwiązań	3,82
Rozwój współpracy międzynarodowej	3,82
Zwiększenie liczby terenów inwestycyjnych	3,86
Usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację	3,86
Zwiększenie innowacyjności lokalnych przedsiębiorców	3,88
Rozwój bazy noclegowej oraz turystycznej	3,88
Promocja Miasta	4,04
MIESZKAŃCY	
Wzrost liczby miejsc pracy	2,83
Zwiększenie liczby inwestorów zagranicznych	3,42
Pozyskiwanie i wykorzystywanie środków z UE	3,44
Promocja Miasta	3,58
Usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację	3,72
Rozwój bazy noclegowej oraz turystycznej	3,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50) oraz mieszkańcami (N=1063).

Ocena stanu działań realizowanych w ramach kultury sportu i turystyki przez badanych przedsiębiorców była bardzo zbliżona. Ankietowani najwyższe noty przypisali rozwojowi bazy noclegowej oraz gastronomicznej (4,00) oraz promocji lokalnych twórców i produktów regionalnych (3,98). Najniższą średnią ocenę odnotowano w przypadku utworzenia regionalnego centrum turystycznego (3,88). Ogólna ocena działań z obszaru kultury sportu i rekreacji wystawiona przez przedsiębiorców była dobra (3,96).

Mieszkańcy natomiast najniżej ocenili rozwój potencjału turystycznego Miasta (3,65) oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej (3,66). Powyżej średniej 3,70 uplasował się stan realizacji następujących działań: promocja wydarzeń kulturalnych o prestiżowym znaczeniu, utworzenie Regionalnego Centrum Turystycznego, zagospodarowanie szlaków rowerowych, pieszych, a także rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej (hotele, restauracje) i poprawa jakości usług turystycznych. Najwyższe noty przypisano promocji aktywnych i zdrowych stylów życia (3,78), ale również lokalnych twórców i produktów regionalnych (3,83).

Tabela 28. Ocena stanu realizacji działań z obszaru kultury, sportu i rekreacji wg przedsiębiorców i mieszkańców

Wyszczególnienie	Średnia ocena
PRZEDSIĘBIORCY	
Utworzenie regionalnego centrum turystycznego	3,88
Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	3,96

Wyszczególnienie	Średnia ocena
Rozwój potencjału turystycznego Miasta	3,96
Promocja lokalnych twórców i produktów regionalnych	3,98
Rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej (hotele, restauracje)	4,00
MIESZKAŃCY	
Rozwój potencjału turystycznego Miasta	3,65
Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	3,66
Promocja wydarzeń kulturalnych o prestiżowym znaczeniu	3,74
Utworzenie regionalnego centrum turystycznego	3,75
Zagospodarowanie szlaków rowerowych, pieszych	3,76
Rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej (hotele, restauracje)	3,78
Poprawa jakości usług turystycznych	3,78
Promocja aktywnych i zdrowych stylów życia	3,82
Promocja lokalnych twórców i produktów regionalnych	3,83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50) oraz mieszkańcami (N=1063).

Spośród wszystkich płaszczyzn przedsiębiorcy najniżej ocenili stan realizacji zadań w ramach obszaru metropolitalnego. Według nich blisko pogranicza oceny wysokiej i średniej plasuje się promocja obszaru metropolitalnego (3,94), rozwój sieci teleinformatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego) (3,76) oraz działalności wystawienniczej (3,80), rozbudowa komunikacji na terenie obszaru (3,86), tworzenie terenów inwestycyjnych (3,90), budowa lotniska (3,80) oraz tworzenie programu rozwoju całego obszaru (3,90).

Mieszkańcy natomiast najniżej ocenili rozbudowę komunikacji na terenie obszaru (3,52), a nieco wyżej jego promocję (3,64) i wspieranie integracji społecznej (3,67). Rozwój sieci teleinformatycznej oraz utworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami uzyskały średnią powyżej 3,70. Najwyższe noty mieszkańcy przypisali współpracy w zakresie bezpieczeństwa publicznego (3,81).

Tabela 29. Ocena stanu realizacji działań z obszaru metropolitalnego wg przedsiębiorców i mieszkańców

Wyszczególnienie	Średnia ocena
PRZEDSIĘBIORCY	
Promocja obszaru metropolitalnego	3,94
Rozbudowa komunikacji na terenie obszaru (transport drogowy, kolejowy)	3,86
Rozwój sieci teleinformatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego)	3,76
Tworzenie terenów inwestycyjnych w obszarze metropolitalnym	3,90
Rozwój działalności wystawienniczej (budowa centrum kongresowo-wystawienniczego)	3,80
Budowa lotniska	3,80
Stworzenie programu rozwoju obszaru metropolitalnego	3,90
MIESZKAŃCY	
Rozbudowa komunikacji na terenie obszaru (transport drogowy, kolejowy)	3,52
Promocja obszaru metropolitalnego	3,64
Wspieranie integracji społecznej	3,67

Wyszczególnienie	Średnia ocena
Rozwój sieci teleinformatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego)	3,72
Utworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami	3,74
Współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego	3,81

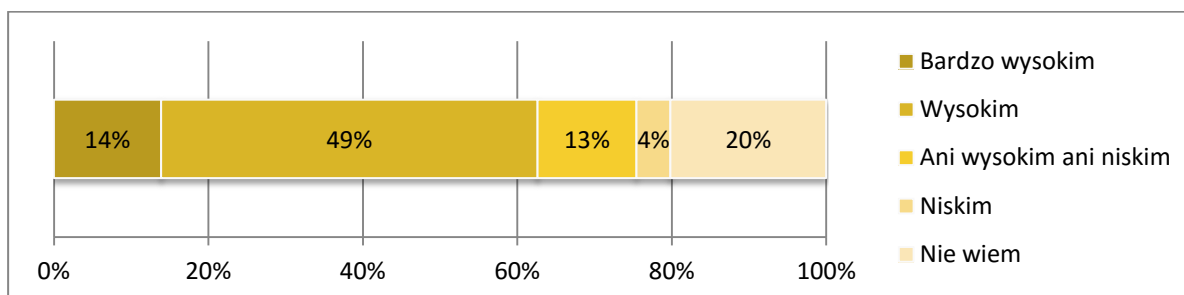
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50) oraz mieszkańcami (N=1063).

WPŁYW STRATEGII NA MIASTO

Zarówno mieszkańcom, jak i przedsiębiorcom, którzy zadeklarowali, iż wiedzą o istnieniu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* plus zadano pytanie odnoszące się do opinii na temat tego w jakim stopniu jej realizacja wpłynęła na rozwój Miasta.

Blisko połowa mieszkańców, którzy wiedzieli o istnieniu *Strategii* wskazała, iż jej realizacja w wysokim stopniu wpłynęła na rozwój Miasta Białegostoku (48,7%; 133). Jeden na pięciu respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie nie miał wiedzy na temat wpływu *Strategii* na rozwój miasta (20,2%). Zdecydowana mniejszość badanych zadeklarowała, iż oddziaływanie realizowanych w ramach *Strategii* działań na rozwój Białegostoku jest niski (4,4%).

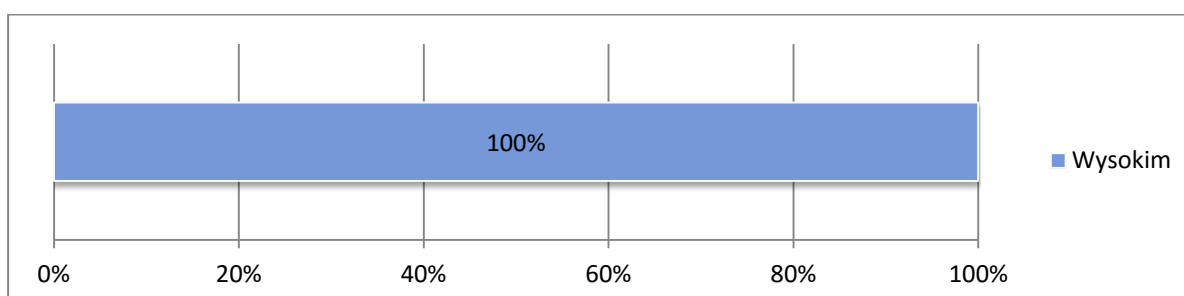
Wykres 67. W jakim stopniu Pana/i zdaniem realizacja *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* plus wpłynęła na rozwój Miasta?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063; n=272).

Wszyscy przedsiębiorcy, którzy zadeklarowali znajomość *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* wskazali, iż realizacja jej założeń ma wysoki wpływ na rozwój Miasta Białegostoku (100%).

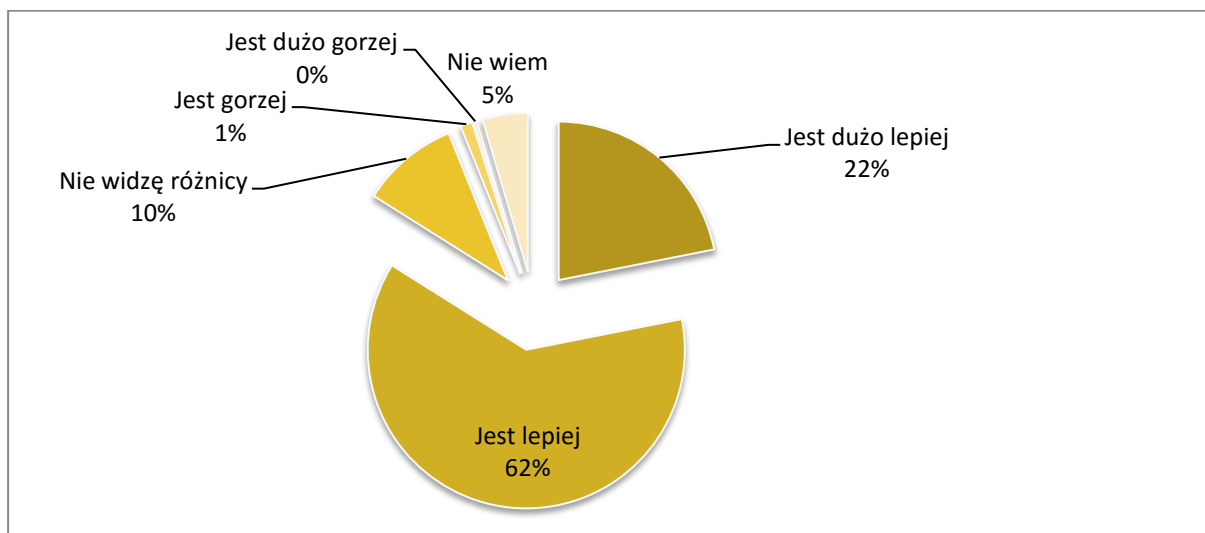
Wykres 68. W jakim stopniu Pana/i zdaniem realizacja *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* plus wpłynęła na rozwój Miasta?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50; n=17).

Wszystkich respondentów badania CATI poproszono również o ocenę zmian, jakie zaszły na terenie Białegostoku w ostatnich czterech lat. Zdecydowana większość mieszkańców uznała, że „jest lepiej” (62,0%; 710) oraz „dużo lepiej” (21,9%; 233). Jedynie 10% respondentów nie widzi różnicy pomiędzy stanem obecnym, a tym sprzed czterech lat. Opinię gorszą wydał niewielki odsetek badanych (łącznie odpowiedzi „jest gorzej” i „jest dużo gorzej” udzieliło 13 badanych, czyli 1,5%).

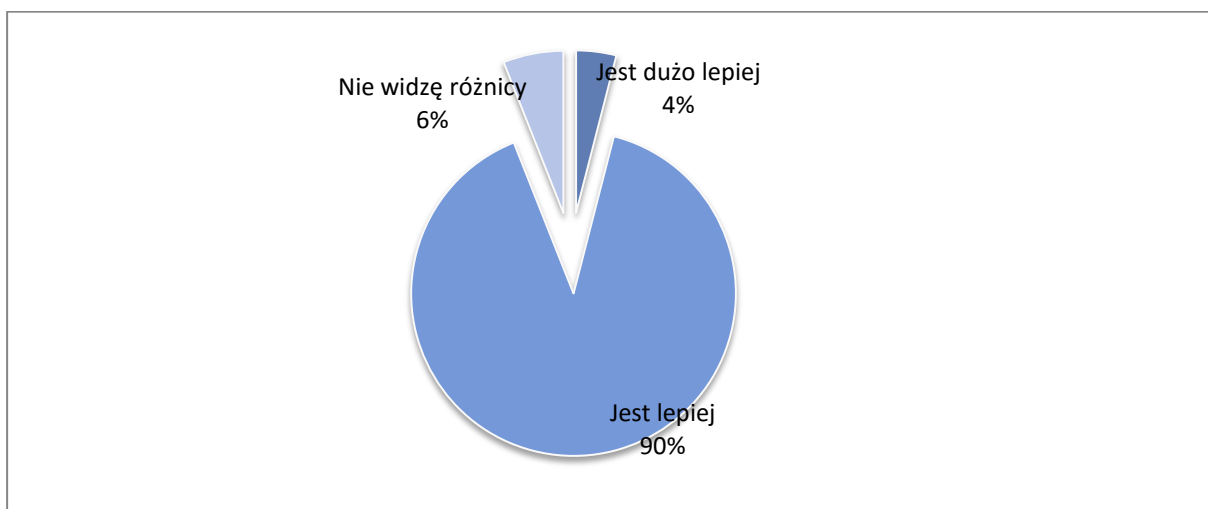
Wykres 69. Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Przedsiębiorcy wskazali, iż ich zdaniem na skutek zmian, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat jest obecnie lepiej (90%; 45), a część badanych uznała, iż sytuacja dzięki podjętym działaniom jest „dużo lepsza” (4%; 2). Zdecydowana mniejszość respondentów nie dostrzega różnicy (6%; 3).

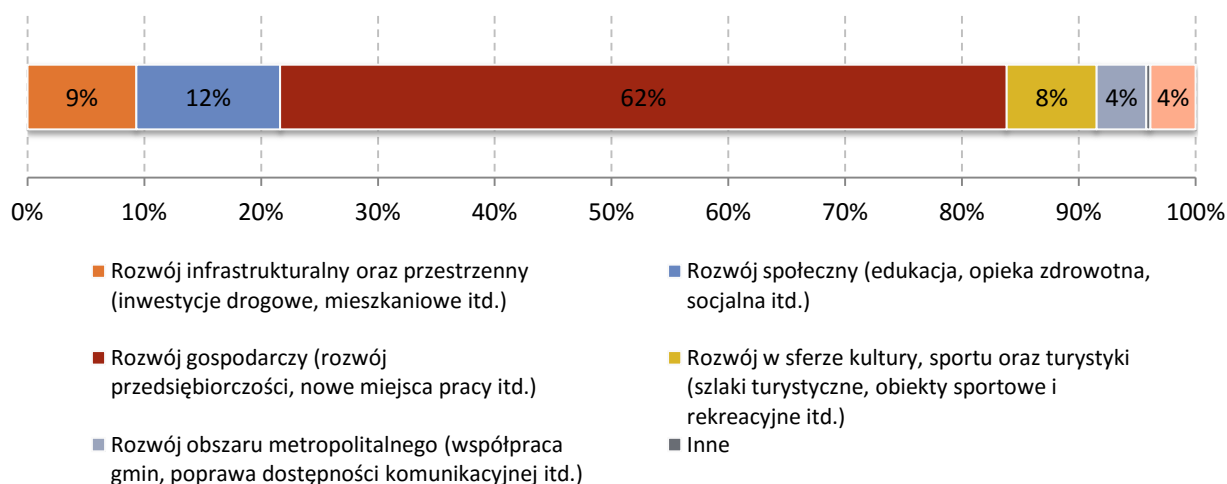
Wykres 70. Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

Mieszkańców zapytano również o to, jaki ich zdaniem powinien być obecnie główny kierunek rozwoju Miasta. Zdecydowana większość uznała, że najistotniejszy jest rozwój gospodarczy (62,2%; 661). Wysoki odsetek badanych wskazał także na rozwój społeczny – edukacja, opieka zdrowotna, socjalna itd. – 12,3% (131 osób). Pozostałe obszary uzyskały niewielką liczbę wskazań: rozwój infrastrukturalny oraz przestrzenny (9,3%; 99), rozwój w sferze kultury, sportu i rekreacji (7,7%; 82), rozwój obszaru metropolitalnego (4,2%; 45). Część osób nie miała zdania na niniejszy temat (3,95%; 41), zaś 4 wskazały na inne, które są konkretnymi działaniami zawartymi w wyżej wymienionych obszarach (budowa lotniska – 2; poprawa służby zdrowia – 1; większe zarobki – 1).

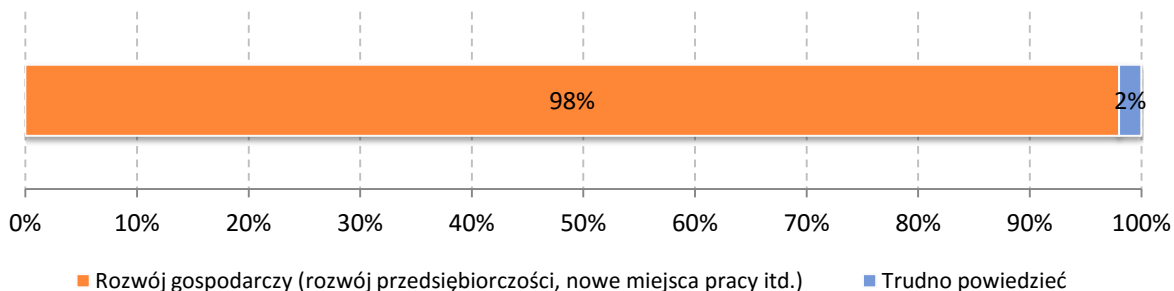
Wykres 71. Główny kierunek rozwoju Miasta wg mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z mieszkańcami (N=1063).

Przedsiębiorcy zapytani o preferowany główny kierunek rozwoju Miasta Białegostoku wskazali na rozwój gospodarczy (98%; 49).

Wykres 72. Główny kierunek rozwoju Miasta wg przedsiębiorców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI z przedsiębiorcami (N=50).

7.2 Badania jakościowe (IDI, FGI)

7.2.1 Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)

Indywidualne wywiady pogłębione zostały przeprowadzone, zgodnie z koncepcją badawczą, wśród przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji otoczenia biznesu oraz zarządów dużych firm działających na terenie Białegostoku. Celem badania było poznanie opinii respondentów na temat działań realizowanych w oparciu o założenia *Strategii*, aktualnych problemów Miasta oraz pożądanych kierunków działań. Wywiady realizowano we wrześniu i październiku 2015 roku na podstawie stworzonego na etapie przygotowywania metodologii badania kwestionariusza.

Łącznie przeprowadzono 13 wywiadów IDI. Należy zaznaczyć, że 3 z przeprowadzonych wywiadów zrealizowane były z przedstawicielami dużych firm funkcjonujących na terenie Białegostoku, którzy przyznali, że nie wiedzą o istnieniu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus*. Z tego względu respondenci nie byli w stanie odpowiedzieć na pytania zawarte w kwestionariuszu, a jedynie odnieśli się do pojedynczych, ogólnych kwestii. Zaistniała sytuacja generuje szereg wniosków i rekomendacji na kolejne lata wdrażania *Strategii*.

ZAŁOŻENIA STRATEGII

---

1. W jakim stopniu, Pana/i zdaniem cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* zostały zrealizowane w latach 2010-2014? Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeśli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?

Respondenci biorący udział w badaniu zgodnie stwierdzili, że cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* były i nadal są realizowane (opinie na temat stopnia ich wypełnienia były podzielone, ale najczęściej wskazywano na przedział od 50% do 75%). Należy jednak pamiętać o tym, że dokument obejmuje okres od roku 2011 do 2020 – jest długoterminowy, a jego obecne efekty są różnicowane ze względu na stopień zaawansowania podejmowanych działań. Respondenci, wśród wszystkich wypełnianych kierunków, największe zmiany dostrzegają w infrastrukturze drogowej, komunikacji miejskiej, podnoszeniu atrakcyjności Miasta czy wspieraniu rozwoju kultury. Tylko jeden z respondentów uznał, że zmiany wprowadzane są zbyt chaotycznie.

Cele nie są jeszcze osiągnięte, ponieważ wyznaczone są do 2020 roku, więc są w trakcie realizacji. Największe prace zostały zrealizowane w obszarze infrastruktury technicznej, m.in. w kierunku integracji planistycznej. Z resztą, w każdym kierunku możemy zaobserwować zmiany.

W niektórych obszarach cele zostały zrealizowane w 90%, bo nigdy nie zrealizuje się 100%. Jest kilka obszarów, które zostały zrealizowane w niedostatecznym stopniu, w ok. 20%. Na przykład cele dotyczące komunikacji w mieście zostały zrealizowane w stopniu rewelacyjnym, natomiast cele uwzględniające powiązania z sąsiadami wschodniej Polski wymagają dopracowania.

Infrastruktura Miasta uległa zmianie, jednak moim zdaniem zmiany są wprowadzane zbyt chaotycznie i nieprzemyślanie. Wiele miejsc, zamiast wyglądać ładniej, wygląda brzydko. Miasto nazywane zielonym przestaje nim być, cietrzewi się drzewa, powstają budynki, które są brzydkie i nie pasują do całości.

Ponadto wszyscy respondenci zgodnie potwierdzili, że zarówno cele, priorytety, jak i kierunki zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zostały zidentyfikowane prawidłowo, ze względu na fakt, iż uwzględniają najbardziej problematyczne elementy Miasta. W tym względzie rozmówcy nie widzą potrzeby wprowadzania zmian.

Określone wskaźniki i cele zostały prawidłowo zidentyfikowane. Widać w mieście znaczącą poprawę w obszarach wymienionych w Strategii: przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju, wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców, długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji: większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy, atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem.

---

2. Czy Pani/Pana zdaniem podejmowane w ramach *Strategii* działania były optymalnymi do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego?

Rozmówców zapytano również o to, czy ich zdaniem podejmowane w ramach *Strategii* działania były optymalnymi do osiągnięcia założonych celów. Zgodnie potwierdzili, że na chwilę obecną można je uznać za optymalne, chociaż jest to ocena na etapie wskaźników cząstkowych – końcowa będzie możliwa po zakończeniu działań zawartych w dokumencie. Wśród czynników, jakie miały wpływ na osiąganie założonych celów wskazywano przede wszystkim na środki finansowe, zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne oraz coroczny monitoring *Strategii*, który pozwala na kontrolowanie efektów.

Stopień zrealizowania celów założonych w Strategii można zmierzyć dopiero na koniec jej obowiązywania. Wskaźniki mierzą pewne etapy, generalnie dobrze [je] oceniamy (...). Czy mogłoby być bardziej optymalnie? Może być zawsze. Kwestia rozwoju Strefy Suwalskiej na obszarze Miasta Białegostoku, to jest ważne dla naszych klastrowiczów czy w ogóle dla przedsiębiorców. Przede wszystkim rolą Miasta jest rozwijanie Podstrefy Białystok Suwalskiej SSE.

Podejmowane w ramach Strategii działania były jak najbardziej optymalne, jednak zawsze można było je wykonać lepiej.

Działania, które podjęto w ramach Strategii w zdecydowanej większości były realizowane w sposób optymalny.

---

3. Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów *Strategii*?

Respondenci nie potrafili jednoznacznie określić jak w ich opinii, kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Wskazywali na brak wiedzy w zakresie wysokości nakładów, jakie zostały przewidziane na poszczególne działania oraz na zbyt wczesną tego typu ocenę.

4. Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* zachowały Pana/i zdaniem aktualność po czterech latach? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?

Przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz instytucji otoczenia biznesu uznali, że w zdecydowanej większości cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zachowały swoją aktualność po czterech latach. Ponadto nie widzą potrzeby wprowadzania większych zmian ze względu na fakt, iż problematyczne obszary określone w dokumencie nadal, w mniejszym lub większym stopniu, dotyczą Miasto. Wśród proponowanych zmian wspomnieli jedynie o szczególnym zwróceniu uwagi na kwestie gospodarcze oraz wspieranie kluczowych klastrów, które funkcjonują w Mieście Białystok (wskazano: Klaster Spożywczy „Naturalnie z Podlasia!”, „Food Cluster „Naturally from Podlasie”, Podlaski Klaster Piekarniczy/ Podlaski Bakery Cluster, Polski Wschodni Klaster Medyczny/ Polish Eastern Medical Cluster, Klaster Zielonych Technologii/ Cluster of Green Technologies, Podlaski Klaster Obróbki Metali/ Podlaski Metal Cluster, Podlaski Klaster Bielizny/ Podlachia Lingerie Cluster, Klaster Instytucji Otoczenia Biznesu/ Business Environment Institutions Cluster oraz Wschodni Klaster Budowlany/ Eastern Construction Cluster). Tylko jeden z respondentów uznał, że kierunki należy zweryfikować i zaktualizować, szczególnie pod kątem *Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK)*, ukierunkowanej na innowacje. W tym kierunku, jego zdaniem, powinien rozwijać się Białystok.

W większości obszarów Strategia jest wciąż aktualna. [Przez] cztery lata [nie nastąpił jeszcze] jakiś przełom. Może warto by było zadbać o pewne rzeczy, jak np. klastry kluczowe, które są nowym zjawiskiem i autorzy Strategii przed 2011 rokiem mogli o nich nie wiedzieć. Wyszczególnienie, wspieranie przez samorząd klastrów kluczowych. W województwie podlaskim mamy od października 2015r. dwa takie klastry, więc myślę, że warto by było uwzględnić w priorytetach Strategii rozwój, siłę i oddziaływanie tych klastrów.

Zarówno cele, jak również kierunki działań są aktualne i w tym kierunku nadal powinno rozwijać się Miasto. [Jeżeli miałyby nastąpić zmiany to] uważam, że warto byłoby w szczególny sposób zwrócić uwagę na kwestie gospodarcze – tzn. ukierunkować działania na „przyciąganie” do Miasta nowych inwestorów

---

5. W jaki sposób, Pana/i zdaniem, działania podejmowane w ramach *Strategii* wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Które w największym stopniu? Które mogłyby w większym stopniu wpłynąć na ten rozwój gdyby uległy modyfikacji?

Przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu uznali, że działania podejmowane w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* wpływają przede wszystkim na zwiększenie potencjału gospodarczego Miasta. Zdaniem respondentów, koncentracja środków oraz wspieranie najsilniejszych dziedzin, wyodrębnionych na podstawie analizy SWOT, to działania wspomagające rozwój Białegostoku. Za przykłady podano Białostocki Park Naukowo-Technologiczny, w którym siedzibę ma obecnie około 50 firm, czy też podejmowanie działań w zakresie integracji planistycznej. Wyodrębniono również działania, mogące mieć kluczowe znaczenie dla Miasta, których realizacja jest niezadowolająca – m.in. połączenia kolejowe oraz drogi szybkiego ruchu.

Realizacja działań zaplanowanych w Strategii wpływa na zwiększenie potencjału gospodarczego Miasta. Wzrasta liczba inwestorów, liczba przedsiębiorstw, miejsc pracy. Obserwowany jest wzrost średniego wynagrodzenia w Białymstoku.

Potrzebne są modernizacje połączeń komunikacyjnych, takich jak kolej czy drogi szybkiego ruchu.

Nie stoimy w miejscu – działania podejmowane w ramach Strategii efektywnie wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta. Ciągłe podejmowane są inicjatywy i działania poprawiające obsługę mieszkańców, ich jakość życia, bezpieczeństwo, np. budowa stadionu, opery (...) czy utworzenie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych również wskazali na rozwój Miasta w obszarze społecznym. Uznali, że Miasto staje się bardziej atrakcyjne zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, poprawia się jakość kształcenia (w tym na uczelniach wyższych), ale przede wszystkim wzrasta możliwość współdziałania poprzez budżet obywatelski. Wskazywano także na ogólny rozwój kapitału ludzkiego. Natomiast wśród działań, które w najbardziej widocznym stopniu przyczyniają się do uzyskiwanych efektów respondenci wymieniali wspieranie kultury (m.in. budowa Opery), rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (budowa stadionu i orlików) oraz zagospodarowania przestrzennego na osiedlach mieszkaniowych (np. nowe palce zabaw).

Działania podejmowane w ramach Strategii w pewnym stopniu wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta. Na pewno obszar kultury i sportu wpływa na rozwój Białegostoku poprzez takie działania jak: budowa opery, ścieżek rowerowych, stadionu, boisk wielofunkcyjnych typu Orlik, placów zabaw. Dostępność infrastruktury sportowej i kulturalnej integruje społeczeństwo.

Aktywność społeczna wzrosła dzięki takim inicjatywom jak Budżet Obywatelski, przez który każdy obywatel może zdecydować o sposobie wykorzystania środków finansowych z budżetu Miasta.

Wydaje mi się, że największe znaczenie mają te działania, które po zrealizowaniu mogą służyć bezpośrednio mieszkańcom. Na pewno w kontekście społecznym największe znaczenie mają Stadion Miejski oraz Opera i Filharmonia Podlaska.

---

6. Czy misja i wizja Strategii wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku?

Opinie na temat misji i wizji Strategii były podzielone. Dwóch respondentów uznało, że misja i wizja Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus wymagają modyfikacji, przede wszystkim w zakresie uproszczenia – w celu zwiększenia ich precyzyjnego przekazu i czytelnego zapisu. Dodatkowo, zdaniem jednego z rozmówców należy dostosować zarówno misję, jak i wizję do możliwości, które są dostępne obecnie – zaproponowano zwrot w stronę branży IT (Technologia informacyjna, infotechnologia (ang. information technology, IT)).

Misję oraz wizję Strategii należy zmodyfikować. Należy dostosować ich przekaz do obecnych możliwości. Pójść w kierunku rozwoju branży IT, co zwiększy dostęp do informacji dzięki „obecności” Miasta w świecie wirtualnym.

[Misja i wizja] wymagają przede wszystkim skrócenia i uproszczenia. Powinny być bardziej precyzyjne i czytelne.

Misja i wizja są sformułowane zbyt ogólnie. Uważam, że większość miast Polski Wschodniej mogłaby mieć taką wizję czy misję [należałoby jedynie dostosować treść tych zapisów do charakterystyki, specyfiki Miasta].

Pozostała część respondentów uznała, że zarówno misja, jak i wizja są nadal aktualne i nie wymagają modyfikacji. Uznano, że ich ogólnikowy zapis umożliwia podejmowanie różnorodnych działań, w zależności od zmieniających się warunków. Jedyną zmianę zaproponowano w zakresie wyodrębnienia priorytetów (w obecnej chwili według jednego z badanych jest to wysokie bezrobocie w Mieście) i podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta.

Misja i wizja ciągle są aktualne i nie należy w ich treści wprowadzać istotnych zmian i modyfikacji. Są właściwe i na tym etapie nie powinniśmy ich modyfikować, jako Miasto mamy jeszcze dużo do zrobienia.

Misja i wizja są dobrze sformułowane i nadal aktualne. Warto dodatkowo szczególnie podkreślić działania w obszarze zwalczania bezrobocia w mieście.

---

7. Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? Jeżeli nie, to jakie nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony się pojawiły?

Podczas wywiadów respondenci uznali, że zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne. Miasto, pomimo ciągłego rozwoju i zauważalnych zmian, nadal zмага się (w większym bądź mniejszym stopniu) ze sformułowanymi w trakcie opracowania Strategii zagrożeniami i słabymi stronami. Respondenci do najbardziej aktualnych zagrożeń i najbardziej znaczących

słabych stron Miasta zaliczyli: wysoką stopę bezrobocia, zbyt małą liczbę żłobków i przedszkoli, brak lotniska oraz infrastruktury kolejowej. Jeden z respondentów wskazał także na nowe zagrożenie, jakim jest obecna sytuacja w Unii Europejskiej (m.in. nasilone ruchy migracyjne), co powoduje niestabilność gospodarczą wszystkich państw. Kolejną propozycją, która jest szansą dla samorządu i przedsiębiorstw to Partnerstwo Publiczno-Prywatne rozumiane jako instrument prawny. Wynika to z doświadczeń jednego z uczestników badania i obserwacji klastrów z Białegostoku, które na innych rynkach geograficznych próbują walczyć o środki na inwestycje przy wykorzystaniu tej formuły, która jest bodźcem proinwestycyjnym i prorozwojowym współpracy między samorządem i przedsiębiorstwami.

Zapisy w analizie SWOT są w dalszym ciągu aktualne. Analiza zawiera najważniejsze cechy, które dotyczą determinanty rozwoju Miasta.

Niektóre zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony są nieaktualne, jak np. zapisy o załączkach społeczeństwa obywatelskiego. Uważam, że społeczeństwo obywatelskie rozwija się z całą mocą i zyskuje wielu sympatyków zarówno po stronie mieszkańców, jak również władzy miejskiej. W słabych stronach na pewno aktualne w dalszym ciągu są: zbyt mała ilość żłobków i przedszkoli, brak lotniska oraz brak infrastruktury kolejowej.

Myślę, że warto zwrócić uwagę na instrument prawny, jakim jest partnerstwo publiczno-prywatne, ponieważ jest ono szansą i dla samorządu i dla przedsiębiorstwa. Wiem, że nasi klastrowicze na innych rynkach geograficznych próbują walczyć o środki na inwestycje przy wykorzystaniu tej formuły. To jest takie wyzwanie, szansa na bodziec proinwestycyjny, prorozwojowy, czyli współpracę samorządu i przedsiębiorstw.

---

8. Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Jakich modyfikacji należy dokonać w Strategii, aby osiągnąć te założenia?

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, które z celów, priorytetów i kierunków działań udało się całkowicie zrealizować, które są w trakcie realizacji, a których nie udało się nawet w części osiągnąć. Zdaniem respondentów nie udało się zrealizować priorytetów dotyczących infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej, której niezadowalający stan „odstrasza” potencjalnych przedsiębiorców. Według uczestników badania działania w zakresie niwelowania skutków bezrobocia powinny być realizowane priorytetowo. Kilku respondentów uznało również, że ze względu na fakt, iż *Strategia* jest dokumentem długoterminowym wszystkie sformułowane cele i priorytety są w trakcie realizacji. Ponadto zdaniem jednego z rozmówców zostały one tak określone, że cały czas będą wymagały nowego podejścia i ciągłej realizacji lub kontynuowania podjętych już działań. Poniższa tabela wskazuje podział priorytetów zaproponowany przez uczestników badania, określająca wyłącznie ich subiektywną ocenę stanu ich realizacji.

PRIORYTETY CAŁKOWICIE ZREALIZOWANE ⁴⁹
– Tworzenie efektywnego systemu komunikacji Miasta i transportu zbiorowego   – Poprawa bezpieczeństwa publicznego   – Wspieranie przedsiębiorczości turystyki i działalności kulturalnej
PRIORYTETY W TRAKCIE REALIZACJI
– Kreowanie prawidłowej racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych   – Zapewnienie dostępności nowoczesnych i efektywnych systemów infrastruktury technicznej   – Poprawa stanu środowiska przyrodniczego urządzonych terenów zieleni miejskiej   – Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej   – Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia   – Wspieranie rodzin   – Wspomaganie podstaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia   – W zakresie pomocy społecznej i integracji   – Wzmocnienie ponadlokalne sektora MŚP   – Wspieranie środowisk twórczych i rozwój infrastruktury kulturalnej   – Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym   – Promowanie infrastruktury rekreacyjnej   – Obszar metropolitalny i wszystkie priorytety w tym zakresie
PRIORYTETY, KTÓRYCH NIE UDAŁO SIĘ DOTYCHCZAS ZREALIZOWAĆ
– Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców   – Rozwój innowacyjnej gospodarki   – Pozyskiwanie inwestorów krajowych oraz zagranicznych   – Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE   – Poprawa infrastruktury transportu lotniczego

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

9. Jak, Pana/i zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji *Strategii*? Jakie czynniki miały na to największy wpływ? Jakie obszary nieuwzględnione w *Strategii* miały wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku?

Przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz instytucji otoczenia biznesu zapytano o to, jak zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku dzięki implementacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Wszyscy zgodnie przyznali, że zmiany są bardzo pozytywne. Miasto na tle innych aglomeracji nie jest zbyt zadłużone (jest na 2. miejscu wśród aglomeracji z największą zdolnością kredytową), a wszelkie pobierane środki są odpowiednio inwestowane

⁴⁹ Tabela przedstawia wyłącznie subiektywną ocenę realizacji priorytetów przez przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz instytucji otoczenia biznesu. Na dzień aktualizacji *Strategii* żaden z priorytetów nie został całkowicie zrealizowany.

w rozwój społeczno-gospodarczy. Ponadto pozytywnie zmieniała się atrakcyjność Miasta (zadbana zielen, odpowiednia infrastruktura), dostrzegana jest także promocja i lepsza jakość w jego zarządzaniu. Wskazywano również na dynamiczny rozwój środowiska akademickiego. Kilku respondentów zauważało zmianę przede wszystkim w aspekcie społecznym, natomiast w gospodarczym, w ich opinii, jest jeszcze dużo do zrobienia (przede wszystkim zwiększenie liczby miejsc pracy i przyciągnięcie zagranicznych przedsiębiorców). Ponadto *Strategia* odwołuje się do perspektywy unijnej 2014 – 2020, przez co możliwe będzie pozyskiwanie środków na realizację priorytetów. Respondenci uznali, że dokument zawiera wszystkie obszary, które miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta w porównaniu do roku 2010.

Obserwując realizację wskaźników od 2010 roku można stwierdzić, że sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku poprawia się dzięki implementacji Strategii Rozwoju. Na poprawę sytuacji wpływa również nowa perspektywa finansowa UE 2014-2020, w którą wpisują się założenia i priorytety Strategii, jak np. środki finansowe na badania i rozwój. Na pewno część uczelni wyższych i przedsiębiorców z Białegostoku skorzysta z możliwości dofinansowania B+R ze środków unijnych.

Dzięki temu, że priorytety Strategii wpisują się w nową perspektywę finansowania Unii Europejskiej, w takich obszarach jak: sfera usług, BPO itd., środki Unijne mogą stać się impulsem do rozwoju Miasta zgodnie z celami sformułowanymi w dokumencie.

Nastąpił dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy Białegostoku. Władze Miasta stworzyły warunki sprzyjające pobudzaniu dynamiki rozwoju przez (...) [ofertę] BPN-T oraz tworzenie nowych terenów inwestycyjnych.

Sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta zmieniła się zdecydowanie na lepsze. Jedynie duże bezrobocie może negatywnie psuć ogólny wizerunek Miasta jako przyjaznego mieszkańcom. Powstałe instytucje oraz opera czy stadion bardzo pomogły miastu w budowaniu pozytywnego wizerunku, co wraz z dobrą grą lokalnej drużyny piłkarskiej spowodowało zwiększone zainteresowanie Białymstokiem.

---

10. Jak, Pana/i zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku na tle kraju dzięki implementacji *Strategii*? Jakie czynniki miały na to wpływ?

Badani dostrzegli także zmiany jakie zaszły na terenie Białegostoku w odniesieniu do roku 2010 dzięki implementacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Najczęściej wskazywano na możliwości, które wykorzystuje Miasto w ramach dokumentu (m.in. pozyskiwanie funduszy europejskich na realizację określonych działań). Wskaźnikiem zmian może być także 4. pozycja Białegostoku wśród najmniej zadłużonych miast wojewódzkich i 2. miejsce wśród tych z największą zdolnością kredytową⁵⁰. Respondenci uznali, że istotna w tym zakresie jest również wizja i stworzona na jej podstawie *Strategia* – jasne wyznaczenie celów i dążenie do ich realizacji to główny czynnik generujący zmiany, natomiast promocja efektów zmieniła obraz Miasta wśród turystów. Respondenci wyrazili również opinie negatywne, wskazujące na fakt, iż Miasto jest nadal „w tyle” – głównymi

---

⁵⁰ Oficjalny Portal Miasta, <http://www.bialystok.pl/pl>, [dostęp 10.2015].

czynnikami są m.in. brak odpowiedniej infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej, zbyt niskie płace.

W stosunku do Warszawy sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku pogorszyła się, natomiast porównując się do podobnych terytorialnie miast jesteśmy w bardzo dobrej sytuacji. Główne czynniki rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta to precyzyjnie sformułowana i zapisana w Strategii wizja Białegostoku, [dzięki tej wizji i przedstawieniu perspektyw dla Białegostoku] władze miasta dążą do tego żeby wyglądało ono lepiej. Zmiana w stosunku do pięciu lat wstecz jest diametralna.

Białystok zmienił się wizerunkowo, jest bardzo pozytywnie odbierany wśród turystów. Być może my tego nie dostrzegamy, ale osoby przyjeżdżające do Miasta są pod wrażeniem zmian.

Sytuacja społeczno-gospodarcza zmieniła się zdecydowanie na lepsze, ale mimo wszystko gospodarczo jeszcze dużo nam brakuje do miast Polski zachodniej. Spore bezrobocie oraz niskie płace zdecydowanie zniechęcają do osiedlania się w Białymstoku. Widać zdecydowaną poprawę warunków do życia, ale ludzie, pomimo że chcą tu mieszkać, to niejednokrotnie zmuszeni są szukać pracy w innych miejscach Polski, głównie w Warszawie.

---

11. Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania Strategii zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność Strategii?

Zdaniem respondentów uwarunkowania zewnętrzne wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* plus zmieniły się przede wszystkim ze względu na zmianę władz lokalnych w Białostockim Obszarze Metropolitalnym, nową unijną perspektywę finansową oraz pod wpływem zmiany polityki krajów wschodnich (np. powstanie Kongresu Ukraińskiego, sytuacja w Rosji czy na Białorusi). Uczestnicy badania zaznaczyli jednak, że dokument nie stracił na aktualności z powodu zaistniałych zmian.

Najważniejsze zagrożenia zewnętrzne wdrażania Strategii, które wyniknęły do tej pory, zostały uwzględnione w Strategii podczas jej opracowywania.

Uwarunkowania zewnętrzne regularnie się zmieniają. Na rozwój Białegostoku duży wpływ będzie miała sytuacja polityczna i gospodarcza na Białorusi, której nie jesteśmy w stanie przewidzieć. Musimy mieć świadomość zmienności otoczenia i modyfikować Strategię odpowiednio reagując na zachodzące zmiany.

INTERESARIUSZE

---

12. Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?

Wszyscy rozmówcy zgodnie potwierdzili, że zmiany jakie zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat są pozytywne, a ich ocena kształtuje się na poziomie bardzo dobrym. Przedstawiciele Instytucji otoczenia biznesu wskazywali przede wszystkim na ukończone już działania z zakresu infrastruktury, które przyciągają do Miasta potencjalnych inwestorów oraz rozwój Podstre-

fy Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSSE). Respondenci wskazali również działania dotyczące rozwoju Miasta w aspekcie społecznym (m.in. ogólna lepsza jakość życia).

Zmiany, które zaszły na terenie Miasta w ciągu ostatnich czterech lat oceniam pozytywnie. Powinniśmy utrzymać dynamikę zachodzących zmian w Białymstoku oraz cieszyć się z tego, co udało nam się osiągnąć do tej pory.

Zmiany, które zaszły w przeciągu ostatnich 4 lat oceniam bardzo pozytywnie. Zmiany są zdecydowanie widoczne i podnoszą poziom warunków życia mieszkańców.

Jako przedstawiciele Klastra oceniamy zmiany pozytywnie. Inwestycje infrastrukturalne, które były realizowane w ostatnich latach wpływają na postrzeganie naszego Miasta przez przedsiębiorców czy kontrahentów. Przeprowadzona w ostatnich latach rewitalizacja obszarów inwestycyjnych należących do Miasta (np. ul. Sienkiewicza, ul. Węglowa) jest pozytywnym bodźcem zmiany wizerunkowej Miasta.

---

13. Czy dostrzega Pan/i potrzeby zmian w innych obszarach niż zakładane w 2010 r.? Jeżeli tak, to w jakich?

Przedstawiciele uczestniczący w badaniu nie widzą potrzeby zmian w innych obszarach niż zakładane w 2010 roku. Wskazali jednak kilka założeń *Strategii*, które ich zdaniem należałoby zrealizować w pierwszej kolejności:

- Współpraca z rynkiem wschodnim;
- Zachęcanie dużych i strategicznych przedsiębiorców do współpracy lub inwestowania na terenie Miasta;
- Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych;
- Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Zwiększenie liczby żłobków i przedszkoli;
- Dalsza poprawa infrastruktury rekreacyjno-sportowej.

14. Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* korespondują z potrzebami i oczekiwaniami Pana/i instytucji? Jeżeli tak, to dlaczego? Jeżeli nie, to jakie działania należy podjąć?

Wszyscy respondenci przyznali, że cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* korespondują – w mniejszym lub większym stopniu – z potrzebami i oczekiwaniami ich instytucji. Niektórzy przedstawiciele wskazywali na fakt, iż *Strategia* jest dla nich dokumentem pośrednim, natomiast częściej istotniejsze są programy i strategie wyższego rzędu o szerszym zasięgu terytorialnym (m.in. Regionalne Programy Operacyjne, PARP czy Ministerstwo Gospodarki). Pojawiły się również opinie o potrzebie szerszej współpracy Miasta z instytucjami otoczenia biznesu, NGO i przedsiębiorstw z Białegostoku.

Myślę, że Strategia koresponduje z oczekiwaniami naszej instytucji, chociaż w większym stopniu nasze działania determinowane są przez dokumenty regionalne i ponadregionalne.

Cele i priorytety zdecydowanie są bliskie naszej organizacji i wpisują się w priorytet poświęcony gospodarce opartej na wiedzy. Nasze działania polegają na łączeniu świata nauki i biznesu i wdrażania innowacyjnych pomysłów do gospodarki.

Strategia koresponduje z potrzebami naszej organizacji w szczególności w priorytetach dotyczących współpracy z sektorem NGO.

W wielu przypadkach Strategia koresponduje z naszymi potrzebami, ale chcielibyśmy, aby Miasto częściej nawiązywało współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami otoczenia biznesu.

INNOWACYJNOŚĆ

Przedstawicielowi ze Stowarzyszenia Innowacyjnej Polski Wschodniej oraz Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego zadano dodatkowe pytanie odnoszące się do innowacyjności na terenie Miasta.

15. Jak ocenia Pan/i rolę Strategii w rozwoju innowacyjności regionu? Z czego wynika Pana/i ocena?

Respondenci zgodnie stwierdzili, że *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* plus ma bardzo duży wpływ na rozwój innowacyjności w regionie. Dokument determinuje spójność podejmowanych działań, przyczyniając się do efektywnego wzrostu poziomu innowacyjności Miasta.

Strategia ma duży wpływ na rozwój innowacyjności, jednak nie jest to wpływ bezpośredni. Pokazuje jedynie, w jakim kierunku Miasto powinno podążać. (...)

---

16. Jaką rolę odgrywa Białostocki Park Naukowo-Technologiczny w innowacyjności regionu? (jako kluczowe przedsięwzięcie priorytetu C.2.1. Wsparcie innowacyjności)

Zdaniem respondentów rola Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego jest bardzo istotna. Niewątpliwie jest on siedzibą dla firm i ośrodkiem integrującym przedsiębiorców. Respondenci mają nadzieję, że dzięki BPN-T uda się nawiązać współpracę z dużymi przedsiębiorstwami, przede wszystkim zagranicznymi. Możliwości, jakie daje instytucja – np. prowadzenie innowacyjnych badań – również kreują możliwości do poszukiwania partnerów i promocją Miasta.

17. Czy podjęto działania na rzecz promowania innowacyjności? Jeżeli tak, to jakie? Czy podjęto działania na rzecz rozwoju transferu wiedzy? Jeżeli tak, to jakie wypracowano systemy transferu wiedzy? (Priorytet C.2.2. Tworzenie warunków do większego zaangażowania uczelni wyższych w procesy innowacyjne w gospodarce)

Rozmówcy wskazali, że cały czas podejmowane są działania na rzecz promowania innowacyjności. Do najistotniejszych zaliczyć można konferencje, różnorodne eventy oraz wydarzenia, a w kontekście działań na rzecz rozwoju transferu wiedzy przede wszystkim wspieranie przedsiębiorców.

Podjęto szereg działań na rzecz promowania innowacyjności i rozwoju transferu wiedzy, które wspierane są przez zorganizowane wydarzenia, eventy i konferencje (...) Najczęściej realizowane działania w Mieście Białystok to wsparcie przedsiębiorców w realizacji ich autorskich pomysłów.

---

18. Czy stworzono system finansowania innowacyjności? Jeżeli tak, to jak ocenia Pan/i jego działanie? (Priorytet C.2.4. System finansowania innowacyjności)

Respondentom zadano również pytanie dotyczące tego czy powstał system finansowania innowacyjności. Wszyscy respondenci wskazali, że w Białymstoku nie istnieje system finansowania innowacyjności, który mógłby spotęgować ich promocję oraz zwiększyć zainteresowanie nimi wśród lokalnych przedsiębiorców.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Przedstawicielom Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego, Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Izby Przemysłowo-Handlowej zadano również dodatkowe pytania z zakresu działalności gospodarczej.

19. Jak ocenia Pan/i warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Białymstoku dla sektora MŚP? Czy warunki te są lepsze/gorsze niż w innych porównywalnych Miastach? Dlaczego?

Reprezentanta Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego oraz Izby Przemysłowo-Handlowej poproszono o ocenę warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Białymstoku dla sektora MŚP. Reprezentant Izby zaznaczył, że działalność w tym zakresie związana jest głównie z polityką krajową i centralną – z tego względu trudno o jednoznaczną opinię, chociaż władze mogą podejmować własne inicjatywy, by przyciągać inwestorów. Za przykład podał promocję wizerunkową Miasta oraz przestrzeni związanej z lokalną przedsiębiorczością. W opinii drugiego z rozmówców warunki do prowadzenia działalności są podobne jak w innych Miastach. Jednak, jak zaznaczył, zna przedsiębiorców, którzy oceniają je jako gorsze, a przyczyną niekorzystnej sytuacji jest ostrożność białostockich przedsiębiorców, która niekiedy skutecznie blokuje inicjatywy związane z prowadzeniem innowacyjnych działań.

Wydaje mi się, że warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Białymstoku dla sektora MŚP nie są ani lepsze ani gorsze, niż w innych porównywalnych miastach, ponieważ nie wynikają one z polityki regionalnej, a z polityki krajowej i centralnej.

Uważam, że powinniśmy na poziomie regionu czy Miasta zastanowić się jak bardziej skutecznie wspierać lokalną przedsiębiorczość. Można np. zwiększać wszystkie działania związane z promocją wizerunkową Miasta oraz przestrzeni przedsiębiorczości lokalnej. Powinniśmy wykreować obraz Białegostoku, jako Miasta innowacyjnego, z innowacyjnymi firmami, z własnym charakterem biznesowym.

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Białymstoku dla sektora MŚP są porównywalne do innych miast. Znam przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność i u nas i w innych miejscach w kraju i mówią, że tam jest zupełnie inaczej, wręcz lepiej. Szczególnie jeśli chodzi o administrację, urząd, decyzyjność, otwartość i rozumienie przedsiębiorcy – to jednak przedsiębiorcy z Białegostoku są zbyt „ostrożni”, co powoduje wydłużenie całego okresu realizacji innowacyjnych inwestycji.

---

20. Jakie usługi są świadczone na rzecz wsparcia sektora MŚP? Które z nich są najefektywniejsze? Jakich działań brakuje? (Priorytet C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP)

Zdaniem respondentów, usługi świadczone na rzecz wsparcia sektora MŚP są zróżnicowane (za przykład podawano powiększenie Podstrefy Białystok SSSE czy utworzenie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego), jednak często są one prowadzone na zbyt małą skalę. Rozmówcy zwrócili uwagę na fakt, iż brakuje działań horyzontalnych, długookresowych.

Najefektywniejsze usługi świadczone na rzecz wsparcia sektora MŚP to przede wszystkim rozbudowa Podstrefy Białystok SSSE oraz utworzenie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego (...) Usługi świadczone mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom są skuteczne, jednak nie ma rozwiązań i usług długookresowych, na szeroką skalę.

---

21. Jakie działania według Pana/i wiedzy są podejmowane na rzecz przyciągnięcia nowych inwestorów? Które z nich są najbardziej efektywne? Które z nich są najmniej efektywne? (C.4. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych)

Wśród działań podejmowanych na rzecz przyciągnięcia nowych inwestorów respondenci najczęściej wymieniali promocję Miasta oraz uczestnictwo w konferencjach, targach czy wizytach władz innych ośrodków (polskich i zagranicznych). Zdaniem rozmówców, najefektywniejszą formą promocji Miasta Białegostoku jest uczestnictwo w zewnętrznych *eventach*, które pozwoli budować skuteczny *place branding* oraz *networking* z przedstawicielami innych regionów.

Działania podejmowane na rzecz przyciągnięcia nowych inwestorów wymagają promowania na zewnątrz w celu poszukiwania nowych kontaktów i możliwości. Niestety, nie działa to na zasadzie stałej interakcji, która raz nawiązana będzie trwać nieustannie.

Podejmowane są najróżniejsze działania na rzecz przyciągnięcia nowych inwestorów. Prezydent Miasta przez ostatnie lata inicjował działania, które wprowadzają Białystok na mapę obszarów atrakcyj-

nych inwestycyjnie (...) w tym właśnie tkwi rola Prezydenta i Miasta, żeby promować Białystok w różnych miejscach, podczas różnych wydarzeń. Jest to realizowane w bardzo dobrym stopniu.

---

22. Jako ocenia Pan/i rozwój współpracy ze wschodnimi sąsiadami? Z czego wynika Pana/i ocena? (C.4.2. Rozwój współpracy gospodarczej, naukowo-technologicznej oraz kapitałowej w układzie Wschód – Zachód)

Przedstawiciel Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego ocenił rozwój współpracy ze wschodnimi sąsiadami. Jego zdaniem jest to niestety współpraca pozorna, opierająca się na promocji Miasta i podtrzymywaniu dyplomatycznych kontaktów niż podejmowaniu wspólnych działań.

Współpraca ze wschodnimi sąsiadami jest [na chwilę obecną] współpracą pozorną, [co oznacza, iż brakuje konkretnych rozwiązań]. Należy stworzyć w Białymstoku centrum, które umożliwiłoby nawiązanie współpracy naszych i zagranicznych przedsiębiorców.

---

23. Jakie działania według Pana/i wiedzy są podejmowane na rzecz wzrostu lokalnej tożsamości wśród mieszkańców Białegostoku? Które z nich są najbardziej efektywne? Które z nich są najmniej efektywne? (Priorytet B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej)

Respondenta ze Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego dopytano o to, które działania podejmowane na rzecz wzrostu lokalnej tożsamości wśród mieszkańców Białegostoku są najbardziej, a które najmniej efektywne. Rozmówca wskazał, że w tym zakresie podejmuje się szereg działań, a w przypadku najbardziej efektywnych wymienił przede wszystkim budżet obywatelski oraz zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu. Istotny jest także rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej umożliwiającej aktywne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież (m.in. skateparki, boiska, place zabaw, drogi rowerowe, wyposażenie plaży, modernizacja basenów) oraz organizacja spotkań wspierających mniejszości narodowe. Respondent nie wskazał działań, które jego zdaniem są najmniej efektywne.

24. Jakie działania według Pana/i wiedzy są podejmowane na rzecz rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców Białegostoku? Które z nich są najbardziej efektywne? Które z nich są najmniej efektywne? (Kierunek działań C.1.4. Promocja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, w szczególności wśród młodzieży)

Respondent ze Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wskazał na szereg działań podejmowanych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców Białegostoku (działania uszeregowane od najbardziej do najmniej efektywnych zdaniem rozmówcy):

- Zorganizowane konferencje i kongresy np. Wschodni Kongres Gospodarczy;
- Promocja Miasta (przede wszystkim gospodarcza);
- Zagraniczne wizyty studyjne;

- Realizacja zajęć z przedsiębiorczości na wszystkich etapach kształcenia;
- Podnoszenie jakości kształcenia zawodowego;
- Utworzenie Centrum Kompetencji Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego;
- Organizacja zajęć dla uczniów na terenie uczelni wyższych;
- Organizacja przez koła studenckie uczelni wyższych warsztatów skierowanych do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych.

Najbardziej efektywne działania podejmowane na rzecz rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców Białegostoku to przede wszystkim organizacja konferencji i kongresów, [ale] również podnoszenie jakości kształcenia zawodowego, zajęcia dla uczniów na uczelniach wyższych (np. Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy i Akademia Młodego Ekonomisty na Uniwersytecie w Białymstoku czy Politechnika Białostocka – Białostocki Uniwersytet Dziecięcy).

---

25. Jak postrzega Pan/i skłonność mieszkańców Białegostoku do podnoszenia kompetencji zawodowych? Dlaczego? Jakie działania są podejmowane na rzecz rozwoju osobowego i zawodowego mieszkańców? Jakie działania należałoby podjąć? (C.2.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców)

Respondenta Izby zapytano również o to, jak postrzega skłonność mieszkańców do podnoszenia kompetencji zawodowych. Jego zdaniem jest to raczej kwestia polityki edukacyjnej niż samej skłonności – nie tylko na poziomie centralnym, ale również lokalnym. Rozmówca uznał, że należy podjąć działania, które mogłyby się przyczynić do podnoszenia jakości edukacji (zaproponował np. tworzenie mniej licznych klas), która przełożyłaby się na kwestie związane z kompetencjami zawodowymi poprzez wzrost efektywności procesu kształcenia.

Polityka edukacyjna to kwestia polityki krajowej, [ale] edukacja [w zakresie infrastruktury] szkół podstawowych, średnich leży w gestii Miasta i zdaje sobie sprawę, że wiąże się z finansami i budżetem. Jeśli chcemy mówić o dalszym podnoszeniu jakości życia mieszkańców to powinniśmy sobie uświadomić, że skłonność mieszkańców Białegostoku do podnoszenia kompetencji zawodowych bezpośrednio wiąże się z edukacją [na wcześniejszych etapach]. Musimy [zatem] budować trzon, czyli wyedukowane społeczeństwo [już od etapu kształcenia podstawowego].

7.2.2 FGI z przedstawicielami organizacji pozarządowych i instytucji otoczenia biznesu

Założenia *Strategii*

1. Jak, z perspektywy czasu, oceniają Państwo obrane w *Strategii* kierunki rozwoju, cele oraz priorytety? W jakim stopniu zostały one zrealizowane w latach 2011-2014? Co miało pozytywny wpływ na realizację kierunków rozwojowych? Jakie trudności napotkano w realizacji kierunków rozwojowych?

Przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu i organizacji pozarządowych zostali poproszeni o ocenę, z perspektywy czasu, obranych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* kierunków rozwoju. Respondenci jednoznacznie wskazali na największy rozwój w obszarze miejskiego transportu zbiorowego. Cele założone w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* respondenci ocenili pozytywnie. Zdaniem badanych pomimo, że mają one już cztery lata to wciąż są aktualne w kontekście potrzeb Miasta Białegostoku. Respondenci wskazali liczne trudności oraz obszary, które nadal wymagają interwencji. W opinii przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych założenia *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* są trafne, jednakże potrzeba dalszych działań zmierzających do ich realizacji. Zdaniem badanych nadal potrzebne są działania ukierunkowane na poprawę sytuacji w obszarach określonych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* takich jak: kapitał społeczny, gospodarka przestrzenna. Uczestnicy badania jednoznacznie stwierdzili, że ze względu na długofalowy charakter *Strategii*, żaden z priorytetów i celów nie został jeszcze kompleksowo zrealizowany. Jednocześnie respondenci przyznali, że rezultaty realizowanych działań są zauważalne w przestrzeni publicznej i społecznej Miasta Białegostoku. Ponadto, zdaniem osób biorących udział w badaniu, należy weryfikować stopień realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* i ją aktualizować tak, aby zrównoważyć nakłady ponoszone na obszary, które uległy znacznej poprawie z tymi, gdzie efekty są mniej widoczne. Zdaniem uczestników wywiadów fokusowych zagadnienia dotyczące rozwoju kapitału ludzkiego są na niedostatecznym poziomie – dotyczy to przede wszystkim niedostosowania profilu kształcenia oraz niedostatku jakościowo dobrych miejsc pracy, co potęgowane jest przez wysoki wskaźnik bezrobocia w Mieście i w obszarze metropolitalnym. Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych wskazali również na problem pozyskania inwestora, którego przyciągnięcie wpisuje się w założenia *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. W opinii respondentów, rozwiązaniem problemów w sferze gospodarczej może być większe otwarcie się Miasta na kierunek zachodni.

Temat kierunku wschód, czy wschodzący Białystok – w aktualnych uwarunkowaniach i dającej się przewidzieć przyszłości kierunek wschód jest bardzo ryzykowny, niepewny i wszystkie dane statystyczne to pokazują, że o ile eksport z województwa podlaskiego na zachód (do Unii Europejskiej) rośnie najszybciej i liniowo, o tyle do krajów byłego Związku Radzieckiego nie dość, że wolniej to jesz-

cze „chimerycznie”. Moim zdaniem opieranie strategicznego rozwoju gospodarczego o kierunek wschodni jest wielkim błędem.

Jeżeli chodzi o [obszar] A, to uważam, że Miasto może obecnie pochwalić się dobrym systemem transportu miejskiego.

Cały czas dostrzegamy niedostatki w jakości kształcenia. Wciąż brakuje działań realizowanych w obszarze edukacji, ponieważ przeznaczane są na nią zbyt małe środki finansowe.

[Zadania odnoszące się do] systemu komunikacyjnego są moim zdaniem [w pełni] zrealizowane.

[Chciałbym wypowiedzieć się na temat] zapewnienia dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej. [W tym aspekcie] dla mnie znana jest tylko sytuacja niedostatku zasilania prądu. Moim zdaniem niezawodne zasilanie Miasta Białegostoku energią elektryczną budzi zastrzeżenia.

[W przypadku realizacji zadań z zakresu] wspomagania postaw prozdrowotnych i wspierania zdrowego trybu życia mieszkańców, musimy przede wszystkim zachęcać mieszkańców do aktywnej rekreacji, natomiast [wszystkie] pozostałe priorytety [nadal wymagają dużych nakładów pracy i środków].

[W kwestii kierunków rozwoju z obszaru strategicznego A] uważam, że Miasto Białystok „dochoowało się” dobrego systemu transportu miejskiego, jest to mocna strona naszego Miasta i ze zdziwieniem przyjmuje kolejne inicjatywy w tym zakresie, czyli zamiar przeznaczania bardzo dużych środków na rozwój transportu miejskiego, w sytuacji gdy nie ma takiej potrzeby i lepiej można by te pieniądze zagospodarować.

Z celem strategicznym C, czyli gospodarką mamy podstawowy problem, [którym jest] bezrobocie. W Białymstoku jest [ono] najwyższe spośród wszystkich dużych miast. Kolejnym problemem jest brak możliwości pozyskania inwestorów, w tym zagranicznych, między innymi ze względu na bariery komunikacyjne. [Należy zadać sobie pytanie:] kogo [możemy zainteresować zainwestowaniem w Białymstoku] [jeśli] nie mamy terenów inwestycyjnych, które byłyby dobrze skomunikowane i dobrze uzbrojone?

Turystyka w Białymstoku jest pewnym mitem. Białystok jest miejscem nieatrakcyjnym turystycznie. Nie ma żadnej infrastruktury takiej jak pola namiotowe, czy szlaki rzeczne, a [przecież] mamy ciekawe rzeki w okolicy, [które powinny być zagospodarowane i służyć rozwojowi turystyki].

Sytuacja [społeczno-gospodarcza Białegostoku] zmienia się i na pewno w jakimś stopniu aktualizacja dokumentu jest potrzebna

2. Czy podejmowane w ramach Strategii działania były optymalne do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego? Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?

Respondenci zgłosili szereg uwag do podejmowanych w ramach Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus działań. W ich opinii należy, w obecnym stadium rozwoju Miasta, zweryfikować budżet pod kątem optymalizacji obszarów rozwoju. Zdaniem osób biorących udział w badaniu niektóre kierunki rozwoju zostały zrealizowane w większym stopniu niż inne i należy podjąć kroki

mające na celu zrównoważenie rozwoju Miasta we wszystkich obszarach. Przykładem, w opinii badanych, są inwestycje podejmowane w ramach transportu miejskiego oraz stadionu. Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych są zdania, że obecnie środki przeznaczane na te elementy infrastruktury miejskiej można zmniejszyć w celu dofinansowania szeroko pojętego kapitału społecznego (edukacja, wspieranie rodzin, infrastruktura sportowo-rekreacyjna dla mieszkańców) oraz przedsięwzięć o charakterze wizerunkowym na arenie krajowej i międzynarodowej. W opinii badanych na obecnym etapie realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* niezbędnym aspektem realizowanych działań jest włączenie społeczności lokalnej w proces rozwoju społeczno-gospodarczego Białegostoku w celu właściwego wykorzystania obiektów oraz infrastruktury powstałej na skutek podejmowanych w poprzednich latach działań.

Jestem zaskoczony przeznaczaniem kolejnych środków na transport miejski, który obecnie funkcjonuje na dobrym poziomie. Uważam, że [pieniądze te] powinny być wykorzystane na realizację innych zadań, które na ten moment wydają mi się pilniejsze.

Moim zdaniem nadal brakuje infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży. Zrealizowanych inwestycji jest zbyt mało i powinno się budować więcej obiektów takich jak: boiska, baseny, ścieżki rowerowe, tereny rekreacyjne. Jeżeli chodzi o sport i rekreację to uważam, że wciąż jest wiele do zrobienia. Postawiono na sport dla zawodowców, ale brakuje obiektów i inwestycji realizowanych dla mieszkańców (np. zbyt duże środki przeznaczane na utrzymanie stadionu).

Kreowanie przedsięwzięć o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym – mamy jedną placówkę w mieście, która jest zdolna do [realizacji tego zadania]. Jest to Opera i Filharmonia Podlaska. Cały czas trwają rozważania [czy przeznaczyć na jej działalność] 2 mln czy 2,5 mln. Ja tego nie rozumiem! Trzeba zainwestować 250 mln zł rocznie, żeby ten budynek się nie marnował.

Obszar kapitału ludzkiego – cały czas dostrzegamy niedostatki w zakresie jakości kształcenia, jest to bardzo „wąskie gardło”. Wydatki na edukację są niewystarczające – na stadion wydaliśmy 250 mln zł, a inwestycje w edukację, z tego co pamiętam, kształtują się na poziomie ok. 4 mln zł rocznie, w dodatku [planowana jest] budowa hali sportowej! (...) Uważam, że stadion powinien zostać zbudowany ze środków zebranych ze sprzedaży biletów, tak jak się to dzieje w Monachium czy innych miastach, w których jest bogaty przemysł, bogata gospodarka i ludzie mają wysokie wynagrodzenia. Nas, jako Miasto, nie stać jeszcze na takie wystawne życie, a my konsumujemy zamiast się uczyć.

Wspieranie rodzin – model wspierania rodziny jest bardzo prawicowy (...). [Brakuje rozwiązań dla osób w trudnej sytuacji] np. samotnych matek. Część rodzin zostaje bez wsparcia, [zatem należy stwierdzić, iż] model [udzielania pomocy] jest niekompletny.

---

3. Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* zachowały Państwa zdaniem aktualność po czterech latach? Jeżeli tak, to co za tym przemawia? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?

Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych uważają, że większość priorytetów, kierunków i działań zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zachowało aktualność. W opinii respondentów obecnie należy równolegle kontynuować działania realizowane dotych-

czas oraz prowadzić nowe, które będą skutecznie wykorzystywać osiągnięte dotychczas rezultaty np. w postaci infrastruktury. Zdaniem badanych należy podjąć dalsze wysiłki, w celu rozwoju przedsiębiorczości i biznesu. Wykorzystać należy do tego istniejącą strefę ekonomiczną, wokół której należy nadal rozwijać infrastrukturę (w szczególności komunikacyjną), w celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej tych obszarów. Respondenci ponownie podkreślili także, iż rozwój Białegostoku powinien być ukierunkowany nie tylko na rynki wschodnie, ale przede wszystkim należy otworzyć się na zachód. W opinii respondentów zrównoważony rozwój jest elementem niezbędnym dla kompleksowej poprawy sytuacji Białegostoku.

Niektóre cele zostały już w większym stopniu zrealizowane i nie wymagają aż tak wysokich nakładów inwestycyjnych, a inne nie. Należy uwzględnić stopień realizacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus w przyszłych działaniach.

[Jeżeli chodzi o zrealizowane działania to] pozytywnym faktem jest istnienie (...) specjalnej strefy ekonomicznej. [W związku z realizacją tego zadania] aktualnie należy skoncentrować się na poprawieniu komunikacji w obszarze [terenów przeznaczonych pod inwestycje]. Białystok postawił na poprawę warunków życia mieszkańców [w zakresie np. komunikacji], natomiast brakuje inwestycji w kierunku przedsiębiorców, biznesu.

W odniesieniu do Strategii – punkt: tworzenie sportowego centrum o znaczeniu regionalnym. Czy można powiedzieć, że nasz stadion stanowi centrum o znaczeniu regionalnym? Raz na dwa tygodnie spotykają się na nim kibice na meczu, a poza tym stadion świeci pustkami i nic się tam nie dzieje. Strategiczne podejście powinno kreować [także] sport aktywny, a nie kibicowski.

Powinniśmy bardziej ukierunkować się na eksport zachodni, ponieważ rynki wschodnie są obecnie bardzo ryzykowne, a moim zdaniem, jeżeli będziemy eksportować na zachód, to tym bardziej będzie możliwość [rozwój] eksportu wschodniego. Odwrotnie niekoniecznie musi to tak funkcjonować.

---

4. Czy Państwa zdaniem, działania podejmowane w ramach Strategii wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Jeżeli tak, to w jaki sposób? Które ze wskazanych sposobów są Państwa zdaniem najbardziej efektywne? Jakie wnioski na tej podstawie można sformułować na następne etapy realizacji projektu (co i jak powinno zostać zmodyfikowane przy aktualizacji Strategii)? Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów Strategii?

W opinii respondentów, działania podejmowane w ramach realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* wpływają w znacznym stopniu na rozwój społeczno-gospodarczy Białegostoku poprzez poprawę warunków życia mieszkańców na skutek realizowanych inwestycji (np. w zakresie komunikacji miejskiej oraz infrastruktury drogowej). Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych ponadto wskazali przykłady dotyczące osób niepełnosprawnych, których sytuacja w efekcie realizowanych działań uległa znacznej poprawie zarówno w kwestii aktywności społecznej, jak i postrzegania tej grupy przez pracodawców. Jednocześnie zdaniem badanych mało efektywne są działania ukierunkowane na rozwój turystyczny Białegostoku. Jednakże osoby biorące udział w roz-

mowie podkreśliły, że duży wpływ na ocenę działań ma fakt, iż niektóre z nich wymagają dłuższej perspektywy czasowej, aby przynieść wymierne efekty. Zdaniem przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych poprzez długofalowość realizowanych przedsięwzięć na chwilę obecną jednoznaczna ocena poniesionych nakładów oraz uzyskanych rezultatów nie jest możliwa.

[Wszystkie] działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus są dobre, tylko w niektórych przypadkach można wdrożyć rozwiązania szybko, a w innych potrzeba nieco więcej czasu.

Jeżeli chodzi o rozwój społeczny to widać skutki działań skierowanych w stronę osób niepełnosprawnych. [Działania te] zwiększają aktywność tych osób w społeczności lokalnej oraz zmieniają [ich] postrzeganie na rynku pracy. Jest to bardzo ważny efekt realizacji Strategii. Wysoko oceniam tutaj działalność Urzędu Miasta.

Niektórzy uważają, że Białystok nie jest atrakcyjny turystycznie. [W związku z tym] należałoby bardziej wykorzystać mocne strony Miasta w tym obszarze. W tym celu konieczna jest rozbudowa infrastruktury turystycznej, w szczególności z wykorzystaniem rzek, ścieżek rowerowych itp.

---

5. Jak oceniają Państwo misję i wizję Strategii? Czy elementy te wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak to w jakim kierunku? Czy misja i wizja są realizowane? Co o tym świadczy?

Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych stwierdzili, iż misja i wizja Białegostoku wydają im się zbyt ambitne. W opinii respondentów założenia są bardzo atrakcyjne, natomiast rozmówcy wyrazili swoje obawy odnośnie możliwości ich realizacji. Zdaniem badanych przedsięwzięcia, które są podejmowane świadczą o realizacji wizji i misji, jednakże wyznaczone cele wydają się być jeszcze bardzo odległe, znacznie wykraczające poza perspektywę 2020 roku. W opinii przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych Białystok wciąż jest Miastem zamkniętym, gdzie zbyt mało realizowanych inicjatyw wykracza poza jego granice, a współpraca na arenie krajowej i międzynarodowej z innymi ośrodkami miejskimi, artystami oraz przedstawicielami świata nauki i biznesu nadal jest bardzo ograniczona. W opinii osób biorących udział w badaniu należy zweryfikować wizję i misję pod względem większej otwartości na współpracę z partnerami zewnętrznymi.

Jeżeli chodzi o misję to uważam, że [należałoby ją zmodyfikować]. [Uważam], iż Białystok ma być miejscem, w którym żyje się dobrze, a niekoniecznie, jak zostało to określone teraz, „najlepiej”.

Jeśli chodzi o wizję to ja zastrzeżeń nie mam. [Jej założenia] są piękne. Mam tylko wątpliwości, czy w zakładanej perspektywie czasowej są realne [do zrealizowania]. Jeszcze daleko nam do kluczowego ośrodka metropolitalnego na wschodzie UE.

W przypadku misji uważam, że niepotrzebnie jest uwydatnione, iż jest to obszar [o potencjale rozwoju usług medycznych]. Zarówno w Strategii Miasta, jak i województwa pojawia się aspekt, iż jest to region o wysokiej jakości kształcenia medycznego, co jest prawdą, ale wyciąganie z tego wniosku, że Białystok będzie miał wysoką jakość usług medycznych trochę mija się z prawdą, ponieważ jakość

usług medycznych zależy w głównej mierze od polityki krajowej. Zmieniłbym te zapisy i dodał coś odnośnie Miasta otwartego.

---

6. Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? Jeżeli nie są aktualne, to dlaczego? Czy pojawiły się nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony? Jeżeli tak to jakie?

W opinii przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych analiza SWOT przedstawiona w dokumencie *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* jest optymistyczna. Zdaniem respondentów mocne strony Miasta i jego szanse są nie do końca zgodne z obserwowaną przez nich rzeczywistością. Rozmówcy dostrzegają potencjał Białegostoku we wskazanych w analizie SWOT obszarach, ale uważają, że sytuacja w niej przedstawiona, aby mogła się urzeczywistnić, wymaga podejmowania kolejnych działań związanych z realizacją *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. W opinii respondentów potencjał na ten moment jest jeszcze mocno ograniczony, a perspektywy rozwoju wymagają przygotowania odpowiedniej infrastruktury i planów. Jednocześnie badani potwierdzili, iż np. realizacja zadań z zakresu poprawy infrastruktury miejskiej przyczyniła się do znacznego wzmocnienia Miasta w tym względzie, co powoduje wzrost atrakcyjności oraz skutkuje stworzeniem warunków do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Zdaniem respondentów słabymi stronami Białegostoku są: brak środowisk twórczych, niedostateczna ilość dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, słabo rozwinięta współpraca z gminami ościennymi należącymi do obszaru metropolitalnego oraz zła sytuacja ekonomiczna znacznej części mieszkańców. Do mocnych stron Miasta Białegostoku respondenci zaliczyli rozwój sieci ścieżek rowerowych, poprawa jakości kształcenia i jego dostosowanie do potrzeb rynku pracy, dobrze funkcjonująca komunikacyjnie przestrzeń miejska.

Wysoka jakość kształcenia dostosowana do potrzeb rynku pracy, w tym kształcenia wyższego – ja tego nie dostrzegam. Poprawia się jakość kształcenia, ale na przykład pogarsza się jakość zasobów ludzkich, na skutek coraz mniejszej liczby studentów (niż demograficzny).

Silne strony [istnieją] w postaci struktury miejskiej, jak na przykład transport, komunikacja itd. Można potwierdzić, że jest to mocna strona Białegostoku. Jakość życia to jest ten element, który się najbardziej poprawił. Warto jednak zauważyć, że sytuacja ekonomiczna ludności poprawia się wolniej niż możliwości konsumpcji, co wpływa na pewne napięcia społeczne. Przemiany w Białymstoku są widoczne. Następuje wzmocnienie mocnych stron i niwelowanie słabych, ale brakuje nadal poprawy sytuacji ekonomicznej społeczności, aby mieszkańcy mogli z tego korzystać.

Nie zgadzam się z tym, że szansą są tereny inwestycyjne. Uważam, że dobrze uzbrojonych i skomunikowanych terenów inwestycyjnych w Białymstoku nie ma.

[Jeżeli chodzi o cel strategiczny dotyczący rozwoju kultury, sportu i turystyki, to w zakresie rozwoju kultury] uważam, że [dużym problemem jest to, iż] w Białymstoku tak naprawdę nie ma środowisk twórczych. [Ponadto] potencjał rozwoju turystyki [także] jest mocno ograniczony.

Współpraca samorządów lokalnych na rzecz rozwoju metropolii moim zdaniem nie istnieje. Nie dostrzegam współpracy [w zakresie obszarów] oświaty, komunikacji, kultury, sportu i rekreacji. Nie widzę wspólnych działań w tych obszarach. [Jedynie dostrzegam znaczne postępy, przy rozwijaniu sieci] ścieżek rowerowych.

---

7. Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Co i jak powinno zostać zmodyfikowane lub uzupełnione przy aktualizacji Strategii?

Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych są zdania, że większość celów i kierunków działań pozostaje aktualna. Respondenci zgodnie stwierdzili, iż największe postępy są widoczne w sferze komunikacji i transportu miejskiego, w której dostrzegają wymierne efekty w postaci skrócenia czasu przejazdu przez Miasto oraz łatwości dostania się do centrum. Pozostałe kierunki i priorytety działań, zdaniem osób biorących udział w badaniu, wymagają kontynuacji. Respondenci stwierdzili, iż najmniej efekty widoczne są w sferze promocji wśród mieszkańców zdrowego stylu życia oraz w sferze kulturalno-rozrywkowej. Rozmówcy są zdania, że działania prowadzone z zakresu rozwoju gospodarczego oraz kształcenia są właściwe, jednakże ich intensywność mogłaby być większa. Jednocześnie przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych podkreślili długofalowość efektów tego rodzaju interwencji oraz fakt, że efekty będą widoczne dopiero z perspektywy czasu, zaś obecnie można dostrzec jedynie symptomy zmian w tych obszarach. W opinii badanych, podczas modyfikacji *Strategii* należy uzupełnić zapotrzebowanie kształcenia zawodowego w zakresie lepszego wyposażenia szkół oraz potrzeby platformy komunikacji między pracodawcami i jednostkami kształcenia zawodowego. Zdaniem przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji otoczenia biznesu, ważnym aspektem jest również identyfikacja tożsamości miasta oraz określenie, w jaki sposób należy kształtować jego wizerunek. Zdaniem badanych ważnym, lecz pomijanym aspektem jest promowanie historii Miasta Białegostoku oraz ochrona obiektów i terenów zabytkowych. W opinii uczestniczących w rozmowie ważnym czynnikiem, o który *Strategia* powinna zostać uzupełniona, jest bezpieczeństwo energetyczne.

System komunikacyjny moim zdaniem jest w pełni zrealizowany. Jeżeli chodzi o system energetyczny, to uważam, że kwestia zasilania w prąd wymaga dalszej interwencji. Środowisko przyrodnicze mamy w dobrym stanie, a zielone tereny miejskie znacznie się poprawiły.

Tożsamość i aktywność lokalna. Czy istnieje coś takiego jak tożsamość Białegostoku? Moim zdaniem my niszczymy tożsamość lokalną, ponieważ tradycyjne tereny Białegostoku są degradowane, a tożsamość lokalna to zachowanie tego co stanowi istotę długotrwałej obecności Miasta. My za wszelką cenę staramy się wyrzucić z pamięci „stary Białystok” i zastąpić go tym „nowoczesnym”.

W obszarze innowacyjności i jakości kształcenia jest poprawa, ale w sferze tej jest jeszcze wiele do zrobienia. Jest to obszar, w którym działania mają charakter długofalowy i na efekty trzeba jeszcze poczekać. Widać, że coś się dzieje natomiast potrzeba [więcej] czasu.

[Realizowane są działania z zakresu dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy. Kształcenie zawodowe wymaga bardzo] nowoczesnej bazy i powinno być ukierunkowane na zwiększenie współpracy z pracodawcami.

Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia mieszkańców – [w tej sferze] faktycznie jest jeszcze dużo do zrobienia.

---

8. Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?

Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych nie mieli żadnych uwag odnośnie wskaźników monitorowania. W opinii respondentów wszystkie elementy w tym aspekcie zostały właściwie zidentyfikowane i pozwalają na właściwy monitoring realizacji celów.

Uwarunkowania zewnętrzne

---

9. Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji Strategii? Jakie aspekty strategiczne wpłynęły na tę zmianę pozytywnie? Czy były elementy wpływające negatywnie? W jaki sposób można ich uniknąć na kolejnych etapach realizacji Strategii?

W opinii przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta, w odniesieniu do roku 2010, poprawiła się. Jest to szczególnie widoczne w sektorach infrastruktury komunikacyjnej oraz przestrzeni publicznej (tzw. „tkanki miejskiej”), które dzięki zrealizowanym działaniom obecnie lepiej służą społeczności lokalnej. Zdaniem osób biorących udział w badaniu trudnością dla realizacji założeń *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* plus są aspekty gospodarcze, na które składają się elementy takie jak: brak miejsc pracy, trudności w przyciągnięciu inwestorów oraz niski poziom wynagrodzeń. Jako przyczynę takiej sytuacji badani wskazali kryzys panujący na rynkach wschodnich, który kreuje niekorzystne dla Miasta warunki eksportowe i wszechogarniającą mieszkańców niepewność związaną z niestabilną sytuacją ekonomiczną, która wpływa również na rynek pracy i dostępność oraz jakość miejsc zatrudnienia. Z drugiej strony, zdaniem respondentów, fundusze europejskie są motorem napędowym zmian, zarówno w Białymstoku, jak i całym regionie.

W obszarze celów strategicznych – przestrzeń Miasta uległa znaczącej poprawie, bardzo duży postęp, jeżeli chodzi o tkankę miejską, niewielki postęp w przypadku kapitału społecznego, a jeżeli chodzi o bezpieczeństwo społeczne mieszkańców (w kategoriach podstawowych, czyli zatrudnienie, miejsca pracy, wynagrodzenia), to ten postęp jest niezadowalający. Podobnie w obszarze rozwoju gospodarczego, rozwoju opartego na wiedzy, jakościowo lepszych miejsc pracy, w których występuje niedostatek. Miasto Białystok powinno w tych obszarach [podjąć bardziej zintensyfikowane działania].

Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej – w tej chwili oferta kulturalna to opera i filharmonia, teatr umiarkowanej jakości, a poza tym kina i galerie handlowe. Więcej tak na dobrą sprawę nie ma.

Powiązania Białegostoku w Obszarze Metropolitalnym pozostawiają wiele do życzenia. [Na działaniach] w „szerszym” [zakresie] miastu [mnie] zależy, ponieważ Miasto swoje obowiązki spełniło [nie-malże w 100%]. [Przykładem skuteczności w tym zakresie jest np. to, że] południowa obwodnica została wybudowana.

---

10. Jakie czynniki miały Państwa zdaniem wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku? Dlaczego właśnie one miały wpływ na zmianę sytuacji? Czy można im było zapobiec? Jeżeli tak, to jak?

Zdaniem przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych najważniejszym czynnikiem było efektywne pozyskanie środków z funduszy europejskich przez władze Miasta, co spowodowało zwiększenie możliwości finansowego wsparcia rozwoju społeczno – gospodarczego i w znacznym stopniu przyspieszyło ten proces. Ponadto respondenci wskazali na integrację europejską, która poszerzyła możliwości przedsiębiorców w zakresie eksportu na rynki zachodnie oraz współpracy gospodarczej. Spowodowało to wzmocnienie lokalnych przedsiębiorstw. Na obecnym etapie Białystok gotowy jest na otwarcie się na inwestorów zagranicznych, a pozyskanie tego typu partnerów spowoduje jeszcze bardziej dynamiczną poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta.

Efektywne wykorzystanie funduszy europejskich oraz integracja z Unią Europejską to są czynniki, które bardzo pozytywnie wpłynęły na rozwój Białegostoku i jego sytuację społeczno-gospodarczą.

---

11. Jakie obszary nieuwzględnione w Strategii, miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku w odniesieniu do roku 2010?

Według respondentów kluczowym zagadnieniem nieuwjętym w *Strategii*, a mającym wpływ na sytuację Miasta Białegostoku jest polityka państwa, która, kosztem niezbędnych modernizacji, za wszelką cenę wspiera gałęzie gospodarki, które priorytetowymi dla Miasta Białegostoku nie są. Jest to bariera dla bardziej efektywnego wsparcia najważniejszych, z punktu widzenia Miasta, branż.

Polityka państwa (te [elementy], na które Miasto nie ma [bezpośredniego] wpływu), tzn. polityka rozwoju przestrzennego, regionalnego, która dla naszego obszaru jest w dużym stopniu dyskryminująca. [W ramach decyzji na szczeblu ponadregionalnym] udostępniane są np. pieniądze na transport, [ale, gdyby przeznaczyć większe] pieniądze na gospodarkę, to sami kupilibyśmy sobie autobusy. [Nie pozwolono nam także] nam na interwencje jeżeli chodzi o uczelnie, które są wyłączone z zakresu kompetencji regionalnej.

W Programie Rozwój Polski Wschodniej ujęte są cele, które dla naszego Miasta nie są najważniejsze, a które trzeba realizować aby pozyskać środki z tego Programu. Część środków należy inwestować z własnego budżetu, ponieważ często potrzebny jest wkład własny [powoduje to sytuację, gdy działania w obszarach nie najważniejszych dla miasta są realizowane w pierwszej kolejności, ponieważ

tylko takie dofinansowania zewnętrzne są dostępne]. Brakuje na przykład możliwości wsparcia uczelni wyższych.

12. Jak państwa zdaniem w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja Miasta Białegostoku na tle kraju, dzięki implementacji *Strategii*? Jakie czynniki miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku na tle kraju w odniesieniu do 2010 roku?

W opinii badanych najważniejsze zmiany to wzmocnienie konkurencyjności Miasta poprzez pozyskanie środków finansowych z Unii Europejskiej na rozwój. Zdaniem respondentów Miasto Białystok rozwija się we właściwym kierunku i na tle innych miast Polski Wschodniej jego wizerunek jest pozytywny. Sytuacja gospodarcza poprawiła się na skutek pojawienia się nowych możliwości poprzez łatwiejszy dostęp do rynków zachodnich.

[Na skutek działań promocyjnych oraz poprawy atrakcyjności i rozpoznawalności miasta nastąpiło] otwarcie się rynków europejskich dla przedsiębiorstw z Białegostoku, [co z kolei] spowodowało poprawę sytuacji lokalnych przedsiębiorstw oraz większe możliwości rozwoju [społeczno-gospodarczego].

13. Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania *Strategii* zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność *Strategii*?

W opinii przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych nie zaobserwowano znacznych zmian w uwarunkowaniach zewnętrznych nie zaobserwowano, a przez to *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* nadal pozostaje aktualna. Podkreślono jednakże, że w nowej perspektywie budżetowej pojawiły się pewne modyfikacje, które osoby biorące udział w badaniu postrzegają raczej negatywnie. Obawy dotyczą przede wszystkim możliwości pozyskiwania finansowania na aspekty istotne z punktu widzenia kapitału społecznego i zasobów rynku pracy Białegostoku.

Perspektywa unijna teraz się zmieniła i moim zdaniem jest to zmiana na niekorzyść. Teoretycznie dostaliśmy więcej pieniędzy dla gospodarki regionalnej, ale na przykład możliwość podnoszenia kwalifikacji i kompetencji jest znacznie ograniczona w porównaniu do wcześniejszej perspektywy budżetowej.

14. Czy dokument *Strategii* jest spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą na lata 2014-2020? Jeżeli nie to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?

Przedstawiciele IOB i organizacji pozarządowych w większości nie mieli żadnych zastrzeżeń odnośnie spójności dokumentu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym. W opinii respondentów, na obecnym etapie nie ma konieczności wprowadzania istotnych modyfikacji jeżeli chodzi o kierunki działań. Jednocześnie osoby biorące udział w badaniu zwróciły uwagę na fakt, iż większy nacisk powinien zostać położony na sferę gospodarczą.

Tak naprawdę w przypadku Strategii województwa podlaskiego centralnym obszarem jest rozwój gospodarczy i według mnie powinno to zostać uwzględnione także w Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus. Obecnie należy ukierunkować działania na poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców poprzez inwestycje w przedsiębiorczość.

Interesariusze

---

15. Jak oceniają Państwo zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?

W jakich obszarach zmiany te są najbardziej widoczne? Z czego może to wynikać? Czy dostrzegają Państwo potrzeby zmian w innych obszarach? Jeżeli tak, to w jakich?

Respondenci zostali poproszeni o podsumowanie i ocenę zmian, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat. Głównym efektem podjętych działań w opinii przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych jest korzystna zmiana w infrastrukturze oraz przestrzeni miejskiej, która aktualnie lepiej służy mieszkańcom. Zdaniem badanych *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* uwzględnia obecnie wszystkie najistotniejsze obszary i nie musi w tym względzie być uzupełniana. Jednocześnie respondenci zwrócili uwagę na fakt, iż część zadań należy potraktować bardziej priorytetowo niż pozostałe. Najbardziej istotnymi, z punktu widzenia przedstawicieli IOB i organizacji pozarządowych, są inwestycje w kapitał ludzki i gospodarkę Miasta.

[Zdecydowanej modernizacji i rozbudowie uległa] „tkanka miejska”, [na uwagę zasługują] zwłaszcza [te elementy], które poprawia indywidualną jakość [życia] mieszkańców [np. komunikacja i infrastruktura drogowa].

Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus obejmuje wszystkie obszary i raczej nie trzeba [wprowadzać] zmian w innych obszarach, [tym bardziej, że trudno byłoby wyodrębnić obszary nie uwzględnione w Strategii, ze względu na jej uniwersalny charakter].

Strategia jest to wybór pewnych priorytetów (kierunków) [mam tu zastrzeżenia jeżeli chodzi o obszar kultury, sportu i rekreacji, w zakresie aktywności sportowej] postawiono na [działania ukierunkowane na] kibiców i ewentualnie na sport kwalifikowany, natomiast w przypadku sportu dla mieszkańców, czyli rekreacji i wypoczynku to nakłady strategiczne są wielokrotnie mniejsze.

O ile można mówić o dużych sukcesach w infrastrukturze, [które są bardzo widoczne zarówno dla ekspertów, jak i mieszkańców, ze względu na bardzo wymierne efekty], to w kwestii np. kapitału ludzkiego, jakości życia czy edukacji Białystok źle wypada [na tle innych miast wojewódzkich].

[Jednym z pozytywnych aspektów jest] środowisko przyrodnicze, [które] uważam, że mamy w dobrym stanie, [między innymi poprawiono jakość] terenów zieleni miejskiej.

7.2.3 FGI z ekspertami biorącymi udział w panelach przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*

Proszę o krótkie przedstawienie przesłanek jakimi kierowano się tworząc założenia strategiczne

Respondenci wskazali, iż podczas opracowywania założeń strategicznych kierowano się przede wszystkim zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Na skutek obecności Polski w UE pojawiła się szansa na bardziej dynamiczny rozwój, co należało uwzględnić w wizji i misji *Strategii*, które stanowiły podstawę do tworzenia nowych założeń.

Wcześniejsza Strategia uległa dezaktualizacji, zmieniły się uwarunkowania. Pojawiły się nowe perspektywy rozwoju.

*Uwarunkowania zewnętrzne [członkostwo w UE i możliwości, jakie dają fundusze unijne] spowodowały nowe spojrzenie na sytuację Miasta Białegostoku, co zostało uwzględnione w założeniach *Strategii*.*

Założenia *Strategii*

1. Jak, z perspektywy czasu, oceniają Państwo obrane w *Strategii* kierunki rozwoju, cele oraz priorytety? W jakim stopniu zostały one zrealizowane w latach 2011-2014? Co miało pozytywny wpływ na realizację kierunków rozwojowych? Co miało pozytywny wpływ na realizację kierunków rozwojowych? Jakie trudności napotkano w realizacji kierunków rozwojowych?

Eksperci dobrze ocenili obrane w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* kierunki rozwoju. Uznali, że są one adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb. Zdaniem respondentów są one efektem wnikliwej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta, dzięki czemu ich poziom użyteczności i trafności jest wysoki, mimo upływających lat.

---

*Jednoznacznie pozytywnie oceniam cele, kierunki działań przyjęte w *Strategii*. [Na moją ocenę wpływa] fakt, że podobne cele zostały zawarte w dokumentach, które powstały później, jak *Strategia Województwa, ZIT, itp.* To pokazuje trafność doboru kierunków. Natomiast jeżeli chodzi o stan realizacji to nie mam wiedzy na ten temat.*

*Cele i kierunki działania zostały dobrane na podstawie diagnozy, analizy scenariuszowej, analizy SWOT i na tej podstawie zostały przygotowane warianty strategiczne. Przygotowano szablon aktywnej *Strategii*, aktywnego rozwoju i jest on faktycznie awizowany. W dokumentach, które [już powstały oraz są tworzone na bieżąco] kontynuowane są działania przyjęte w *Strategii*.*

Ja mam zastrzeżenia dotyczące pojęcia „Gospodarka oparta na wiedzy”, które było modne kilka lat temu, a dzisiaj praktycznie nie istnieje, ale jeżeli chodzi o samą istotę to popieram [przedmówców].

Mimo, że minęły już cztery lata to [cele i kierunki rozwoju] są nadal aktualne i stopień ich realizacji jest bardzo różny lub robi się coś, co aktualnie nie daje widocznych efektów.

W opinii osób biorących udział w rozmowie cele *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* dotychczas zostały zrealizowane częściowo. Respondenci podkreślili, iż *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* jest dokumentem długoterminowym, zatem poszczególne działania realizowane są etapowo. Wśród kierunków, które udało się w znacznej części zrealizować eksperci wskazywali przede wszystkim na: dostosowanie przestrzeni Miasta (poprzez działania kreujące zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju), wzrost atrakcyjności i dostępności oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej, jak również część z założonych kierunków dotyczących powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem.

Eksperci podczas rozmowy wskazali kilka działań, których do tej pory nie udało się zrealizować. Wymieniono działania dotyczące rynku pracy, na którym zdaniem respondentów, nierealizowane są zadania propagujące zapobieganie bezrobocia. W podobnym tonie respondenci wypowiedzieli się na temat budowania relacji na linii nauka – biznes oraz zatrzymania młodych mieszkańców Miasta po zakończeniu edukacji.

Z drugiej strony Respondenci wskazali na zadania, które nie zostały dostatecznie zrealizowane. Wśród nich znalazły się priorytety z zakresu wspierania rodziny, które są nakierowane na szerzenie wartości rodzinnych, a abstrahując od aspektów ekonomicznych funkcjonowania rodziny, w tym m.in. łączenia pracy z wychowywaniem dzieci.

Eksperci szczególną uwagę zwrócili na niewspółmierne lokowanie środków finansowych przez władze Miasta na infrastrukturę drogową, podczas gdy zwiększonych nakładów inwestycyjnych wymagają pozostałe obszary i priorytety ujęte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*.

Jeżeli chodzi o wspieranie rodziny to dużo się dzieje, Białystok został wyróżniony przez Kancelarię Prezydenta za Akademię Rodziny, natomiast wydaje mi się, że te działania na rzecz rodziny są bardzo jednokierunkowe. [Zaakcentowano w nich przede wszystkim] krzewienie wartości jaką jest rodzina, natomiast wiele rodzin nie odczuwa wsparcia, ponieważ nie ma wsparcia jeżeli chodzi o zatrudnienie, łączenie pracy [z obowiązkami rodzinnymi, wychowaniem dzieci] – to, w [tych kierunkach] wydaje mi się, [że] jest niedostateczna liczba [podjętych] działań i Miasto bardzo mocno [ukierunkowało działania] w jedną ścieżkę, której ja [mimo wszystko] nie krytykuję. (...) Wiele rodzin odczuwa [problemy] ekonomiczne, a [w tej sferze] Miasto niewiele robi.

Pogorszyła się sytuacja na rynku pracy – Białystok ma najgorsze wskaźniki na rynku pracy, nawet względem takich miast jak Lublin, czy Rzeszów.

Pomimo, że mamy [Białostocki] Park Naukowo-Technologiczny to niewielka grupa młodych ludzi jest w jakikolwiek sposób aktywizowana. Nie ma dużej aktywności jeżeli chodzi o współpracę z uczelniami, [w celu faktycznej aktywizacji] młodych ludzi [i podjęcia działań zmierzających do] zainspirowania do przedsięwzięć innowacyjnych, do działań przedsiębiorczych. [Obecne] działania kierowane są do pojedynczych jednostek. W związku z tym jeżeli Miasto nie zwróci uwagi na aspekt zatrzymania młodych ludzi to skutek może być [niezadowolający]. Brakuje inspiracji ze strony Miasta. Nie powiem, że nic się

nie dzieje, ale w stosunku do [liczby] młodzieży [i ich aspiracji], są to szczątkowe, [niewystarczające] działania.

Nie współmierna jest skala wydatkowania środków na infrastrukturę, [modernizację przestrzeni miejskiej], na [osiągnięcie tzw. „rezultatów twardych”, czyli wszystkiego tego], co widać gołym okiem, [w stosunku] do innych celów [związanych np. z rozwojem kapitału społecznego].

---

2. Czy podejmowane w ramach Strategii działania były optymalne do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego? Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?

Zdecydowana większość uczestników badania wskazała na nieznajomość działań, które są realizowane w ramach opracowanych celów strategicznych. Relatywną znajomością cechują się wyłącznie projekty, z którymi styczność ma każdy mieszkaniec Miasta, tj. inwestycje drogowe, infrastrukturalne, itp. Niemożliwa jest systematyczna ocena danych, instrumentów czy oddziaływań na Miasto i społeczeństwo wdrażanych w ramach Strategii działań, ponieważ jedynym odniesieniem rzetelności i efektywności ich realizacji są wskaźniki zauważalne na zewnątrz.

[Uważam, że] z perspektywy mieszkańca trudno cokolwiek ocenić. Powstają kolejne galerie [handlowe], natomiast co dzieje się w innych [obszarach] trudno jest ocenić. Jedynie z pierwszych stron gazet czy spotkań możemy się dowiedzieć [czegoś na temat działań władz Miasta]. [Zatem podejmowanych działań] nie oceniam przez pryzmat dokładnych danych, instrumentów czy oddziaływań na Miasto, tylko z perspektywy wskaźników, które są widoczne dla mieszkańców.

Mówimy o efektach, natomiast nie wiemy jakie były podejmowane działania – pytanie ile odbyło się misji na Białoruś, ile konferencji, jakie działania były podejmowane w sprawie Białorusi (...) Wiem, że [realizacja rozwoju gospodarczego, w zakresie rozszerzenia kontaktów wschodnich] jest możliwa, tylko pytanie czy Miasto [działało w tym zakresie]?

---

3. Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w Strategii zachowały Państwa zdaniem aktualność po czterech latach? Jeżeli tak, to co za tym przemawia? Jeśli nie to w jakim zakresie i co należy zmienić?

Wszyscy eksperci uczestniczący w wywiadzie fokusowym potwierdzili, że cele, priorytety i kierunki działania zawarte w Strategii zachowały aktualność po czterech latach. Sformułowane w Strategii cele i kierunki działania są konsekwentnie powielane w kolejnych dokumentach, co stanowi potwierdzenie ich aktualności oraz trafności. Również nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej, w którą wpisują się założenia Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus potwierdza aktualność jej celów i priorytetów.

Tak. Kolejne diagnozy potwierdzają [ustalone w Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus] cele, które [ponadto] powtarzają się w kolejnych dokumentach, kolejnych analizach.

[Ustalone w Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus] priorytety są realizowane w mniejszym czy większym stopniu [i działania te nadal powinny być kontynuowane].

Potwierdza to również nowa perspektywa Unii Europejskiej, w którą [mimo wcześniejszego braku wiedzy na temat nowej perspektywy] Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus bezpośrednio się wpisuje.

---

4. Czy Państwa zdaniem, działania podejmowane w ramach Strategii wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Jeżeli tak, to w jaki sposób? Które ze wskazanych sposobów są Państwa zdaniem najbardziej efektywne? Jakie wnioski na tej podstawie można sformułować na następne etapy realizacji projektu (co i jak powinno zostać zmodyfikowane przy aktualizacji Strategii)? Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów Strategii?

Opinie dotyczące wpływu działań podejmowanych w ramach realizacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku były wśród ekspertów uczestniczących w badaniu podzielone. Według części respondentów działania w niektórych priorytetach mają wpływ na rozwój Miasta, natomiast inne powinny być realizowane w bardziej efektywnym stopniu. Respondenci ponownie wskazali na brak wystarczającej wiedzy, która mogłaby pozwolić na ocenę działań. Zdaniem badanych informacje o działaniach, do których mają dostęp nie pozwalają na jednoznaczną ocenę stopnia wdrożenia Strategii i efektywności podejmowanych interwencji.

[Trudno jest odpowiedzieć na to pytanie, ponieważ] my nie wiemy czy konkretne decyzje, budowy konkretnej drogi wynikają z założeń Strategii, czy po prostu uznano, że ta droga jest potrzebna. Ja nie mam pewności, że władze Miasta nie [prowadzą działań nie uwzględnionych] w tym dokumencie.

W niektórych priorytetach tak, w niektórych mniej, w niektórych można zrobić więcej. Ale jednak większość z nich wymieniliśmy [przy okazji wcześniejszych pytań].

Można usłyszeć ze strony Urzędu, że niektóre działania wynikają z założeń Strategii. Jednak efekty [tych działań] są bardzo różne i stopień realizacji również jest bardzo różny.

Uczestnicy badania nie dostrzegają potrzeby modyfikacji założeń Strategii, ponieważ większość zadań jest wciąż aktualna. Wskazali jednak na możliwość aktualizacji aspektów dotyczących zwiększenia możliwości realizacji założonych celów, poprzez np. analizę nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej oraz weryfikację proporcji dysponowanych środków na ich realizację (przede wszystkim względem inwestycji infrastrukturalnych, które zdaniem badanych są na odpowiednim poziomie wobec innych obszarów analizy). W opinii badanych modyfikacje powinny zatem być związane ze zmianą hierarchizacji celów, w sposób intensyfikujący działania na rzecz rozwoju gospodarczego i kapitału społecznego.

Nie widzę potrzeb modyfikacji, tak jak powiedzieliśmy na początku, że większość [tematów] jest ciągle aktualna.

Wydaje mi się, że można by zastanowić się nad formami realizacji tych celów a cele zostawić, bo być może pojawiły się nowe możliwości finansowania na poziomie operacyjnym. Zwłaszcza, w kontekście

wykorzystania środków w nowej perspektywie. [Warto ukierunkować działania na te obszary, w których do tej pory nie osiągnięto zakładanych rezultatów lub zostały one osiągnięte w niewystarczającym stopniu].

Tak jak wcześniej wspomniałam – proporcje zostały mocno zachwiane (...) w wielu priorytetach [szczególnie związanych z kapitałem społecznym] efekty są niezauważalne, [podczas, gdy w innych takich jak np. modernizacja infrastruktury miejskiej zrealizowano zakładane rezultaty].

---

5. Jak oceniają Państwo misję i wizję *Strategii*? Czy elementy te wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku? Czy misja i wizja są realizowane? Co o tym świadczy?

Wszyscy eksperci uczestniczący w badaniu uznali, że misja oraz wizja *Strategii* są trafnie sformułowane i bezpośrednio dotyczą wymaganych przez społeczeństwo zmian w Mieście. Jediną wątpliwość budzi skuteczność wprowadzania wizji w codzienne życie mieszkańców Białegostoku, w szczególności wzrost jakości życia.

Generalnie misja jest trafnie sformułowana i nic bym nie zmieniała, natomiast w przypadku wizji, [należy zastanowić się, czy podejmowane działania rzeczywiście powodują zwiększenie [poziomu] jakości życia?

---

6. Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? Jeżeli nie są aktualne, to dlaczego? Czy pojawiły się nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony? Jeżeli tak, to jakie?

Zdaniem respondentów uczestniczących w wywiadzie fokusowym analiza SWOT była kompleksowo zrealizowana i dotyczy wszystkich niezbędnych obszarów, natomiast niewątpliwie wymaga aktualizacji poprzez dopisanie kilku nowych czynników dotyczących rozwoju Miasta, takich jak: zmiana sytuacji na rynkach wschodnich oraz problemów związanych z rynkiem pracy i atrakcyjnością inwestycyjną.

Analiza była ogólna i dotyczyła wszystkich obszarów, [znaczną] część [założeń] jest [nadal] aktualna pomimo upływu 5 lat.

Pojawiły się zagrożenia gospodarcze, związane ze zmianą na gorsze sytuacji na rynkach wschodnich. Musimy przetrwać i założyć, że się poprawi.

W słabych stronach brakuje bezrobocia i inwestorów zewnętrznych. Trzeba uwzględnić sytuację braku pracy, rozwój przedsiębiorczości – tych rzeczy po prostu nie ma.

---

7. Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Jakich modyfikacji należy dokonać w Strategii, aby osiągnąć te założenia?

Eksperci stwierdzili, że w największym stopniu zrealizowany został cel strategiczny A. (Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju), cel strategiczny D. (Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej) oraz część z celu strategicznego E. (Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem). Natomiast w najmniejszym stopniu zrealizowane są zadania z zakresu celu strategicznego B. (Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców) oraz C. (Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy). Badani nie wskazali potrzeby modyfikacji *Strategii* pod względem zakresu obszarów interwencji. Zdaniem respondentów należy jedynie dokonać stratyfikacji celów uwzględniając stopień ich realizacji. Respondenci podkreślili w tym względzie, iż obecnie najważniejsze powinny być cele B. oraz C.

Priorytet A został w największym stopniu zrealizowany, dużo jeżeli chodzi o D, kwestia środowisk twórczych, infrastruktury kulturalnej, sportowej i na pewno sporo z E. Natomiast naj słabiej kwestie kapitału ludzkiego, z wyłączeniem rodzin (B.5. częściowo). Naj słabiej C.1. do C.4.

---

8. Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić? Dlaczego? Jakich modyfikacji należy dokonać w Strategii, aby osiągnąć te założenia?

Według wszystkich ekspertów wskazanych przez Zamawiającego określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo scharakteryzowane. Żaden z respondentów nie zakwestionował istotności zdefiniowanych celów i działań oraz wskaźników, które służą do monitorowania stanu ich realizacji.

Uwarunkowania zewnętrzne

9. Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji *Strategii*? Jakie aspekty strategiczne wpłynęły na tą zmianę pozytywnie? Czy były elementy wpływające negatywnie? W jaki sposób można ich uniknąć na kolejnych etapach realizacji *Strategii*?

Według uczestników wywiadów fokusowych w największym stopniu, dzięki realizacji *Strategii*, w Mieście poprawił się stan infrastruktury. Natomiast, pomimo realizacji działań ujętych w *Strategii*, pogorszyła się sytuacja na białostockim rynku pracy.

Infrastruktura bardzo się poprawiła, natomiast sytuacja na rynku pracy względem innych miast [uległa pogorszeniu].

Sytuacja na rynku pracy pogorszyła się w 2010 roku i ma to wpływ na realizację Strategii, która w tym aspekcie [wdrażana] jest z pewnym opóźnieniem.

Aspekty wskazane przez ekspertów, które negatywnie wpłynęły na zmianę to przede wszystkim pogarszająca się sytuacja na wschodzie oraz pośrednio związana z tym narastająca niepewność społeczeństwa. Nie bez znaczenia pozostają również w dalszym ciągu widoczne i nawarstwiające się konsekwencje kryzysu z 2008 roku, których zdaniem uczestników badania nie zdołano do tej pory zniwelować.

Głównym problemem jest niepewność: sytuacja na wschodzie potęguje różne migracje, problemy z eksportem, kryzys, który trwa od 2008 roku, ponieważ żadne problemy od 2008 roku nie zostały rozwiązane. Dodatkowo niepewność na rynku światowym.

---

10. Jakie czynniki miały Państwa zdaniem wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku? Dlaczego właśnie one miały wpływ na zmianę sytuacji? Czy można było im zapobiec? Jeżeli tak, to jak? Jakie obszary nieuwzględnione w *Strategii* miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku?

Największy wpływ, według respondentów, na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku miał fakt wykorzystania funduszy europejskich, które otworzyły nowe możliwości zrealizowania założonych celów. Zdaniem badanych, negatywnie na realizację założeń *Strategii* wpływała sytuacja makroekonomiczna i makropolityczna. Jednocześnie respondenci podkreślają, iż są to czynniki niezależne od władz Miasta Białegostoku i nie można było im zapobiec, a jedynie przeciwdziałać skutkom poprzez np. poprzez intensyfikację współpracy ekonomicznej z zachodem. Badani wskazali, iż *Strategia* jest dokumentem kompleksowym obejmującym swoim zakresem wszystkie obszary dotyczące bezpośrednio Miasta Białegostoku i wpływające na zmianę jego sytuacji w odniesieniu do 2010 roku.

[Najważniejszymi czynnikami wpływającymi na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku są:] wykorzystanie funduszy europejskich oraz integracja z Unią Europejską, [dzięki, której] rynki europejskie [stają się w coraz większym stopniu] rynkami [działalności] naszych przedsiębiorców podlaskich.

---

11. Jak państwa zdaniem w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja Miasta Białegostoku na tle kraju, dzięki implementacji *Strategii*? Jakie czynniki miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku na tle kraju w odniesieniu do 2010 roku?

Eksperci uczestniczący w badaniu uważają, że społeczeństwo i władze w dalszym ciągu tkwią w przekonaniu, że „Polska kończy się na Wiśle”, tzn. że wszelkie inwestycje rozwojowe są priorytetami w zachodniej części kraju, pozostając jedynie alternatywą dla Polski Wschodniej. Według opinii jed-

nego z uczestników badania najgorsze w tym przeświadczeniu jest pogodzenie się z sytuacją władz w Polsce wschodniej i stagnacja w zmianie tego obrazu wśród społeczeństwa.

Część ekspertów uważa, że tak wykreowany wizerunek regionu jest za bardzo ukierunkowany na rozwój obszarów atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo, przez co zaniedbywane są decyzje inwestycyjne, które miałyby realny wpływ na rozwój gospodarczy Miasta Białegostoku.

Istnieje takie przeświadczenie, że Polska kończy się na Wiśle, a to co na wschód od Wisły – to jak coś zrobić to dobrze, jak nie to szkoda.

Jesteśmy postrzegani ciągle przez pryzmat Doliny Charlotty i tu nie trzeba nic rozwijać bo [wtedy] przyroda będzie zagrożona. Ludzie chętnie wpadają na chwilę, z tego [postrzegania regionu] trudno się wyrwać i te wyobrażenia, również samego Białegostoku, wpływa negatywnie na podejmowanie decyzji w obszarze inwestycyjnym.

Decyzje centralne są negatywne dla nas, np. Umowy Partnerstwa utrudniają nam sprzyjanie napływowi dużych inwestorów, dlatego, że posiadając środki finansowe Miasto może je przeznaczyć jedynie [na wsparcie inwestorów będących małymi i średnimi przedsiębiorstwami].

---

12. Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania Strategii zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność Strategii?

Eksperti wskazani przez Zamawiającego stwierdzili, że największy wpływ na Strategię ma polityka państwa, która jest zdaniem respondentów w znacznym stopniu dyskryminująca, zarówno dla Miasta Białegostoku, jak i całego obszaru. Według respondentów cele polityki państwa nakierowują zasoby finansowe na rozwój transportu, przy pominięciu innych bardzo istotnych obszarów, takich jak: uczelnie wyższe czy aspekty dotyczące rozwoju gospodarczego.

Polityka państwa tzn. polityka rozwoju przestrzennego, regionalnego, która jest dla naszego obszaru w dużym stopniu dyskryminująca [ze względu na uwzględnianie celów, które dla naszego regionu nie są priorytetowe].

Głównym założeniem zaktualizowanej Strategii województwa jest rozwój gospodarczy, a w Strategii Miasta te proporcje są na niekorzyść tego obszaru [strategicznego].

---

13. Czy dokument Strategii jest, Państwa zdaniem, spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą na lata 2014-2020? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?

Uczestnicy badania jednomyślnie potwierdzili spójność Strategii z dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym. Zdaniem ekspertów cele i założenia dokumentu dotyczącego Miasta Białegostoku są kompatybilne i korelujące z dokumentami wyższego szczebla oraz nadają wspólny kierunek działań służących rozwojowi zarówno Miasta, regionu, jak i całego kraju.

Interesariusze

14. Jak oceniają Państwo zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat? W jakich obszarach zmiany te są najbardziej widoczne? Z czego może to wynikać? Czy dostrzegają Państwo potrzeby zmian w innych obszarach? Jeżeli tak to w jakich?

Eksperti wyłonieni przez Zamawiającego po raz kolejny przyznali, że zmiany które nastąpiły w Mieście w ciągu ostatnich czterech lat, są w największym stopniu zauważalne w przestrzeni publicznej Białegostoku. Zwiększony wzrost jakościowy i ilościowy zauważalny jest w infrastrukturze drogowej i użytkowej, natomiast niedoinwestowane pozostają inne priorytety sformułowane w *Strategii*, w szczególności kapitał ludzki i rynek pracy w Białymstoku. Zmiany powinny zatem dotyczyć zwiększenia intensyfikacji działań w tych obszarach strategicznych, w ramach których nadal potrzebne są liczne działania (kapitał społeczny, rozwój gospodarczy).

7.2.4 FGI z ekspertami powołanymi przez Wykonawcę

Założenia *Strategii*

---

1. Jak z perspektywy czasu oceniają Państwo obrane w *Strategii* kierunki rozwoju, cele oraz priorytety? W jakim stopniu zostały one zrealizowane w latach 2011-2014? Co miało pozytywny wpływ na realizację kierunków rozwojowych? Jakie trudności napotkano w realizacji kierunków rozwojowych?

Wyłonieni przez Wykonawcę eksperci uznali obrane w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020* plus kierunki rozwoju za aktualne. Zdaniem respondentów poziom realizacji poszczególnych obszarów jest zróżnicowany, co wynika przede wszystkim z ich charakterystyki. W opinii badanych podjęte działania np. z zakresu zagospodarowania przestrzennego są widoczne w pierwszej kolejności, ponieważ zmiany dotyczą przede wszystkim widocznych elementów przestrzeni, czy też wprowadzenia rozwiązań związanych z miejscami parkingowymi i systemem parkowania w Mieście (np. wdrożenie aplikacji mobilnej). Są to zatem działania, których efekty są widoczne niezwłocznie po ich wprowadzeniu. W opinii respondentów działania związane z rozwojem kapitału społecznego, poprawą sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców np. poprzez przeciwdziałanie bezrobociu będą widoczne dopiero w perspektywie długofalowej. Zdaniem ekspertów, kierunki rozwoju pozostają aktualne, ponieważ pomimo znacznego rozwoju Miasta wciąż wymagane są interwencje dotyczące obszarów wskazanych w *Strategii* (np. z zakresu ochrony środowiska, w kontekście gospodarowania odpadami). Wśród kierunków, które udało się zrealizować, eksperci wskazywali przede wszystkim na: dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, podejmowanie działań związanych z miejscami parkingowymi w Mieście, w tym uregulowanie kwestii stref płatnego parkowania⁵¹ oraz ogólne zagospodarowanie przestrzenne Miasta. Realizacja kierunków rozwojowych była możliwa dzięki skuteczności władz Miasta w pozyskiwaniu funduszy europejskich. Eksperti podczas rozmowy wskazali kilka działań, których do tej pory nie udało się jeszcze zrealizować. Wymieniono w tym zakresie: gospodarkę odpadami komunalnymi (podkreślono także, iż jest to problem ogólnokrajowy) oraz wysoki poziom bezrobocia na terenie Miasta. Eksperti uznali jednak, że okres czterech lat był zbyt krótki, aby poprawić stan tak trudnych sektorów, a efekty podejmowanych działań będą widoczne w dłuższej perspektywie.

Jeśli chodzi o sprawy, których nie udało się załatwić do końca to [należy zauważyć, iż] gospodarka odpadami jeszcze trochę szwankuje. Pomimo tego, że została podjęta inwestycja spalarni odpadów i nowoczesnej sortowni w Lechu to stopień odzysku i recyklingu w przypadku odpadów komunalnych to jest jeszcze daleki od zakładanych progów docelowych. Należy zaznaczyć, że nie jest to problem tylko Białegostoku, lecz ogólnokrajowy.

---

⁵¹ Pobór opłat za postój w strefie płatnego parkowania odbywa się od 12.11.2015 r. za pomocą parkomatów.

Jeśli chodzi o to, czego się nie udało zrealizować, to ja może wspomnę o kwestii bezrobocia, [w tym obszarze] niestety zadania nie zostały jeszcze ukończone z sukcesem. (...) Warto dodać, że te 4 lata (czyli 2011-2014) na poprawę tak trudnego sektora to naprawdę niewiele, więc tutaj rzeczywiście jest jeszcze wiele do zrobienia, ale generalnie Miasto idzie w dobrym kierunku [o czym świadczą] dodatkowe fundusze na aktywizację osób bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, osób poszukujących pracy, które coraz efektywniej działają, więc jest to kwestia do rozwiązania.

---

2. Czy podejmowane w ramach Strategii działania były optymalne do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego? Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?

Eksperci potwierdzili, że podejmowane w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* działania są optymalne do osiągnięcia założonych celów.

Wśród czynników mających wpływ na skuteczność realizacji założonych celów, respondenci wskazywali przede wszystkim na spójną politykę społeczno-gospodarczą, która przyczynia się zarówno do podwyższenia jakości kształcenia czy wsparcia rodzin, ale także przyciągania inwestorów i wzmacniania wizerunku Miasta w tym względzie.

Uważam, że większość działań była optymalna do osiągnięcia założonych celów, w szczególności działania dotyczące rozwoju gospodarczego.

W mojej opinii przyczyniła się do tego, [że udało się w znacznym stopniu zrealizować założone cele] w ramach spójnej polityki społeczno-gospodarczej [Miasta].

---

3. Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w Strategii zachowały Państwa zdaniem aktualność po czterech latach? Jeżeli tak, to co za tym przemawia? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?

W opinii ekspertów cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zachowały swoją aktualność. Respondenci stwierdzili, iż po czterech latach realizacji *Strategii* wyznaczone w niej kierunki rozwoju nadal są właściwe dla Miasta Białegostoku. Ekspert z zakresu projektów unijnych wskazywał przede wszystkim na spójność nowej perspektywy unijnej na lata 2014 – 2020 ze *Strategią Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*, co pozwoli na aplikowanie o środki – w ramach wyodrębnionych działań – i poprawę stanu obszarów problemowych. Przykładem takiego działania może być utworzenie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, co skutkowało stworzeniem infrastruktury sprzyjającej zwiększeniu innowacji pośród przedsiębiorstw oraz wzrostem atrakcyjności Miasta – przede wszystkim dla inwestycji opartych na nowoczesnych technologiach. Podejmowanie tego typu działań wpływa na rozwój obszarów zapisanych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*, w szczególności obszaru rozwoju gospodarczego i rozwoju kapitału społecznego.

W opinii respondentów, monitoring *Strategii* także jest dowodem na to, że wszystkie działania podejmowane w jej ramach są wciąż aktualne (istnieją obszary, w których poprawa jest znaczna – np. komunikacja miejska, ale są również takie, w których jest jeszcze dużo do zrobienia – rozwój gospodarczy).

Jeden z ekspertów zaproponował uaktualnienie dokumentu pod względem gospodarowania odpadami komunalnymi. Jak wspomniano wcześniej, jest to kwestia dotycząca nie tylko Białegostoku, jednak należałoby pomyśleć o włączeniu niniejszego postulatu do działań strategicznych Miasta.

[Wszystkie] cele i kierunki zapisane w Strategii są nadal jak najbardziej aktualne (...) Są one nawet wspierane przez nową perspektywę unijną zaplanowaną na lata 2014 - 2020 (...) Świetnym przykładem są takie działania, które zmierzają do poprawy innowacyjności Miasta. To właśnie z środków unijnych powstał Białostocki Park Naukowo-Technologiczny, który wspiera innowacyjne pomysły i technologie. [Tego typu] działania są nadal aktualne i niezwykle potrzebne.

W priorytecie A4 został wyodrębniony problem z wodami opadowymi. Natomiast uważam, że jeśli byłaby aktualizowana Strategia i byłaby taka możliwość to należałoby dopisać [również] uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi. Jest to temat aktualny i Miasto [działa] w tym kierunku, ale jest jeszcze dużo do zrobienia.

---

4. Czy Państwa zdaniem, działania podejmowane w ramach *Strategii* wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Jeżeli tak, to w jaki sposób? Które ze wskazanych sposobów są Państwa zdaniem najbardziej efektywne? Jakie wnioski na tej podstawie można sformułować na następne etapy realizacji projektu?

Zdaniem ekspertów działania podejmowane w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* w dużym stopniu wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta. Wszystkie działania podejmowane w obszarze gospodarczym, ze względu na spójność celów i kierunków interwencji, oddziałują na rozwój społeczny. Relacja ma charakter wzajemny, również działania ukierunkowane na rozwój społeczny przyczyniają się do wzrostu gospodarczego. Respondenci podkreślili znaczenie młodych przedsiębiorców, którzy dzięki wsparciu w ramach zadań określonych w *Strategii* (usługi doradcze oraz zwiększony dostęp do informacji) rozwijają swoją działalność. Ekspertci stwierdzili, iż również w zakresie infrastruktury drogowej i komunikacyjnej następuje znaczna poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Białegostoku. Pozytywne zmiany wizerunku Miasta skutecznie wpływają na pozyskiwanie nowych inwestycji, co przekłada się na wzrost jakości życia mieszkańców, poprzez pojawianie się nowych miejsc pracy, a także usług oraz infrastruktury.

Chciałbym omówić kwestię przedsiębiorczości mieszkańców Białegostoku. [Realizowane są] działania doradcze i rozwojowe dla młodych przedsiębiorców, dla osób, które mają pomysł na własną działalność, które są wpisane w priorytety Strategii. Wydaje mi się, że mieszkańcy Białegostoku, dzięki zwiększonemu dostępowi do informacji czy usług doradczych różnego typu, mają możliwość własnego rozwoju i m.in. przez to następuje rozwój gospodarczy Miasta.

Tak naprawdę działania [realizowane w ramach wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus] poprawiają jakość życia mieszkańców, głównie dzięki infrastrukturze drogowej i komunikacyjnej. (...) Przedsiębiorczość jest jak najbardziej istotna, ale takie podstawowe kwestie też ulegają poprawie, [a efekty działań wspierających przedsiębiorczość i innowacyjność są bardziej długofalowe i należy je oceniać w dłuższej perspektywie czasowej].

Zdaniem ekspertów największe zmiany widoczne są w przypadku inwestycji związanych z drogami, komunikacją miejską oraz ścieżkami rowerowymi. W tym przypadku nakłady były duże, ale jednocześnie widać ich efekty, przyczyniające się do poprawy jakości życia w mieście oraz jego ogólnego wizerunku. Ponadto dzięki nakładom finansowym z UE cały region, w tym również Białystok zmieniają się na lepsze.

Tak, [działania związane z inwestycjami związanymi z modernizacją przestrzeni miejskiej] są rzeczywiście widoczne (...) Nakłady na poprawę infrastruktury komunikacyjnej, drogowej. Nie tylko budowa dróg, ale też ułatwienia w transporcie publicznym oraz wspomniane wcześniej, ścieżki rowerowe.

---

5. Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów Strategii?

Respondenci nie potrafili jednoznacznie ocenić relacji uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Jednak jak zaznaczono widać odzwierciedlenie ponoszonych nakładów w efektach podejmowanych działań, co może świadczyć o relacji optymalnej.

Jeśli chodzi o relację efektów z nakładami (...) powinniśmy się skupić tutaj na ocenie sfery związanej z drogami itd. Tutaj rzeczywiście nakłady na poprawę sytuacji, poprawę jakości dróg itd. były i są duże, ale idzie też za tym poprawa jakości dróg, czyli szybszy dojazd do pracy czy sam przejazd przez całe Miasto Białystok [jest to istotne o tyle], że Miasto leży w rejonie, który jest ważny dla całej Unii Europejskiej, jeśli chodzi o eksport towarów za granicę, więc tutaj moim zdaniem relacja efektów z nakładami finansowymi jest jak najbardziej widoczna.

---

6. Jak oceniają Państwo misję i wizję Strategii? Czy elementy te wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku?

Respondenci nie widzą potrzeby wprowadzania zmian zarówno do misji, jak i wizji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Zdaniem ekspertów są one nadal aktualne, przede wszystkim poprzez swój uniwersalny charakter, dzięki któremu prowadzone działania przyczyniają się do ich wypełniania. Jeden z ekspertów zarekomendował jedynie dodanie do celów strategicznych zapisu o uporządkowaniu gospodarki komunalnej. Zdaniem rozmówcy byłoby to ważnym punktem realizacji aspektu misji dotyczącego „Miasta czystego i zielonego”.

Uważam, że i misja i wizja zawarte w Strategii są poprawne i bardzo dobre, dlatego, że zawierają w sobie jednocześnie dążenie do poprawy warunków życia wszystkich mieszkańców Miasta, poprawę

---

innowacyjności Miasta plus też poprawę konkurencyjności w porównaniu do innych miast czy regionów.

Misja i wizja nie budzą zastrzeżeń, jedynie mogę dodać, że jeśli na pierwszym miejscu jest Miasto czyste i zielone to jednak do tej czystości dopisałabym w celach strategicznych uporządkowanie gospodarki odpadami.

7. Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? Jeżeli nie są aktualne, to dlaczego? Czy pojawiły się nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony? Jeżeli tak, to jakie?

Eksperci uznali, że w zdecydowanej większości analiza SWOT jest aktualna. Podkreślono jednakże, iż poza wykorzystywaniem szans i mocnych stron Miasta, w dalszym ciągu istnieją zidentyfikowane wcześniej zagrożenia (np. odpływ studentów do większych ośrodków akademickich). Respondenci uznali również, że szereg mocnych stron realizowanych jest stopniowo, ze względu na fakt, iż zakładane zmiany są długookresowe. Zwracano uwagę także na możliwości eliminowania słabych stron za pomocą środków unijnych pochodzących z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, czy też Regionalnego Programu Operacyjnego. Jak zaznaczył ekspert z zakresu funduszy unijnych, po roku 2020 środków do rozdziału może być znacznie mniej i z tego względu warto wykorzystać obecne możliwości. Ponadto jeden z rozmówców uznał, że w aspekcie rozdzielności pomiędzy dynamizmem zmian gospodarczych i społecznych, a procesem zmian w edukacji wiele się zmieniło i należy zastanowić się czy niniejszy postulat w dalszym ciągu powinien być wpisany jako zagrożenie. Zdaniem respondenta konkurencja o studenta wymusiła na uczelniach wyższych zmiany, które są odpowiedzią na zapotrzebowanie pracodawców – działania w tym kierunku podejmują również białostockie uczelnie. W opinii niniejszego eksperta do szans należałoby również dopisać wielokierunkowe działania podejmowane w ramach współpracy pomiędzy nauką, a biznesem – sprzyjają temu przede wszystkim dostępne obecnie fundusze.

Analiza SWOT pozostaje jak najbardziej aktualna. Zwłaszcza w odniesieniu do mocnych stron, w tym przede wszystkim jeśli chodzi o rozwój infrastruktury czy też świadome planowanie Miasta. Niestety, realizuje się także zagrożenie związane z czynnikiem demograficznym, co ma miejsce nie tylko w Białymstoku, ale także całej Polsce.

Walory przyrodnicze korzystne dla położenia Miasta o aspekcie handlowym czy tranzytowym to mocne strony, które się nie zmieniają i które moim zdaniem są i zawsze będą szansą dla rozwoju Miasta (...) istotne są też fundusze unijne kierowane do Miasta i regionu za pośrednictwem Programu Operacyjnego Polska Wschodnia czy Regionalnego Programu Operacyjnego, które pozwalają wspierać walory przyrodnicze, logistyczne czy transportowe, które warto wziąć pod uwagę z tego względu, że środków z Unii po roku 2020 będzie znacznie mniej, więc warto inwestować żeby eliminować zagrożenia czy słabe strony, ale również wspierać mocne.

8. Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Jakich modyfikacji należy dokonać

w *Strategii*, aby osiągnąć te założenia? Co i jak powinno zostać zmodyfikowane lub uzupełnione przy aktualizacji *Strategii*?

Respondenci nie potrafili jednoznacznie wskazać, które cele, priorytety i kierunki działań udało się całkowicie zrealizować – wszystkie są w trakcie realizacji. *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* została przyjęta na okres 10-letni, co świadczy o jej długim okresie wdrażania – trudno zatem określić, które działania na chwilę obecną można uznać za zakończone. Według jednego z ekspertów niewątpliwym „sukcesem” *Strategii* jest miano Białegostoku jako najbezpieczniejszego Miasta w Polsce. Realizowane działania, zawarte w dokumencie oraz polityka zarządzania Miastem przyczyniły się do spadku przestępczości oraz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców. Modyfikacja lub aktualizacja *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zdaniem ekspertów na tym etapie realizacji nie jest konieczna.

Największym sukcesem jest fakt że Białystok stał się najbezpieczniejszym miastem w całej Polsce. Warto przytoczyć statystykę wskaźnik przestępstw na tysiąc mieszkańców w 2014 r. nie przekroczył nawet 18%. Jest to ewenement w skali krajowej. [Na poziom bezpieczeństwa mieszkańców Białegostoku] wpływ ma przede wszystkim polityka miast, nowoczesny monitoring, dofinansowane policyjne patrole piesze i rowerowe. [Efektywne wdrażanie tego rodzaju rozwiązań] to sukces Miasta i Strategii.

---

9. Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?

Eksperci uznali, iż określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety oraz kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane. Respondenci szczególnie podkreślili poprawność zastosowanego w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* holistycznego ujęcia Miasta oraz obszaru jego oddziaływania (BOM). Jeden z ekspertów zarekomendował wprowadzenie wskaźnika dotyczącego udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi/recyklingowi, w celu sprawnego monitorowania realizacji kierunku działania (w przypadku dodania w priorytecie A4 zapisu o uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi).

Nie widzę konieczności dokonywania zmian. [Wskaźniki] zostały zidentyfikowane prawidłowo, ponieważ w sposób całościowy przedstawiają sytuację Miasta i obszaru metropolitalnego.

Temat monitoringu został potraktowany bardzo szeroko i jest to pełna lista wskaźników. Gdyby w priorytecie A4 znalazło się uporządkowanie gospodarki odpadami to myślę, że można by było dopisać wskaźnik dotyczący udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi czy recyklingowi. Jest to ważny wskaźnik z punktu widzenia realizacji nowo wprowadzanych ustaw dotyczących gospodarki odpadami i zmiany ustawy o utrzymaniu porządku w gminach.

Uwarunkowania zewnętrzne

10. Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji *Strategii*? Jakie aspekty strategiczne wpłynęły na tą zmianę pozytywnie? Jeżeli tak, to jakie? Czy były elementy wpływające negatywnie? Jeżeli tak, to jakie? W jaki sposób można ich uniknąć na kolejnych etapach realizacji *Strategii*?

W opinii respondentów sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku, w odniesieniu do roku 2010, zmieniła się na lepsze. W tym aspekcie podkreślano podejmowane działania dążące do poprawy warunków rozwoju przedsiębiorczości na terenie Miasta, a także inwestycje infrastrukturalne wpływające na życie mieszkańców. Istotny jest również coroczny wzrost liczby turystów (zarówno krajowych, jak i zagranicznych) odwiedzających Białystok, świadczący o rozwoju Miasta. Jeden z respondentów wskazał, że najlepszym zobrazowaniem zmiany sytuacji jest otworenie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego wpierającego innowacyjność. Respondenci nie zidentyfikowali elementów negatywnie wpływających na implementację *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*.

Myślę, że [sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku] pozytywnie się zmieniła. Wskazane zostały działania w zakresie przedsiębiorczości, polepszanie warunków do rozwoju Miasta dzięki infrastrukturze drogowej i komunikacyjnej. Poprawa [tych sfer funkcjonowania Białegostoku wpłynęła na wzrost poziomu] jakości życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności turystycznej Miasta i regionu, [co ma swoje odzwierciedlenie] także [w] zwiększeniu się bazy noclegowej.

---

11. Jakie czynniki miały Państwa zdaniem wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku? Dlaczego właśnie one miały wpływ na zmianę sytuacji? Czy można było im zapobiec? Jeżeli tak, to jak?

Wśród czynników, jakie miały wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do roku 2010, respondenci wskazywali na uwarunkowania zewnętrzne. Do najbardziej istotnych zaliczyli środki unijne kierowane do Polski Wschodniej, które przyczyniły się do pozytywnych zmian w każdym z obszarów (wskazywano między innymi na: innowacyjność, komercjalizację badań, modernizację Miasta). Wskazywano także na zmiany prawne, które przyczyniły się do poprawy sytuacji Miasta (jeden z ekspertów jako przykład podał ustawy związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, według których właścicielem odpadów stała się gmina). Wskazano również na jednoczesną modernizację linii kolejowej i budowę fragmentu drogi między narodowej E67 (Via Baltica). Respondenci nie wskazali czynników negatywnych.

Czynnikiem [wpływającym na sytuację społeczno-gospodarczą Białegostoku] są na pewno środki finansowe kierowane z Unii Europejskiej, [które] istotnie wpływają na modernizację Miasta, rozwiązywanie różnorodnych problemów społecznych czy aktywizację zawodową [w tym kwestie związane z innowacyjnością, komercjalizacją wyników badań itd.].

Wpływ na zmianę sytuacji mają: dostępność środków wewnętrznych i zewnętrznych oraz jednoczesna modernizacja linii kolejowej z budową Via Baltici. [Kolejnym czynnikiem] mającym wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta było przyjęcie w 2012 roku dwóch ustaw w zakresie gospodarowania odpadami, które zmieniły całkowicie podejście do tej kwestii. [Obecnie] właścicielem odpadów stała się gmina i w związku z tym [miasto musiało podjąć] różne działania z tym związane, [podczas gdy] w 2010 r. [gospodarka odpadami funkcjonowała inaczej].

---

12. Jakie obszary, nieuwzględnione w Strategii, miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku w odniesieniu do roku 2010?

Zdaniem ekspertów wszystkie obszary, które wpływały na zmianę sytuacji Białegostoku w odniesieniu do roku 2010 zostały uwzględnione w *Strategii*, ponieważ dokument ten holistycznie ujmuje funkcje społeczno-gospodarcze Miasta.

13. Jak państwa zdaniem w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja Miasta Białegostoku na tle kraju, dzięki implementacji Strategii? Jakie czynniki miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku na tle kraju w odniesieniu do 2010 roku?

Zdaniem rozmówców dzięki implementacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* sytuacja Białegostoku na tle kraju zmieniła się pozytywnie. Wskazywano przede wszystkim na fakt, iż następuje ciągłe zmniejszanie różnic w stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego Białegostoku w stosunku do innych miast wojewódzkich. Ponadto zaakcentowano zmianę w postrzeganiu Białegostoku, jako Miasta atrakcyjnego dla turystów, mieszkańców, ale także inwestorów. Jeden z respondentów zwrócił uwagę na wzmocnienie konkurencyjności białostockich firm. Wskazywano także na aspekt poprawy bezpieczeństwa na tle innych miast.

Przede wszystkim zmieniła się sytuacja bazy noclegowej, gdzie Białystok jest miastem bardziej rozpoznawalnym, czyli nastąpiło zwiększenie jakości oraz znajomości marki Miasta Białegostoku. [Następnie w obszarze przedsiębiorczości] warto zwrócić uwagę na wzmocnienie konkurencyjności w porównaniu z firmami z innych regionów, miast). Między innymi właśnie dzięki wdrożeniu działań Strategii, białostockie firmy stały się bardziej konkurencyjne i wydaje mi się, że mają większą wiedzę o rynku, o komercjalizacji badań, [co] pozwala im swobodnie konkurować z firmami z bardziej rozwiniętych regionów.

---

14. Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania Strategii zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność Strategii?

Eksperci potwierdzili, że nie zaobserwowali znaczących zmian, mogących mieć istotny wpływ na dokument. Ponadto uznali, że *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* jest kompleksowa i bardzo elastyczna, więc pomimo zachodzących procesów pozostaje aktualna.

Myślę, że Strategia jest na tyle kompleksowa, że pomimo zmian pozostaje nadal aktualna – [jej założenia] nie tracą spójności w związku ze zmianą czynników zewnętrznych.

Uważam, że priorytety, które zostały wpisane nadal są aktualne i trzeba je po prostu realizować.

---

15. Czy dokument *Strategii* jest spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą na lata 2014-2020? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?

Respondenci uznali, że *Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym czy wspólnotowym w związku z perspektywą na lata 2014 – 2020. Za przykłady podawali m.in. Politykę Spójności Unii Europejskiej, Strategię Europa 2020, Strategię Rozwoju Kraju do 2020 i Strategię Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020. Według rozmówców zarówno priorytety, jak i cele zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* są pochodnymi wynikającymi z innych dokumentów.

Strategia jest spójna z dokumentami strategicznymi [na poziomie] unijnym, krajowym, lokalnym czy regionalnym. Takie cele jak np. ochrona środowiska, propagowanie dziedzictwa kulturowego czy szeroko pojęty rozwój mieszkańców, ich kwalifikacji i umiejętności ściśle koreluje z innymi Strategiami rozwoju dotyczącymi całego naszego kraju. Są to pochodne priorytety, pochodne cele.

Interesariusze

16. Jak oceniają Państwo zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat? W jakich obszarach zmiany te są najbardziej widoczne? Z czego może to wynikać? Czy dostrzegają Państwo potrzeby zmian w innych obszarach? Jeżeli tak, to w jakich?

Zdaniem ekspertów zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat są korzystne dla Miasta. Wśród obszarów, w jakich poprawa sytuacji jest najbardziej widoczna wskazywano przede wszystkim na: zwiększenie bezpieczeństwa w Mieście (wynikające z modernizacji służb) oraz poprawę jakości dróg oraz komunikacji miejskiej. Zmiany te, według respondentów, były możliwe przede wszystkim dzięki środkom unijnym, sprawnemu zarządzaniu Miastem oraz wypełnianiu celów *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*. Jako obszar najbardziej problematyczny dla Białegostoku respondenci wskazali wysoki poziom bezrobocia podkreślając konieczność oceny interwencji w tym zakresie w perspektywie długofalowej.

Najbardziej Białystok zmienił się w kwestii bezpieczeństwa publicznego oraz jakości i ilości dróg. To jest najbardziej widoczne. [Przyczyniły się do tego przede wszystkim] działania, które podjęto dzięki środkom unijnym. Te zmiany są w największym stopniu widoczne. Nadal potrzebne są działania z zakresu zwalczania bezrobocia, ale nie widzę potrzeby modyfikacji Strategii, w tym względzie. Jest to raczej kwestia długofalowości działań.

Uważam, że rozwój obszarów takich jak: poprawa dostępności i jakości komunikacji oraz infrastruktury drogowej był bardzo dynamiczny. Przede wszystkim ze względu na dostępność środków unijnych na inwestycje oraz traktowanie tych kwestii priorytetowo przez władze Miasta.

---

8 Wnioski i rekomendacje

Misją *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 – 2020 plus* jest utworzenie w Białymstoku Miasta, w którym żyje się najlepiej w oparciu o walory środowiska, wielokulturową tradycję, wysokiej jakości infrastrukturę oraz potencjał nowoczesnej gospodarki. Białystok dąży do bycia liderem życia i współpracy. Obszary działań, konieczne do spełnienia misji to: zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport; infrastruktura społeczna i kapitał ludzki; rozwój gospodarczy; kultura, sport i turystyka; metropolia.

Podstawowym celem realizacji projektu badawczego była ocena stanu wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* po czterech latach jej obowiązywania oraz wypracowanie wniosków i rekomendacji potrzebnych do jej ewentualnej aktualizacji. Podczas realizacji badań zebrano materiał umożliwiający wyciągnięcie wniosków i określenie rekomendacji na przyszłe lata wdrażania *Strategii*.

Na podstawie badań reaktywnych oraz analizy danych zastanych dokonano oceny poszczególnych priorytetów *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* według kryteriów ewaluacyjnych. Najwyższą ocenę ogólną odnotowano w przypadku trafności, co oznacza, iż dokument *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* zachowuje swoją aktualność, a określone w nim obszary problemowe były poprawnie sformułowane. Efektywność i skuteczność podejmowanych działań jest również wysoka. W szczególności, podczas ewaluacji zidentyfikowano konieczność wzmożenia aktywności w obszarze rozwoju gospodarczego, infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego oraz metropolitalnym. Największą efektywność i skuteczność działań można zaobserwować w zakresie rozwoju zagospodarowania przestrzeni Miasta, infrastruktury komunikacyjnej oraz obszaru kultury, sportu i turystyki. Wynika to z faktu, iż efekty działań w tych obszarach są możliwe do zaobserwowania w momencie zakończenia danego zadania. Rozwój gospodarczy jest z kolei obszarem, w ramach którego realizacja działań i ich skutki powodują zmiany długofalowe o niskiej dynamice, co wymaga dłuższej perspektywy czasowej realizacji wskaźników.

Tabela 30 Ocena poszczególnych priorytetów według kryteriów ewaluacyjnych⁵²

Obszar	Priorytet	Trafność	Efektywność	Skuteczność
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE, INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I TRANSPORT	1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych	3	2	2
	2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego i ruchu rowerowego	3	3	3
	3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej	3	2	2
	4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej	2	2	2
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I KAPITAŁ LUDZKI	1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej	2	2	2
	2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców	3	2	2
	3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia	2	2	2
	4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego	3	3	3
	5. Wspieranie rodzin	3	3	3
	6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców	2	2	2
	7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji	2	2	2
ROZWÓJ GOSPODARCZY	1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP	2	2	2
	2. Rozwój innowacyjnej gospodarki	2	2	2
	3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych	2	3	2
	4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej	2	2	1
KULTURA, SPORT I TURYSTYKA	1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury	3	2	2
	2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym zna-	2	2	2

⁵² Ocena na 3 stopniowej skali, gdzie 1 = „Nisko”; 2= „średnio” 3=„wysoko”

Obszar	Priorytet	Trafność	Efektywność	Skuteczność
	czeniu krajowym i międzynarodowym			
	3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego	1	2	2
	4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej	3	2	2
	5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej	2	2	2
	6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym	3	2	2
METROPOLIA	1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego	2	1	1
	2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych z obszaru metropolitalnego	2	1	1
	3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym	3	2	2
	4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego	3	3	3
	5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku	3	2	2
OCENA		81%	71%	68%

Źródło: Opracowanie własne.

W następnej części dokumentu znajdują się wnioski i rekomendacje stanowiące podsumowanie ewaluacji i odpowiedzi na pytania badawcze, dzięki którym możliwa będzie aktualizacja dokumentu oraz zwiększenie trafności, efektywności i skuteczności podejmowanych działań.

ZAŁOŻENIA STRATEGII

W jakim stopniu cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* zostały zrealizowane w latach 2011-2014?

Stopień realizacji celów, kierunków i działań zawartych w *Strategii* jest zróżnicowany. W podziale na pięć obszarów stopień realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* przedstawia się następująco (Tabela 31):

Tabela 31 Stopień realizacji celów priorytetów i kierunków działań

A. Zagospodarowanie przestrzenne infrastruktura techniczna i transport			
Lp.	Priorytet	Wniosek	Rekomendacja
1.	Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych	Na skutek realizowanych działań uzyskano wysoką wartość wskaźnika stopnia pokrycia powierzchni Miasta planami. Na podstawie wyników FGI można wskazać, iż część ekspertów ocenia stopień uwzględnienia w realizowanych działaniach dziedzictwa kulturowego i historycznego jako zbyt niski. Zdaniem tych osób, kreowanie wizerunku Białegostoku jako miasta nowoczesnego powinno być łączone z zachowaniem historycznej tożsamości przestrzeni miejskiej.	Zintensyfikowanie działań w ramach kierunku A.1.3. Uwzględnienie materialnego dziedzictwa historycznego miasta jako elementu tożsamości przestrzennej.
2.	Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego	Cele, w ramach kierunków działań takich jak: system transportu miejskiego, zgodność z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz drogi rowerowe w analizowanym okresie zostały w znacznym stopniu zrealizowane. Na podstawie wyników badania CATI, FGI oraz IDI można wnioskować, iż ten cel jest skutecznie realizowany.	Rekomenduje się kontynuowanie działań, które zapewnią utrzymanie wysokiej jakości transportu zbiorowego, w tym dalsze wdrażanie i testy systemu elektronicznego sterowania ruchem.
3.	Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych	Największym mankamentem w ramach tego priorytetu, zdaniem mieszkańców	Rekomenduje się wdrożenie działań

	i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej	i przedsiębiorców, jest niewystarczająca liczba parkingów (CATI). W opinii części ekspertów tereny inwestycyjne są niewystarczająco skomunikowane.	poprawiających jakość terenów inwestycyjnych, szczególnie poprzez zapewnienie dostępu do nowoczesnej infrastruktury technicznej, w tym szerokopasmowego Internetu oraz komunikacyjnej. Ze względu na niewystarczającą liczbę miejsc parkingowych, sugeruje się wykonanie analizy urbanistycznej obszaru miasta pod kątem wdrożenia usprawnień komunikacyjnych w tym aspekcie.
4.	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej	Zarówno eksperci, jak i mieszkańcy oraz przedsiębiorcy nie identyfikują obecnie stanu środowiska przyrodniczego Białegostoku jako ważnego problemu Miasta.	Rekomenduje się kontynuowanie działań ukierunkowanych na wzrost atrakcyjności terenów zielonych. W ramach tego priorytetu nie są wymagane znaczne zmiany w sposobie działania, gdyż jest on realizowany skutecznie.
B. Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki			
Lp.	Priorytet	Wniosek	Rekomendacja
1.	Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej	W opinii ekspertów rozwój tożsamości i aktywności lokalnej jest niewystarczający. Zdaniem badanych duże znaczenie, w tym względzie ma zbyt mała liczba imprez kulturalnych o charakterze lokalnym dla mieszkańców. W wydarzeniach kulturalnych uczestniczy coraz więcej osób, co świadczy o zaintereso-	Rekomenduje się kontynuację rozszerzania oferty kulturowej oraz wsparcia dla inicjatyw społecznych związanych z promowaniem warto-

		waniu mieszkańców tego rodzaju aktywnością, jednocześnie liczba wydarzeń maleje.	ści lokalnych regionu. Sugerowane jest działanie na rzecz wspierania inicjatyw organizacji imprez kulturalnych, aby umożliwić mieszkańcom aktywne uczestnictwo w życiu Miasta.
2.	Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców	Zdaniem badanych mieszkańców i przedsiębiorców aspekt wspierania kształcenia oraz aktywności zawodowej mieszkańców jest niezwykle istotnym dla Białegostoku.	Rekomenduje się kontynuowanie rozwoju kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami. Potrzebne są również zmiany w szkolnictwie wyższym. Należy zredukować kierunki, które nie odpowiadają na potrzeby lokalnego rynku pracy bądź dostosować ich programy nauczania do potrzeb lokalnych przedsiębiorców.
3.	Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia	Również eksperci podkreślili znaczenie tych priorytetów, w kontekście wysokiego poziomu bezrobocia i złej sytuacji ekonomicznej części mieszkańców, a także wpływu na rozwój Miasta w przyszłości. Stopień realizacji tych priorytetów należy ocenić przeciętnie, a w przypadku wsparcia funkcjonowania uczelni wyższych, działania nie przyniosły oczekiwanych rezultatów i w dalszym ciągu odnotowuje się spadek liczby studentów. Dodatkowym czynnikiem utrudniającym nabór na studia jest niż demograficzny.	
4.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Respondenci wszystkich badań podkreślili, iż priorytet został w znacznym stopniu zrealizowany.	Rekomenduje się kontynuowanie działań zmierzających do utrzymania poziomu bezpieczeństwa Miasta (szkolenia dla służb mundurowych, rozbudowa monitoringu miejskiego, modernizacja oświetlenia i oznakowania drogowego).
5.	Wspieranie rodzin	Zdaniem ekspertów, system wsparcia rodziny	Rekomenduje się

		nie jest kompleksowy w wyniku czego część osób potrzebujących pozostaje bez wsparcia.	rozszerzenie systemu pomocy rodzinie poprzez uwzględnienie potrzeb rodzin niepełnych oraz rodzin niezaradnych życiowo. Rozszerzenie systemu powinno mieć na uwadze przede wszystkim aspekt aktywizacji społeczno-zawodowej. Realizatorem winny być jednostki miejskie (tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie) oraz sektor NGO.
6.	Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców	W badaniach IDI i FGI wskazano na brak skutecznych działań przeznaczonych dla mieszkańców zakresie aktywności fizycznej.	Rekomenduje się przeznaczenie większych środków finansowych na wydarzenia aktywizujące mieszkańców. Należy w tym względzie rozważyć między innymi proporcje wydatków na sport zawodowy oraz amatorski (np. miejsca aktywności fizycznej mieszkańców siłownie na świeżym powietrzu, boiska, hale sportowe, w których będą odbywać się zajęcia dla mieszkańców).
7.	Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji	Ekspertki podkreślają, iż system pomocy społecznej jest niewystarczający. Brakuje szczególnie działań z zakresu aktywizacji społecznej	W ramach integracji społecznej należy kontynuować wspar-

		i zawodowej. Znacznie poprawiła się jakość przestrzeni miejskiej dla osób niepełnosprawnych (wyniki badania CATI i FGI) oraz postrzeganie tych osób przez pracodawców.	cie dla grup zagrożonych wykluczeniem społeczno-ekonomicznym. W szczególności w Mieście nadal brakuje aktywnie działających organizacji pozarządowych działających w tym zakresie. Ważny jest również stały monitoring potrzeb mieszkańców i wprowadzanie rozwiązań zgodnie ze zdiagnozowaną sytuacją.
C. Rozwój gospodarczy			
Lp.	Priorytet	Wniosek	Rekomendacja
1.	Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP	W opinii badanych przedsiębiorców, działania z zakresu wsparcia lokalnych przedsiębiorstw są realizowane w sposób skuteczny. Eksperti podkreślają, iż duże znaczenie w tym względzie mają klastry, które w Białymstoku funkcjonują efektywnie, o czym m.in. świadczy fakt, że Wschodni Klaster Budowlany jest Krajowym Klastrem Kluczowym.	Rekomenduje się kontynuację działań z zakresu wspierania współpracy lokalnych przedsiębiorstw i tym samym zwiększania ich konkurencyjności na rynku krajowym i rynkach zagranicznych ze szczególnym uwzględnieniem rozwijania jakości połączeń sieciowych.
2.	Rozwój innowacyjnej gospodarki	Przedsiębiorcy w badaniu CATI potwierdzili, iż priorytet ten jest realizowany w sposób prawidłowy. Jednakże zdaniem ekspertów postęp w tym zakresie jest mało dynamiczny, co przede wszystkim spowodowane jest brakiem chęci przedsiębiorców lokalnych do podejmowania działań o charakterze innowacyjnym.	Rekomenduje się wsparcie dla współpracy uczelni wyższych i przedsiębiorstw oraz zapewnienie pomocy finansowej przedsię-

		Dla tego priorytetu najważniejszym działaniem zrealizowanym do tej pory było zbudowanie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego.	biorstwom lokalnym decydującym się na prowadzenie działalności innowacyjnej, szczególnie w przypadku firm działających w ramach Białostockiego Parku Naukowo Technologicznego.
3.	Pozyskanie inwestorów ze-wewnętrznych, krajowych oraz zagranicznych	Przedsiębiorcy i mieszkańcy są zdania, iż wpływ inwestorów zagranicznych jest niewielki. Podobną opinię wyrażają eksperci. Zdaniem badanych, przyczyną takiego stanu rzeczy jest niewystarczająca jakość terenów inwestycyjnych oraz brak silnego kapitału społecznego.	Rekomenduje się poprawę skomunikowania i infrastruktury terenów inwestycyjnych oraz wsparcie społeczności lokalnej na rynku pracy poprzez szkolenia uwzględniające potrzeby rynku pracy i podwyższenie poziomu jakości kształcenia (np. dzięki poprawie jakości wyposażenia lub doposażeniu sal w szkołach zawodowych).
4.	Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej	Eksperti podkreślają, iż na skutek sytuacji makroekonomicznej i politycznej priorytet ten jest obecnie trudny do zrealizowania w zakresie powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski w najbliższej perspektywie czasowej. Znaczącym ryzykiem jest narażenie Miasta na uwarunkowanie politycznie wahania rozwoju kontaktów ze wschodem, co znacząco utrudnia strategiczne programowanie rozwoju w tym kierunku.	Rekomenduje się dalsze rozszerzanie współpracy, jednakże z akcentem na rozwój relacji z partnerami zachodnimi. Ważne jest także poszukiwanie alternatywnych rynków zbytu dla przedsiębiorców lokalnych, co będzie łagodziło ewentualne

			nieprzewidywalne zmiany koniunktury. Jednocześnie, nie należy porzucać rozwoju w kierunku wschodnim – dążenia powinny opierać się na optymalizacji działań i minimalizowaniu ryzyka
D. Kultura, sport i turystyka			
Lp.	Priorytet	Wniosek	Rekomendacja
1.	Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej	Zdaniem badanych osób (FGI, IDI) w Białymstoku brakuje środowisk twórczych.	Rekomenduje się wparcie aktywności kulturalnej mieszkańców poprzez stworzenie klastra zrzeszającego instytucje kulturalne w Białymstoku, którego celem będzie stworzenie oferty aktywności artystycznej i kulturowej o charakterze lokalnym dla mieszkańców Białegostoku (zajęcia, warsztaty, wystawy, wernisaże).
2.	Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym	W opinii badanych, najważniejszą instytucją mogącą pełnić rolę centrum kultury jest Opera i Filharmonia Podlaska w Białymstoku. Jednocześnie badani podkreślali, iż środki finansowe przeznaczone na jej działalność są niewystarczające i niezapewnianą wykorzystania infrastruktury w sposób efektywny.	Rekomenduje się przeznaczenie większych środków finansowych na funkcjonowanie Opery i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku.
3.	Tworzenie regionalnego centrum turystycznego	Zdaniem badanych mieszkańców i przedsiębiorców oferta turystyczna Białegostoku poprawiła się. Atrakcyjność turystyczną Miasta odzwierciedla również wzrost liczby	Rekomenduje się kontynuację promocji miasta na arenie krajowej
4.	Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności		

	kulturalnej	turystów odwiedzających Miasto, w tym turystów zagranicznych. Eksperci podkreślają jednocześnie, że potencjał Miasta w tym względzie jest znacznie większy.	i międzynarodowej. Ponadto należy kontynuować wsparcie lokalnych przedsiębiorców świadczących usługi z branży turystycznej. Należy także zauważyć, że działania powinny być spójne z rozwojem oferty kulturalnej, co będzie wytwarzało efekt synergii działań.
5.	Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej	Eksperci są zdania, iż obecnie oferta infrastruktury rekreacyjnej i sportowej jest niewystarczająca. Najważniejszym aspektem nie są jednakże same obiekty. W badaniach FGI i IDI podkreślono znaczenie zintegrowanej oferty zajęć i imprez sportowych, w których mieszkańcy mogliby aktywnie uczestniczyć. Należy podkreślić, iż w tym aspekcie funkcjonowania Miasta, w sposób znaczący poprawiła się oferta dla rowerzystów.	Rekomenduje się przeprowadzenie analizy dostępnej infrastruktury sportowej i przygotowanie planu modernizacji obiektów wraz z diagnozą potrzeb mieszkańców w zakresie oferty sportowo-rekreacyjnej. Zapewnienie dostępności zintegrowanych usług sportowo-rekreacyjnych oraz wydarzeń o takim charakterze powinno uwzględniać potrzeby rodzin, ludzi młodych oraz seniorów.
6.	Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym	Zgodnie z badaniami FGI oraz IDI obecna infrastruktura sportowa umożliwia realizację przedsięwzięć sportowych o charakterze ponadregionalnym między innymi dzięki przeprowadzonemu remontowi stadionu Białostockiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (w 2011	Rekomenduje się kontynuację organizacji różnego rodzaju zawodów sportowych (Mityng z okazji uchwalenia Konstytu-

		roku).	cji 3 Maja, Mityng Wschodzący Białystok, Mityng wieczorny) oraz wsparcie lokalnych klubów sportowych.
E. Metropolia			
Lp.	Priorytet	Wniosek	Rekomendacja
1.	Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego	Mieszkańcy i przedsiębiorcy najniżej ocenili realizację celu strategicznego dotyczącego obszaru metropolitalnego. W opinii ekspertów, jest to związane przede wszystkim z niedostatecznym poziomem współpracy samorządów gmin ościennych należących do BOM. Wszystkie priorytety w ramach tego celu strategicznego wymagają zintensyfikowania działań, w celu ich zrealizowania.	Rekomenduje się kontynuację integracji Miasta Białegostoku i gmin ościennych w ramach Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez realizację założeń <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych BOF na lata 2014-2020.</i>
2.	Usprawnienia powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego		
3.	Wzrost dostępności do usług sfery publicznej w obszarze metropolitalnym		
4.	Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego		
5.	Rozwój zewnętrznych powiązań Białegostoku i jego obszaru metropolitalnego		

Czy realizowane przez Miasto działania były optymalne do osiągnięcia założonych w Strategii celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego?

Wnioski:

W zdecydowanej większości realizowane przez Miasto działania były optymalne do osiągnięcia założonych w *Strategii* celów. Wpłynęły na to zarówno czynniki zewnętrzne, jak i wewnętrzne. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim aktywne pozyskiwanie finansowania z Unii Europejskiej oraz świadomą i pro-aktywną politykę Miasta. Działania te należy zatem kontynuować. W obszarach, które cechują się niższym stopniem realizacji eksperci wskazują na konieczność śledzenia zmian w perspektywie długofalowej oraz wdrażania dobrych praktyk np. zaangażowanie w rozwój Białegostoku środowisk twórczych, w tym zintensyfikowanie promocji dokonań lokalnych twórców oraz wsparcie lokalnych przedsiębiorstw (poprzez pomoc w nawiązaniu relacji gospodarczych z partnerami z kraju i z zagranicy).

Rekomendacje:

Rekomenduje się kontynuację działań prowadzonych do tej pory oraz dalszy monitoring efektów wdrażania *Strategii*.

Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów *Strategii*?

Wnioski:

Analiza wskaźnikowa zawarta w *Raporcie z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2014* wskazuje na wysoką efektywność realizowanych działań. Eksperti w zakresie efektywności nie mieli żadnych zastrzeżeń do stosowanych w Białymstoku rozwiązań. Wykorzystane środki z Funduszy Europejskich pozwoliły na sfinalizowanie licznych projektów, w tym o znaczeniu kluczowym dla Miasta (w szczególności z zakresu infrastruktury drogowej oraz wzmacniania kapitału społecznego, w tym rozwoju edukacji). W związku z wysoką efektywnością realizowanych działań nie ma konieczności zmiany systemu zarządzania projektami, ponieważ był on optymalny do realizacji celów, w ramach zrównoważonego rozwoju Białegostoku.

Rekomendacje:

Rekomenduje się zachowanie istniejącej formy systemu zarządzania projektami.

Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* zachowały aktualność po czterech latach? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?

Wnioski:

Zgodnie z wynikami badań społecznych i analizą danych zastanych cele, priorytety i kierunki działań zawarte w *Strategii* zachowały swoją aktualność.

Rekomendacje:

Rekomenduje się zachowanie treści celów, priorytetów i kierunków działań w niezmienionej formie, jednakże warto rozważyć możliwość zmiany hierarchii celów, z uwzględnieniem optymalnego podziału na grupy interesariuszy (mieszkańcy, przedsiębiorcy, inwestorzy). Sugerowana na skutek identyfikacji potrzeb Interesariuszy hierarchia celów strategicznych pod względem ich istotności dla dalszego rozwoju Miasta przedstawia się następująco:

- 1) C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy,
- 2) B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców,
- 3) E. Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem,
- 4) A. Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju,
- 5) D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej.

Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?

Wnioski:

Wśród działań alternatywnych, które należy podejmować, wskazywane było położenie większego nacisku na problemy pojawiające się w Mieście, w tym przede wszystkim wysokie bezrobocie. Jednakże eksperci nie wskazali konkretnych działań alternatywnych. Pojawiły się opinie odnośnie możliwości większego otwarcia się gospodarczego Białegostoku na rynek zachodni. Ponadto podkreślono, iż w przypadku rozwoju kultury, sportu i turystyki należy działania skierować nie tylko w stronę sportu zawodowego, ale także rozwoju psychofizycznego mieszkańców.

Rekomendacje:

Opinie ekspertów, mieszkańców i przedsiębiorców wskazują przede wszystkim na możliwość intensyfikacji w ramach celu strategicznego C. rozwój obszaru gospodarczego działań ukierunkowanych na współpracę ekonomiczną z krajami UE, w celu zachowania możliwości rozwoju ekonomicznego Białegostoku pomimo bieżącej sytuacji makroekonomicznej i politycznej.

Co i jak powinno zostać zmodyfikowane lub uzupełnione przy aktualizacji *Strategii*?

Wnioski:

Przeprowadzone badania społeczne oraz analiza danych zastanych wskazują, iż nie ma konieczności aktualizacji obszarów, priorytetów i kierunków działań zawartych w *Strategii*, a jedynie dokonania ich ponownej hierarchizacji pod względem istotności dla rozwoju społeczno-gospodarczego Białegostoku. W wyniku badań społecznych wskazano, także na zmiany, które nastąpiły w przestrzeni społeczno-gospodarczej miasta, co spowodowało, iż część cech zidentyfikowanych w analizie SWOT uległa dezaktualizacji.

Rekomendacje:

Rekomenduje się dokonanie ponownej hierarchizacji celów strategicznych oraz aktualizacji analizy SWOT. Szczegółowe sugestie dotyczące zmian, w tym zakresie przedstawione są w opisie pytań badawczych odnoszących się do wskazanych części dokumentu⁵³.

Czy misja i wizja *Strategii* wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku?

Wnioski:

---

⁵³ s. 151 i s. 165-166.

Eksperti biorący udział w badaniach FGI oraz respondenci badań IDI są zdania, iż wizja oraz misja *Strategii* pozostaje aktualna i nie ma konieczności jej modyfikacji.

Rekomendacje:

Misja i wizja *Strategii* nie wymagają modyfikacji ani uzupełnienia, ponieważ mają charakter ogólny i uniwersalny. W celu spełnienia misji i urzeczywistnienia wizji należy realizować działania strategiczne i operacyjne zawarte w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*.

W jaki sposób działania podejmowane w ramach *Strategii* wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku?

Wnioski:

Działania podejmowane w ramach *Strategii* pozytywnie wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku. Przeprowadzone badania społeczne oraz analiza danych zastanych wskazuje na: spójne zarządzaniem i konsekwentną realizację określonych celów, priorytetów i kierunków działań. Ponadto zaobserwowano powiązania między poszczególnymi celami, dzięki czemu często realizacja jednego działania wpływa na inny obszar, co potęguje efekt skali działań. Zrealizowane projekty przyczyniły się między innymi do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Białegostoku (Białostocki Park Naukowo-Technologiczny, tereny inwestycyjne), rozwoju infrastruktury komunikacyjnej (mobilna aplikacja parkingowa, system płatnego parkowania, remonty i budowa dróg), modernizacji infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (stadion) itp. Tego typu rezultaty powodują wzrost znaczenia Białegostoku, jako ważnego ośrodka społeczno-gospodarczego regionu. W długofalowej perspektywie spodziewać należy się dalszego rozwoju gospodarczego miasta, co w kontekście przeprowadzonej ewaluacji powinno stanowić najważniejszy kierunek rozwoju.

Rekomendacje:

Rekomenduje się kontynuację wdrażania założeń *Strategii*, ponieważ wpływ realizowanych działań na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku jest pozytywny i dostrzegany przez wszystkie grupy interesariuszy.

Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?

Wnioski:

Określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane, ponieważ – przede wszystkim – odnoszą się do wszystkich kwestii zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* i w pełny sposób odzwierciedlają potrzeby zidentyfikowane na etapie diagnozy oraz analizy SWOT. Pozwala to, w sposób realny, moni-

torować podejmowane działania i uzyskiwać konkretne cele. Jednakże niektóre wskaźniki przestają być mierzone przez co nie ma możliwości pozyskania danych niezbędnych do ich przedstawienia, a zatem następuje ich dezaktualizacja.

Rekomendacje:

Rekomenduje się usunięcie nieaktualnych wskaźników zgodnie z przedstawionymi poniżej zestawieniami.

Tabela 32. Ogólne wskaźniki monitorowania

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
1.	Gęstość zaludnienia	Wskaźnik aktualny
2.	Przyrost naturalny	Wskaźnik aktualny
3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności	Wskaźnik aktualny
4.	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	Wskaźnik aktualny
5.	Liczba małżeństw	Wskaźnik aktualny
6.	Liczba rozwodów	Wskaźnik aktualny
7.	Współczynnik dzietności	Wskaźnik aktualny
8.	Saldo migracji	Wskaźnik aktualny
9.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	Wskaźnik aktualny
10.	Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	Wskaźnik aktualny
11.	Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	Wskaźnik aktualny
12.	Nadwyżka operacyjna	Wskaźnik aktualny
13.	Środki unijne ogółem pozyskane przez Miasto Białystok w przeliczeniu na jednego mieszkańca	Wskaźnik aktualny
14.	Wskaźnik zadłużenia	Wskaźnik aktualny
15.	Kwota długu	Wskaźnik aktualny
16.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	Wskaźnik aktualny
17.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	Wskaźnik aktualny
18.	Odpady wytworzone	Wskaźnik aktualny
19.	Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	Wskaźnik aktualny

Tabela 33. Wskaźniki monitorowania w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
1.	Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi	Wskaźnik aktualny
2.	Liczba przejazdów bezkolizyjnych przez tory na ciągach komunikacyjnych podstawowego układu komunikacyjnego Miasta	Wskaźnik aktualny
3.	Liczba pasażerów przewiezionych przez zbiorowy transport miejski	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
4.	Korzystający z wodociągu	Wskaźnik aktualny
5.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	Wskaźnik aktualny
6.	Korzystający z sieci gazowej	Wskaźnik aktualny
7.	Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	Wskaźnik aktualny
8.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	Wskaźnik aktualny
9.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	Wskaźnik aktualny
10.	Sieć rozdzielcza gazowa	Wskaźnik aktualny

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
11.	Odpady wytworzone poddane odzyskowi jako % odpadów wytworzonych ogółem	Wskaźnik nieaktualny – wskaźniki 11 i 14 są tożsame
12.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	Wskaźnik aktualny
13.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	Wskaźnik aktualny
14.	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	Wskaźnik aktualny
15.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w stosunku do ludności ogółem	Wskaźnik aktualny
16.	Długość dróg gruntowych	Wskaźnik aktualny

Tabela 34. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
A.1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych		
Wskaźniki ilościowe		
1.	Odsetek liczby mieszkańców, zamieszkujących w promieniu do 2 km od ukształtowanych, ponadlokalnych ośrodków usługowych	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
2.	Współczynnik zmienności liczby kondygnacji budynków w strefie konserwatorskiej	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
3.	Liczba obiektów o funkcjach metropolitalnych na terenie Miasta	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
4.	Wielkość powierzchni użytkowej/liczby mieszkań oddanych do użytku	Wskaźnik aktualny
5.	Odsetek działek budowlanych niezabudowanych w obszarze centrum Miasta	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
6.	Stosunek powierzchni usługowej do powierzchni mieszkalnej obiektów w centrum Miasta	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
7.	Wielkość powierzchni użytkowej/liczby obiektów o funkcjach centrotwórczych w obszarze centrum	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
8.	Stosunek wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto	Wskaźnik aktualny
9.	Odsetek transakcji zbycia gruntów komunalnych objętych aktualnym MPZP	Wskaźnik aktualny
Badania jakościowe		
10.	Ocena jakości przestrzeni publicznej przez mieszkańców	Wskaźnik aktualny
11.	Ocena jakości przestrzeni publicznych, dokonana przez osoby niepełnosprawne	Wskaźnik aktualny
A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego		
Wskaźniki ilościowe		
12.	Średnia prędkość autobusów komunikacji miejskiej	Wskaźnik aktualny
13.	Długość ulic o funkcji obwodnic w granicach Miasta	Wskaźnik aktualny
14.	Liczba przejazdów przez tory kolejowe	Wskaźnik aktualny
15.	Długość ulic układu podstawowego	Wskaźnik aktualny
16.	Średnia prędkość podróży	Wskaźnik nieaktualny – trudności z pozyskaniem danych i wyliczeniem wskaźnika
17.	Długość/odsetek długości ulic układu podstawowego	Wskaźnik nieaktualny – zmiana na: skrzyżowa-

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
	wego objętych rozwiązaniami z zakresu IST	nia z sygnalizacją świetlną z priorytetem dla transportu zbiorowego lub pojazdów specjalnych jako % skrzyżowań z sygnalizacją świetlną
18.	Liczba pasażerów transportu zbiorowego	Wskaźnik aktualny
19.	Długość ulic objętych rozwiązaniami z zakresu telematiki transportu	Wskaźnik nieaktualny – zmiana na: skrzyżowania z sygnalizacją świetlną ze sterowaniem adaptacyjnym (zależnym od ruchu) i koordynacją („zielona fala”) jako % skrzyżowań z sygnalizacją świetlną
20.	Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości	Wskaźnik aktualny
21.	Długość dróg rowerowych	Wskaźnik aktualny
22.	Długość ulic objętych rozwiązaniami z zakresu uspokojenia ruchu	Wskaźnik nieaktualny – dezaktualizacja
23.	Liczba miejsc parkingowych w centrum Miasta w tym w obiektach wielopoziomowych	Wskaźnik aktualny
24.	Liczba miejsc parkingowych w ramach parkingów strategicznych w otoczeniu obwodnic miejskich	Wskaźnik aktualny
25.	Odsetek ludności zamieszkałej w strefach, gdzie poziom hałasu na zewnątrz budynków przekracza określone wartości graniczne	Wskaźnik aktualny
26.	Średnia wartość poziomu hałasu w otoczeniu arterii komunikacyjnych	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych (mapa akustyczna sporządzana jest co 5 lat)
27.	Wskaźniki charakteryzujące zmianę dostępności komunikacyjnej (np. czas przejazdu pociągu w relacji Warszawa-Białystok, zmiana długości odcinków dwujezdniowych na dk S8 na odcinku Warszawa-Białystok, liczba połączeń lotniczych do i z Białegostoku)	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych i jednoznacznym przedstawieniu wskaźnika
Badania jakościowe		
28.	Odsetek badanych mieszkańców zadowolonych z poziomu jakości usług transportu zbiorowego	Wskaźnik aktualny
29.	Ocena poziomu rozwiązań dróg rowerowych	Wskaźnik aktualny
A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej		
Wskaźniki ilościowe		
30.	Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej	Wskaźnik aktualny
31.	Liczba/odsetek mieszkańców korzystających z podsystemów infrastruktury technicznej	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
32.	Stosunek środków pozabudżetowych i budżetowych w finansowaniu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej	Wskaźnik aktualny – rekomenduje się uszczegółowienie wskaźnika o definicję środków pozabudżetowych i budżetowych, w celu jego jednoznacznej interpretacji. Środki budżetowe powinny być rozumiane jako środki własne spółki, natomiast wszystkie inne jako pozabudżetowe. Ponadto podanie obu wartości w tabeli (stosunku środków budżetowych do pozabudżetowych) pozwoli na lepsze zobrazowanie wskaźnika.
33.	Odsetek odpadów poddanych odzyskowi lub wtórnej przeróbce	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
34.	Wartość energii odzyskanej z odpadów	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
35.	Długość/liczba użytkowników szerokopasmowych linii teleinformatycznych	Wskaźnik nieaktualny – rekomenduje się zmianę na: długość szerokopasmowych linii teleinformatycznych (w km) lub całkowite usunięcie

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
		wskaźnika, ze względu na trudności w przedstawianiu jego wyników
36.	Powierzchnia terenów wyłączonych ze stref oddziaływania linii podsystemów infrastruktury technicznej	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
37.	Powierzchnia ogrzewana – wskaźnik dodany w 2012 roku	Wskaźnik aktualny
38.	Produkcja i zakup ciepła (woda) – wskaźnik dodany w 2012 roku	Wskaźnik aktualny
A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej		
Wskaźniki ilościowe		
39.	Powierzchnia obszarów, na których występują warunki zgodne z normami z zakresu ochrony środowiska	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
40.	Objętość wód opadowych odprowadzanych do cieków wodnych i zbiorników otwartych (zmniejszenie wartości oznaczałoby zbliżenie do osiągnięcia celu, jakim jest wzrost udziału miejscowej retencji)	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
41.	Długość oddanych do użytku odcinków kanalizacji deszczowej	Wskaźnik aktualny
42.	Długość funkcjonujących odcinków kanalizacji deszczowej (ew. stopień pokrycia Miasta)	Wskaźnik aktualny
43.	Stopień zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz stan zachowania ekosystemów występujących na terenach otwartych objętych zagospodarowaniem	Wskaźnik aktualny
44.	Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych	Wskaźnik aktualny

Tabela 35. Wskaźniki monitorowania w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
1.	Liczba miejsc w żłobkach	Wskaźnik aktualny
2.	Liczba miejsc w przedszkolach	Wskaźnik aktualny
3.	Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych	Wskaźnik aktualny
4.	Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach	Wskaźnik aktualny
5.	Liczba studentów	Wskaźnik aktualny
6.	Liczba lekarzy	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
7.	Kadra medyczna ogółem	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
8.	Liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	Wskaźnik aktualny
9.	Liczba porad ogółem udzielonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	Wskaźnik aktualny
10.	Liczba łóżek w szpitalach	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
11.	Liczba mieszkańców placówek przypadająca na jedno miejsce placówki stacjonarnej pomocy społecznej	Wskaźnik aktualny
12.	Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji	Wskaźnik aktualny

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
13.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	Wskaźnik aktualny
14.	Wzrost liczby mieszkań rok do roku	Wskaźnik aktualny
15.	Mieszkania oddane do użytku	Wskaźnik aktualny
16.	Mieszkania oddane do użytkowania	Wskaźnik aktualny
17.	Zasoby mieszkaniowe ogółem na 1000 mieszkańców	Wskaźnik aktualny
18.	Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania	Wskaźnik aktualny

Tabela 36. Dodatkowe wskaźniki monitorowania w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej		
Wskaźniki ilościowe		
1.	Liczba centrów aktywności lokalnej	Wskaźnik aktualny
2.	Liczba wspólnych inicjatyw, umów, działań promocyjnych	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
3.	Liczba funkcjonujących rad osiedli	Wskaźnik aktualny
B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców		
Wskaźniki ilościowe		
4.	Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji w stosunku do ogólnej liczby dzieci i młodzieży	Wskaźnik aktualny
5.	Liczba miejsc w funkcjonujących zespołach wczesnego wspomagania dziecka	Wskaźnik nieaktualny – zmiana na: liczba dzieci, którym zorganizowano zespoły wczesnego wspomagania dziecka
6.	Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w stosunku do ogółu dzieci w wieku od 3 do 6 lat	Wskaźnik aktualny
7.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły ze sprawdzianu dla uczniów klas szóstych w porównaniu do średniej krajowej	Wskaźnik aktualny
8.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów gimnazjalnych, w porównaniu do średniej krajowej	Wskaźnik aktualny
9.	Średni wynik matur osiągnięty przez białostockie szkoły w porównaniu do średniej krajowej	Wskaźnik aktualny
10.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów zawodowych, w porównaniu do średniej krajowej	Wskaźnik aktualny
11.	Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w stosunku do ogółu uczniów	Wskaźnik aktualny
12.	Liczba olimpijczyków i laureatów olimpiad i turniejów na szczeblu ogólnokrajowym	Wskaźnik aktualny
13.	Liczba przyznanych stypendiów dzieciom i młodzieży uzdolnionej naukowo, artystycznie, sportowo, za innowacyjną myśl techniczną	Wskaźnik aktualny
14.	Liczba uczniów objętych stypendiami motywacyjnymi	Wskaźnik aktualny
15.	Liczba uczniów objętych programem socjoterapeutycznym	Wskaźnik aktualny
16.	Liczba uczniów niepełnosprawnych korzystających z zajęć pozalekcyjnych adresowanych do nich w stosunku do ogółu uczniów niepełno-	Wskaźnik aktualny

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
	sprawnych	
17.	Liczba uczniów objętych programami pomocy społecznej	Wskaźnik aktualny
18.	Liczba uczniów przedwcześnie przerywających edukację w stosunku do ogółu uczniów	Wskaźnik aktualny
19.	Liczba ofert centrum kształcenia zawodowego	Wskaźnik aktualny
20.	Liczba osób przekwalifikowanych	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
21.	Wysokość środków finansowych na wyposażenie bazy techno-dydaktycznej szkół	Wskaźnik aktualny
22.	Liczba nauczycieli uczestniczących w formach kursowych	Wskaźnik aktualny
23.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do prowadzenia godzin wychowawczych	Wskaźnik aktualny
24.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do pracy z uczniami niepełnosprawnymi oraz mającymi trudności w nauce i zachowaniu	Wskaźnik aktualny
25.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali wyższy stopień awansu zawodowego	Wskaźnik aktualny
26.	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach z przygotowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu uczniów	Wskaźnik aktualny
27.	Liczba uczniów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych objętych doradztwem i preorientacją zawodową w stosunku do ogółu uczniów	Wskaźnik aktualny
B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia		
Wskaźniki ilościowe		
28.	Liczba sal multimedialnych i pracowni symulacyjnych do kształcenia zawodowego i specjalistycznego	Wskaźnik aktualny
29.	Liczba przeszkolonych nauczycieli w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych ze środków Miasta	Wskaźnik aktualny
30.	Liczba przeszkolonych osób kadry administracyjno-usługowej w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych ze środków Miasta	Wskaźnik aktualny
31.	Liczba kadry nauczycielskiej i administracyjno-usługowej Miasta w etatach przeliczeniowych	Wskaźnik aktualny
32.	Liczba realizowanych umów oraz porozumień o współpracy z pracodawcami i uczelniami	Wskaźnik aktualny
33.	Liczba uczniów objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach	Wskaźnik aktualny
34.	Liczba nauczycieli objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
35.	Liczba wdrożonych modułowych programów kształcenia	Wskaźnik aktualny
36.	Liczba autorskich programów kształcenia	Wskaźnik aktualny
37.	Liczba wprowadzonych innowacji pedagogicznych	Wskaźnik aktualny
B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego		
Wskaźniki ilościowe		
38.	Liczba katastrof i sytuacji kryzysowych	Wskaźnik aktualny
39.	Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych uczestniczących w różnego rodzaju programach profilaktycznych	Wskaźnik aktualny

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
B.5. Wspieranie rodzin		
Wskaźniki ilościowe		
40.	Liczba pracowników poradnictwa rodzinnego i psychologiczno-pedagogicznego zajmujących się poradnictwem	Wskaźnik aktualny
41.	Liczba rodziców korzystających z Internetowego Forum Wsparcia Wychowawczego Rodziców	Wskaźnik nieaktualny – trudność z pozyskaniem danych
42.	Liczba programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	Wskaźnik aktualny
43.	Liczba rodziców korzystających z programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	Wskaźnik aktualny
44.	Liczba szkół, przy których funkcjonują „Szkoly dla Rodziców”	Wskaźnik aktualny
45.	Liczba rodziców uczestniczących w „Szkolach dla Rodziców”	Wskaźnik aktualny
46.	Liczba rodziców włączających się w działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą szkoły	Wskaźnik aktualny
47.	Liczba rodziców deklarujących uczestnictwo ich dzieci w zajęciach z wychowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu rodziców	Wskaźnik nieaktualny - od 2012 roku brak deklaracji rodziców
48.	Liczba nauczycieli z kwalifikacjami z zakresu przygotowania do życia w rodzinie	Wskaźnik aktualny
49.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia	Wskaźnik aktualny
50.	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia	Wskaźnik aktualny
51.	Liczba osób objętych programami prorodzinnymi	Wskaźnik aktualny
52.	Liczba placówek pobytu dziennego	Wskaźnik aktualny
53.	Liczba osób objętych dziennym pobytem	Wskaźnik aktualny
54.	Liczba wykwalifikowanych asystentów rodziny	Wskaźnik aktualny
55.	Liczba rodzin korzystających z instytucji asystenta rodziny	Wskaźnik aktualny
56.	Liczba mieszkań socjalnych	Wskaźnik aktualny
57.	Liczba organizacji pozarządowych oraz podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – wskaźnik dodany w 2012 roku	Wskaźnik aktualny
B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców		
Wskaźniki ilościowe		
58.	Wskaźnik zachorowalności na nowotwory	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
59.	Wskaźnik zachorowalności na choroby płuc	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
60.	Wskaźnik zachorowalności na choroby układu krążenia	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
61.	Wskaźniki umieralności niemowląt	Wskaźnik aktualny
62.	Liczba łóżek opieki długoterminowej na 10 tys. mieszkańców	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
63.	Liczba programów profilaktycznych	Wskaźnik aktualny
64.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi	Wskaźnik aktualny
65.	Liczba programów profilaktycznych zdrowotnych skierowanych do dorosłej populacji (grypa, HCV, mammografia)	Wskaźnik aktualny
66.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi zdrowotnymi skierowanymi do dorosłej populacji	Wskaźnik aktualny

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji		
Wskaźniki ilościowe		
67.	Liczba organizacji pozarządowych realizujących specjalistyczne zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej	Wskaźnik aktualny
68.	Stworzenie systemu wczesnej interwencji (liczba programów)	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
69.	Liczba osób objętych systemem wczesnej interwencji	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
70.	Liczba programów wsparcia osób niepełnosprawnych	Wskaźnik aktualny
71.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych programami wsparcia	Wskaźnik nieaktualny - zmiana wskaźnika na: liczba wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne
72.	Liczba projektów i kampanii z zakresu integracji społecznej	Wskaźnik aktualny
73.	Liczba placówek wsparcia osób niepełnosprawnych – wskaźnik dodano w 2012 roku	Wskaźnik aktualny

Tabela 37. Wskaźniki monitorowania w obszarze rozwoju gospodarczego

Wskaźniki ilościowe		
Lp.	Wskaźnik	Stan
1.	Wysokość nakładów inwestycyjnych	Wskaźnik aktualny
2.	Wysokość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca*	Wskaźnik aktualny
3.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących	Wskaźnik aktualny
4.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach stałych (2007 =100)	Wskaźnik aktualny
5.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących na jednego zatrudnionego	Wskaźnik aktualny
6.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	Wskaźnik aktualny
7.	Nakłady na działalność B+R**	Wskaźnik aktualny
8.	Zatrudnieni w działalności B+R (ogółem)**	Wskaźnik aktualny
9.	Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (przedsiębiorstwach przemysłowych)**	Wskaźnik aktualny
10.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	Wskaźnik aktualny
11.	Udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem	Wskaźnik aktualny
12.	Środki z budżetu UE przeznaczone na inwestycje	Wskaźnik aktualny

Tabela 38. Dodatkowe proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze rozwoju gospodarczego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
Wskaźniki uzyskane na podstawie badań jakościowych		
1.	Jakość życia w Mieście	Wskaźnik aktualny
2.	Innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw	Wskaźnik aktualny
Wskaźniki ilościowe		
3.	Liczba terenów inwestycyjnych w Mieście z dostępną infrastrukturą	Wskaźnik nieaktualny – trudność w wyliczeniu danych

Tabela 39. Wskaźniki monitorowania w obszarze kultury, sportu i turystyki

Wskaźniki ilościowe		
Lp.	Wskaźnik	Stan
1.	Liczba czytelników	Wskaźnik aktualny
2.	Wypożyczenia księgozbioru	Wskaźnik aktualny
3.	Liczba widzów ogółem w kinach	Wskaźnik aktualny
4.	Liczba zwiedzających muzea	Wskaźnik aktualny
5.	Liczba towarzystw i stowarzyszeń o charakterze kulturalno-oświatowym, związków twórczych i chórów	Wskaźnik aktualny
6.	Liczba muzeów	Wskaźnik aktualny
7.	Liczba galerii i salonów sztuki	Wskaźnik aktualny
8.	Liczba domów kultury i klubów osiedlowych	Wskaźnik aktualny
9.	Księgozbiór bibliotek	Wskaźnik aktualny
10.	Liczba wystaw i ekspozycji w muzeach i galeriach sztuki	Wskaźnik aktualny
11.	Imprezy oświatowe w muzeach i galeriach sztuki	Wskaźnik aktualny
12.	Imprezy i festiwale kulturalne zorganizowane w Mieście	Wskaźnik aktualny
13.	Wyróżnienia i nagrody ogólnopolskie pozyskane przez twórców wywodzących się z Miasta	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
14.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Mieście	Wskaźnik aktualny
15.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Mieście	Wskaźnik aktualny
16.	Liczba miejsc noclegowych	Wskaźnik aktualny
17.	Liczba hoteli	Wskaźnik aktualny
18.	Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania o standardzie poniżej standardu hotelowego	Wskaźnik aktualny
19.	Liczba podmiotów gospodarczych w sferze usług turystycznych i hotelowych w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	Wskaźnik aktualny
20.	Liczba podmiotów działających w ramach przemysłów kultury w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	Wskaźnik aktualny
21.	Długość dróg rowerowych	Wskaźnik zawarty w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu
22.	Liczba klubów sportowych	Wskaźnik aktualny
23.	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych	Wskaźnik aktualny
24.	Liczba klubów sportowych uczestniczących w rozgrywkach ligowych najwyższego szczebla	Wskaźnik aktualny
25.	Liczba stadionów	Wskaźnik aktualny
26.	Liczba boisk	Wskaźnik aktualny
27.	Liczba hal sportowych	Wskaźnik aktualny
28.	Liczba pływalni	Wskaźnik aktualny
29.	Inne obiekty sportowe	Wskaźnik aktualny
30.	Liczba trenerów prowadzących zajęcia sportowe	Wskaźnik aktualny

Tabela 40. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze kultury, sportu i turystyki

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
Wskaźniki ilościowe		
1.	Wysokość dotacji udzielonych przez Miasto na rzecz podmiotów realizujących zadania w sferze	Wskaźnik aktualny

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
	kultury	
2.	Wydatki na rewitalizację i ochronę zabytków	Wskaźnik aktualny
3.	Wielkość środków z funduszy strukturalnych i innych źródeł pozyskanych na cele kulturalne	Wskaźnik aktualny
4.	Liczba projektów kulturalnych zrealizowanych w ramach partnerstwa	Wskaźnik aktualny
5.	Liczba szlaków i tras turystycznych w Mieście	Wskaźnik aktualny
6.	Liczba inicjatyw na rzecz tworzenia markowych produktów turystycznych	Wskaźnik aktualny
7.	Liczba markowych produktów turystycznych	Wskaźnik aktualny
8.	Wysokość wsparcia inicjatyw podmiotów prywatnych i społecznych z zakresu turystyki ze strony Miasta	Wskaźnik aktualny
9.	Liczba zorganizowanych imprez rekreacyjnych	Wskaźnik aktualny
10.	Wydatki Miasta na działalność edukacyjną w sferze rekreacji	Wskaźnik nieaktualny – trudność w pozyskaniu danych
11.	Funkcjonowanie Lokalnej Organizacji Turystycznej	Wskaźnik nieaktualny – począwszy od roku 2009 brak zmian w niniejszym zakresie
12.	Liczba ogólnopolskich i międzynarodowych trofeów uzyskanych przez sportowców trenujących w Mieście	Wskaźnik nieaktualny – zmiana na: liczba medali zdobytych przez sportowców trenujących w Mieście w oficjalnych zawodach: Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Europy, Mistrzostwa Świata
13.	Sportowcy uczestniczący w imprezach międzynarodowych	Wskaźnik aktualny
14.	Liczba przyszkolnych obiektów sportowych	Wskaźnik aktualny
15.	Liczba imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży	Wskaźnik aktualny

Tabela 41. Wskaźniki monitorowania w obszarze metropolitalnym

Wskaźniki ilościowe		
Lp.	Wskaźnik	Stan
1.	Powierzchnia	Wskaźnik aktualny
2.	Liczba ludności	Wskaźnik aktualny
3.	Gęstość zaludnienia	Wskaźnik aktualny
4.	Przyrost naturalny	Wskaźnik aktualny
5.	Saldo migracji	Wskaźnik aktualny
6.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	Wskaźnik aktualny
7.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	Wskaźnik aktualny
8.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	Wskaźnik aktualny
9.	Obszary prawnie chronione w stosunku do powierzchni ogółem	Wskaźnik aktualny
10.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	Wskaźnik aktualny
11.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	Wskaźnik aktualny
12.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	Wskaźnik aktualny
13.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	Wskaźnik aktualny
14.	Odpady wytworzone poddane odzyskowi jako % odpadów wytworzonych ogółem	Wskaźnik aktualny
15.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	Wskaźnik aktualny
16.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	Wskaźnik aktualny
17.	Sieć rozdzielcza gazowa	Wskaźnik aktualny

Wskaźniki ilościowe		
Lp.	Wskaźnik	Stan
18.	Korzystający z wodociągu	Wskaźnik aktualny
19.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	Wskaźnik aktualny
20.	Korzystający z sieci gazowej	Wskaźnik aktualny
21.	Liczba miejsc w żłobkach	Wskaźnik aktualny
22.	Liczba miejsc w przedszkolach	Wskaźnik aktualny
23.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	Wskaźnik aktualny
24.	Imprezy oświatowe w muzeach	Wskaźnik aktualny
25.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w mieście	Wskaźnik aktualny
26.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w mieście	Wskaźnik aktualny
27.	Długość sieci ciepłowniczej – wskaźnik dodano w 2012 roku	Wskaźnik aktualny
28.	Liczba węzłów – wskaźnik dodano w 2012 roku	Wskaźnik aktualny

Tabela 42. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze metropolitalnym

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan
Wskaźniki ilościowe		
1.	Gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu/Internetu szerokopasmowego	Wskaźnik nieaktualny - trudność w pozyskaniu danych
2.	Odpady komunalne Białegostoku i obszaru metropolitalnego zagospodarowane w ramach zintegrowanego systemu	Wskaźnik nieaktualny - trudność w pozyskaniu danych
3.	Liczba imprez kulturalnych zorganizowanych we współpracy gmin obszaru metropolitalnego	Wskaźnik nieaktualny - trudność w pozyskaniu danych
4.	Liczba produktów turystycznych stworzonych we współpracy gmin obszaru metropolitalnego	Wskaźnik nieaktualny - trudność w pozyskaniu danych
5.	Liczba turystów korzystających z „metropolitalnych” produktów turystycznych	Wskaźnik aktualny
6.	Liczba dokumentów planistycznych opracowanych w obszarze metropolitalnym wykraczających poza obszar gminy	Wskaźnik nieaktualny - trudność w pozyskaniu danych

Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? Jakie nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony się pojawiły?

Wnioski:

Jak wskazywano wcześniej, szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie wymagają aktualizacji i weryfikacji pod kątem zrealizowanych zadań, co wynika z przeprowadzonych badań społecznych oraz z monitoringu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*.

Rekomendacje:

Rekomenduje się tym samym modyfikację analizy SWOT zgodnie z przedstawionymi schematami⁵⁴.

Tabela 43 Wykorzystanie mocnych i eliminowanie słabych stron zidentyfikowanych w analizie SWOT⁵⁵

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Zabezpieczone środki i stopniowa realizacja strategicznych inwestycji drogowych w Mieście - Rozbudowana infrastruktura techniczna na poziomie magistralnym oraz rezerwy mocy mediów komunalnych - Rezerwy i potencjalne rezerwy terenowe na realizację różnorodnych funkcji, w tym komunikacyjnych, mieszkaniowych, działalności gospodarczej oraz rekreacyjnych - Zwartość przestrzenna Miasta - Dobrze funkcjonująca komunikacyjnie przestrzeń miejska	- Brak części elementów ulicznego układu podstawowego, w tym odcinków obwodnic oraz odpowiedniej liczby bezkolizyjnych przejazdów przez tory, ruch tranzytowy przebiegający przez Miasto - Brak wyprzedzającego uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz mała dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych - Elementy infrastruktury technicznej zajmujące wartościowe tereny inwestycyjne, przyczyniające się do rozczłonkowania struktury przestrzennej Miasta, a także zlokalizowane na terenach prywatnych
- Bogata oferta edukacyjna na wszystkich poziomach kształcenia - Rozwinięta infrastruktura medyczna - Załączki społeczeństwa obywatelskiego - Wielokierunkowa działalność w przeciwdziałaniu i walce z zagrożeniami, przestępczością i patologiami	- Niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach - Brak ośrodków opieki długoterminowej - Nieadekwatna do potrzeb baza kształcenia specjalnego i zawodowego
- Znaczne zasoby pracy, w tym osób z wykształceniem wyższym - Wysoka jakość życia - Rozwinięte sektory przemysłowe: spożywczy, maszynowy, sprzętu medycznego, bieliźniarski - Potencjał szkolnictwa wyższego	- Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym szczególnie w nowe maszyny i technologie - Położenie, dostępność komunikacyjna i wysokie koszty logistyczne - Popyt wewnętrzny - Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw
- Aktywność instytucji samorządowych w sferze kultury i sportu - Potencjał, różnorodność i aktywność środowisk twórczych oraz sportowych - Potencjał różnorodności atrakcji turystycznych i możliwości rozwoju form turystyki - Rozwój sieci dróg rowerowych	- Niedostateczna infrastruktura w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji - Brak konsolidacji środowisk twórczych oraz środowisk związanych z działalnością turystyczną - Niski poziom przedsiębiorczości w sferze kultury i turystyki - Ograniczony poziom zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych
- Koncentracja funkcji administracyjnych i społecznych w Białymstoku - Dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodniczo-turystyczne obszaru metropolitalnego - Potencjał terenów inwestycyjnych w obszarze metropolitalnym - Współpraca samorządów lokalnych na rzecz rozwoju metropolii	- Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy - Stan infrastruktury kolejowej w obszarze metropolitalnym - Stan infrastruktury drogowej w obszarze metropolitalnym

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 44 Wykorzystanie szans i niwelowanie zagrożeń zidentyfikowanych w analizie SWOT⁵⁶

⁵⁴ Tabela 43 i Tabela 44.

⁵⁵ Kolorem zielonym zaznaczono słabe strony, które zdezaktualizowały się na skutek realizowanych działań, kolorem pomarańczowym te, które zachowały swoją aktualność, ale uległy poprawie i kolorem czerwonym te, które pozostały aktualne i pozostały na podobnym poziomie lub uległy pogorszeniu. Analogicznie postąpiono w przypadku mocnych stron zaznaczając kolorem zielonym te, które zostały wykorzystane w największym stopniu, kolorem pomarańczowym te, które zachowały swoją aktualność. Kolorem niebieskim wpisano propozycje dodatkowych elementów analizy SWOT.

⁵⁶ Kolorem zielonym zaznaczono zagrożenia, które zdezaktualizowały się, kolorem pomarańczowym te, które zachowały swoją aktualność, ale uległy poprawie i kolorem czerwonym te, które pozostały aktualne. W przypadku szans kolorem zielonym zaznaczono te, które zostały aktualne, pomarańczowym te, które pozostały aktu-

SZANSE	ZAGROŻENIA
- Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, które przyczynią się do zwiększenia dostępności transportowej Miasta w skali krajowej i międzynarodowej - Czyste, niezdegradowane środowisko przyrodnicze, położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski”	- Ewentualność opóźnienia lub odstąpienia od realizacji elementów krajowych inwestycji drogowych i kolejowych w otoczeniu Miasta oraz lotniska - Nasilające się procesy suburbanizacyjne przy konkurencyjnej ofercie terenów inwestycyjnych gmin ościennych
- Wzrost nakładów państwa na rozwój i badania w szkolnictwie wyższym i inwestycje w ochronie zdrowia oraz rozwój zasobów, rehabilitację zawodową i społeczną - Wzrost atrakcyjności Miasta pod względem bezpieczeństwa, infrastrukturalnym, wizerunkowym, sprawności zarządzania - Wzrost innowacyjności w edukacji - Rosnąca skuteczność działań instytucji rynku pracy oraz dostępność i możliwości wykorzystania środków finansowych na cele związane z rynkiem pracy	- Odpływ kandydatów na studia do większych ośrodków akademickich - Brak reform w systemie ochrony zdrowia - Rozdźwięk pomiędzy dynamizmem zmian społecznych i gospodarczych a procesem zmian w edukacji
- Wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do części wschodniej kraju w związku z nasyceniem tymi inwestycjami części zachodniej - Rozwój gospodarek wschodnich poprawiający chłonność ich rynków - Rosnący rynek produktów i usług cyfrowych (niezależny od lokalizacji)	- Migracja wykształconych młodych ludzi z Białegostoku - Rosnące koszty wytwarzania (pracy i surowców) - Tendencje do przenoszenia działalności gospodarczej poza obszar miejski - Sytuacja makroekonomiczna UE (m.in. nasilone ruchy migracyjne) - Duża konkurencja wśród innych miast wojewódzkich pod względem atrakcyjności inwestycyjnej - Zmiana sytuacji na rynkach wschodnich
- Prestiż Miasta w niektórych dziedzinach kultury i działalności artystycznej - Walory środowiskowe i kulturowe okolic Białegostoku, sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji - Wizerunek Miasta jako potencjalnego centrum turystyki kulturowej, przyrodniczej i leczniczej na wschodzie Unii Europejskiej - Rola zaplecza i funkcji społecznej dla turystyki w regionie	- Nierozpoznawalność Miasta jako gospodarza imprez kulturalnych i sportowych o bardzo wysokim prestiżu - Wysoka atrakcyjność turystyczna otoczenia, ograniczająca ruch turystyczny w Mieście - Niski poziom zainteresowania ze strony inwestorów sferą kultury, turystyki i rekreacji
- Białystok jako węzeł komunikacyjny sieci TEN-T - Wsparcie finansowe obszaru metropolitalnego	- Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej państwa i UE - Brak regulacji prawnych gwarantujących współpracę gmin w obszarze metropolitalnym

Źródło: Opracowanie własne.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Jak w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji *Strategii*?

Wnioski:

alne i w pewnym stopniu zostały wykorzystane. Kolorem niebieskim wpisano propozycje dodatkowych elementów analizy SWOT.

Sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku, w odniesieniu do roku 2010, dzięki implementacji *Strategii* zmieniła się na lepsze. Ocena ta wynika z rozwoju infrastruktury komunikacyjnej oraz zwiększenia rozpoznawalności marki Białegostoku (np. powstanie portalu informacyjnego dla turystów: <http://odkryj.bialystok.pl/pl>). Jakość życia mieszkańców poprawiła się m.in. na skutek modernizacji przestrzeni publicznej oraz rozwiązania problemu nadmiernego natężenia ruchu ulicznego. Dzięki realizacji *Strategii Rozwoju Białegostoku na lata 2011-2020 plus* Miasto staje się nowoczesne i przyjazne dla mieszkańców.

Rekomendacje:

Rekomenduje się dalsze działanie na rzecz zwiększenia rozpoznawalności marki Białegostoku wśród turystów oraz podjęcie działań, w celu przyciągnięcia nowych inwestorów. W działaniach tych należy wykorzystać efekty zrealizowanych działań, które zwiększyły atrakcyjność miasta Białegostoku reklamując dobre rozwiązania komunikacyjne, poprawę jakości przestrzeni publicznej oraz przedstawiając plany dalszego rozwoju.

Jak, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniała się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku na tle kraju dzięki implementacji Strategii?

Wnioski:

Sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku na tle kraju, dzięki implementacji *Strategii*, zmieniała się na lepsze. Przyczyniło się do tego również jednoczesne wdrażanie Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, który ma na celu niwelowanie różnic społeczno-gospodarczych w kraju poprzez wsparcie 5 województw Polski Wschodniej. Sytuacja Białegostoku zmienia się na lepsze, co jest widoczne np. w przypadku poprawy bezpieczeństwa mieszkańców. Miasto wyróżnia się na tle Polski (najniższy wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców), jednakże nadal potrzebne są działania ukierunkowane na zmniejszenie wartości poziomu stopy bezrobocia, której wartość w stosunku do innych miast wojewódzkich jest wysoka.

Rekomendacje:

Rekomenduje się intensyfikację działań z zakresu celu strategicznego C – rozwój gospodarczy. Obecnie największym problemem miasta jest brak wystarczającej liczby miejsc pracy. Sytuacja ta może zostać zmieniona poprzez wzrost konkurencyjności Białegostoku pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, promocję Miasta i rozwój terenów inwestycyjnych.

Jakie obszary nieuwzględnione w *Strategii* miały wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku?

Wnioski:

Kompleksowość *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* powoduje, iż nie ma obszarów, które wpływają na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta i które nie zostały zawarte w dokumencie. Jednocześnie na implementację *Strategii* wpływa również sytuacja makroekonomiczna i polityczna, która w ostatnich latach uległa znacznym zmianom.

Rekomendacje:

Rekomenduje się uwzględnienie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej w *Strategii* poprzez uzupełnienie analizy SWOT oraz ukierunkowanie działań z obszaru C – rozwój gospodarczy na poszukiwanie alternatywnych rynków eksportu dla białostockich przedsiębiorców oraz rozwój współpracy z UE.

Czy dokument *Strategii* jest spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą UE na lata 2014-2020? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?

Wnioski:

Dokument *Strategii* zachowuje spójność ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą UE na lata 2014-2020.

Rekomendacje:

Nie należy wprowadzać zmian, ponieważ *Strategia* rzetelnie przekłada cele strategii wojewódzkiej i zapisów na szczeblu ogólnokrajowym i europejskim dostosowując je do realiów Miasta Białegostoku, na co wskazuje analiza spójności wykonana w ramach ewaluacji⁵⁷.

Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania *Strategii* zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność *Strategii*?

Wnioski:

Uwarunkowania zewnętrzne wdrażania *Strategii* uległy zmianie, w szczególności wskazać należy na nową perspektywę budżetową Unii Europejskiej na lata 2014-2020 i wynikające z niej zmiany w założeniach programów operacyjnych i regionalnych. Dla Białegostoku ważne są relacje ze wschodnimi sąsiadami, na które wpływ mają zmiany w prowadzonej polityce i konflikt Federacji Rosyjskiej z Ukrainą. Jednakże, zmiany te nie wpłynęły na aktualność *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* w perspektywie celów, ponieważ jest ona, w tym względzie elastyczna. Zachowany został poziom ogólności dokumentu, umożliwiając swobodę działań operacyjnych. Nowe uwarunkowania uwzględnione zostały w proponowanej modyfikacji analizy SWOT.

Rekomendacje:

Rekomenduje się rozłożenie w dłuższym horyzoncie czasowym integracji z rynkiem wschodnim i ukierunkowanie się obecnie na współpracę z partnerami z zachodu. Celem działań powinno być minimalizowanie ryzyka lokalnych przedsiębiorstw i wsparcie ich zrównoważonego rozwoju.

---

⁵⁷ 6.1 Zbieżność i wzajemne relacje Strategii z wybranymi wspólnotowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi, str. 13.

INTERESARIUSZE

Jak Interesariusze oceniają zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?

Wnioski:

Interesariusze oceniają zachodzące zmiany bardzo dobrze. Zarówno mieszkańcy, jak i przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe i instytucje otoczenia biznesu zaobserwowali pozytywne zmiany wynikające z realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020*. Do najważniejszych należy zaliczyć przeobrażenia w kierunku lepszego miejsca do życia i rozwoju przedsiębiorczości, chociaż w dalszym ciągu jest wiele do poprawy (zwiększenie liczby miejsc pracy, rozwój kultury, sportu i rekreacji). Jednocześnie, Interesariusze są świadomi, że *Strategia* jest dokumentem długookresowym, a więc niektóre efekty będą widoczne po upływie dłuższego czasu.

Rekomendacje:

Rekomenduje się kontynuację wdrażania założeń *Strategii*. Sposób działania władz Miasta w tym zakresie jest odpowiedni, co potwierdzają opinie Interesariuszy. Należy także prowadzić aktywny dialog z Interesariuszami celem uświadamiania czasochłonności procesu zmian, które generowane są przez implementację *Strategii*. Dialog ten skutkować powinien także systematycznym wsparciem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Jakie są potrzeby i w konsekwencji oczekiwania Interesariuszy na kolejne lata realizacji *Strategii*? Jakie działania należy podjąć, aby wskazane potrzeby i oczekiwania zostały zaspokojone?

Wnioski:

Potrzeby i oczekiwania Interesariuszy na kolejne lata realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus* dotyczą rozwoju gospodarczego, a przede wszystkim: zwiększenia liczby dostępnych miejsc pracy. Ważnym aspektem jest także wzrost innowacyjności, co umożliwi konkurencyjność Miasta nie tylko ceną, ale także jakością usług i produkcji.

Rekomendacje:

Rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do wzrostu gospodarczego tzn. rozszerzenie terenów inwestycyjnych, przyciągnięcie inwestorów, wsparcie przedsiębiorców lokalnych, a także dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Ważne w tym aspekcie jest wspieranie działalności Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, który powinien stać się zwornikiem innowacyjności i przedsiębiorczości regionalnej m.in. poprzez integrację lokalnych przedsiębiorców we współpracy z klastrami.

9 Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Analiza zbieżności i wzajemnych relacji <i>Strategii</i> z wybranymi wspólnotowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi	18
Tabela 2. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni Miasta w latach 2010-2014	25
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe	26
Tabela 4. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska w latach 2010-2014 w Białymstoku	28
Tabela 5. Potencjał demograficzny Białegostoku - wybrane wskaźniki	34
Tabela 6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności Białegostoku na pobyt stały w latach 2010 - 2014	36
Tabela 7. Liczba przedszkoli, oddziałów oraz miejsc w latach 2010-2014 [w szt.]	37
Tabela 8. Liczba szkół podstawowych, oddziałów oraz uczniów w latach 2010-2014	38
Tabela 9. Liczba gimnazjów, oddziałów oraz uczniów w latach 2010-2014	38
Tabela 10. Liczba szkół ponadgimnazjalnych, oddziałów oraz uczniów w roku szkolnym 2010/2011 oraz 2014/2015	39
Tabela 11. Liczba szkół wyższych oraz studentów w latach 2010-2014	40
Tabela 12. Liczba rodzin objętych pomocą wg przyczyny udzielania pomocy społecznej w Białymstoku w latach 2011-2014	42
Tabela 13. Wybrane wskaźniki w zakresie bezpieczeństwa publicznego	45
Tabela 14. Podmioty wg klas wielkości prowadzące działalność na terenie Białegostoku w latach 2010-2014	47
Tabela 15. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Białegostoku wg cech społeczno-demograficznych w latach 2010-2014 [w os.]	50
Tabela 16. Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w latach 2010-2014	52
Tabela 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw w latach 2010-2014 [w zł]	52
Tabela 18. Potencjał gospodarczy Białegostoku - wybrane wskaźniki	53
Tabela 19. Dane za lata 2010-2014 dotyczące obszaru kultury	54
Tabela 20. Liczba imprez i ich uczestników w latach 2009-2014	55
Tabela 21. Liczba kół/ klubów i ich członków w latach 2009-2014	56
Tabela 22. Pracownie specjalistyczne funkcjonujące na terenie Białegostoku w latach 2012-2014	57
Tabela 23. Kluby sportowe, sekcje oraz ich członkowie w roku 2010, 2012 i 2014	58
Tabela 24. Liczba imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży w latach 2010-2014	59

Tabela 25. Ocena stanu realizacji działań z obszaru zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu wg przedsiębiorców i mieszkańców.....	87
Tabela 26. Ocena stanu realizacji działań z obszaru społecznego wg przedsiębiorców i mieszkańców.....	88
Tabela 27. Ocena stanu realizacji działań z obszaru gospodarczego wg przedsiębiorców i mieszkańców	89
Tabela 28. Ocena stanu realizacji działań z obszaru kultury, sportu i rekreacji wg przedsiębiorców i mieszkańców	89
Tabela 29. Ocena stanu realizacji działań z obszaru metropolitalnego wg przedsiębiorców i mieszkańców	90
Tabela 30 Ocena poszczególnych priorytetów według kryteriów ewaluacyjnych.....	139
Tabela 31 Stopień realizacji celów priorytetów i kierunków działań.....	141
Tabela 32. Ogólne wskaźniki monitorowania	153
Tabela 33. Wskaźniki monitorowania w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu	153
Tabela 34. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu	154
Tabela 35. Wskaźniki monitorowania w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego	156
Tabela 36. Dodatkowe wskaźniki monitorowania w obszarze infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego	157
Tabela 37. Wskaźniki monitorowania w obszarze rozwoju gospodarczego	160
Tabela 38. Dodatkowe proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze rozwoju gospodarczego	160
Tabela 39. Wskaźniki monitorowania w obszarze kultury, sportu i turystyki.....	161
Tabela 40. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze kultury, sportu i turystyki.....	161
Tabela 41. Wskaźniki monitorowania w obszarze metropolitalnym	162
Tabela 42. Dodatkowo proponowane wskaźniki monitorowania w obszarze metropolitalnym.....	163
Tabela 43 Wykorzystanie mocnych i eliminowanie słabych stron zidentyfikowanych w analizie SWOT.....	164
Tabela 44 Wykorzystanie szans i niwelowanie zagrożeń zidentyfikowanych w analizie SWOT	164
Wykres 1. Gęstość zaludnienia w 2014 roku [osoby na km ²].....	24
Wykres 2. Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi [w %].....	25
Wykres 3. Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych w latach 2010-2014 [w ha].....	26
Wykres 4. Liczba mieszkań oddanych do użytku na terenie Białegostoku w latach 2010-2014.....	27

Wykres 5. Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej [w km].....	28
Wykres 6. Długość sieci rozdzielczych w latach 2010-2014 [w km na 100 km ²].....	29
Wykres 7. Długość ulic układu podstawowego w latach 2011-2014 [w km]	29
Wykres 8. Długość dróg w latach 2010-2014 [w km].....	30
Wykres 9. Długość dróg rowerowych w latach 2010-2014 [w km].....	30
Wykres 10. Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości [w km].....	31
Wykres 11. Liczba pasażerów transportu zbiorowego w latach 2010-2014 [w mln os.]	31
Wykres 12. Liczba ludności Białegostoku w latach 2010-2014 [os.]	32
Wykres 13. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w podziale na Miasta wojewódzkiew roku 2014 [w ‰]	33
Wykres 14. Przyrost naturalny na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w ‰]	33
Wykres 15. Struktura mieszkańców Białegostoku w latach 2010 - 2014 wg ekonomicznych grup wieku [w %].....	35
Wykres 16. Liczba miejsc w żłobkach na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [miejsca/1000 dzieci w wieku 0-2 lata].....	37
Wykres 17. Liczba miejsc w przedszkolach na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [miejsca/1000 dzieci w wieku 3-6 lat]	38
Wykres 18. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i w gimnazjach w latach 2010-2014 [w %]	40
Wykres 19. Przyczyny udzielenia pomocy społecznej w Białymstoku w 2014 r. [w %]	43
Wykres 20. Struktura przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wg kategorii w 2014 roku	46
Wykres 21. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych i wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2010-2014.....	46
Wykres 22. Podmioty wg klas wielkości prowadzące działalność na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w %]	47
Wykres 23. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w %]	48
Wykres 24. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji w 2014 roku [w %]	48
Wykres 25. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON w latach 2010-2014	49
Wykres 26 Wysokość nakładów inwestycyjnych [w zł] oraz udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem [w %].....	49
Wykres 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie Białegostoku w latach 2010-2014 [w %] ...	50

Wykres 28. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Białegostoku wg wykształcenia w latach 2010-2014 [w %].....	51
Wykres 29. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Białegostoku wg wieku w latach 2010-2014 [w %]	51
Wykres 30. Zespoły artystyczne funkcjonujące na terenie Białegostoku w latach 2009-2014.....	56
Wykres 31. Czytelnicy korzystający z bibliotek na terenie Białegostoku w latach 2010-2014	57
Wykres 32. Liczba ludności na terenie BOM w latach 2010-2014	59
Wykres 33. Przyrost naturalny i saldo migracji na obszarze BOM w latach 2010-2014 [osoby/1000 mieszkańców].....	60
Wykres 34. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie BOM w latach 2010-2014 [w %]	60
Wykres 35. Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	61
Wykres 36. Ważniejsze dane o stanie środowiska na terenie BOM	61
Wykres 37. Długość sieci rozdzielczych w latach 2010-2014 na terenie BOM [km/100 km ²]	62
Wykres 38. Liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach na terenie BOM w latach 2010-2014 [miejsca/1000 dzieci]	62
Wykres 39. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w BOM w latach 2010-2014	63
Wykres 40. Struktura badanych przedsiębiorstw wg wielkości [w %]	64
Wykres 41. Struktura badanych przedsiębiorstw wg sekcji PKD 2007 [w %].....	65
Wykres 42. Czy wie Pan/i o istnieniu dokumentu pn. <i>Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus?</i>	66
Wykres 43. Struktura badanych mieszkańców Miasta wg płci	66
Wykres 44. Struktura badanych mieszkańców Miasta wg wykształcenia.....	67
Wykres 45. Struktura badanych mieszkańców wg grup wiekowych.....	67
Wykres 46. Czy wie Pan/i o istnieniu dokumentu pn. <i>Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011 - 2020 plus?</i>	67
Wykres 47. Największe problemy w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu w mieście wg mieszkańców [w%]	69
Wykres 48. Największe problemy w obszarze zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu w mieście wg przedsiębiorców [w%]	70
Wykres 49. Największe problemy o charakterze społecznym w mieście wg przedsiębiorców [w %] ..	71
Wykres 50. Największe problemy o charakterze społecznym w mieście wg mieszkańców [w %]	72
Wykres 51. Największe problemy hamujące rozwój gospodarczy Miasta wg przedsiębiorców [w %].	73
Wykres 52. Największe problemy hamujące rozwój gospodarczy Miasta wg mieszkańców [w %].....	74
Wykres 53. Największe problemy związane z kulturą, sportem i turystyką w mieście wg przedsiębiorców [w%]	75

Wykres 54. Największe problemy związane z kulturą, sportem i turystyką w mieście wg mieszkańców [w %]	76
Wykres 55. Największe problemy związane z obszarem metropolitalnym Białegostoku wg przedsiębiorców [w %]	77
Wykres 56. Największe problemy związane z obszarem metropolitalnym Białegostoku wg mieszkańców [w %]	78
Wykres 57. Najważniejsze działania dla rozwoju zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej oraz transportu w mieście wg przedsiębiorców [w %]	79
Wykres 58. Najważniejsze działania dla rozwoju zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej oraz transportu w mieście wg mieszkańców [w %]	80
Wykres 59. Najważniejsze działania dla społecznego rozwoju Miasta wg przedsiębiorców [w %]	81
Wykres 60. Najważniejsze działania dla społecznego rozwoju Miasta wg mieszkańców [w %]	82
Wykres 61. Najważniejsze działania dla gospodarczego rozwoju Miasta wg przedsiębiorców [w %]	83
Wykres 62. Najważniejsze działania dla gospodarczego rozwoju Miasta wg mieszkańców [w %]	83
Wykres 63. Najważniejsze działania dla rozwoju kultury, sportu i turystyki w mieście wg przedsiębiorców [w %]	84
Wykres 64. Najważniejsze działania dla rozwoju kultury, sportu i turystyki w mieście wg mieszkańców [w %]	85
Wykres 65. Najważniejsze działania dla rozwoju obszaru metropolitalnego wg przedsiębiorców [w %]	85
Wykres 66. Najważniejsze działania dla rozwoju obszaru metropolitalnego wg mieszkańców [w %] ..	86
Wykres 67. W jakim stopniu Pana/i zdaniem realizacja <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i> wpłynęła na rozwój Miasta?	91
Wykres 68. W jakim stopniu Pana/i zdaniem realizacja <i>Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i> wpłynęła na rozwój Miasta?	91
Wykres 69. Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?	92
Wykres 70. Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?	92
Wykres 71. Główny kierunek rozwoju Miasta wg mieszkańców	93
Wykres 72. Główny kierunek rozwoju Miasta wg przedsiębiorców	93

10 Załączniki

Lista dokumentów, publikacji i innych materiałów źródłowych wykorzystanych przy ewaluacji:

---

1. Dane Głównego Urzędu Statystycznego (w tym pochodzące z Banku Danych Lokalnych).
2. Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus.
3. Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2011.
4. Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2012.
5. Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2013.
6. Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus za rok 2014.
7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020.
8. Strategia promocji i komunikacji marketingowej proinwestycyjnej, turystycznej i wewnętrznej Miasta Białegostoku.
9. Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020.
10. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
11. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030.
12. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku.
13. Program Operacyjny Polska Wschodnia.
14. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 -2020.
15. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
16. Krajowa Polityka Miejska.
17. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony. Miasta. Obszary wiejskie.
18. Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2011 roku.
19. Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2012 roku.
20. Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2013 roku.
21. Sytuacja społeczno-gospodarcza Białegostoku w 2014 roku.
22. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2011.
23. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2012.
24. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2013.
25. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2014.

Kwestionariusz badania CATI z mieszkańcami

PYTANIE FILTRUJĄCE
Czy jest Pan/i mieszkańcem Białegostoku?   - Tak   - Nie → <i>dziękujemy, w badaniu mogą uczestniczyć wyłącznie mieszkańcy Białegostoku</i>
INTERESARIUSZE
1. Czy wie Pan/i o istnieniu dokumentu pn. <i>Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus?</i>   - Tak   - Nie → <i>proszę przejść do pytania 3</i>   - Nie wiem (<i>nie czytać</i>) → <i>proszę przejść do pytania 3</i>
2. W jakim stopniu Pana/i zdaniem realizacja <i>Strategii</i> wpłynęła na rozwój Miasta?   - Bardzo wysokim   - Wysokim   - Ani w wysokim, ani w niskim   - Niskim   - Bardzo niskim   - Nie wiem (<i>nie czytać</i>)
3. Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?   - Jest dużo lepiej   - Jest lepiej   - Nie widzę różnicy   - Jest gorzej   - Jest dużo gorzej   - Nie wiem (<i>nie czytać</i>)
ZAŁOŻENIA STRATEGII
4. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy w obszarze <u>zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu</u> w mieście? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>   - Słabo rozwinięta infrastruktura drogowa i kolejowa   - Niewydolny układ komunikacyjny   - Niezagospodarowane i nieoznaczone ścieżki rowerowe, pieszce   - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych   - Mała liczba zagospodarowanych terenów zielonych w Mieście   - Niewystarczająca ilość parkingów   - Brak wyprzedzającego uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe   - Niezagospodarowane osiedla mieszkaniowe (brak placów zabaw dla dzieci itd.)   - Zbyt mała liczba bezkolizyjnych przejazdów przez tory   - Ruch tranzytowy przebiegający przez Miasto (hałas komunikacyjny itd.)   - Mała atrakcyjność transportu zbiorowego (komunikacji miejskiej)   - Inne, jakie?   - Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
5. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy o charakterze <u>społecznym</u> w mieście? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>   - Niski poziom opieki zdrowotnej, słaba dostępność do usług   - Niedostateczna opieka społeczna   - Niska stopa życia części mieszkańców   - Starzenie się społeczeństwa   - Brak ośrodków opieki długoterminowej   - Wysokie bezrobocie, mało miejsc pracy   - Emigracja ludzi młodych i wykształconych   - Mała liczba przedszkoli oraz żłobków   - Słabe wyposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt   - Słabo rozwinięta baza sportowa i turystyczna   - Brak wsparcia dla inicjatyw mieszkańców (kół, związków itd.)

12. Występowanie patologii społecznych	
13. Inne, jakie?	
14. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)	
6. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy hamujące rozwój <u>gospodarczy</u> Białegostoku? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>	
1. Brak inwestorów krajowych oraz zagranicznych	
2. Brak współpracy gospodarczej oraz naukowo-technologicznej z innymi regionami kraju	
3. Niedostosowanie kadry pracowniczej do warunków i potrzeb rynku pracy	
4. Słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna	
5. Niewykorzystanie możliwości rozwoju turystyki	
6. Słabo rozwinięta infrastruktura drogowa	
7. Niskie dochody mieszkańców	
8. Inne, jakie?	
9. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)	
7. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy związane z <u>kulturą, sportem i turystyką</u> w mieście? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>	
1. Mało obiektów sportowych i rekreacyjnych o wysokim standardzie	
2. Niezagospodarowane szlaki turystyczne (rowerowe, piesze)	
3. Uboga oferta turystyczna	
4. Słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna	
5. Mała promocja wydarzeń kulturalnych o prestiżowym znaczeniu	
6. Zbyt mała promocja regionu oraz Miasta pod względem turystycznym	
7. Zbyt małe wykorzystanie położenia Miasta na obszarze Zielonych Płuc Polski oraz w otulinie Puszczy Knyszyńskiej i parku krajobrazowym	
8. Brak współpracy pomiędzy środowiskami twórczymi (stowarzyszeniami, towarzystwami itd.)	
9. Zbyt mała liczba ośrodków kultury w Mieście (domy kultury, teatry, muzea itd.)	
10. Inne, jakie?	
11. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)	
8. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy związane z <u>obszarem metropolitalnym</u> Białegostoku? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>	
1. Niska zewnętrzna dostępność drogowa i kolejowa	
2. Ograniczenia wynikające z bliskiego sąsiedztwa obszarów chronionych (Natura 2000)	
3. Nie wykorzystanie przygranicznego położenia obszaru	
4. Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej państwa i UE	
5. Zbyt mała promocja obszaru pod względem turystycznym	
6. Brak zintegrowanego systemu gospodarki odpadami	
7. Brak integracji społecznej mieszkańców obszaru	
8. Inne, jakie?	
9. Trudno powiedzieć (<i>ankieterze nie czytać</i>)	
ZAŁOŻENIA STRATEGII – NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA	
9. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla rozwoju <u>zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej oraz transportu</u> w mieście? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>	
1. Poprawa układu komunikacyjnego Miasta	
2. Poprawa infrastruktury drogowej i kolejowej	
3. Poprawa jakości przestrzeni publicznej	
4. Likwidacja barier architektonicznych utrudniających poruszanie się niepełnosprawnym	
5. Wyprzedzające uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	
6. Poprawa systemu zarządzania i sterowania ruchem	
7. Wzmacnianie znaczenia ośrodka metropolitalnego	
8. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	
9. Ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych	
10. Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego (komunikacji miejskiej)	
11. Inne, jakie?	
12. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)	
10. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla <u>społecznego</u> rozwoju Miasta? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>	
1. Poszerzenie zawodowej i specjalnej oferty edukacyjnej	

2. Poprawa dostępności do żłobków oraz przedszkoli 3. Doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt 4. Zapewnienie sprawnego systemu opieki zdrowotnej 5. Stworzenie ośrodków opieki długoterminowej 6. Usprawnienie systemu pomocy społecznej 7. Wspieranie i rozwijanie inicjatyw mieszkańców (koła, związki itd.) 8. Poprawa oferty kulturalnej oraz turystycznej 9. Rozwój systemu zarządzania bezpieczeństwem w Mieście (monitoring itd.) 10. Inne, jakie? 11. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
11. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla <u>gospodarczego</u> rozwoju Miasta? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>						
1. Wzrost liczby miejsc pracy 2. Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej oraz kolejowej 3. Pozyskiwanie i efektywne wykorzystywanie środków z UE 4. Promocja Miasta 5. Rozwój sektora usług teleinformatycznych 6. Powszechny dostęp do usług administracyjnych za pomocą internetu 7. Rozwój współpracy międzynarodowej (w tym z państwami wschodnimi) 8. Inne, jakie? 9. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
12. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla rozwoju <u>kultury, sportu i turystyki</u> w Mieście? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>						
1. Rozwój potencjału turystycznego Miasta 2. Wzrost uczestnictwa mieszkańców Miasta w kulturze 3. Wspieranie środowisk twórczych i promocja dokonań lokalnych twórców 4. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego 5. Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturalnych do promocji Miasta 6. Poprawa jakości usług turystycznych 7. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej 8. Promocja imprez kulturalnych o prestiżowym znaczeniu 9. Inne, jakie? 10. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
13. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla rozwoju <u>obszaru metropolitalnego</u> ? <i>Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi</i>						
1. Promocja obszaru metropolitalnego 2. Poprawa układów komunikacyjnych 3. Wspieranie działań na rzecz rozwoju teleinformatycznego w obrębie obszaru (w tym Internetu szerokopasmowego) 4. Wspieranie integracji społecznej mieszkańców obszaru 5. Współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego 6. Stworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami 7. Inne, jakie? 8. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE						
14. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach <u>zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu</u> :						
<i>(1-bardzo źle, 2-źle, 3-przeciętnie, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)</i>	1	2	3	4	5	6
1. Rozbudowa infrastruktury drogowej i kolejowej						
2. Zwiększenie liczby bezkolizyjnych przejazdów						
3. Budowa parkingów						
4. Przystosowanie otoczenia, podjazdów do potrzeb niepełnosprawnych						

5. Usprawnienie systemu komunikacji						
6. Zwiększenie liczby terenów zielonych w Mieście						
7. Wyprzedzające uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe						
8. Zagospodarowanie osiedli mieszkaniowych (place zabaw itd.)						
9. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego						
10. Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego (komunikacji miejskiej)						
15. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach obszaru <u>społecznego</u> :						
(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)	1	2	3	4	5	6
1. Rozwój edukacji zawodowej na wszystkich szczeblach						
2. Zwiększenie liczby żłobków i przedszkoli						
3. Wspieranie aktywności lokalnej (tworzenie kół itd.)						
4. Doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt						
5. Poprawa bezpieczeństwa w Mieście (m.in. poprzez rozbudowę systemu monitoringu)						
6. Usprawnienie systemu pomocy społecznej						
7. Zapewnienie pełnej opieki zdrowotnej						
8. Stworzenie ośrodków opieki długoterminowej						
16. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach obszaru <u>gospodarczego</u> :						
(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)	1	2	3	4	5	6
1. Rozwój bazy noclegowej oraz turystycznej						
2. Promocja Miasta						
3. Zwiększenie liczby inwestorów zagranicznych						
4. Wzrost liczby miejsc pracy						
5. Pozyskiwanie i wykorzystywanie środków z UE						
6. Usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację						
17. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach <u>kultury, sportu i turystyki</u> :						
(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)	1	2	3	4	5	6
1. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej						
2. Promocja aktywnych i zdrowych stylów życia						
3. Zagospodarowanie szlaków rowerowych, pieszych						
4. Rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej (hotele, restauracje)						
5. Utworzenie regionalnego centrum turystycznego						
6. Promocja wydarzeń kulturalnych o prestiżowym znaczeniu						
7. Promocja lokalnych twórców i produktów regionalnych						
8. Rozwój potencjału turystycznego Miasta						

9. Poprawa jakości usług turystycznych						
18. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach obszaru metropolitalnego:						
(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)	1	2	3	4	5	6
1. Promocja obszaru metropolitalnego						
2. Rozbudowa komunikacji na terenie obszaru (transport drogowy, kolejowy)						
3. Rozwój sieci teleinformatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego)						
4. Utworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami						
5. Wspieranie integracji społecznej						
6. Współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego						
19. Proszę określić jaki powinien być obecnie główny kierunek rozwoju Miasta? Proszę wybrać 1 odpowiedź						
1. Rozwój infrastrukturalny oraz przestrzenny (inwestycje drogowe, mieszkaniowe itd.) 2. Rozwój społeczny (edukacja, opieka zdrowotna, socjalna itd.) 3. Rozwój gospodarczy (rozwój przedsiębiorczości, nowe miejsca pracy itd.) 4. Rozwój w sferze kultury, sportu oraz turystyki (szlaki turystyczne, obiekty sportowe i rekreacyjne itd.) 5. Rozwój obszaru metropolitalnego (współpraca gmin, poprawa dostępności komunikacyjnej itd.) 6. Inne, jakie? 7. Nie wiem (nie czytać)						
MONITORING						
20. Czy w ciągu ostatnich czterech lat jakość życia w Białymstoku uległa...? ⁵⁸						
1. Poprawie 2. Pogorszeniu 3. Pozostała bez zmian 4. Trudno powiedzieć (nie czytać)						
21. Czy w ciągu ostatnich czterech lat jakość przestrzeni publicznej w Białymstoku uległa..?						
1. Poprawie 2. Pogorszeniu 3. Pozostała bez zmian 4. Trudno powiedzieć (nie czytać)						
22. Czy jest Pan/i zadowolony/a z poziomu jakości usług transportu zbiorowego (komunikacji miejskiej)?						
1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Ani tak ani nie 4. Raczej nie 5. Zdecydowanie nie 6. Trudno powiedzieć (nie czytać)						
23. Jak Pan/i ocenia rozwiązania wprowadzone w zakresie dróg rowerowych?						
1. Zdecydowanie dobrze 2. Raczej dobrze 3. Ani dobrze ani źle 4. Raczej źle 5. Zdecydowanie źle 6. Trudno powiedzieć (nie czytać)						
24. Czy Pana/i zdaniem liczba turystów korzystających z „metropolitalnych” produktów turystycznych w ciągu ostatnich lat...? ⁵⁹						
1. Uległa zwiększeniu 2. Uległa zmniejszeniu 3. Nie zmieniła się						

⁵⁸ Weryfikacja wskaźnika zostanie przeprowadzona również na podstawie własnej analizy.

⁵⁹ Weryfikacja wskaźnika zostanie przeprowadzona również na podstawie własnej analizy.

4. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
25. Czy stopień zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz stan zachowania ekosystemów na terenach otwartych objętych zagospodarowaniem w ostatnich czterech latach uległ...? ⁶⁰
1. Poprawie 2. Pogorszeniu 3. Pozostał bez zmian 4. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
26. Czy jest Pan/i osobą niepełnosprawną?
1. Tak → <i>proszę przejść do pytania 27</i> 2. Nie → <i>proszę przejść do metryczki</i>
27. Czy w ciągu ostatnich czterech lat, Pana/i zdaniem, dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych uległo...?
1. Poprawie 2. Pogorszeniu 3. Pozostało bez zmian 4. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
METRYCZKA
A. Płeć
1. Kobieta 2. Mężczyzna
B. Wykształcenie
1. Podstawowe 2. Gimnazjalne 3. Zasadnicze zawodowe 4. Średnie zawodowe 5. Średnie ogólnokształcące 6. Policealne 7. Wyższe licencjackie 8. Wyższe magisterskie
C. Wiek
1. 15-24 lata 2. 25-34 lata 3. 35-44 lata 4. 45-54 lata 5. Powyżej 55 lat

⁶⁰ Weryfikacja wskaźnika zostanie przeprowadzona również na podstawie własnej analizy.

Kwestionariusz badania CATI z przedsiębiorcami

PYTANIA FILTRUJĄCE
Proszę wskazać wielkość przedsiębiorstwa   1. Mikro przedsiębiorstwo (0-9) → <i>dziękujemy, w badaniu mogą uczestniczyć tylko przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 9 osób</i>   2. Małe przedsiębiorstwo (10-49)   3. Średnie przedsiębiorstwo (50-249)   4. Duże przedsiębiorstwo (powyżej 250)
Jaką pozycję Pan/i zajmuje w firmie?   1. Właściciel/ współwłaściciel   2. Inna pozycja, jaka → <i>dziękujemy, w badaniu mogą uczestniczyć tylko właściciele przedsiębiorstw</i>
Gdzie Pana/i przedsiębiorstwo prowadzi działalność gospodarczą   1. Miasto Białystok   2. Inne miejsce → <i>dziękujemy, w badaniu mogą uczestniczyć tylko przedstawiciele przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Białegostoku</i>
INTERESARIUSZE
1. Czy wie Pan/i o istnieniu dokumentu pn. <i>Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus?</i>   1. Tak   2. Nie → <i>proszę przejść do pytania 3</i>   3. Nie wiem (<i>nie czytać</i>) → <i>proszę przejść do pytania 3</i>
2. W jakim stopniu Pana/i zdaniem realizacja <i>Strategii</i> wpłynęła na rozwój Miasta?   1. Bardzo wysokim   2. Wysokim   3. Ani w wysokim, ani w niskim   4. Niskim   5. Bardzo niskim   6. Nie wiem (<i>nie czytać</i>)
3. Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?   1. Jest dużo lepiej   2. Jest lepiej   3. Nie widzę różnicy   4. Jest gorzej   5. Jest dużo gorzej   6. Nie wiem (<i>nie czytać</i>)
ZAŁOŻENIA STRATEGII
4. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy w obszarze <u>zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu w mieście</u>? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi   1. Słabo rozwinięta infrastruktura drogowa i kolejowa   2. Niewydolny układ komunikacyjny   3. Niewystarczająca ilość parkingów   4. Mało terenów inwestycyjnych z pełnym uzbrojeniem   5. Zajmowanie terenów inwestycyjnych przez elementy infrastruktury technicznej (linie elektroenergetyczne, instalacje ciepłownicze)   6. Inne, jakie?   7. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
5. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy o charakterze <u>społecznym</u> w mieście? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi   1. Niska stopa życia części mieszkańców   2. Starzenie się społeczeństwa   3. Wysokie bezrobocie, mało miejsc pracy   4. Emigracja ludzi młodych i wykształconych   5. Nieadekwatna do potrzeb baza kształcenia zawodowego i specjalnego

6. Słabo rozwinięta baza sportowa i turystyczna 7. Występowanie patologii społecznych 8. Inne, jakie? 9. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
6. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy hamujące rozwój <u>gospodarczy</u> Białegostoku? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi
1. Niedobór terenów inwestycyjnych z pełną infrastrukturą 2. Nieatrakcyjna oferta inwestycyjna 3. Brak współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi, a przedsiębiorcami 4. Niska innowacyjność lokalnych przedsiębiorców 5. Brak inwestorów krajowych oraz zagranicznych 6. Brak współpracy gospodarczej oraz naukowo-technologicznej z innymi regionami kraju 7. Niewystarczająca ilość wykwalifikowanych specjalistów 8. Niedostosowanie kadry pracowniczej do warunków i potrzeb rynku pracy 9. Niewykorzystanie możliwości rozwoju turystyki 10. Słabo rozwinięta infrastruktura drogowa 11. Inne, jakie? 12. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
7. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy związane z <u>kulturą, sportem i turystyką</u> w mieście? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi
1. Mało obiektów sportowych i rekreacyjnych o wysokim standardzie 2. Uboga oferta turystyczna 3. Słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna 4. Zbyt mała promocja regionu oraz Miasta pod względem turystycznym 5. Niski poziom przedsiębiorczości w sferze kultury i turystyki 6. Zbyt małe wykorzystanie położenia Miasta na obszarze Zielonych Płuc Polski oraz w otulinie Puszczy Knyszyńskiej i parku krajobrazowym 7. Inne, jakie? 8. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
8. Proszę określić jakie są aktualnie największe problemy związane z <u>obszarem metropolitalnym</u> Białegostoku? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi
1. Niska zewnętrzna dostępność drogowa i kolejowa 2. Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy 3. Ograniczenia wynikające z bliskiego sąsiedztwa obszarów chronionych (Natura 2000) 4. Mała dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych 5. Brak opracowanych dokumentów planistycznych dla obszaru 6. Nie wykorzystanie przygranicznego położenia obszaru 7. Niskie nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym szczególnie w nowe maszyny i technologie 8. Brak regulacji prawnych gwarantujących współpracę gmin w obszarze metropolitalnym 9. Marginalizacja Białegostoku w polityce regionalnej państwa i UE 10. Inne, jakie? 11. Trudno powiedzieć (<i>ankieterze nie czytać</i>)
ZAŁOŻENIA STRATEGII – NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA
9. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla rozwoju <u>zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej oraz transportu</u> w mieście? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi
1. Poprawa układu komunikacyjnego Miasta 2. Poprawa infrastruktury drogowej i kolejowej 3. Zwiększenie dostępności przygotowanych terenów inwestycyjnych 4. Poprawa systemu zarządzania i sterowania ruchem 5. Wzmacnianie znaczenia ośrodka metropolitalnego 6. Ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych 7. Inne, jakie? 8. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
10. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla <u>społecznego</u> rozwoju Miasta? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi
1. Poszerzenie zawodowej i specjalnej oferty edukacyjnej 2. Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy

3. Doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt 4. Wspieranie i rozwijanie inicjatyw mieszkańców (koła, związki itd.) 5. Poprawa oferty kulturalnej oraz turystycznej 6. Inne, jakie? 7. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
11. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla <u>gospodarczego</u> rozwoju Miasta? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi						
1. Wzrost liczby miejsc pracy 2. Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej oraz kolejowej 3. Wspieranie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw 4. Pozyskiwanie i efektywne wykorzystywanie środków z UE 5. Promocja Miasta 6. Współpraca pomiędzy uczelniami wyższymi, a przedsiębiorcami 7. Rozwój sektora usług teleinformatycznych 8. Powszechny dostęp do usług administracyjnych za pomocą internetu 9. Rozwój współpracy międzynarodowej (w tym z państwami wschodnimi) 10. Inne, jakie? 11. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
12. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla rozwoju <u>kultury, sportu i turystyki</u> w Mieście? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi						
1. Rozwój potencjału turystycznego Miasta 2. Wspieranie środowisk twórczych i promocja dokonań lokalnych twórców 3. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego 4. Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturalnych do promocji Miasta 5. Poprawa jakości usług turystycznych 6. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej 7. Inne, jakie? 8. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
13. Proszę wskazać jakie działania są Pana/i zdaniem obecnie najważniejsze dla rozwoju <u>obszaru metropolitalnego</u>? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi						
1. Opracowanie planów dla obszaru metropolii 2. Tworzenie metropolitalnych baz danych (o terenach inwestycyjnych, możliwościach współpracy itd.) 3. Promocja obszaru metropolitalnego 4. Poprawa układów komunikacyjnych 5. Wspieranie działań na rzecz rozwoju teleinformatycznego w obrębie obszaru (w tym Internetu szerokopasmowego) 6. Tworzenie terenów inwestycyjnych 7. Poszukiwanie strategicznych inwestorów 8. Rozwój działalności wystawienniczej (budowa centrum kongresowo-wystawienniczego, organizacja imprez o skali ponadregionalnej) 9. Inne, jakie? 10. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)						
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE						
14. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach <u>zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu</u>:						
<i>(1-bardzo źle, 2-źle, 3-przeciętnie, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)</i>	1	2	3	4	5	6
1. Rozbudowa infrastruktury drogowej i kolejowej						
2. Budowa parkingów						
3. Usprawnienie systemu komunikacji						
4. Zwiększenie liczby terenów inwestycyjnych z pełnym uzbrojeniem						
5. Ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych						
15. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach obszaru <u>społecznego</u>:						

(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)	1	2	3	4	5	6
1. Rozwój edukacji zawodowej na wszystkich szczeblach						
2. Dopuszaenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt						
3. Dostosowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy						
4. Rozwój bazy sportowej i turystycznej (boiska itd.)						
16. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach obszaru gospodarczego:						
(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)	1	2	3	4	5	6
1. Zwiększenie liczby terenów inwestycyjnych						
2. Zwiększenie innowacyjności lokalnych przedsiębiorców						
3. Rozwój bazy noclegowej oraz turystycznej						
4. Promocja Miasta						
5. Zwiększenie liczby inwestorów zagranicznych						
6. Wzrost liczby miejsc pracy						
7. Pozyskiwanie i wykorzystywanie środków z UE						
8. Wspieranie innowacyjnych rozwiązań						
9. Usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację						
10. Rozwój współpracy międzynarodowej						
17. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach kultury, sportu i turystyki:						
(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć)	1	2	3	4	5	6
1. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej						
2. Rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej (hotele, restauracje)						
3. Utworzenie regionalnego centrum turystycznego						
4. Promocja lokalnych twórców i produktów regionalnych						
5. Rozwój potencjału turystycznego Miasta						
18. Proszę ocenić stan realizowanych działań w ramach obszaru metropolitalnego:						
(1-bardzo źle, 2-źle, 3-ani dobrze ani źle, 4-dobrze, 5-bardzo dobrze, 6-trudno powiedzieć))	1	2	3	4	5	6
1. Promocja obszaru metropolitalnego						
2. Rozbudowa komunikacji na terenie obszaru (transport drogowy, kolejowy)						
3. Rozwój sieci teleinformatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego)						
4. Tworzenie terenów inwestycyjnych w obszarze metropolitalnym						
5. Rozwój działalności wystawienniczej (budowa centrum kongresowo-wystawienniczego)						
6. Budowa lotniska						
7. Stworzenie programu rozwoju obszaru metropolitalnego						
19. Proszę określić jaki powinien być obecnie główny kierunek rozwoju Miasta? Proszę wybrać 1 odpowiedź						

1. Rozwój infrastrukturalny oraz przestrzenny (inwestycje drogowe, mieszkaniowe itd.)   2. Rozwój społeczny (edukacja, opieka zdrowotna, socjalna itd.)   3. Rozwój gospodarczy (rozwój przedsiębiorczości, nowe miejsca pracy itd.)   4. Rozwój w sferze kultury, sportu oraz turystyki (szlaki turystyczne, obiekty sportowe i rekreacyjne itd.)   5. Rozwój obszaru metropolitalnego (współpraca gmin, poprawa dostępności komunikacyjnej itd.)   6. Inne, jakie?   7. Nie wiem (<i>nie czytać</i>)
MONITORING
20. Czy w ciągu ostatnich czterech lat, Pana/i zdaniem, innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw na terenie Białegostoku uległa...? ⁶¹
1. Poprawie   2. Pogorszeniu   3. Bez zmian   4. Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
METRYCZKA
Proszę podać główną branżę firmy: 1. Sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo   2. Sekcja B – górnictwo i wydobywanie   3. Sekcja C – przetwórstwo przemysłowe   4. Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych   5. Sekcja E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalnością związaną z rekultywacją   6. Sekcja F – Budownictwo   7. Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle   8. Sekcja H – transport i gospodarka magazynowa   9. Sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi   10. Sekcja J – informacja i komunikacja   11. Sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa   12. Sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości   13. Sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna   14. Sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca   15. Sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne   16. Sekcja P – edukacja   17. Sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna   18. Sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją   19. Sekcja S – pozostała działalność usługowa   20. Sekcja T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby   21. Sekcja U – organizacje i zespoły eksterytorialne

⁶¹ Weryfikacja wskaźnika zostanie przeprowadzona również na podstawie własnej analizy.

Scenariusz badania IDI

Wprowadzenie	
a) Przedstawienie moderatora. b) Przedstawienie celu badania (Celem niniejszego badania jest uzyskanie informacji, które posłużą sporządzeniu raportu z <i>ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus</i>) c) Informacja o zasadach wywiadu: - nie ma dobrych ani złych odpowiedzi; - anonimowość respondentów – wywiad ma charakter poufny, a uzyskane - informacje mogą być prezentowane tylko w zestawieniach zbiorczych; - nagrywanie – bardzo proszę o możliwość nagrywania, służy ono jako notatka, jest dokumentem wewnętrznym i nie zostanie udostępniona osobom nieupoważnionym. ⇒ Data wykonania wywiadu ⇒ Miejsce wykonania wywiadu ⇒ Stanowisko respondenta	
Obszary (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)	
Lp.	Pytania zadane przez moderatora
ZAŁOŻENIA STRATEGII	
1.	W jakim stopniu, Pana/i zdaniem cele, priorytety i kierunki działań zawarte w <i>Strategii</i> zostały zrealizowane w latach 2010-2014? Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeśli nie to jakie zmiany należy wprowadzić? <i>*w celu ułatwienia Respondentowi odpowiedzi na pytanie, moderator będzie posiadał przy sobie macierz celów i priorytetów ze str. 90 Strategii</i>
2.	Czy Pani/Pana zdaniem podejmowane w ramach <i>Strategii</i> działania były optymalnymi do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego?
3.	Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów <i>Strategii</i> ?
4.	Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w <i>Strategii</i> zachowały Pana/i zdaniem aktualność po czterech latach? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?
5.	W jaki sposób, Pana/i zdaniem, działania podejmowane w ramach <i>Strategii</i> wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Które w największym stopniu? Które mogłyby w większym stopniu wpłynąć na ten rozwój gdyby uległy modyfikacji?
6.	Czy misja i wizja <i>Strategii</i> wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku? <i>*w celu ułatwienia Respondentowi odpowiedzi na pytanie, moderator będzie posiadał przy sobie zapis misji i wizji ze Strategii</i>
7.	Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? Jeżeli nie, to jakie nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony się pojawiły? <i>*w celu ułatwienia Respondentowi odpowiedzi na pytanie, moderator będzie posiadał przy sobie analizę SWOT ze Strategii</i>
8.	Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Jakich modyfikacji należy dokonać w <i>Strategii</i> , aby osiągnąć te założenia?
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	

9.	Jak, Pana/i zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji <i>Strategii</i> ? Jakie czynniki miały na to największy wpływ? Jakie obszary nieuwzględnione w <i>Strategii</i> miały wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku?
10.	Jak, Pana/i zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku na tle kraju dzięki implementacji <i>Strategii</i> ? Jakie czynniki miały na to wpływ?
11.	Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania <i>Strategii</i> zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność <i>Strategii</i> ?
INTERESARIUSZE	
12.	Jak ocenia Pan/i zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat?
13.	Czy dostrzega Pan/i potrzeby zmian w innych obszarach niż zakładane w 2010 r.? Jeżeli tak, to w jakich?
14.	Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w <i>Strategii</i> korespondują z potrzebami i oczekiwaniami Pana/i instytucji? Jeżeli tak, to dlaczego? Jeżeli nie, to jakie działania należy podjąć?
Zakończenie	
▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków. ▪ Podziękowanie za rozmowę.	

PYTANIA DODATKOWE DLA WYBRANYCH RESPONDENTÓW – zastosowanie dodatkowych pytań dla wybranych grup respondentów wynika z unikatowych ról jednostek.

Pytania dodatkowe do Respondentów z Innowacyjnej Polski Wschodniej i Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego

Lp.	Pytania zadane przez moderatora
INNOWACYJNOŚĆ	
1.	Jak ocenia Pan/i rolę <i>Strategii</i> w rozwoju innowacyjności regionu? Z czego wynika Pana/i ocena?
2.	Jaką rolę odgrywa Białostocki Park Naukowo-Technologiczny w innowacyjności regionu? (<i>jako kluczowe przedsięwzięcie priorytetu C.2.1. Wsparcie innowacyjności</i>)
3.	Czy podjęto działania na rzecz promowania innowacyjności? Jeżeli tak, to jakie? Czy podjęto działania na rzecz rozwoju transferu wiedzy? Jeżeli tak, to jakie wypracowano systemy transferu wiedzy? (<i>Priorytet C.2.2. Tworzenie warunków do większego zaangażowania uczelni wyższych w procesy innowacyjne w gospodarce</i>)
4.	Czy stworzono system finansowania innowacyjności? Jeżeli tak, to jak ocenia Pan/i jego działanie? (<i>Priorytet C.2.4. System finansowania innowacyjności</i>)

Pytania dodatkowe do Respondenta z Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego

Lp.	Pytania zadane przez moderatora
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	
1.	Jak ocenia Pan/i warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Białymstoku dla sektora MŚP? Czy warunki te są lepsze/gorsze niż w innych porównywalnych Miastach? Dlaczego?
2.	Jakie usługi są świadczone na rzecz wsparcia sektora MŚP? Które z nich są najefektywniejsze? Jakich działań brakuje? (<i>Priorytet C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP</i>)

3.	Jakie działania według Pana/i wiedzy są podejmowane na rzecz przyciągnięcia nowych inwestorów? Które z nich są najbardziej efektywne? Które z nich są najmniej efektywne? <i>(C.4. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych)</i>
4.	Jako ocenia Pan/i rozwój współpracy ze wschodnimi sąsiadami? Z czego wynika Pana/i ocena? <i>(C.4.2. Rozwój współpracy gospodarczej, naukowo-technologicznej oraz kapitałowej w układzie Wschód – Zachód)</i>

Pytania dodatkowe do Respondenta ze Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego

Lp.	Pytania zadane przez moderatora
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	
1.	Jakie działania według Pana/i wiedzy są podejmowane na rzecz wzrostu lokalnej tożsamości wśród mieszkańców Białegostoku? Które z nich są najbardziej efektywne? Które z nich są najmniej efektywne? <i>(Priorytet B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej)</i>
2.	Jakie działania według Pana/i wiedzy są podejmowane na rzecz rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców Białegostoku? Które z nich są najbardziej efektywne? Które z nich są najmniej efektywne? <i>(Kierunek działań C.1.4. Promocja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, w szczególności wśród młodzieży)</i>

Pytania dodatkowe do Respondenta z Izby Przemysłowo-Handlowej w Białymstoku

Lp.	Pytania zadane przez moderatora
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	
1.	Jak ocenia Pan/i warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Białymstoku dla sektora MŚP? Czy warunki te są lepsze/gorsze niż w innych porównywalnych Miastach? Dlaczego?
2.	Jakie usługi są świadczone na rzecz wsparcia sektora MŚP? Które z nich są najefektywniejsze? Jakich działań brakuje? <i>(Priorytet C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP)</i>
3.	Jakie działania według Pana/i wiedzy są podejmowane na rzecz przyciągnięcia nowych inwestorów? Które z nich są najbardziej efektywne? Które z nich są najmniej efektywne? <i>(C.4. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych)</i>
4.	Jako postrzega Pan/i skłonność mieszkańców Białegostoku do podnoszenia kompetencji zawodowych? Dlaczego? Jakie działania są podejmowane na rzecz rozwoju osobowego i zawodowego mieszkańców? Jakiego rodzaju działania należałoby podjąć? <i>(C.2.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców)</i>

Scenariusz badania FGI z przedstawicielami organizacji pozarządowych i instytucji otoczenia biznesu

Wprowadzenie

- Przedstawienie prowadzącego
- Przedstawienie ogólnego zarysu badania oraz jego celu:

Dzień dobry Państwu. Spotkanie, na które Państwo zostali dzisiaj zaproszeni jest częścią badania prowadzonego na zlecenie Miasta Białegostoku, mającego na celu weryfikację stanu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus.

Spotkanie potrwa około ... godzin/y. Proszę pamiętać o tym, że nie ma tutaj ani dobrych ani złych odpowiedzi. Chodzi przede wszystkim o poznanie Państwa opinii, doświadczenia, a szczególnie zależy nam na prezentacji różnych punktów widzenia.

- Informacje o nagrywaniu:

Proszę o zabieranie głosu pojedynczo, ponieważ będziemy rejestrować przebieg spotkania za pomocą dyktafonu. Rejestracja jest konieczna, ponieważ nie ma możliwości zapisywania Państwa wypowiedzi w trakcie dyskusji – bardzo wydłużyłoby to czas naszego spotkania. Materiał dźwiękowy i inne materiały dotyczące uczestników z dzisiejszego spotkania nie będą upublicznione, a jedynie posłużą do opracowania raportu. Opinie wyrażone przez Państwa będą przedstawione w raporcie końcowym w sposób zbiorczy tak, że przyporządkowanie ich do poszczególnych osób będzie niemożliwe.

- Przedstawienie uczestników

Zanim zaczniemy dyskusję, bardzo proszę o przedstawienie się. Wystarczy podać imię oraz powiedzieć, gdzie Państwo pracujecie.

Obszary (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)

Lp.	Scenariusz wywiadu w podziale na problemy badawcze
ZAŁOŻENIA STRATEGII	
1.	Jak, z perspektywy czasu, oceniają Państwo obrane w <i>Strategii</i> kierunki rozwoju, cele oraz priorytety? W jakim stopniu zostały one zrealizowane w latach 2011-2014? Co miało pozytywny wpływ na realizację kierunków rozwojowych? Jakie trudności napotkano w realizacji kierunków rozwojowych? <i>*w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie matrycę celów i priorytetów ze str. 90 Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
2.	Czy podejmowane w ramach <i>Strategii</i> działania były optymalne do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego? Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?
3.	Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w <i>Strategii</i> zachowały Państwa zdaniem aktualność po czterech latach? Jeżeli tak, to co za tym przemawia? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?
4.	Czy, Państwa zdaniem, działania podejmowane w ramach <i>Strategii</i> wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Jeżeli tak, to w jaki sposób? <i>Poproszę o ocenę szczególnie przedstawicieli podmiotów związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym.</i> Które ze wskazanych sposobów są Państwa zdaniem najbardziej efektywne? Jakie wnioski na tej podstawie można sformułować na następne etapy realizacji projektu? Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów <i>Strategii</i>?

5.	<i>Skupmy się teraz na wizji i misji Strategii.</i> Jak oceniają Państwo misję i wizję <i>Strategii</i>? Czy elementy te wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku? Czy misja i wizja są realizowane? Co o tym świadczy? <i>* w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie zapis misji i wizji ze Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
6.	<i>Poświęćmy teraz chwilę analizie SWOT.</i> Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? <i>Zacznijmy od szans (...). A zagrożenia? (...) A silne strony? (...) A słabe strony? (...)</i> Jeżeli nie są aktualne, to dlaczego? Czy pojawiły się nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony? Jeżeli tak, to jakie? <i>* w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie analizę SWOT ze Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
7.	Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Co i jak powinno zostać zmodyfikowane lub uzupełnione przy aktualizacji <i>Strategii</i> ?
8.	Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
9.	Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji <i>Strategii</i> ? Jakie aspekty strategiczne wpłynęły na tę zmianę pozytywnie? Czy były elementy wpływające negatywnie? Jeżeli tak, to jakie? W jaki sposób można ich uniknąć na kolejnych etapach realizacji <i>Strategii</i> ?
10.	Jakie czynniki miały Państwa zdaniem wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku? <i>Proszę wskazać najpierw te, które wpłynęły pozytywnie.</i> Dlaczego to właśnie one miały wpływ na zmianę sytuacji? <i>Skupmy się teraz na tych, które były negatywne.</i> Czy można było im zapobiec? Jeżeli tak, to jak?
11.	Jakie obszary nieuwzględnione w <i>Strategii</i> miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku w odniesieniu do roku 2010?
12.	<i>Zastanówmy się teraz nad aspektem ponadlokalnym:</i> Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja Miasta Białegostoku na tle kraju dzięki implementacji <i>Strategii</i> ? Jakie czynniki miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku na tle kraju w odniesieniu do 2010 roku? <i>Skupmy się najpierw na aspektach pozytywnych, a w drugiej kolejności – negatywnych.</i>
13.	Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania <i>Strategii</i> zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność <i>Strategii</i> ?
14.	<i>Porozmawiamy również o spójności Strategii z innymi dokumentami:</i> Czy dokument <i>Strategii</i> jest spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą na lata 2014-2020? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?
INTERESARIUSZE	
15.	Jak oceniają Państwo zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat? W jakich obszarach zmiany te są najbardziej widoczne? Z czego może to wynikać? Czy dostrzegają Państwo potrzeby zmian w innych obszarach? Jeżeli tak, to w jakich?
Zakończenie ▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków. ▪ Podziękowanie za rozmowę.	

Scenariusz badania FGI dla ekspertów biorących udział w panelach przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus*

Wprowadzenie

- Przedstawienie prowadzącego
- Przedstawienie ogólnego zarysu badania oraz jego celu:

Dzień dobry Państwu. Spotkanie, na które Państwo zostali dzisiaj zaproszeni jest częścią badania prowadzonego na zlecenie Miasta Białegostoku, mającego na celu weryfikację stanu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus.

Spotkanie potrwa około ... godzin/y. Proszę pamiętać o tym, że nie ma tutaj ani dobrych ani złych odpowiedzi. Chodzi przede wszystkim o poznanie Państwa opinii, doświadczenia, a szczególnie zależy nam na prezentacji różnych punktów widzenia.

- Informacje o nagrywaniu:

Proszę o zabieranie głosu pojedynczo, ponieważ będziemy rejestrować przebieg spotkania za pomocą dyktafonu. Rejestracja jest konieczna, ponieważ nie ma możliwości zapisywania Państwa wypowiedzi w trakcie dyskusji – bardzo wydłużyłoby to czas naszego spotkania. Materiał dźwiękowy i inne materiały dotyczące uczestników z dzisiejszego spotkania nie będą upublicznione, a jedynie posłużą do opracowania raportu. Opinie wyrażone przez Państwa będą przedstawione w raporcie końcowym w sposób zbiorczy tak, że przyporządkowanie ich do poszczególnych osób będzie niemożliwe.

- Przedstawienie uczestników

Zanim zaczniemy dyskusję, bardzo proszę o przedstawienie się. Wystarczy podać imię oraz powiedzieć, gdzie Państwo pracujecie.

Obszary (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)

Lp.	Scenariusz wywiadu w podziale na problemy badawcze

ZAŁOŻENIA STRATEGII

	<i>Zanim przejdziemy do dyskusji, proszę ekspertów, którzy pracowali (w panelach) nad Strategią o krótkie przedstawienie przesłanek, jakimi kierowano się tworząc założenia strategiczne. (...) Dziękuję. Przejdźmy teraz do dyskusji:</i>
1.	Jak, z perspektywy czasu, oceniają Państwo obrane w <i>Strategii</i> kierunki rozwoju, cele oraz priorytety? W jakim stopniu zostały one zrealizowane w latach 2011-2014? Co miało pozytywny wpływ na realizację kierunków rozwojowych? Jakie trudności napotkano w realizacji kierunków rozwojowych? <i>*w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie matrycę celów i priorytetów ze str. 90 Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
2.	Czy podejmowane w ramach <i>Strategii</i> działania były optymalne do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego? Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?
3.	Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w <i>Strategii</i> zachowały Państwa zdaniem aktualność po czterech latach? Jeżeli tak, to co za tym przemawia? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?
4.	Czy, Państwa zdaniem, działania podejmowane w ramach <i>Strategii</i> wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Jeżeli tak, to w jaki sposób? Które ze wskazanych sposobów są Państwa zdaniem najbardziej efektywne? Jakie wnioski na tej podstawie można sformułować na następne etapy realizacji projektu (co i jak powinno zostać zmodyfikowane przy aktualizacji <i>Strategii</i>)? Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów <i>Strategii</i> ?

5.	<i>Skupmy się teraz na wizji i misji Strategii.</i> Jak oceniają Państwo misję i wizję <i>Strategii</i>? Czy elementy te wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku? Czy misja i wizja są realizowane? Co o tym świadczy? <i>* w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie zapis misji i wizji ze Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
6.	<i>Poświęćmy teraz chwilę analizie SWOT.</i> Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? <i>Zacznijmy od szans (...). A zagrożenia? (...) A silne strony? (...) A słabe strony? (...)</i> Jeżeli nie są aktualne, to dlaczego? Czy pojawiły się nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony? Jeżeli tak, to jakie? <i>* w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie analizę SWOT ze Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
7.	Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Jakich modyfikacji należy dokonać w <i>Strategii</i>, aby osiągnąć te założenia?
8.	Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
9.	Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji <i>Strategii</i>? Jakie aspekty strategiczne wpłynęły na tę zmianę pozytywnie? Czy były elementy wpływające negatywnie? Jeżeli tak, to jakie? W jaki sposób można ich uniknąć na kolejnych etapach realizacji <i>Strategii</i>?
10.	Jakie czynniki miały Państwa zdaniem wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku? <i>Proszę wskazać najpierw te, które wpłynęły pozytywnie.</i> Dlaczego to właśnie one miały wpływ na zmianę sytuacji? <i>Skupmy się teraz na tych, które były negatywne.</i> Czy można było im zapobiec? Jeżeli tak, to jak? A jakie obszary nieuwzględnione w <i>Strategii</i> miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku?
11.	<i>Zastanówmy się teraz nad aspektem ponadlokalnym:</i> Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja Miasta Białegostoku na tle kraju dzięki implementacji <i>Strategii</i>? Jakie czynniki miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku na tle kraju w odniesieniu do 2010 roku? <i>Skupmy się najpierw na aspektach pozytywnych, a w drugiej kolejności – negatywnych.</i>
12.	Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania <i>Strategii</i> zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność <i>Strategii</i>?
13.	<i>Porozmawiamy również o spójności Strategii z innymi dokumentami:</i> Czy dokument <i>Strategii</i> jest, Państwa zdaniem, spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą na lata 2014-2020? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?
INTERESARIUSZE	
14.	Jak oceniają Państwo zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat? W jakich obszarach zmiany te są najbardziej widoczne? Z czego może to wynikać? Czy dostrzegają Państwo potrzeby zmian w innych obszarach? Jeżeli tak, to w jakich?
Zakończenie ▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków. ▪ Podziękowanie za rozmowę.	

Scenariusz badania FGI dla ekspertów powołanych przez Wykonawcę

Wprowadzenie

- Przedstawienie prowadzącego
- Przedstawienie ogólnego zarysu badania oraz jego celu:

Dzień dobry Państwu. Spotkanie, na które Państwo zostali dzisiaj zaproszeni jest częścią badania prowadzonego na zlecenie Miasta Białegostoku, mającego na celu weryfikację stanu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus.

Spotkanie potrwa około ... godzin/y. Proszę pamiętać o tym, że nie ma tutaj ani dobrych ani złych odpowiedzi. Chodzi przede wszystkim o poznanie Państwa opinii, doświadczenia, a szczególnie zależy nam na prezentacji różnych punktów widzenia.

- Informacje o nagrywaniu:

Proszę o zabieranie głosu pojedynczo, ponieważ będziemy rejestrować przebieg spotkania za pomocą dyktafonu. Rejestracja jest konieczna, ponieważ nie ma możliwości zapisywania Państwa wypowiedzi w trakcie dyskusji – bardzo wydłużyłoby to czas naszego spotkania. Materiał dźwiękowy i inne materiały dotyczące uczestników z dzisiejszego spotkania nie będą upublicznione, a jedynie posłużą do opracowania raportu. Opinie wyrażone przez Państwa będą przedstawione w raporcie końcowym w sposób zbiorczy tak, że przyporządkowanie ich do poszczególnych osób będzie niemożliwe.

- Przedstawienie uczestników

Zanim zaczniemy dyskusję, bardzo proszę o przedstawienie się. Wystarczy podać imię oraz powiedzieć, gdzie Państwo pracujecie.

Obszary (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)

Lp.	Scenariusz wywiadu w podziale na problemy badawcze

ZAŁOŻENIA STRATEGII

1.	Jak oceniają Państwo obrane w <i>Strategii</i> kierunki rozwoju? W jakim stopniu zostały one zrealizowane w latach 2011-2014? Co miało pozytywny wpływ na realizację kierunków rozwojowych? Jakie trudności napotkano w realizacji kierunków rozwojowych? <i>*w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie matrycę celów i priorytetów ze str. 90 Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
2.	Czy podejmowane w ramach <i>Strategii</i> działania były optymalne do osiągnięcia założonych celów? Jeśli tak, to jakie czynniki na to wpłynęły? Jeśli nie, to dlaczego? Jakie są alternatywne działania, które można było podjąć, aby zrealizować cele?
3.	Czy cele, priorytety i kierunki działań zawarte w <i>Strategii</i> zachowały Państwa zdaniem aktualność po czterech latach? Jeżeli tak, to co za tym przemawia? Jeśli nie, to w jakim zakresie i co należy zmienić?
4.	Czy, Państwa zdaniem, działania podejmowane w ramach <i>Strategii</i> wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Białegostoku? Jeżeli tak, to w jaki sposób? Które ze wskazanych sposobów są Państwa zdaniem najbardziej efektywne? Jakie wnioski na tej podstawie można sformułować na następne etapy realizacji projektu?
5.	Jak kształtuje się relacja uzyskanych efektów do poniesionych nakładów na realizację celów <i>Strategii</i> ?
6.	<i>Skupmy się teraz na wizji i misji Strategii.</i> Jak oceniają Państwo misję i wizję <i>Strategii</i> ? Czy elementy te wymagają modyfikacji lub uzupełnienia? Jeżeli tak, to w jakim kierunku? <i>* w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie zapis misji i wizji ze Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>

7.	<i>Poświęćmy teraz chwilę analizie SWOT.</i> Czy zdiagnozowane szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony w analizie SWOT są aktualne? <i>Zacznijmy od szans (...). A zagrożenia? (...) A silne strony? (...) A słabe strony? (...)</i> Jeżeli nie są aktualne, to dlaczego? Czy pojawiły się nowe szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony? Jeżeli tak, to jakie? <i>* w celu ułatwienia grupie dyskusji, moderator będzie posiadał przy sobie analizę SWOT ze Strategii i/lub wyświetlał ją na rzutniku</i>
8.	Które cele, priorytety, kierunki działań udało się całkowicie zrealizować? Które są w trakcie realizacji? Których nie udało się nawet w części dotychczas osiągnąć? Dlaczego? Jakich modyfikacji należy dokonać w <i>Strategii</i> , aby osiągnąć te założenia? Co i jak powinno zostać zmodyfikowane lub uzupełnione przy aktualizacji <i>Strategii</i> ?
9.	Czy określone wskaźniki monitorowania i zdefiniowane cele, priorytety, kierunki działań zostały prawidłowo zidentyfikowane? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić?
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
10.	Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku, zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Białegostoku dzięki implementacji <i>Strategii</i> ? Jakie aspekty strategiczne wpłynęły na tą zmianę pozytywnie? Czy były elementy wpływające negatywnie? Jeżeli tak, to jakie? W jaki sposób można ich uniknąć na kolejnych etapach realizacji <i>Strategii</i> ?
11.	Jakie czynniki miały Państwa zdaniem wpływ na zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Białegostoku w odniesieniu do 2010 roku? <i>Proszę wskazać najpierw te, które wpłynęły pozytywnie.</i> Dlaczego to właśnie one miały wpływ na zmianę sytuacji? <i>Skupmy się teraz na tych, które były negatywne.</i> Czy można było im zapobiec? Jeżeli tak, to jak?
12.	Jakie obszary, nieuwzględnione w <i>Strategii</i> , miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku w odniesieniu do roku 2010?
13.	<i>Zastanówmy się teraz nad aspektem ponadlokalnym:</i> Jak, Państwa zdaniem, w odniesieniu do 2010 roku zmieniła się sytuacja Miasta Białegostoku na tle kraju dzięki implementacji <i>Strategii</i> ? Jakie czynniki miały wpływ na zmianę sytuacji Miasta Białegostoku na tle kraju w odniesieniu do 2010 roku? <i>Skupmy się najpierw na aspektach pozytywnych, a w drugiej kolejności – negatywnych.</i>
14.	Czy uwarunkowania zewnętrzne wdrażania <i>Strategii</i> zmieniły się i jak wpłynęły na aktualność <i>Strategii</i> ?
15.	<i>Porozmawiamy również o spójności Strategii z innymi dokumentami:</i> Czy dokument <i>Strategii</i> jest spójny ze strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i wspólnotowym w związku z perspektywą na lata 2014-2020? Jeżeli nie, to jakie zmiany należy wprowadzić, żeby był spójny?
INTERESARIUSZE	
16.	Jak oceniają Państwo zmiany, które zaszły na terenie Białegostoku w ciągu ostatnich czterech lat? W jakich obszarach zmiany te są najbardziej widoczne? Z czego może to wynikać? Czy dostrzegają Państwo potrzeby zmian w innych obszarach? Jeżeli tak, to w jakich?
Zakończenie ▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków. ▪ Podziękowanie za rozmowę.	